ratiti
2

I

In Christi nomine amen. Incipit liber primus statutorum comunis civitatis castelli.

De electione domini potestatis. capitulum primum

Statuimus et ordinamus quod electio domini potestatis civitatis castelli fieri debeat tribus mensibus ante
finem regiminis offitii qui pro tempore erit. et ante duos menses finis dicti regiminis et offitii
electio presentari debeat coram comuni summo pontiffice vel suo vicario seu commissario. Et quod
offitium domini potestatis predicti duret sex mensibus tantum. et incipiat eius regimen finitis sex mensibus predictis domini potestatis
Qui vero dictus potestas non sit nec esse possit de civitate castelli vel eius comitatu seu diocesi vel districtu castelli. nec
aliquis eius offitialis vel familiaris de dicta civitate comitatu vel diocesi esse possit cum dicto domino potestate ad aliquod
offitium offitialis civitatis predicte vel comitatus aut districtus eiusdem. Et quod nullus offitialis iudex vel familiaris
qui fuit cum dicto domino potestate ad aliquod offitium possit in eodem offitio vel ad aliquod aliud offitium cum dicto domino potestate
esse in civitate castelli vel comitatu aut districtu finitis sex mensibus inde ad inde ad tres annos quinque annos continuos immediate
sequentes post finem et exitum sui offitii sex mensium tantum computandorum. Ita quod non possit toto dicto tempore esse vel
esse in dicta civitate vel comitatu nisi elapsis primo dictis tribus annis quinque annis. Et quod potestas predictus debeat secum
secum habere et habeat ad regimen dicte civitatis continue toto tempore sui regiminis in civitate castelli omnibus suis propriis
et expensis et salariis. duos bonos iudices et expertos iure. Unus quorum sit super malefitiis et etiam
super extraordinariis camere civitatis. Et alius super causis civilibus scilicet ad banchas causarum civilium. duos
milites sive sotios. Tres bonos notarios et expertos in arte notarie et etiam legales. Viginti
berruarios bene armatos. Sex domicellos. Sex equos armigeros. Ad regimen dicte civitatis
tenere debeat suo risicho et fortuna de morte et de magagnis. Et teneatur potestas quando
electio ei fuit presentata et acceptaverit facere regimen dicte civitatis ad quod electus fuit et esse
formam literarum ei presentatarum in consilio generali tenore de qua est. et teneatur satisfacere sindico qui
presentavit ei electionem. quod ipsum offitium et regimen faciet et exercebit secundum formam literarum et statutorum
et ordinamentorum civitatis castelli. Et teneatur et debeat conprestare vera sua vel consilio et terra ubi acceperit
electionem ... possit tractare sindicatus. qui de eo vel eius offitialibus
et familiaribus fieri ... secundum formam ... et ... coram ... octo ...
sui regiminis exibere teneatur eadem. Et quilibet de suis offitialibus et sua familia primo die
sui regiminis in consilio generali populi comunis civitatis castelli iurare ad sancta dei evangelia de eorum offitio
bene et legaliter exercendo secundum formam statutorum et ordinamentorum dicte civitatis factorum et faciendorum. Et promittere ...
non recipere represalias nec licentia represaliandi contra comune civitatis castelli vel speciales personas ...
eorum occasione sindicatus vel occasione alterius cuiuscumque processus nec ipsum comune vel speciales personas
dicti comunis gravare vel molestare occasione dicti sindicatus vel occasione alterius cuiuscumque processus qui contra
eos vel aliquem ... fieret ullo modo. Et ultima die dicti regiminis in consilio generali et populi ...
Et teneatur ... et eius offitiales sui et familiares iurare et promittere ... dicti comunis ...

1v

p(er) ip(s)o co(mmun)i recip(er)e q(uod) morabu(n)t(ur) (et) stabu(n)t ad sindicatu(m) (et) respondebu(n)t sindico qui ad sindicandu(m)
~~eos~~ fuerit deputatus, p(er) sex dies co(n)tinuos deposito eo(rum) offitio s(e)c(un)d(u)m for(mam) statu(ti) (et) ordi(ni)s co(mmun)is p(re)d(i)c(t)i
et sententiis d(i)c(t)i sindici plene parebu(n)t, ~~(et) c(ontra) eas nichil opponent n(ec) appellabu(n)t ab eisdem~~
Et co(mmun)i ciuit(atis) castelli faciet finem (et) refutatione(m) ac (con)uentione(m) g(e)n(er)ale(m) de o(mn)i eo (et) toto
q(uo)d adu(er)sus d(i)c(tu)m co(mmun)e (et) sp(eci)al(iter) ip(s)i(us) co(mmun)is dice(re) u(e)l pete(re) posset oc(casione) d(i)c(t)i regiminis, [p(ro)ut s(upr)a fit] u(e)l alia qua(cumque)
de causa. Et ubi nulla petitio c(ontra) d(i)c(tu)m d(omi)n(u)m potat(em) seu eius offitiales porrecta fuerit infra
tres dies incipiendo a die sui sindicatus. possit d(omi)n(u)s judex appellat(ionum) eu(n)de(m) d(omi)n(u)m potatem
absolue(re) (et) licentiare. Dum (tamen) aliq(ui)s potas ciuit(atis) p(re)d(i)c(t)e infra t(em)p(u)s regiminis ip(s)i(us) potatis, no(n)
possit sindicari n(ec) i(n) co(n)silio aliq(ui)d p(ro)poni possit p(ro) aliq(ui)bus q(ui) potas infra d(ic)tu(m) t(em)p(u)s sindicet(ur) pena
p(ro)poneti. q(ui)nquaginta lib(rarum). et q(uod) t(em)p(o)r(e) sind(icatus) d(i)c(t)us sindic(us) maior teneat(ur) dare aduocatu(m) (et) p(ro)cur(atorem)
cui(li)b(et) petenti c(ontra) potatem (et) suos offit(iales). Et debeat (et) teneat(ur) d(i)c(tu)s d(omi)n(u)s potas ad memoriam
sui dimicte(re) co(mmun)i p(re)d(i)c(t)o duas balistas de osso ualoris dece(m) lib(rarum) d(enariorum). duos pauenses pictos
ad arma sua. quas balistas no(n) debeat eme(re) i(n)tra ciuit(atem) u(e)l co(m)itatu(m) castelli. Q(ui) d(omi)n(u)s
potas h(abe)at (et) h(abe)re debeat de bonis (et) auere d(i)c(t)i co(mmun)is. Octingentos flor(enos) de auro de q(ui)b(us)
detrahatur dirictura s(cilicet) duodecim den(ariorum) p(ro) quali(bet) libra. p(ro) se (et) omnib(us) p(re)d(i)c(t)is. s(cilicet) Judicibus
militib(us) notariis. beruariis (et) famelia(ri)b(us) totis. et equis p(re)d(i)c(t)is. et sit d(e) p(re)d(i)c(t)o salario (con)tent(us)
Et teneat(ur) face(re) (et) exercere offitiu(m) potestaria(m) (et) q(uo)d (et) eis u(e)l eo(rum) alte(ri) (com)missu(m) fuit p(er) d(i)c(tu)m
co(mmun)e toto t(em)p(o)re sui regiminis fideliter (et) sine fraude o(mn)ibus suis sumptib(us) (et) expens(is). et semp(er)
d(i)c(t)o salario sit (con)tentus (et) no(n) possit p(er) se u(e)l alium q(uic)q(uam) u(e)l aliq(ui)d pete(re) u(e)l recipe(re). Et q(uod) (uer)u(m)
au(tem) d(i)c(tu)m potestas u(e)l aliq(ui)s de sua familia no(n) possit aliq(ui)d p(ro) aliqua pignoratio(n)e u(e)l deten
tione que fieret de aliqua p(er)sona. oc(casione). custodie. datii. u(e)l p(re)stantie. u(e)l exactionis (con)dep
natio(n)is. u(e)l capiendo. u(e)l detinendo. seu custodiendo p(ro) malo. u(e)l alia quacu(m)q(ue) c(aus)a. Et
i(n)telligat(ur) id(em) de o(mn)ib(us) famulis (et) beruariis offitialiu(m) co(mmun)is p(re)d(i)c(t)i. no(n) obstante aliqua gessio(n)e
f(a)c(t)a u(e)l facienda que ex nu(n)c sit cassa irrita (et) inanis. et si c(ontra) p(re)d(i)c(t)a faceret aut plus
pete(re)t aut petentib(us) (con)sentiret oc(casione) feudi, salarii, siue doni, u(e)l ex quacu(m)q(ue) alia c(aus)a cogitata
u(e)l cogitanda p(ro) quali(bet) uice qua c(ontra) uentu(m) fu(er)it u(e)l factu(m) ducentas lib(ras) d(enariorum) soluat co(mmun)i.
No(n) possit etia(m) d(i)c(tu)s d(omi)n(u)s potas, n(ec) sui offitial(es) u(e)l famelia(ri)es, n(ec) debeat pete(re) exige(re) u(e)l
h(abe)re candelas, candelectos. paloctas. u(e)l oleu(m) a co(mmun)i aliqua ratio(n)e u(e)l c(aus)a (et) c(aus)a(rius) co(mmun)is
no(n) debeat eis u(e)l alicui eo(rum) dare res p(re)d(i)c(t)as n(ec) cartas. et si dederit perdat q(uo)d dederit
u(e)l soluerit (et) reputari no(n) possit co(mmun)i. et nichil(omin)us tantunde(m) soluat co(mmun)i no(mi)ne pene. Dicimus
~~et uolum(us) q(uod) potas teneat(ur) uenire i(n) ciuit(atem) castelli cu(m) offitialib(us) (et) familia sua tota t(ri)b(us)~~
~~dieb(us) ante i(n)troitu(m) sui offitii (con)putata die qua i(n)trau(er)it.~~ Et si (con)tingerit q(uod) exercitus g(e)n(er)alis
u(e)l obsessio p(er) co(mmun)e i(n) aliqua p(ro)curaret(ur) q(uod) d(i)c(tu)s d(omi)n(u)s potas sit i(n) d(i)c(t)o exercitu, ultra salarium

cancellatu(m) a u(er)b(o) et c(ontra) eas usq(ue) ad u(er)bu(m) Et co(mmun)i

tas(sa)

cancellatu(m) a u(er)b(o) Dicimus usq(ue) ad u(er)b(um) Et si

potestatum debeat solvere a communi predicto centum solidos denariorum pro qualibet die et nocte. et plus dicta occasione non possit
petere vel solvere et si quis proposuerit in consilio vel dixerit in parlamento contra predicta condempnetur tamquam
periurus per sindicum pro qualibet vice in vigintiquinque libris denariorum et a consilio perhemniter sit remotus. et hoc
capitulum precisum sit firmum et habeat cornu et mutari non possit in totum vel in parte per consilium generale
vel populi vel aliud. Immo et teneatur potestas precise constituto sindico hoc capitulum ponere
de verbo ad verbum de constituto in constitutum sub pena predicta. Et si fuerit impeditus aliquo
casu fortuitu postquam fuerit electus venire ad regimen dicte civitatis ita quod non incipiat
suum offitium, tunc nullum ius sibi in salario acquiratur. et si postquam dictum regimen inceperit
et ipsum non compleverit, tunc solvatur ei de suo salario pro rata temporis ei quo steterit
in offitio supradicto. ~~Item quod sindicus maior communis teneatur, debeat sibi facere dari et assignare~~ Cancellatum a [illegible] usque ad [illegible]
~~a potestate nomina suorum berovariorum prima vel secunda die qua venerit in civitatem. et teneatur~~
~~facere inquisitionem singulis mensibus si potestas habebit et tenebit eos et de sua tota fa~~
~~milia et equos secundum formam dicti capituli. et si potestas non habebit eos perdat de suo feudo~~
~~quinquaginta libras denariorum. et si sindicus predicta non fecerit vel distulerit perdat de suo salario vi~~
~~gintiquinque libras denariorum.~~ Item feudum et salarium potestatis solvatur ei in hunc modum scilicet
in principio quorumlibet duorum mensium tertia pars per camerarium communis pro tempore existentem. et tertia pars
ultima duorum mensium ponatur in sequestro apud camerarium communis. et predictus camerarius dictam ultimam
tertiam partem teneat et tenere debeat in sequestro quousque dictus dominus potestas iudices milites
notarii et familiares eius fuerint sindicati ad hoc ut satisfaciat personis debentibus ab
ipso domino potestate, vel ab aliquo de eius offitialibus et familiaribus aliquid recipere vel habere
condempnatio solvatur in ea parte si fuerit in aliquo condempnatus. Et quod potestas precise teneatur mi
nus aliqua pecunia non accipere vel denarios per se vel per alium aliquo modo causa vel ingenio pena Cancellatum a [illegible] usque ad [illegible]
centum librarum pro qualibet vice qua contra fecerit. et quicumque aliqua pecuniam vel denarios commodaverit
per sindicum puniatur in centum libris denariorum pro qualibet vice qua contra fecerit, quam condempnationem teneatur
exigere dictus sindicus et inquisitionem facere et faciat singulis duobus mensibus. et si invenerit contra factum
faciat condempnationem ut dictum est. et si predicta non fecerit perdat de suo feudo quinquaginta
libras denariorum. Et potestas predictus stare debeat ad dictum regimen civitatis continue cum iudicibus militibus
notariis et familia eius tota, toto tempore sui regiminis in civitate intenta super negotiis
communis gerendis et exercendis. ita quod omni sero hospitetur in civitate castelli ad regenda et
gerenda negotia civitatis castelli et eius districtus et factum communis facere et ad effectum perducere
ad utilitatem dicti communis quam melius poterit bona fide. Et teneatur non petere nec peti facere
in consilio generali vel populi vel speciali communis dicte civitatis licentiam eundi vel standi extra dictam
civitatem per quo minus hospitetur in civitate de nocte, et si contra fecerit vel se absentaverit
ipso iure desinat esse potestas, et pro potestate abinde in antea nullatenus habeatur.

2v

habeat ⁊ salariu(m) suis ~~adm~~ annectat. Item teneant potas judices milites notarij ⁊ fami
liares suos omnes facere iurare in consilio generali ⁊ populi dicte ciuitatis omnes ⁊ singulas credentias eius
et ciuium eorum imponendas nullo modo pandere in detrimentu(m) uel preiudiciu(m) dicti comunis. Ymmo in
utilitate dicti comunis facere ⁊ promictere sine protractione in ciuitate uel extra bona fide omnia ⁊ singula
que per eos uel aliquem eorum commissa fuerit ~~facienda~~. Item si potas uel alius pro eo emi facere
uel emeret extra ciuitatem ligna uel paleas sine aliqua necessitate non possit grauare aliquem
ciuem uel comitatinum dicte ciuitatis ad portandum ea. pena .xxv. librarum pro qualibet uice. Item quod quando
potas uel aliquis de sua familia. Judex appellationum sindicus. uel aliquis alius offitialis forensis iret
ad aliquem locum non possit accipere uel petere ab aliquo de ciuitate uel districtu per se uel alium
aliquem equum / ⁊ nullus possit nec audeat eis talem equum accomodare sub pena decem librarum
— uel auferenda domino potati ⁊ comodanti pro qualibet uice / nec aliquid iumentum uel mulum sine uitura
pretium suo locatore soluta / non possit accipere per se uel per alium ab aliquo de ciuitate uel eius districtu
donum / uel comodum aliquo modo exceptis rebus uictualibus ⁊ necessariis quas certo ⁊ iusto
pretio possint consequi ⁊ habere. Item quod ~~potas non debeat comedere, uel bibere, uel conuiuium facere~~ Can(cellatum) ab Item usque ad ...
~~cum aliqua persona ciuitatis uel districtus in suo hospitio uel alibi. et si contra fecerit soluat de suo feudo~~
~~centum librarum pro qualibet uice. Saluo quod dominus potas, ⁊ sua familia possit bibere ⁊ comedere extra~~
~~ciuitatem ⁊ districtum castellis quando ipse equitaret pro factis comunis.~~ Item quod milites domini potatis uel aliquis
alius de sua familia possit esse potas / castellanus / alicuius terre uel castri alicuius huius ciuitatis
uel districtus ⁊ non possit uel debeat eligi ad predicta offitia uel aliquid predictorum / ⁊ si esset electus
non debeat acceptare, ⁊ talis electio non teneat nec ualeat ullo modo. Item quod nullum salarium
possit concedi / ⁊ si concedatur nisi aliquid sibi non acquiratur (et sindicus qui pro tempore fuerint predicte teneatur talem
recipientem condempnare in centum libras denariorum ⁊ condempnationes exigere per eos. Item quod ~~pro factis comunis possit potas~~ Cancellatum ab Item usque ad ...
~~bona uice tre si necesse erit ceditatis de uoluntate dominorum priorum~~ sine consilio generali. Item quod
potas ⁊ alius qui fuerint cum potate. aut judex appellationum. aut miles aut judex. aut notarius. aut
de familia domini potatis uel exgrauatoris / seu notarius plenus / uel reformationum / sindicus maior
dicte ciuitatis uel aliquis offitialis forensis per sex mensibus non possint uocari uel eligi / uel esse in simili offitio
uel aliquo alio offitio dicte ciuitatis per tres annos computandos a fine sui regiminis / siue offitij
in antea aliquo modo uel ingenio / et nullus in aliquo offitio existens possit facere propositam in
aliquo consilio de aliquo contrario uel mutatione dicti statuti uel consimilem ⁊ si quis contra fecerit soluat comuni
centum libras. Item quod nullus qui est potas possit porrigere alicui de ciuitate preces quod eligatur in potestate
potestate uel alium offitium comunis / ⁊ nullus tales preces intelligere teneatur pena centum librarum denariorum ⁊ sindicus
incontinenti teneatur de predictis. Item quod dominus potas teneatur ⁊ debeat dare notariis suis omnibus cartas.
atramentum. uermee. ⁊ ceram pro eorum offitij exercendis pena quinquaginta librarum denariorum. Item ~~teneatur singulis~~

Liceat potestati comedere ⁊ bibere cum offitialibus forensibus terre ⁊ ... non ... in ...

I

montonimis sive pecudinis, et eos condempnationes et absolutiones teneant exemplare ita
quod sint integre penes potestatem unum exemplar. et aliud penes custodem scripturarum comunis.
Et quod notarii mallorum teneant singulariter et distincte scribere verba cuiuslibet testis sicut proferuntur
ab ipso teste, et querere de ea scientiam. Item quod postquam scripserit dictum unius testis debeat et dicta
aliorum sigillatim describere. et non sufficiat si scripserit ut supra dixit talis testis. Et si contra
factum fuerit non valeat dictum talis testis sive tales actestationes. et notarius puniatur in
decem libris pro quolibet. Item notarii teneant dare copiam omnium librorum accationum et denuptiationum
illius contra quos inquiritur ut possint habere copiam omnium actorum et processum factorum contra eos, ut possint
se defendere si aliquam vel aliquas defensiones legitimas habent propter quas non debeant condempnari
vel in minori quantitate condempnari. Et teneant dicti notarii scribere confessionem reorum secundum quod fient. scilicet
talis depositus de tormento dixit sic et sic. Si autem non torquetur et confitetur tunc scribat
talis confitetur sponte sic et sic. ponendo confessiones eorum per ordinem prout fuerint facte. Et si aliqua
verba dixerit dicti rei que spectaret ad eorum similiter modo scribere teneantur ut semper veritas
eorum que aguntur appareat in scripto. Et teneant dicti notarii venire sedere et stare ad banchum
mallorum cum potestate vel iudice a mane usque ad tertias. et a sono campanelle que pulsatur
post nonas usque quo sedebunt iudices et alii offitiales comunis in illis horis, et aliis
diebus feriatis teneantur et debeant venire et stare de die et de nocte ad domum predicti potestatis
et de nocte requisitionem iudicis mallorum prescribendo omnibus actis que erunt necessaria fieri pro
dicto mallorum offitio exercendo. Et teneatur ire cum berovariis potestatis sive iudicis vel militis
in civitate vel comitatu ad locum delicti quando comictaretur ad scribendum et ad faciendum requisi-
tionem bonorum offendentium et alia que expedierit de predictis. Et teneatur ire ad locum ubi
punitur dampnatus ad mortem, vel membri decisione vel abscisionem, vel ad alia pena san-
guineis de voluntate potestatis. Salvo quod si potestas vellet cum miete extra civitatem propter
aliqua de supradictis casis vel aliqua alia spectante ad dictum offitium teneatur potestas eidem
notario prestare unum de suis equis, et possit ire et redire cum dicto equo. Offitium vero dictorum
notariorum incipiat et desinat quando incipiet et desinet offitium potestatis, et sedent et
stare debeat ad sindicatum post depositum eorum offitium secundum quod tenetur stare potestas, et eodem
modo et forma respondere sub sindico deputando. Item notarius si comiserit aliqua falsita-
tem. dolum vel fallaciam condempnetur per sindicum pro falsitate et dolo in centum libris. Pro negligentia
vero si aliqua comiserit condempnentur eorum quilibet in vigintiquinque libris et minus. et plus et minus prout sibi
videbitur inspecta qualitate et modo culpe. Et teneantur et debeant dicti notarii defensiones
quas voluerit persone actate sive denuptiate sive contra quos inquireretur scribere scilicet
persone que subposite sunt iurisdictioni potestatis et non possent eis examen declinare. Et

potas teneat [illegible] in omnib' p dcis not'. sicut p alia sua famula.

Ut potas et Jud' faciat copia sui. caplm ------ .vii.

Statuim' et ord' q' potas Jud' et notarij ipi' faciat et facere debeant et teneant copia sui a mane usq' ad tciam et ab ora none usq' ad sero omi die Janius aptis et qlibs possit ifra istud tpo ire et opponere cora eis et quolz ipor sine aliqua pena et bagno ubicuq' erunt spalr Jud' et not' sup'dci debeant facere copia sui ad banchas ubi p eos ul altum eor Jus reddat p coi. Et si potas pdca pdca no fecerit obsuari a suo Jud' et not' bancar' pdant ipi et qlibz eor de suo feudo centu lbr. dr.

Ut potas no petat arbitrium - caplm ------ .viii.

Item statuim' et ord' q' nullus potas q' ptpr fuit i civit' castll' possit ul debeat petere arbitriu spalr ul gnalr, et ei concedi no possit p consces ppli ul aliquod aliud cosiliu ppli de civit', et si cocessu fuit no valeat, et aliqs cosiliarius no debeat arengare ul cosule q' ipm arbitrum cocedatur. Et si potas petierit p se ul aliu pdat de suo salario quingentas lbr dr cor. Et qui cosulerit codepnet p sind' cois i centu lbr dr. Et cancellari' cois no scribat aliqua ppositam arengaria ul reformatione de cocessioe dci arbitrij et si ct fecerit codepnet p sind' q' ipm sindicabit i quinquagita lbr et ab offitio expellat. et sit ipo facto puatus. Que pene exigant p coi ifra dece dies pxos et ad manu cam cois deducat p coi. Et si sind' pdca no obsuauerit pdat de suo salario centu lbr. et sit ab offitio suo puatus in qbus p offitiale deputandu codepnet et ab ipo exigant

De electione offitialiu cois caplm ------ .viiii.

Item dicim' et ord' q' oes et singli offitiales cois teneantur eligant p cosiliu sexagita et icipiat tpe debito, et duret eor offitiu p sex menses tantu. exceptis illis offitialib' i qbus fuit eis statutu breuius ul longius tpo ul alia forma data.

De electione Judicu bancar' minoru. caplm ------ .x.

Item statuim' et ord' q' dns potas teneat ifra octo dies post itroitu sui regim facere eligi ad breuia i cosilio gnali et ppli duos bonos et legales Judices et exptos de civit' castll', ul notarios. qui sint Jud' bancar' cois causar' civiliu. Qui vero dci note sic electi approbari debeant i collegio iudicu p tres ptes ipor psentiu, et si reprobati erunt q' alij eligant et approbent mo pdco. et aliter talis electio no teneat. Et .xij. not' qui sint cu dcis Judicib' et cu alijs Judicib' dni potatis. s. cu quolz ipor tres not' qui cu Judicib' civit' teneant stare ad Jus reddendu i palatio cois desup', et p eor offo et salario hant tantu quantu hnus de dcis not' durante dco offitio. Et si qs eor Judicu recusauerit remoueat' simili modo et alius loco sui simili modo subroget'. Qui Jud' civit'.

cognoscant tm̄ de quibus decē lbr̄ ⁊ a decē lbr̄ infra. alij u° de quibus que excedunt a
decem lbr̄ sup tm̄. et nō possint alij duo Judices bancaꝝ p delegationem dni
potatis ul alio m̄ nisi de quibus minoribus petitis. Et potas nō possit tale delegat
face ut offitium Judicum ciuit minuat et offitium ipsoꝝ Judicum ciuit duret p sex
mēses solummodo ⁊ incipiat eoꝝ offit semp i kal ut ordinate offitijs pcedatur

Ut cōfines comitatus reuideantur — caplm̄ xi

Ordinamus ⁊ ordī qd cōfines comitat reuideant cū multum de comitatu sit puincialitas
occhupatum ⁊ qd ad pdc̄a reinuenienda reuideat appatus antiqui cū i multis locis
defacto ⁊ i multis colore qsito sit occhupatum ⁊ a falsa testificatione subiecta pueria. Jtē qd
oēs ueri ciues qui sunt facti extra cōfinea inueniant ⁊ sacramito interrogent si ē aliqd
de cōfinibus occhupatum

Ut oēs gesstiones facte magnatibus de aliq re sint casse caplm̄ xii

Statuimus ⁊ ordī qd oēs ⁊ singule gesstiones dationes siue donationes ul alienationes
quocumque titulo facte alicui ul aliquibus nobilibus siue magnatibus ciuit ul forensibus
de aliqua ul aliquibus rebus possessionibus Juribus seu iurisdictionibus ul potestatibus dc̄i cōis retro
sint casse irrite ⁊ inanes ⁊ nullius efficacie ul ualoris imo talis res ul Jura gessa
sint casse irrite ⁊ inanes ⁊ nullius efficacie ul ualoris imo talis res ⁊ Jura gessa
ad dcm̄ cōe libere reuertat. ac si nulla de eis alienatio facta eēt.

Ut cōsiliarij uadant ad cōsilium ⁊ de eoꝝ pena. caplm̄ xiii

Item stat ⁊ ordī ē. qd quicumque ex cōsilijs consiliorum dc̄i cōis post bapnitionem seu
regestitione fienda de eis i cōsilijs pdc̄is nō fuit qm̄ cp̄ remaneat pulsare
campana q pulsat p ipso cōsilio cōgregandis cōputatis moctis siue retocchis
nō cōsiliarius ul cōsiliarij fuit ⁊ fecerit aliqua cōstare excusationem infra faz
die a die pulsationis campane p dc̄o cōsilio ul aliquo eoꝝ corā maiori sindico dc̄i
cōis. eoꝝ absentie. infirmitatis. ⁊ custodie ciuit soluat ⁊ soluere teneat nomine
pene cam dc̄i cōis s. quinque dn infra tertia die a die pulsationis campane ad
pena quarti pluris i qua pt facientes deuenant ipso facto. exigenda p ma
iore sindicum dc̄i cōis infra quarta die a die elapsi termini pena dc̄o sindico. xxv. lbr̄
Jnsuper p sindicum qui eum habebit sindicatum debeat expressius cōdepnari. Et qd sindicus pul
sationis retocchis mictere teneat cōmiu expressius nomina ad dcm̄ cōsilium ad scribendum nō
uenientes pena decē lbr̄ p qualibet uice. Et intelligat absentia si cōsiliarius quando
bapnitum fuit cōsilium siue facta fuit regestatio distans a ciuit p duo miliaria ul ultra.
i pdc̄is aliqd nō obstante

hospitalis sce m. ⁊ misericordie ⁊ alioꝝ hospitaliu capitlm — xiiij

Statuim ⁊ ordim q ea que otinent i ista petit fiant ⁊ effectuali execu
tioni mandent ⁊ plenu sortiant effectu ac etia firmit obsuetur. cui
tenor talis est. Cora vob sap viris statutar coro ciuit castelli sup statuto
nouit faciendo electio ⁊ deputat p coe dc ciuit. dicut ⁊ exponunt statir
ontinuo noviter rector ⁊ gubnator hospitalis singoli. Et primo qda regolin
rector ⁊ gubnator hospitalis sce m de lastrata / noie dcoꝝ hospitaliu ⁊ noie
hospitalis misericordie ⁊ alioꝝ hospitaliu dc ciuit sub ipuediciide dci coro sub
positoꝝ. Qr cu ipis hospitalib ⁊ cuilib eoꝝ plura bona res ⁊ possessioes relin
quant ⁊ ocedant tam iure istitutiois ⁊ legatoꝝ q ⁊ alioꝝ iustoꝝ tituloꝝ ab
hoib ⁊ ps ciuit ⁊ comitat eiusdem ⁊ ⁊ alienigis amore dei itintu qs pietatis ⁊
misericordie psubuentione ⁊ substentatioe paupern omorantiu i eisdem ⁊ p
ipoꝝ relinquentiu remedio aiaꝝ ⁊ peccatoꝝ. Ideo hi petut ⁊ supplicat reuerentie
prudentie vre quat amore dei ⁊ i tintu pietatis ⁊ misericordie placeat prudt
ordinae ⁊ stantiare q ad hoc ne aliqs post morte dcoꝝ relinqntiu ul forte
tpr / ul post morte alijs iustis titulis ocedent dcas possessioes res ⁊ bona ho
spitalib sup dcis ul alti ipoꝝ / seu pauperib eorudem ac rectorib ipoꝝ seu
alti eoꝝ. possit ipas possessioes res ⁊ bona seu possessioes ul saltem eaꝝ deti
nere ⁊ occhupare ot eoꝝ volunte rectoꝝ ⁊ hospitaliu pdcoꝝ ul alteri eoꝝ qb
seu cui relicte ul alio iusto titulo ocesse fuerit relicta seu ocessa i dapnu et
pudicium eorudem ⁊ paupern ibide omorantiu i ipis possessioib reb ⁊ bonis ul
alti eaꝝ detine ⁊ occhupae Jus aliqd ptendendo. Et potas ⁊ ceteri alij offits
dc ciuit habentes Jus iudicandi q sut ⁊ ptpa fuerit / cora quo petitu fuit
teneat ⁊ debeat vinculo Juri ⁊ pena que vobis videbit oueniie ad petit rectoꝝ
dcoꝝ hospitaliu ⁊ cuilib eoꝝ petentis ipam possessioem / possessioes res ⁊ bona ul
altem eaꝝ relicta ⁊ legata ipi hospitali ul alio iusto titulo ocessa. viso testamto
legato / ul ocessiois istro. cuiuscuq odictiois ipm rectore petente mitte ⁊ mitti
facere i tenuta ⁊ corporale possessioe / possessionu bonoꝝ ⁊ reꝝ pdcaꝝ eide seu
hospitali ipi relictaꝝ ul alio iusto titulo ocessaꝝ sine aliqua alia pbatioe opelle
ndo detinetem ⁊ detinetes dcas possessioes res ⁊ bona ul altem eaꝝ / ul i ipis
Jus aliqd ptendentes / ipas res possess ⁊ bona omnio demitte ⁊ relaxare et
ad dcam tenuta apndenda ul adprensa otinuanda ⁊ tenenda eide rectori seu
rectorib pstare ⁊ dare auxiliu osiliu ⁊ fauore. du m testator q dcas possess
res ⁊ bona eide hospitali ul hospitalib ul eoꝝ alti reliquerit ul ipm hospitale

I

qui teneantur rationem videre et postea mictant in consilio generali reddere. Addimus et dicimus
quod dictus camerarius non possit compelli nec gravari per dominum potestatem vel aliquos offitiales comunis ad faciendum
solutionem alicuius quantitatis pecunie contra formam suprascripti capituli constituti, nec habeat pecuniam per ipsos solute
faciendas et teneat dictus camerarius . . . iter non dare cartas notarii domini potestatis nec
alicui alius offitialibus pro facto comunis scribendas . . . sub pena .xxv. librarum dicti camerarii per dominum
potestatem auferenda si contra predicta fecerit. Item quod camerarius comunis qui pro tempore fuerit non possit
facere aliquam solutionem de aliqua apothixa facta vel facienda, que contineret maiorem quantitatem
centum solidorum, nisi prius deliberata fuerit in consilio auctoritate habente et obtemptum per duas partes
presentium consiliariorum ad bussolas et palottas quod dicta apothixa per camerarium solvatur, qui ad hoc vocentur
per eos, et tunc ipsos eorum apud se habeat pecuniam unde solvere possit quod debet ex ipsa apothixa, et
si dictus camerarius negaret se habere pecuniam videat in contineri eius ratio per ratiocinatores comunis et si inve-
nerit apud se habere pecuniam unde solvere possit, solvat, alias non compellatur quod dicta solutio fiat
salvo quod si negaret habere pecuniam et inveniretur eum habere puniatur qualibet vice in decem libras denariorum.
Et si contra dicta forma camerarius solvaret puniatur in .xxv. libras et de suo proprio videat solvisse
et repetere non possit dictam pecuniam solutam dicto comuni. Item quod cippus palatii non aperiatur nisi presentibus
potestatibus populi, et aperiatur bis in mense et pecunia que reperiretur [struck] mictatur in introitum comunis
per notarium camerarii comunis tota et integraliter et quod ea die qua aperietur cassa vel cippus nulla solutio
fiat de cassa vel cippi. Item quod pro remissa domini potestatis qui fuerit pro tempore non possit fieri aliqua processus
vel coactio vel detentio personalis de aliquo camerario qui fuerit in offitio pro tempore, durante offitio
nisi fuerit accusatus ex quacumque de causa vel maleficio.

De offitio not. camerarii — capitulum — xvii.

Ordinamus et dicimus quod notarii qui erunt cum camerario comunis scribere debeant dictos proventus introytus
et expensas comunis, et exitus, et cancellare omnes condempnationes comunis, et facere omnia
infra sindicatus absque alio salario vel precio habendo a comuni vel speciali persona preter salarium
consuetum. Quod a comuni habent pro eorum salario et mercede. scilicet sex flor. auri pro quolibet. Et tres flor. pro quolibet
et non plus. et quocumque contra fecerit solvat comuni pro banno et non plus. et quecumque contra fecerit solvat comuni
pro banno decem libras denariorum comuni. Item dicimus quod illi duo notarii qui erunt extraordinarii debeant stare ad
illam bancham ad quam sedet judex maleficiorum. et scribere acta causarum extraordinariorum vententium coram dicto
judice et habent et accipere possint pro eorum salario tantam quantitatem quantam recipiunt alii notarii bancharum
pro scriptionis. Item quod sindici castrorum et villarum et fideiussores eorum scribantur per notarium potestatis tunc. Et quod
dicti notarii deposito eorum offitio libros introitum et exitum dicti comunis penes camerarium camerarii dicti comunis
autenticos et publicatos assignare et dimictere teneantur infra quinque dies pena pro quolibet contra

contra facientia libr. decem den.

De electione offitialis super conservatione pignerum. capitulum xviii

Statuimus et ordinamus quod per duos priores populi eligatur unus bonus et legalis offitialis cui
assignentur et deponantur apud eum omnia pignora que accipient pro exactione
datiorum et offitio custodie vel alia hosp. quacumque de causa mandato comunis vel alicuius
offitialis comunis et habeat dictus offitialis pro custodia et conservatione pignorum predictorum
sex den. scilicet duos pro se et quatuor pro baylitoribus quotiescumque fuerit bay., et si plura
pignora accepta fuerint uno et eodem tempore et una de causa pro acceptione et conservatione
dictorum pignorum non solvantur nisi sex den. ut dictum est. Et quod dicta pignera vendi non
possint nec debeant nisi elapsis viginti diebus computandis a die assignationis ipsorum
premissis duobus bapnimentis factis publice per civitatem et tunc vendantur hiis premissis presentibus
domino prioribus camerario comunis et eius notario. Et ipsius venditionis statim dicti denarii pignerum cu-
stodie mictantur in capsam comunis existentem in palatio. Salvo quod ad dictum offitium conservationis pi-
gnerum eligi non possit aliquis qui numquam ad dictum offitium preteritis temporibus fuisset electus
et qui pro tempore futuro ad dictum offitium fuerit deputatus eligi non possit inde ad tres annos.
Et si dictus offitialis contra predicta fecerit vel acceptaverit vel acceperit ultra dictam quantitatem condempnetur
pro quolibet pignere et qualibet vice in viginti sol. den.

De electione balitorum capitulum xviiii

Item statuimus quod electio baylitorum necessariorum in civitate Castelli et eius comitatu spectet
et pertineat ad consilium lx civitatis predicte cum salario condictionibus qualitatibus et modis
quibus dicto consilio videbitur et placebit. Et hoc quia diversitates temporum diversa statuta in predictis
postulant et requirunt.

De offitio balitorum capitulum xx

Ordinamus et dicimus quod nullus bay. accipiat alicui ferrum laboratorium vel pannos
de dorso vel lecto alicuius persone pena centum sol. den. Nec etiam possit accipere
aliquod hostium sive fenestram alicuius domus existentis in civitate Castelli seu portare
vel in pignus seu tenuta alicuius persone pro aliquo credito seu pro aliquo debito comunis dare
vel assignare ad penam cuilibet bay. xxv libr. in quam pro maiori summa debeat condempnari.
Item bay. teneantur obedire iudicibus bancorum et iudici appellationum comunis in hiis que pertinent
ad eorum offitia et que preceperint eis occasione eorum offitii exercendi debeant facere et si non fecerint
et obedire neglexerint mandatis ipsorum possint ipsi iudices et quilibet ipsorum quemlibet eorum condempnare
in quinque sol. den. Quod bapnimentum sit comunis et quicumque fraudem commiserit in ambaxiata vel aliqua
tenuta cum acceperit recommendaverit solvat comuni pro bapno viginti sol. den. Quod bapnimentum sit

cons quotiens dictum fecerit. Item quod nullus bay possit accipere aliquo modo pro tenuta boves
aratorios domatos a kalendis septembris usque ad nativitatem domini. Et siquis bay infra dictum tempus
acceperit potestas et ceteri offitiales cogat talem bay restituere in contineti cui vel quibus
acceperit. Idem dicimus de ferramentis molendinorum que in tenuta accipi non possint
molendina siquidem domini accipi possint in tenuta creditoribus et procreditoribus molere
debeant. Item quod quicumque bay positus vel missus fuerit ad aliqua custodia facienda
per comune vel spetiali persona teneat illas res bona fide sine fraude et pro custodi
re non dolum nec fraudem committere nec auferre de ipsis nec aliquo modo accipere, nec permittere
quod accipiat, vel aliquis modo subtrahat vel subcipiat de predictis, et si quis fecerit per se
vel alium, vel fieri permiserit, teneat res subtractas vel acceptas restituere
comuni vel spetiali persone, et comuni solvere pro tali commissione quadraginta solidos denariorum. Item quod si
aliquis ex dictis bailitoribus fuerit missus ad aliquem ad deferendum presentationem, vel aliqua
requisitione faciendum, et dederit illi cui mittitur vel domum vel in persona denumptiaverit
et denumptiatione non fecerit, secundum quod fuit ei mandatum et ille qui citatum debet ut
dictum est passus fuerit aliquod dapnum, seu expensas reficere teneatur. et potestas teneatur
peta a quolibet petitores facere. Item quod non possit aliquis baylitor nec debeat accipere
in custodia ab aliqua persona de civitate vel comitatu castelli, aliqua silva, nemus,
buschum, vel giardinum, et si acceperit non valeat et condempnetur quilibet qui fecerit in centum
solidos denariorum. et quilibet possit accusare et denumptiare et habeat medietatem bapni. et teneatur nomen
denumptiatoris in secreto. Et quilibet bay teneatur ad petitionem cuiuslibet petentis facere ambaxi
atam de qua fuerit requisitus vel rogatus et eam referre in civitate die commissionis
vel sequenti. in comitatu vero infra tertia die post commissionem eorum statim sub pena viginti
solidorum denariorum pro qualibet ambaxiata, et quilibet possit accusare et habeat medietatem bapni, que pena etiam
de facto auferatur ad petitionem cuiuscumque et in comuni faciat devenire pro commodia. Hoc addito
quod dicti bay et quilibet ipsorum qui acceperit alicui aliquod pignus quod non assignaverit ut dictum
est et infrascriptum teneatur illud restituere illi persone cui acceperit, et quod dicta pignera
habuerit bay stetur sacramento illorum quibus fuerit acepta. Et quod bay non possit
accipere in tenuta granum bovum vel aliud bladum, nec arma, nec equos, sine roncinos
ad pena petitorum exigenda ut supra. Item quod bay teneatur omnia pignora que acceperit deponere
et assignare ea die qua acceperint in civitate vel extra dictam civitatem prope per medium miliare
et in comitatu infra secundam diem. vel tertia. Item quod bay qui citaverit aliqua persona in comitatu
teneatur relationem facere infra tertiam diem. et in civitate ea die, vel sequenti pena
et bapno. decem solidorum denariorum pro qualibet relatione quam facere teneatur notario qui hec scripserit vel iudici

vel Iud. habi licentia scripta non esset. Et habeant dicti bay. pro eorum salario duos soldos pro qualibet pignoratione vel citatione seu tenuta pro quolibet laborerio et si plura pignera acciperet una vice. Et ultra duo miliaria pro qualibet citatione et pignoratione tres soldos pro quolibet laborerio etiam si plura pignora acciperet in uno laborerio et ultra dictam quantitatem accipere non possint vel habere. Et in civitate habeant pro quolibet pignoratione quatuor denarios pena centum soldorum denariorum pro quolibet et qualibet vice, et quilibet possit accusare et stetur iuramento accusatoris cum uno teste. Et quilibet officialis dicti comunis possit cognoscere de predictis et quoslibet facientes punire in dicta pena. Et predicta locum habeant in exactionibus fiendis pro comuni dicte civitatis et non pro factis singularium personarum. Item si alicui baiteri data fuit licentia pignorandi vel accipiendi tenuta portare debeant cedulam continentem nomen offitialis a quo habet licentiam et nomen et nomina illorum ad cuius petitionem licentia data est et illorum quos vadit ad pignorandum, et diem date licentie et nomen notarii qui habet scripsit. Quam pignorationem vel tenute dationem facere debeat infra quintam diem post data licentia semel tantum et ultra quintam diem predicta facere non possit. pena quadraginta soldorum denariorum pro quolibet et qualibet vice. Qui bay. habeant immunitatem datiorum pro decem libris pro libra bonis eorum persone tantum. et ad ea predicta nullatenus teneantur. Item teneantur dicti bay. ire ad palatium quando pulsatur campana consueta pro eis vocandis et omnibus mandatis domini potestatis et suae curiae obedire pena et banno duorum soldorum denariorum pro qualibet vice.

Ut electio capitaneorum spectet ad consilium sexaginta capitulum XXI.

Item statuimus et ordinamus quod electio capitaneorum capitatiarum in civitate castellis spectet et pertineat ad consilium sexaginta dicte civitatis.

De electione sindicorum generalium. capitulum. XXII

Ordinamus et dicimus quod potestas teneatur primo mense sui regiminis facere elligi ad brevia in consilio generali et populi quatuor bonos homines pro qualibet porta civitatis videlicet in porta sancte Marie. sancti Floridi. sancti Jacobi. et sancti Egidii. quorum pro qualibet eorum. Qui sint et vocentur sindici generalles aliorum sindicorum contratarum et comunitatum hominum, qui teneantur defendere et debeant homines et personas comitatus ab incendiis et vastamentis factis et fiendis in comitatu. Et quilibet eorum in suo sindicatu et pro sindicis hominibus et personis sui sindicatus respondere et plene agere. Salvo quod non possit nec valeat respondere petitioni nec positionibus. respondere consitendo vel negando sine presentia et consensu duorum sindicorum sui sindicatus et si contra factum fuit non valeat ipsa responsio, neque confessio. Quorum offitium duret sex mensibus et qui fuerint in sex mensibus preteritis non possit esse in sequentibus. Et nullus habere possit nisi unum sindicatum et non possit esse nisi unus sindicus. et habeat quilibet ipsorum sindicorum pro suo salario et mercede a quolibet secolari sui sindicatus sex denarios. Qui sindici teneantur et debeant ydoneos prestare fideiussores de parendo mandatis domini potestatis et suo offitio bene et legaliter exercendo. Item teneantur facere emendari omnia incendia et vastamenta facta et facienda in comitatu in eorum sindicatu tunc. et pro bonis ipsius sindicatus in quo factum fuit incendium sive vastamentum quod probari debeat per duos testes fide dignos et bone fame

I

p aliquē notm foresem fieri ß fieri debeat p notm ciuitat castelli. Et potestas
teneat face fieri obsuari sub pdca pena cōi applicada Et hoc capitm sit p
cisum 7 mutari nō possit. Ite qd potas teneat pdcos notos cpellere dca
instra cplere īfra dictu terminu si solutio eis 7 cuilz eor de qualz instro
decē sold den nō obstante aliquo statuto posito ul ponedo Et si nō fecit
soluat qlibz ctfaciens p quolibz quiquaginta libr den pquolz instro.

Qualiter scripture cois custodiantur Capitm L

D Icimus 7 ordinaz qd cam cois qui p tpe erit teneat 7 debeat oia
7 singla instra 7 acta 7 scripturas cois ī armario palatij custo
dire 7 claudere de ipis custodiendis 7 habeat 7 hre debeat acci p suo ī
salario decem sold den pquolz mse 7 teneatur face copiam peteti cuilz
de ipis instris ad pen. xxv. sold den. pqualz vice.

Qd nullum ius emat ab aliquo ct coe Capitm Lj

I Tem statuiz 7 ordinaz qd nulla psona possit ius aliqd ctra coe
e mere nec aliquis aliquo modo cedere. Sub pen. xxv. libr den
pquolz qualz vice, qua ctra ventum fuit 7 ctra faciens admictat ius.

De iurisdition cois recupanda Capitm Lij

O Rdinaz 7 voluz qd potas 7 pores ipsi teneant pcise de mse Januarij
pponere ī csilio gnali ul ppli 7 ī eo tractare de iurisdictione cois ciuit
castelli manutenēda 7 recuperanda, Et quicqd ī dco csilio firmabitur illud
teneat potas effectui demandare

De manutenedo iure qd ht coe ī hospitali Valdonice Capitm Liij

S Tatuiz 7 ordinaz qd potas teneat reinuenire incols iuramti urca
que ht coe ī hospitali Valdonice, 7 curet qd fructus ipi hospital
cōuertatur ī utilitate leprosorum dci loci. Et qd decetero nulla persona aliquo ī
colore quesito audeat ul psumat tollere ul recipe aliqua ligna siue li
gnum de salmis venalib, sub pen xxv. libr den cuilz ctfaciēti exigenda
p dnm maiore sindicu dcto aquocuqz ctrafaciete Et qd dictu hospitale
debeat pingi ī palatio cois.

De domo virgoli defendenda Caplm xiiij

Dicimus intendentes operibus misericordie providere quod potestas totum comune teneatur defendere et manutenere expensis comunis ab omni gravamine domum pauperum olim constructam per virgolum de paradisio et ab omni persona ecclesiastica et seculari collegio et universitate ipsam et locum et territorium domum pauperum. Et volumus quod dicta domus pauperum et locus et territorium non possint ullo modo vel causa sive aliqua ratione devolvi revolvi vel recadere ad aliquam personam ecclesiasticam vel secularem per quo vel per qua dictus locus possit ad aliud pervenire hedificium seu factum deputari nisi ad usum et receptaculum pauperum tantum et infirmorum sicut modo est et indigentium seu pauperum volentium ad ipsam recurrere. Et idem intelligatur in omnibus et per omnia de domo et receptaculo pauperum sancte marie olim constructe per Raineriu tartaru oblate comunis. Et idem dicimus de omnibus et singulis hospitalibus dicti comunis. Et hoc capitulum sit precisum et ponatur de constituto in constitutum et hoc potestas teneatur observare vinculo iuramenti.

De manutenendo prato comunis Caplm xv

Item statuimus et ordinamus quod pratum comunis debeat infra mensem terminari et mensurari fieri per duos probos viros post quam potestas erit qui terminatio debeat scribi per notarium suorum in libro comunis et secundum quod terminatum fuit et quod potestas teneatur ipsum pratum manutenere secundum determinationem predictam faciendam et quod potestas teneatur precise manutenere per pratum comunis sicut signatum est et sicut tempore potestarie domini aldovaldini capraconitis olim potestatis civitatis. Et teneatur circumcirca et spaltum explatere scaturbii bene actari ita quod occasione salceti hospitalis ipsum pratum non destruatur nec occasione fluminis scaturbii.

De exemptione hospitalis de la misericordia Caplm xvi

Statuimus quod hospitale sancte marie de la misericordia situm prope portam sancti Egidii sit sub protectione comunis civitatis castelli quemadmodum sunt alia hospitalia dicti comunis et quod quedam petia terre sita iuxta flumen scaturbii iuxta arcum superiorem est et consuevit esse dicti hospitalis nec in futurum

De foro Annuali faciendo in prato comunis Caplm xvii

Volumus et firmamus quod potestas precise faciat fieri forum in prato comunis iuxta

tiberim ouiu et al animalium que ad forum venirent quod forum incipiat de mense
agusti infra. octo dies dicti mensis ante festum sancti Floridi et octo diebus post dictum
festum duret et durare debeat dictum forum infra quod tempus nullus debitor pro aliquo
capi possit personaliter vel realiter molestari.

De Circa communis locanda — Capitulum

Statutum et ordinatum quod circa que est in fossis communis que re vera est dicti
communis iuxta porta sancti Bartolomei locetur per dictum commune an   per siccitatem
in generali consilio publice ad incantum et plus offerenti detur et quod nullus possit pre
tendere aliquid ius in dicta circa.

De venditione pedagii communis et aliorum proventuum communis — Capitulum

Ordinatum et dictum quod potestas teneatur vendere pedagium et omnes proventus
baliarum communis infra unum mensem post sacramentum ab eo prestitum vel an
si potuerit in consilio generali et populi et plus offerenti detur. Et habeat quilibet emptor
baliarum ea que pertinuerint ad bayliam quam emerit exceptis iudicatus a
appellationum officio sindici extimatorum equorum et collectarum datii et nonii et excepto
officio et baylia piscium que vendantur. Et exceptis baylis que per consilium
generale et constitutiones prohibentur vendi. Salvis venditionibus pedagii et bay
liis. Et potestas teneatur expresse dicere in consilio in venditionibus bayliarum quod
vendunt periculo et fortuna emptoris, et quod nullo modo providetur eis si lu
crum vel dapnum habent. Et si emptor aliqua occasione petierit aliquid
a communi pro satisfactione et dapno alicuius baylie quam emerit solvat pro bano quin
quaginta libre denariorum. Item quod potestas teneatur vendere dictas baylias pro communi fi
nito tempore venditionis facte de ipsis, ita quod ab illo tempore in antea vendantur et
pretium in utilitate communis predicti convertantur. Item additum est quod illas venditiones
que erunt de predictis teneatur potestas et sui offitiales vinculo iuramenti
manutenere et observare et nullum contrarium illi vel illis qui emerit fa
cere pro toto tempore quo vendite fuerint et secundum quod in ipsis instrumentis venditionis
et emptionis continetur. Et non possint ullo modo vendi nisi post tempus vendi
tionis completum.

Qualiter pedagium solvatur — Capitulum IX

Volumus quod quicumque emerit boves vel capras asinum vel asinam in Civitate
vel comitatu Castelli solvat pedagium cum comite vel quibus potius vendidit
vel concessit in hac forma videlicet pro quolibet bove octo denarios pro quolibet porco a xx soldis infra
duos denarios a xx soldis supra quatuor denarios pro quolibet somario sex denarios pro qualibet
salma pannorum lini et coriorum tres soldos pro salma salis sex denarios pro salma sagi
et aniliui tres soldos. pro salma scotani et cineris et alumis pro qualibet alia salma
ad modum aliarum salmarum. sex denarios pro salma pannorum francie. decem soldos pro salma
pannorum florentinorum octo soldos pro salma piperis, zuccari cere. duodecim soldos. pro salma
canavacci, banbagii lane tres soldos pro salma ferri tres soldos pro salma mer
cium merciariorum tres soldos pro salma speciarie octo soldos pro salma guarnelorum
tres soldos pro salma pannorum lane castellanorum et aliorum quinque soldos. pro qualibet salma
pannorum veterum tres soldos pro qualibet salma coriorum pilosorum tres soldos pro qualibet
salma olei duos soldos pro qualibet salma cartarum bobicinu tres soldos pro qualibet salma
nucium castanearum et ficuum et similium xii denarios pro qualibet salma ciatorum vitri
duos soldos pro qualibet salma vasorum pictorum duos soldos et non pictorum xii denarios pro qualibet
salma cenciorum xii denarios pro qualibet salma piscium salitorum tres soldos et recentium
duos soldos. pro salma canapis funium et similium xii denarios pro salma lini duos
soldos pro salma vini forensis duos soldos pro qualibet salma guadi xii denarios pro salma ca
nium salitarum duos denarios. Item quod non accipiatur pedagium ab aliquo qui apportatum
erit bladum vel vinum ad vendendum in Civitatem vel comitatum. Et siquis de Civitate
castelli in fraudem pedagii vel fraudandi aliquid vel aliquid fecit per scorta vel nu
ptium sine licentia domini potestatis potestas teneatur ei auferre pro dampno Centum libras denariorum
Item quod nullus qui habet ius colligendi pedagium in districtu Civitatis castelli non
audeat colligere illud aliqua persona pena Centum librarum denariorum. Illi vero quibus
sunt teneantur satisdare omni anno ad penam quinquaginta librarum denariorum. de satisfaciendo
dampno quod fieret in strata vel terreno per qua vel quo pedagium colligit. Et de illis in
rebus pro quibus pedagium colligit et non aliter vel recipietur iuri pedagii et preposita
nullius iure in territorio et terreno et rebus ipsius loci acquirant immo illud quod sintur

Et quia volumus quod nulli forensi maius salarium accipiat in civitate quam nostri civibus in eorum terris accipit ordinamus quod pro qualibet salma in equali valentia et extimatione accipi possit et debeat tantum pedagium quantum pro qualibet salma alibi accipit in terris civibus et de qualibet re. Et quicumque mercator duxerit salmas vel bestias in civitate castelli vel eius districtu teneatur eorum pedagium solvere sicut emisset in civitate res predictas et pasageriis qui colligunt pedagium teneantur dare novem denarios pro qualibet salma in hospiti domus in qua hospitatur qui solverit pedagium cum rebus de quibus pedagium est solvit. Et nullus qui habet ius colligendi pedagium pedagium accipiat ab aliquo cive nostro vel comitatense et si contrafecerit solvat comuni pro pena centum libras denariorum possit denumptiari sicut pedagium sibi fuit acceptum. Et quod quicumque habet ius colligendi aliquod pedagium in comitatu civitatis castelli teneatur et debeat illud colligere in illis locis in quibus habet ius colligendi et non alibi pena quinquaginta librarum denariorum pro qualibet vice qua contrafecerit et quilibet possit accusare et denumptiare palam et secrete ac contra facientes possit inquiri per quoscumque offitiales dicti comunis. Item quod potestas infra primum mensem sui regiminis teneatur facere venire coram se omnes et singulos habentes ius aliquod colligendi pedagium in comitatu civitatis predicte. Et illud ius vendere et si habet ius colligendi pedagium debeat et teneatur eos compellere et constringere omni modo et forma quibus melius poterit illud ius vendere dicto comuni pro iusto pretio si sponte vendere nollet salvis ordinamentis gabelle

De quibus rebus pedagium non solvatur Capitulum lxi

Quicumque habet ius colligendi pedagium non possit pedagium colligere de blado de pullis farina caseo pomis venalibus et ass[illegible] pena [illegible] denariorum.

De statera comunis habenda Capitulum lxii

Volumus et ordinamus quod potestas teneatur ponere unam stateram et eam vendere pro comuni et nullus debeat ponderare nec pesare ad quadernam a sex libris supra sine statera et quicumque contrafecerit solvat comuni pro pena quinque solidos denariorum de quo teneatur sub sindico respondere. Salvo quod singuli volunt ponderare possint res quascumque suas non venales vel non alienandas. Et quicumque emerit dictam stateram ipse vel alius cui commiserit iuret legaliter ponderare et si contrafecerit sol.

9v

dictum baiulum. Et quod quicumque emerit dictam stateram teneatur habere unum
librum rationum in quo scribat pondera pena decem sol. den. cuius banni me-
dietas sit comunis et alia medietas accusatoris. Item dicimus quod quicumque vult
ponderare cum rubblo emendo et vendendo possit et rubblum non vendat.

De quibus mensuris ematur et vendatur — Capitulum [illegible]

Item dicimus et ordinamus quod vinum oleum calcina sal et bladum non
vendatur nisi barilibus signatis stariis et aliis mensuris signatis
ad mensuram petre que est sub logiam comunis seu ante palatium comunis, salvo quod
tempore vendemiarum possit vendi cum congiis barilibus signatis et non. Qui
vendentes oleum non teneant aliquem liquorem per quem possit oleum fal-
sificari. Et quod bladum vendatur et ematur ad rasum, spelta non vendat-
ur ad coretem. Item quod sit licitum volentibus signare dictas mensuras facere
petere et accipere eam signatam dummodo qui tenebunt eas teneant ipsas bonas
et legales ut dictum est. Et qui fuerit inventus contrafacere vel fecisse condempnetur
per dominum potestatem in centum sol. den. Et potestas bis in anno faciat scrutari
et inquisitionem facere de predictis et quos culpabiles invenerit condempnet in dicta quantitate.

Qualiter mensuretur bladum — Capitulum [illegible]

Item statuimus quod omne bladum mensuretur ad rasoriam et non
[illegible]
aliter excepta spelta. Et idem quod in spelta servetur in remolo casta-
[illegible]
neis nucibus et glandibus et contrafaciens puniatur pena quadraginta sol. den.
per quecumque offitiales comunis.

Ordinamus et dicimus

De stratis vicinalibus reparandis — Capitulum [illegible]

Ordinamus et dicimus quod potestas regiminis faciat omnes stratas vicinantias
et omnes terras que placebunt dominis prioribus propriis expensis comunis
ita quod mercatores possint secure ire et redire cum eorum mercantiis et in ipsis
contineatur expresse quod publice banniatur per eorum terras et loca ipsorum convicinorum
presentis placuerit, quod si quis contraxerit cum aliquo cive ad suum usum
et fortuna contrahat quod civitas castelli ullo modo contra talis contractum
teneri intendit, sed soli cui datur vel concedit vel acquirat et tantummodo a
ab eo petatur et debeat nuntius reficere responsum et banniterio in scriptis

si potuerit habere. Additum est huic capitulo quod potestas teneatur primo mense sui regiminis facere consilium generale et populi et in eo proponere quod placet consilio providere super reprisalliis concessis contra singulares personas civitatis et quod in ipso consilio reformabitur teneatur executioni mandare.

Capitulum

De represaliis communitatibus et communibus pro satisfactione civium nostrorum debitis

Item statuimus et ordinamus quod si potestas receperit queremoniam ab aliqua persona huius civitatis qui diceret aliquid sibi deberi ab aliquibus terris vel locis et illud non possit consequi vel habere teneatur potestas requirere consules vel rectores vel maiores illius loci in quo diceret aliquid sibi deberi vel acceptum fore per nuptios vel literas communis ut satisfaciant degravato vel robato nostre terre. Et homines secure cum eorum rebus et sine impedimento accedant et vadant in personis et rebus. Quod si non satisfecerint nostro civi vel noluerint de iure respondere teneatur recuperare accipere et tenere et retinere personam pro persona et res pro rebus hominum illius loci sine aliquo alio processu in predictis fiendo. Et si nostri cives habere poterint licentiam de iure constitutum secure vadat et mictant ad petendum et recuperandum personam pro persona et res pro rebus. Et si predicta consequi non possent concedatur suis civibus licentiam represaliandi et debitis hominum dicti loci et in personas pro personis ita plene donec eis satisfiant secundum modum eius quod deberent et rerum deceptarum et dapnorum et expensarum factarum ab eis. Et teneatur facere predicta sive suo tempore requisiti fuerint vel per predecessorem suum sine alia aliqua requisitione relatione ambaxiatorum facta. Et quod ad petitionem quorumlibet civium nostrorum qui docuerint et ostenderint suo iuramento aut per literas aut per publicum instrumentum sive per alias probationes se principalem aut fideiussorem apud aliquem qui non sit castellanus per aliquo vel aliquibus forensibus vendentium et dapnum sustinuisse ex causa dicte principalitatis fideiussionis aut obligationis teneatur potestas concedere eidem licentiam represendendi contra illum vel illos et eorum heredes pro quo sive quibus se obligaverit principaliter vel fideiussionis nomine et eorum fideles homines et bona predictorum et civitatis et loci de cuius iurisditione erunt ille persone pro quibus se obligaverit seu principales vel fideiussores se fecerint. Et de dapno habito ex principalitate seu fideiussione stare stet et credat

nostrorum civium qui dixerit se ipsam principalitatem seu fideiussionem et dampnum
sustinuisse non obstante aliquo capitulo constituti seu reformationis factis et faciendis
Et si potestas predicta non fecerit solvat de suo feudo quingentas libras denariorum in quibus
condepnetur per sindicum comunis et a predictis non possit absolvi nec absolutionem petere et
quod nulli sit licitum consulere in contrarium ita tamen quod antequam concedatur licentia re
presendendi predictam probationem et requisitionem proponat in consilio generali et postea si
placet quod dicta concessio fiat. Item si aliquis acceperit aliquid alicui nostro civi potestas
teneatur talem accipientem ad petitionem illius qui dampnum passus est
quousque sibi erit satisfactum. Et teneatur potestas ad petitionem cuiuslibet petentis de
civitate vel districtu cui vel quibus concessit licentiam represendendi vel concessa
fuit predecessores contra quascumque personas certe vel universitate loci vel terre in
comitatu visa et obstensa dicta licentia per predecessores data et concessa sine aliqua
requisitione denoue fienda dare parabolam illi vel illis qui habent licentiam
represendendi quod possint represendere in persona et rebus contra illum vel illos contra
quem vel quos eis vel aliis eorum data esset licentia represendendi. Et hoc capitulum
sit precisum et mutari non possit in aliqua parte sui. Item quod si contingerit ali
quem civem civitatis in aliqua terra represendi occasione alicuius contractus vel
pene vel facti celebrati vel commissi per aliquem civem nostrum vel eius occasione cuiuslibet alio
forense vel in aliquem forensem personis et ille talis talis represensus passus
fuerit aliquod dampnum quod tunc potestas ad petitionem talis represensi seu dapnificati
teneatur et debeat illum talem vel eius heredes seu generales possessiones bonorum
dicti talis compellere cum effectu ad satisfactionem dicto represenso de sorte dampni
et expensis et represallias concessas tolli facere eius occasione ad petitionem cuiuslibet
petentis. Et si nullus fuerit represensus, hoc salvo quod si illi cuius occasione
represallia dicetur esse concessa, habet defensionem iure legitimam et eam legitime
probaverit et ostenderet quod tunc non teneatur neque debeat compelli ullo modo.

De represaliis concedendis — Capitulum [illegible]

Item statuimus et ordinamus quod cum temporibus exortia civitate et comitatu castelli
indebite et sine causa in civitatibus castris dicte civitati propinquis aggrava
terrigium sive civibus dicte civitatis et locacio ipsius personali capti et de ipsorum

pprijs bonis derobati fuerint 7 detempti donec se pro certa qntitate pecunie redi
meret quare statuim 7 ordinam q ad petitionem cuiuslibet predictis derobatis facta per eius
fide legitima potas 7 maior sindicus 7 qulibet eorum pro parte comunis castelli teneat
7 debeant mictere licteras ad ciuitatem 7 loca in quibus talis robbaria pssa fuit
7 redemptio facta fuit qtinet q talibus ciuibus castellanis integre satisffiat de
rebus derobatis 7 pecunia soluta octauo pena 7 si satisffactum non fuit ipsi
potas 7 maior sindicus teneant eidem dare represallias qtra homines 7 personas
dictorum ciuitatum 7 locorum ex quibus represalliis possit ille cui concesse fuint pro
represallie capere repsendere 7 retinere personas dictorum locorum 7 eorum bona usque
ad integram satisffationem rerum derobatarum qntitatum solutarum octauo pena 7
dapnorum 7 interesse. Et si predicti potas 7 maior sindicus fuerint negli
gentes 7 ea omnia executioni non mandauerint perdant de eorum salario centum
libr den. Saluo q predicti loci non beant qtra aliquam terram cum qua facta
fuit pax uel remissio iniuriarum nec sequaces eorum aliquo capitulo posito
uel ponendo in contrarium loquenter

I· De concessione represaliarum datis hominibus Caplm lxvm

Item statuim 7 ordinam q dns potas 7 eius judex 7 ceteri offitiales be
ant 7 habere debeant rata 7 firma omnia instrumenta 7 literas 7 licentias
datas 7 concessiones a potestate uel judice alicui uel aliquibus de ciuitate castelli
uel eius districtu de uoluntate consilij generalis 7 populi qtra aliquam personam seu
seu locum vniuersitatem 7 aduersus bona 7 res bonorum vniuersitatis loci seu
terre 7 in nullo qtrafaciant dictam et q potas non possit nec debeat qce
dere denouo licentia represendendi in vltimis duobus mensibus sui regiminis
sine uoluntate 7 licentia consilij generalis 7 populi uel maioris partis 7 si qcederet
non ualeat Et hoc capitulum sit precisum 7 mutari non possit 7 de constituto
in constitutum ponatur Et q nullus possit represendi qui soluit datum seu col
lectam cum precus 7 possessionibus quas habet 7 habitat in comitatu ciuitatis castelli
Et nullus qui deferret aliqua victualia ad ciuitatem in auere 7 persona
represendi non possit tunc quando defferet bladum uel alia victualia in salma

in eundo stando 7 redeundo dicti occaxion. Et qd si aliqua psona ciuitatis ul comitatus castelli debeat aliqd recipe ul hre ab aliqua vniusitat ul comit alicui alti ciuitat ul loci ul spalib psonis illius loci ul vniuesitatis debeant requiri p lras ul ambaxiatores ad petitiez cuilibz debentes recipe qd satisfaciant ciui nro debenti recipe. Et qd debeant eis suare ius p suo credito osequedo 7 recipiendo quale 7 eo modo quo suat i ciuit castelli Et si hec no fecerit aut facere distulerit extunc teneat potas tali nro ciui debenti recipe ocedere licetiaz represendendi de bonis hoiz 7 psonaro illi terre 7 loci donec eis fiat satisfactu de suo credito 7 expen

Predicta statt de repsalys no uendicet i locis in terris sbiectis Romane Ecclie de facto 7 iure.

predicta materia d repsaliis no ue dicat se ... locis terris subiectis romane eccle ... de facto 7 iure

De no utedo repsallis sine licetia dni potat 7 ipe capli lxviiii

Item qd Nulla psona possit ul debeat represendere ul repsallis uti ot aliqua psona ul comitatez occaxo repsallie ul licetie date ul da de sine expssa licentia i scriptis hita a dnis potate 7 priorib 7 quicuqz repsalias hit ot aliquem ul hicerit i futuru teneatur scribi facere notar reformat totu id qd hicerit 7 repndit ex ea adhoc ut sciatur quando satisfatio facta fiut opleta. Et qui otrafecerit odepnet p potatez i. xxv. libr den cort Et ius represendendi amictat Et pdta pubce bapni atur quolibz mese

De pactis iter nos 7 arpntonieses Caplm lxx

Statuiz 7 ordinaz qd potas 7 iudex 7 offitiales cois Ciuit castelli teneant obsuare oteta siue ouetnta 7 pacta iter nos 7 arpnton sicut scripta reptiunt p Iohanem notm adhoc ut pte eor obsuentur que nobis pmisunt.

De ecclys 7 locis Religiosis 7 stratis manutenedis Caplm lxxi

Item statuiz 7 ordinaz qd potas teneat manutenere omes 7 singlas ecclias 7 hospitalia 7 loca religiosa ciuitat 7 district 7 bona eor saluis caplis que otinetur i fra. Et teneant manutenere omes stratas 7 uias publicas 7 vicinales ciuitat 7 districtus 7 diuz qui hitabunt p tpe i eadem 7 qui sut 7 erut i omib 7 p omia ad mandata potatis 7 cois sine omi fraude 7 i omib obsuare statuta ubi loquit 7 ubi sta

cassetur qr ... ...

ntum non loquitur quibus commune tamen pertinet ista decretum. Quod potestas et ceteri officiales communis defendant bona domum et possessiones fratrum de ordine predicatorum de civitate Castelli. Capitulum [illegible]

Ad honorem et reverentiam omnipotentis dei et beate Marie semper virginis et gloriosi ac beati sancti Dominici, dicimus et ordinamus quod potestas et ceteri officiales communis civitatis Castelli teneantur toto eorum posse manutenere et defendere et disbrigare ab omni gravamine et honere bona omnia et domos et terras et loca territorii et possessiones omnes datas et concessas ex causa donationis per commune civitatis Castelli sive per sindicum communis predicte civitatis fratribus predicatoribus de ordine sancti Dominici civitatis Castelli pro loco ipsorum fratrum construendo sicut de ipsa concessione et donatione constat per publicum instrumentum factum manu Brodarii notarii et etiam concessa que et concedenda a dicto communi in omnibus dicti communis sumptibus et expensis. Nec non donationem fratri Ugolino ordinis supradicti scriptam manu Brodarii supradicti. Et hoc capitulum sit precisum et mutari non possit nec contrarium poni aliquid contra ipsum. Et si quis contra arengaverit vel consulverit vel consilium dederit vel effecerit solvat nomine banni pro qualibet vice quinquaginta libras denariorum sine remedio appellationis solvere teneatur. Et hoc capitulum teneatur potestas poni facere de constituto in constitutum.

Quod concessiones facte de terris caufughe sint casse et ad commune dicte civitatis libere revertantur. Capitulum [illegible]

Item statuimus et ordinamus quod omnes et singule concessiones hucusque facte de terris caufughe sint in totum casse et irrite et nullius valoris vel momenti et ad commune civitatis Castelli libere revertantur et fructus ipsarum terrarum et possessionum pro communi vendantur et plus offerenti dentur secundum quod generali et speciali consilio placuerit et teneatur potestas retinere terras dictas de caufuga et iura que commune habet in eis.

Quod hospitales denarios depositos pro opere ecclesie sancti Floridi restituant pro deposito que eas habuerunt. Capitulum [illegible]

Item statuimus et ordinamus quod cum quasi notum sit in civitate quod multi et quam plures homines de dicta civitate tanquam superstites et officiales in opere ecclesie sancti Floridi et operis ipsius habuerunt et receperunt temporibus retroactis plurimas et magnas pecunie quantitates in diversis vicibus deputatas.

ad opus murorum et ornamentorum dicte ecclesie de quibus constitutis et ipsarum receptione apparet
scripture et probationes clare et apte. Et ipsas quantitates pecunie prefati offitiales,
cum sine depositarii in opus dicte ecclesie minime converterunt sed in suos usus expen-
derunt in anime sue periculum et dicte ecclesie operis detrimentum non a quorum pro meliori ca-
vetur ad partes debitis loco et tempore declaranda, propterea statuimus et ordinamus quod ad
restitutionem dicte pecunie prefati depositarii et superstites compellantur per dominum potestatem
seu per dominum sindicum ad petitionem dicti superstitis vel alterius cuiuscumque persone simpliciter
et de facto sine ulla figura iudicii facta tamen legitima fide et probatione per scripturam vel
testes ita quod dicta pecunia convertatur in opere et ornamento dicte ecclesie. Et prefati illicite conver-
tores dicte pecunie liberentur a peccato. Et quod potestas vel maior sindicus ad petitionem
cuiuslibet persone cum notificatione palam vel secrete facta predicta teneantur executioni
mandare infra unum mensem post notificationem. De confirmatione immu-
nitatibus et concessionum privilegiorum concessorum et concessarum fraternitati pauperum sancte marie capitulum lxxvi.

Quoniam piis actibus operam dare animabus et corporibus afferat gratia salutem
et inter opera pietatis subventio pauperum laudabiliter commendetur prefati
et augmento fraternitatis beate marie de civitate castelli, constitute et ordinate ad
substentationem pauperum debilium infirmorum et omnium exterorum tam civium quam
peregrinorum statuimus et ordinamus quod potestas et maior sindicus et quilibet rector et offitialis
qui pro tempore fuerit in civitate ipsa teneantur et debeant quando iurant eorum offitia in
adventu ipsorum iurare quod manutenebunt fraternitatem et collegium ipsius et gubernabunt
et non permittent quod ipsa fraternitas et eius collegium vel eius bona mobilia et immobilia
iura et actiones in aliquo ledantur vel minuantur sed toto tempore salvabunt et recuperabunt
a quolibet detinente vel inquietante quotiens ab eis vel aliquo ipsorum Et quod petitum fuerit per
priores distributores vel sindicum fraternitatis vel alterum ipsorum, Et quod omnia privilegia
et immunitates et concessiones concessas et concedenda fraternitati prefate a communi civitatis ca-
stelli servabunt et cancellarius communis teneatur quando iurant sacramentum potestati sindico
et offitialibus narrare et recensere predicta inter alia capitula que narrantur in sacramentis
predictis, Et vigore statuti firmamus et stantiamus quod omnia privilegia immunitates et
concessiones hic retro concessa et concessiones dicte fraternitati pro communi dicte civitatis sint firma

et rata et plenam obtineant roboris firmitatem nunc et in futurum omni tempore. Ergo potestas
et maior sindicus et omnes offitiales communis in eorum offitiis teneantur et debeant priores distri-
butorem et sindicum dicte fraternitatis et quemlibet eorum in causis et controversiis et questionibus fa-
vorabiliter tractare audire et iudicare secundum formam vestrorum privilegiorum immunitatum et concessionum.
Et ne de privilegiis immunitatibus et concessionibus hic retro datis, datis et concessis dicte
fraternitati a communi civitatis Castelli sive de ipsorum et ipsarum robore et firmitate aliquatenus
revocaretur in dubitatum presentis statuto, eadem privilegia immunitates et concessiones firmamus
et roboramus in omnibus et per omnia sicut in ipsis privilegiis immunitatibus et concessionibus que
et quas presentes continetur concessis et factis hinc retro solutionem scripture apparet non obstante aliquo sta-
tuto vel ordinamento posito vel ponendo, facto vel faciendo. Et magis ac etiam nominatim
et expresse confirmamus et de novo concedimus dicte fraternitati quandam immunitatem et
concessionem sive privilegium datum et datam dicte fraternitati a communi civitatis Castelli in anno
domini millesimo trecentesimo primo indictione XIIII tempore pontificatus domini Bonifatii octavi die
XXIII decembris per consilium populi dicte civitatis in domibus episcopatus in quibus morabantur tunc
priores populi. Et de hiis apparet scriptura publica scripta manu fratris Alberigi Badini
de colle tunc notarii reformationum dicti communis. Item quandam aliam immunitatem et concessionem
seu privilegium datum et datam dicte fraternitati a dicto communi in anno domini millesimo trecentesimo
secundo indictione XV tempore domini Bonifatii pape octavi die XXIII mensis maii per consilium
populi et priores et vexilliferum tunc morantes in domibus filiorum Vilane et nunc sunt dicti
communis que sunt in platea, et ut de hiis apparet per eundem fratrem Alberigum notarium. Item confirmamus
et roboramus quandam aliam immunitatem et concessionem sive privilegium datum et datam dicte
fraternitati per consilium populi dicte civitatis et per priores et vexilliferum qui tunc erant in officio
in anno domini millesimo trecentesimo tertio indictione prima die XXVIII mensis augusti ponti-
ficatus domini Clementis quinti in domibus Capituli ubi morabantur tunc priores populi
ut de hiis apparet per eundem fratrem Alberigum notarium. Item firmamus et roboramus quandam
aliam immunitatem concessionem sive privilegium datum et datam dicte fraternitati a consilio
populi civitatis et prioribus populi tunc existentibus in officio in domibus populi que sunt
in platea dicte civitatis in anno domini millesimo trecentesimo vigesimo secundo indictione quinta
tempore domini pontificatus domini Iohannis pape vigesimi secundi die XXVI mensis octubris ut

de hiis apparet per dictum ser Aczerigum notarium. Item confirmavit et roboravit quasdam alias
immunitates sive privilegia datas et concessas sive data et concessa dicte fraternitati
a comuni dicte civitatis per consilium populi et priores tunc existentes in domibus populi et palatii
dicte civitatis, facta de hiis primo concessione per priores consilium sapientum adiunctorum
in anno domini millesimo trecentesimo vigesimo secundo, indictione quinta, tempore pontificatus
domini Johannis pape .xxii. die .vi. mensis februarii, et postmodum facta ratificatione et
plenaria concessione de predictis immunitatibus concessionibus et privilegiis per priores
et consilium populi sub dictis millesimo indictione et pontificatu die octava mensis februarii
in domibus populi supradictis ut de hiis plene apparet publica scriptura manu
ser Aczerigi notarii subscripti. Item firmavit et roboravit quandam aliam concessionem
seu confirmationem immunitatum concessionem et privilegiorum dicte fraternitati factorum per
consilium vigintiquatuor comunis civitatis predicte in palatio dicti comunis, in anno domini
millesimo trecentesimo vigesimo quinto, indictione octava, tempore domini Benedicti pape
vigesimi primi, die secundo mensis Januarii Junii ut de hiis apparet publica scriptura
manu ser Berardi Ruberti de Belcuctecri notarii et tunc cancellarii dicti
comunis. Item statuit et firmavit ad hoc ut distributio elemosinarum inter pau-
peres Christi non fraudetur et ne relicta dicte fraternitati facta deperreant
quod notarii civitatis et comitatus et in civitate et comitatu habitantes qui rogati
fuerint vel erunt in futurum de aliquo relictu vel legato in ultima voluntate
quocumque titulo institutionis substitutionis vel legati seu donationis causa
mortis vel inter vivos in quocumque contractu, quod et que ad predictam fraternitatem
pertineret seu pertinere vel spectare videretur quocumque modo teneantur et debeant
infra unum mensem dare et tradere prioribus distributori seu sindico dicte fra-
ternitatis in scriptis et autentica dicta legata institutiones substitutiones et dona-
tiones et quoscumque contractus, et ad fraternitatem pertinentes et pertinentia ut supra
dictum est, computando a die quo sciverit predicta relicta et legata et concessa fore
firmitatem et valorem habere recepta inde competenti mercede, videlicet sex denarios
pro qualibet libra valoris eius quod relictum donatum legatum et concessum fuit et erit
dicte fraternitati usque .v. libras denariorum, et abinde supra quatuor denarios pro qualibet
libra, sub vinculo iuramenti, et ad penam centum solidorum denariorum et plus ad arbitrium

iudicantis p quolibet contrafaciente et quotiens contrafecerit in predictis et aliquo predictorum.
Item statutum et firmatum quod administratori procuratoribus et sindico dicte fraternitatis
fiat et reddatur ius omni tempore per offitiales et quascumque personas in petendo et
recipiendo non obstante aliquo statuto facto vel faciendo et maxime statuto quod loquitur
de fereis et statuto quo cavetur quod non reddatur ius alicui hic ad talem tempus
etc. sicut dictis ipsi satis. Item statutum et ordinatum est quod infra unum mensem
post aperturam presentium statutorum rectores dicte fraternitatis teneantur et debeant
in consilio maiori dicte fraternitatis eligere et eligi facere eo modo et ordine quo ipso
consilio videbitur convenire unum bonum et ydoneum sive laycum vel religiosum
qui sit distributor elemosinarum dicte fraternitatis et sit sindicus dicte fraternitatis
cum pleno mandato cuius offitium durret per tempus de quo fuit in concordia dictum consilium
in quo consilio debeant esse saltim .xxx. exceptoribus (?) rectoribus. Item provisum
est quod dicti distributores non possint expendere aliquid de bonis dicte fraternitatis
ultra quantitatem .xxx. solidorum sine voluntate rectorum. Item quod omnes notarii dicte
fraternitatis scribant per nomen fraternitatis et aliter recipi non possint. Item
quod omnia bapna que mictuntur per civitatem de vendendo bona fraternitatis
fieri debeant de mandato rectorum et aliter non. Item quod notarii teneantur et debeant
pro amore dei dare notulam sindico fraternitatis de qualibet scriptura pertinente
ad dictam fraternitatem videlicet testamenta et codicillos et donationes causa mortis
et generaliter de qualibet scriptura cum millesimo et mense et persona et quantitate relicta
sine autentico ad hoc ut dicta fraternitas possit se providere de suis iuribus
et scribere in libro memorie dicte fraternitatis. Et etiam teneantur notarii ostendere
sindico dicte fraternitatis quolibet anno semel rogita rogata infra annum
sine aliquo pretio. Item statutum est quod si quando contingit rectores fraternitatis
velle rem (?) per civitatem querendo pretium pro aliquo carcerato teneantur
custodes dictis rectoribus tradere sub eorum fide et securitate talem car-
ceratum et pretium quesita tali occasione scribatur apud fraternitatem et sit
pro adiutorio dicti carcerati. Et quod dicti rectores teneantur dictum carceratum
eodem die reassignare seu reassignari facere dictis custodibus. Item quod
nullus debeat in pignus accipere cruces, callices, turabulos paramenta

libros seu huiusmodi res aut thesauros ecclesiarum ad misterium ecclesiasticum et divinum offi-
tium et exercitium deputatas per .xxv. libr(as) den(ariorum) pro quarum depositis in pignus acceptis
a quacumque persona que res licite possint per dictos ex parrochia reperiri a quolibet
detemptore absque ullo pretio ei dando. Et potestas inquirat et faciat observari predicta. Item
provisum est quod bona libellaria data seu relicta dicte fraternitati quocumque modo
per quacumque personam que tempore donationis inter vivos seu mortis tempore relinquentis
per dantem seu relinquentem detinebantur sub proprio aliorum nomine ipso iure sint et
intelligantur que ad possessionem dicte fraternitatis et communis esse fuisse sicut ut est non
corporali per dictam fraternitatem apprehensa possessione in quibus bonis nullius ius em-
phyteoticum acquisitum preiudicet dicte fraternitati quominus dicto iure possessionem ponat
proprietatem et eius officiales et fructus et redditus inde percepti restituantur dicte fraternitati
et non audiatur eorum iura eam contendens de proprietate dictorum bonorum nisi post rela-
xationem possessionis et restitutionem fructuum predictorum. Et hec locum habeant ad preterita et
presentia et futura. Item statutum est quod rectores fraternitatis possint eligere duos
offitiales qui faciant fossas mortuorum civitatis. Et debeant habere salarium secundum
discretionem syndici seu dictorum rectorum considerato labore dictorum offitialium. Et teneantur
cum dupleria dicte fraternitatis tempore funeris portare. Qui offitiales dicti sint exempti
ab omni onere dicti communis. Item provisum est quod rectores dicte fraternitatis possint
visitare hospitalia communis et hospitalarii teneantur recipere infirmos et in necessitate positos
ad petitionem dictorum rectorum seu distributorum quotiens dictis rectoribus videbitur
considerata possibilitate cuiuscumque hospitalis. Et si dicti hospitalarii erunt negligentes
in predictis quod dicti rectores possint eos discrete corrigere et eis possint ordinem eis dare
prout eorum discretioni videbitur qualiter pauperibus serviatur. Item quod dicti rectores
auctoritate habeant et bayliam eligendi unum notarium qui possit et valeat scribere et
exemplare omne privilegium dicte fraternitatis et contractus dicte fraternitatis cui suprascripto
debeat dari fides ac si esset auctoritate iudicis publicatum.

De immunitate medicorum — Capitulum lxxvii

Ordinamus et dicimus quod omnes et singuli infrascripti medici sint immunes ab omnibus
factionibus et servitiis communis personalibus impositis et imponendis et datiis generalibus
imponendis per libra persone eorum tamen nomina illo tempore medicorum sunt hec videlicet

Jud. appellationis possit et debeat predictas probationes recipere ut supra dictum est.

Quando cause appellationis terminentur. capitulum LXXXXVII. xcvii.

Item statuimus et ordinamus quod Judex appellationis cognoscere et terminare debeat et sumarie omnes appellationes vna uel plures ad eum deuolutas et factas seu deuoluendas aut faciendas diffinitiuas super quibuslibet causis infra quadraginta dies continuos postquam appellatio interposita fuerit quam quilibet appellans teneatur porrigere ipsi iudici infra decem dies numerandos a die late sententie. infra quod tempus si non appellauit et appellationem non porrexerit non audiatur appellans Et si terminata non erit appellatio data infra dictum tempus quadraginta dierum rata maneat sententia. Item quod Judex competitus victoris uel illius contra quem appellatum est teneatur facere produci in acta eius appellationem et appellat appellatorem procedere infra terminum dictum a Judice assignandum Et quod si dictus Judex infra dictum tempus non sententiauerit et negligens fuerit condempnetur per sindicum suc(cessorem) (?) in decem libris denariorum quotiens contra fecerit xl. ... xxx

Quod infra decem dies appellationes super interlocutoriis terminentur. capitulum LXXXXVIII. xcviii.

Item statuimus et ordinamus quod Judex appellationum teneatur cognoscere et terminare ac diffinire omnes appellationes vna uel plures super grauaminibus et preceptis et interlocutoriis infra decem dies continuos tempore quo dicta appellatio fuerit porrecta quam quilibet appellans facere seu Judici delegato commissa ea causa quo [?] non esset maior Judicibus aut Judex appellationum uel ex grauator. et porrigere teneatur infra duos dies numerandos a tempore grauaminis precepti uel tempore interlocutorie facte et citius si fieri potest quod dictus Judex facere possit omni solempnitate obmissa et ordine Juris non seruato. dummodo hoc fiat ex preceptis. et si non fuerit terminata infra dictum tempus rata maneat sententia. Item dicimus quod in appellationibus ab interlocutoria interponenda causae grauaminum de necessitate non exprimantur

Excepta interlocutoria que habet vim diffinitiue quod determinet ut diffinitiua.

De feriis estatis et vendemiarum et diebus feriatis. capitulum LXXXXVIIII. xcix.

Item statuimus et ordinamus quod ferie estatis et uendemiarum obseruentur hoc modo scilicet. Quod ferie estatis sint a kalendis Julii usque ad festum sancti bartolomei de mense augusti. Ferie uero uendemiarum incipiant et incipere debeant die xv. mensis setembris et finire die xv. mensis octubris. Et ordinamus quod Judex bancarum teneatur et debeat diebus iuridicis omnes tam [?] quam ciues stare in palatio ad ius reddendum continue exceptis infrascriptis diebus qui feriati sunt. Et primo de mense Januarii. Prima dies circumcisionis domini cum diebus sequentibus usque ad epiphaniam. Dies pasce epiphanie que est dies vi. dicti mensis. Festiuitas sancti antonii abbatis que est dies xvii. dicti mensis. Festiuitas sanctorum fabiani et sebastiani que est dies xx. dicti mensis. Conuersio sancti pauli que est dies xxv. mensis predicti. Festum sancte agnetis que est xxi. huius mensis.

De mse februarij. Vegilia sce marie. die pma dci ms. Festu purificationis
sce m. die sa dci ms. Festu sci blaxij. die tcio ms pdci. Festu sce agathe
die qnto ms pdci. Festu Catedre sci petri die xxij ms andci. Festu sci ma
mathie. die xxiiij msis plibati.
De mse marcij. Festiuitas sci Tome. die vij ms pdci. de agno Festiuitas
sci gregorij pp. die. xij. ms dci. Festiuitas sci benedicti. die xxj ms andci
Vigilia sce marie uginis die xxiiij ms plibati. Festiuitas sce marie. die
xxv. msis pdci.
De mse aprelis. Festiuitas sci Georgij die. xxiij. Festiuitas sci marci
euangeliste. die xxv. Festiuitas sci petri martiris de ordine predicatorum
die xxviij. dci msis.
De mese. May. Festiuitas scorum phylippi et iacobi. die pma. Festu sce
crucis. die tcia. Festiuitas sci Johis ante porta latina. die. sexta Festi
uitas sci michaelis angeli die. viij. dci msis.
De mse Junij. Festiuitas sci barnabei die xj. Festiuitas sci Juliani.
die xxij. Festiuitas sci Johis batiste. die xxiiij. Festiuitas scorum Johis et
pauli. die xxvj. Festiuitas sci leonis pape die xxviij. Festiuitas scorum
petri et pauli die xxviiij. Festiuitas sci fortunati. die ulto dci msis.
De mse Julij. Festiuitas sci Jnluminati die viij. Festiuitas sce margarite
uirginis die. xx. Festiuitas sci alessi. die xvij. Festiuitas sce marie
madalene. die xxij. Festiuitas sci apolenaris. die xxiij Festiuitas scorum Jacobi
et felippi. die xxv.
De mse augusti. Festiuitas sci petri ad uincola die pa. Festiuitas sci
dominici die qnto. Festiuitas sci donati die septia. Festiuitas sci laurentij
die x. Festiuitas sce clare. die xij. Vegilia sce m. uginis die xiiij.
Festiuitas asuptionis eius. die xv. Festiuitas sci bernardi. die vigesima
Vegilia sci floridi die xxj. Festiuitas sci floridi die xxij. Festiuitas sci
bartolomei. die xxiiij Festiuitas sci augustini die xxviij Festiuitas decollate
sci Johis batiste die xxviiij.
De mse setbris. Festiuitas sci Egidij. die pma. Festiuitas sce m. uginis.
die. viij. Vegilia eiusdem. die. vij. Festiuitas sce crucis. die xiiij Festi
uitas sci mathei apostoli et euangeliste die xxj. Festiuitas sancti Jero
nimi. die ulto dci msis

De mense Octubris. Festivitas beati Remigy die prima. Ad cuius honorem et reverentia et ad commemorationem et memoria recuperationis nostri status per expulsionem tirannice pravitatis petramalensium. Festivitas sancti Francisci die quarta. Festivitas sancti Luce die xviii. Festivitas sanctorum Symonis et Jude die xxviii.

De mense Novembris. Vigilia omnium sanctorum die ultima octobris. Festivitas omnium sanctorum die prima novembris cum sequenti die officii mortuorum. Festivitas sancti Martini die xi. Vigilia sancti Floridi die xii. Festivitas sancti Floridi die xiii. Festivitas sancte Cecilie die xxii. Festivitas sancte Chaterine die xxv. Festivitas sancti Andree apostoli die ultima dicti mensis.

De mense decembris. Festivitas sancti Nicolai die vi. Festivitas sancti Ambrosii die vii. Festivitas conceptionis beate Marie Virginis die viii. Festivitas sancte Lucie die xiii. Festivitas sancti Tomey apostoli die xxi. Vigilia nativitatis domini nostri Yhesu Christi die xxiiii. Festivitas nativitatis eiusdem die xxv. Festivitas sancti Stefani die xxvi. Festivitas sancti Johannis apostoli et evangeliste die xxvii. Festivitas innocentium die xxviii. Festivitas sancti Tomassi archiepiscopi die xxviiii. Festivitas sancti Silvestri die ultimo.

Item volumus quod in honore dei sint feriati omnes venerabiles dies solis qui domenicales vocantur. Et etiam omnes dies veneris, salvo quod in dictis diebus veneris possint in causis allegationes fieri et in causis appellationum procedi. Dies et pasce resurrectionis domini nostri Yhesu Christi cum septem diebus precedentibus et cum septem aliis diebus sequentibus pro feriatis omnino habeantur. Item dies tres rogationum. Dies ascensionis domini. Item pascha pentecostes cum duobus diebus sequentibus. Item festum corporis Christi. Firmamus et volumus quod diebus quadragesimalibus et quatuor temporum et aliis quibus homines ieiunare tenentur, sedere debeat ad ius reddendum semel in die tantum a mane usque ad horam none, et si quis eorum contra fecerit condempnetur in C. solidis denariorum.

Quod porcos proponat in consilio generali de modo reficiendi apparatum. Capitulum. [C]

Casso quia non vendicat sibi locum

Item statuimus et ordinamus quod singulis annis porcos ipsi debeant proponere in consilio ipsorum et sexaginta de modo reficiendi apparatum comunis.

Quod quicumque dixerit se gravatum a fideiussore non teneatur compromittere. Capitulum. [C]i

Item statuimus et ordinamus quod quicumque dixerit se gravatum a fideiussore suo sive ab illo qui se pro eo vel eis obligatus esset quacumque de causa, a die kalendarum xxiii mensis octubris et ab inde citra per totum annum, quod ille qui fecit illam fideiussionem vel obligationem compelli non possit quod dixerit se gravatum fuisse a dicto suo fideiussore. Judex domini

16v

potatis teneat cogi face cumicte in amicos de iure et de facto non obstante aliquo precessu
facto contra talem principale.

De eo qui dixerit se gravatum occasione precessus facti in curia domini Fagioli capitulum CXV

Item statuimus quod quicumque dixerit se gravatum fuisse occasione fine seu precessus alicuius facti in
curia domini Fagioli quod potestas et iudex ad petitionem illorum qui dixerit se gravatos fore occasione dictarum finium
et precessuum facere cumicte in amicos teneatur.

Quod nemo iteret possessionem rerum ad se venditarum capitulum CXVI

Item statuimus et ordinamus quod forma forma ipsius petitionis: Coram vobis domino statutore civitatis castelli quod vobis
placeat statuere et inter alia statuta ponere quod quicumque de civitate et comitatu castelli vendidisset alicui
persone de ipsa civitate vel comitatu aliquas possessiones res immobiles et talis emptor post dictam venditionem
possessionem dicte rei habuit et ea possederit quod non liceat tali venditori vel suis heredibus propria auctoritate
possessionem dicte rei accipere vel reabere. Et si quis huiusmodi possessionem recepisset dictorum venditorum
vel suorum heredum reacipisset vel reaberet expellat de dicta possessione ad petitionem dictorum emptorum et suorum heredum.
Et quod potestas teneatur vinculo sacramenti dictum emptorem et suos heredes in possessionem dictarum rerum sic venditarum
reponere in pacifficam possessionem. et predicta locum habeant et in adiudicationibus rerum immobilium legiptime factis.

Quod creditor possit tenuta accipere de bonis sui debitoris capitulum CXVII

Item statuimus et ordinamus quod quando aliquis creditor aget contra debitorem ad debitum et ad eius petitionem facta
fuit prumptiatio contra ipsum debitorem et dato executore qui det tenuta si dictus baylitor
seu executor retulerit se nichil invenisse de bonis debitoris pro debito ex tunc dictus creditor
tale relatione facta per bayulum possit et valeat iure agere et procedere contra possessores et detemptores
bonorum dicti sui debitoris pro dicto debito vel eius parte pro quo non reperiret tenuta absque alia
excussione sive prumptiatione excussionis fiende. Baylitor vero qui dictam relationem fecerit
si aparuerit debitorem bona aliqua immobilia habere unde potuisset dari tenuta condepnetur
in decem libr. den.

Quod non possit opponi contra procuratorem quod non sit lege relevatus capitulum CXVIII

Item statuimus et ordinamus quod procuratores etatis legiptime tam actoris quam rei dummodo constituentes permictantur
de etati habitione et iudicatu sollicite admictantur per legiptimis procuratoribus. Et quod non possit
opponi contra eos quod non fuerit legiptime relevati.

Quod processo facto domino Bartolomeo de Pretamala sit nulla capitulum CXIX

Item statuimus et ordinamus quod forma ipsius petitionis cuius tenor talis est. Denante da voi statutari.
piacciave de provedere e ordinare che qualunche persona avesse venduto a veruno de quelli
de Pretamala o vero a daltri recevendo per alcuno de loro siano de niuno valore e po
ssano i decti venditori remectarse entenuta e empossessione sença niuna pena e sença

II

et si solutio fca eet ppte debiti. istrm ualeat ppte debiti no soluti. Si aut
pbabit solutio dci debiti ee fca i totu. p sacramentu. ul p testes. ul p istrm.
nullu reficiat istrm rogiti si cancellatu fuit ul exbapnitu manuto creditoris
ex eo, istrm nullo m reficiat. Dicim 7 q si aliq istrm guare ul aliud. iue
niret cancellatu psumat solutio debiti i istro qtenti ee fca. n ille cui istrm
diceret fuisse, noluit pbare p testes, q q ht istrm ei abstulit ul ancessori suo
ul q fuit ei furtiue aceptu. ul ipm amiserit. 7 siqua cancellatio fca fuit
manu notarij ualeat 7 teneat 7 stet scriptur notr etia si no eent testes. 7
teneat creditor 7 rogitu face cancellaq de quo qpletu eet istrm si debitor
petieit soluto debito, 7 ipm istrm pncipali debitori restitue, 7 restituj face
debitori cassu, i tribus locis cancellatu siue icisum 7 no sepercatu. ista tciam
diem adpets cuilz debitoris a die solutiois fce creditori. 7 si qt fecit creditor
qdepnetur i centu s d. et nichil pdca face qpellat. 7 ubu dare notr creditur.
ut ipm rogitu cancellet, 7 si ppt absentia notr remanseit faciat creditor
debitori finitione 7 istrm finit 7 qetatiois de ipo debito, 7 teneat face scribi
p notr quado restituit debitori istrm cancellatu. Et hec locu hant ad pps pts
et fictura.

Ut notr no qpleat istra ex rogitis cancellatis. caplm. lxxvj

Item statt 7 ordc q potas teneat punire quelz notr q ex rogitis cancellatis
sine uolutate debitois qpleuit istrm arbitrio ipi potatis, et dapnu eme
ndet 7 satisfaciat illi qt que factu fuit istrm, q substinuerit occ illi istri qpleti.
Si uo aliqua psona qrupit notr ptio ul pcibz alicui ad faciendu pdca. puniat
arbitrio potatis. Sigdem istrm qpletu fuit ul factu ex tali rogito cancellato
no teneat. n factu fuit 7 qpletu manuto. potatis. ul Judex i quo casu nullatenus
teneat. 7 sili m 7 pena eade puniat qrumpeos notr. et hec locu hant ad pps pts
et fictura.

De istris cois complendis. caplm. Lxxvij.

Item statt 7 ordc q potas teneat 7 faciat an se uenic oes notr qui fecerunt
istra, 7 exquirere ab eis qui hnt istra cois penes se qpleta u l qplenda
et sciat ab eis 7 siqua hnt restituat ea cam cois p coi. 7 que qpleta no sunt.
qplere. 7 qpleta restitue cam cois, 7 si potas fuit negliges i pdcis de suo fendo
pdat. xxv. lbr d. Et cam cois teneat illa istra que ad utilitate 7 necessitate cois
spectat ab eis notr recollige p coi 7 solue istra q ad utilitate 7 necessitate cois spectat.

et ab eis nott recollige p coi 7 ipa p coi ꝯsuare. 7 dare 7 solue p sal ipsoꝝ .x. s.
Et teneant nott q ista coīs rogauerint ipa ꝯpleta tpe eoꝝ offitij restitue com
coīs sine aliquo ptio. Et q potas teneat cogere nott ciuit 7 districtus 7 cogat
complere ista que debent. ad pet illi ul illoꝝ petiti cui ul quoꝝ fuit ul eent
ista que petunt ꝯpleri. ista etia die postq ei ul eis ul alicui eoꝝ fuit pre
ceptu. 7 postq eis fuit satisfactu de mercede 7 labore 7 q ꝯt fecerit soluat
viginti s d. 7 nichilo fac teneat.

Qd quilibz possit hre copia scripturaꝝ — capitulum — lxxviij

Item statuimus 7 ordinamus q si aliqd istrm ul scriptura ul rogitu e apud coe ciuit
castelli qd ul que prosit ul prodesse possit alicui de ciuit ul comitatu sive
ptineat ad ipm sive non. ad petit illi cui prosit teneat potas sibi face copiam
illi istri. rogiti. ul alteri scripture que petaret autenticam. Dum in no noceat coi
n pstet aliq ipedimitu ul grauam. no obstante aliq caplo ꝯstituti posito ul
ponendo. Et ide uolum fi 7 obsuari de oibz rogitis 7 scripturis penes quascuqs
psonam existentibz ut prosint ul prodesse possint alicui. fiat 7 fieri debeat ad pet
illoꝝ qbz psint ul pdesse possint iudici recepta tn ꝯpetenti mercede. Posito q ad
eos pncipalr no ptineat si sua itsit utilitas eisdem. et maxie hoc pcedat
cu petit exhiberi ad fide ueritatis alicui rei habenda que ueritas facilius com
prendi pot ul percipi ex tali rogito ul scriptura. 7 quado p ea qs pot facilius
demostrare q difficultas erat al pbatiuus.

Qui commederit ul biberit optime soluat — capitulum — lxxviiij

Item statuimus. q si qs comederit ul biberit aut hospitatus fuit i aliqua tabna ul hospi
tio i ciuit castelli 7 noluit solue 7 noluit solue tabnario ul hospitatori de hijs
comederit ul biberit ul palbergaria liceat tabnario ul tabnarie ul hospiti auferre
aut accipe pignus si huit pptit pect qua recipe tenet ex causis supdictis. Et si no
ydoneu pignus no huit possit illu tale expoliare 7 expelle de domo tabna sive
hospitio. Et pdca face possit sine pena 7 bapno. et potas no possit accusatu de pdcis
ul aliquo pdcoꝝ ullo m ꝯdepnare.

Qd habentes uia p domu alterius cogat cui e uia eā uende — capitulum — lxxx

Statuimus 7 ordinamus q si qs de ciuit ul comitatu het aliqua uiam ul iter p aliquam
domu alteri q potas teneat ad pet illi cui est dom coge eu cui est uia ea
uia uende ei cui e dca dom arbitrio duoꝝ uicinoꝝ bz uiroꝝ p qualz parte ad plu
ipi die faciendo quos uicinos dcs dns potas inuiat faciat dam extimatioem

facere bona fide per qualibet parte. Et predicta omnia locum habeant si ille cuius est talis via, habet viam
vel iter comode aliunde. sub pena decem librarum.

De rebus que venduntur per comune non emendis per offitiales. capitulum LXXXXI.

Item statuimus quod nullus de potestatibus qui pro tempore fuerint, nec eius filius. vel frater. vel aliqua
persona pro eo. nec aliquis offitialis forensis emat vel emi faciat, nec aliqua persona emat
pro eis. nec camerarius comunis nec eius notarius nec frater vel filius alicuius eorum nec aliquis pro eis durante
eorum offitio possit vel debeat emere vel emi facere aliquos equos comunis. vel bladum
vel aliquid aliud comunis quod per comune venderetur pena .XXV. librarum pro quolibet contrafaciente et qualibet
vice. et nullus pro eis vendere predicta teneatur. pena predicta.

De electione sindici maioris. capitulum LXXXXII.

Ordinamus et dicimus quod potestas post publicato statuto infra octo dies congregari facere
teneantur consilium .LXIIII. et .CL. simul. quo faciat eligi eo modo et forma quo predicta
consilia stantiabit. quendam judicem forensem. bonum legalem et expertum qui vocetur
sindicus comunis maior et judex appellationum et non sit de terra vel comitate de qua esset potestas
nec de terra que esset prope civitatem per .XXX. miliaria. nec potestas debeat eligi de terra de
qua esset sindicus. et debeat recipere suum offitium quam citius poterit. ~~Et debeat duobus~~
~~diebus ante receptionem sui offitii venire ad civitatem~~. et postea stare cum notariis
et familia sua tota ad eius offitium exercendum continuo omnibus suis sumptibus et expensis veniendo
stando et redeundo in personis et rebus, et esse debeant que sibi acciderint suo risico et fortuna, et
non comunis. et si non veniret aliquo casu fortuito vel impedimento ad offitium postquam acceptaverit
non comunis. et si non veniret aliquo casu fortuito vel impedimento ad offitium postquam acceptaverit
tempore, nullum inde salarium sibi acquiratur. et duret per sex menses eius offitium, et finitis dictis
sex mensibus alius eligatur eo modo et forma. Et debeat ducere et tenere secum continue dicto tempore toto
duos bonos et expertos notarios. unum super appellationibus imponendum. alium super exactione datiorum
et aliis offitiis eius committendis. et duos domicellos. decem ~~octo~~ bervarios bene indutos. et
unum equum ad dictum offitium exercendum. Et debeat habere per se notarios. domicellos et bervarios
et familia sua tota et equos, et pro toto suo offitio hoc et alio sibi commisso vel committendo pro toto
tempore sex mensium completo. mille libras denariorum cortonensium. Et finito dicto offitio debeat et teneatur continue
stare ad sindicatum quattuor diebus infra civitatem castelli coram successore suo sindico qui teneatur
cum diligentia examinare et sindicare secundum modum et formam qua sindicantur alii offitiales comunis
dum modo si infra tres dies libellus non fuerit porrectus reddita ratione exemplorum sui
offitii ipse sindicus qui habebat eum sindicare possit ex suo licentiam ei concedere et dare
recedendi ad domum suam sicut videbit. Et habere debeat dictus maior sindicus hospitium

Cancellatur a verbo Et usque ad verbo Et postea.

in quo morari possit ad suum offitium exercendum expensis comunis. Et quod in futurum electio sindici ma
ioris et judicis appellationum fiat tribus mensibus ante exitum dicti offitialis sindici in offitio pro tempore resi
dentis per consilium .lxiiii. et Cl. simul. ipsius dicte civitatis, ~~Et non possit nec debeat comedere~~
~~vel bibere cum potestate vel aliquo suo offitiali vel familiari, nec cum aliquo offitiali forense~~
~~dicte civitatis nec cum aliqua persona dicte civitatis vel comitatus~~. Et teneatur et debeat venire ad omnia
consilia quando per priores ipsius fuit requisitus. Teneatur dictus sindicus examinare omnes et singulos
offitiales comunis dicte civitatis tam forenses quam cives. et specialiter potestatem. judicem et eius socios atque notarios
cum alia tota sua familia, judicem appellationum predecessorem suum et familiam eius. notarium
reformationum. datiarios et datiorum collectores, seu muctarios(?), camerarios comunis, ad
quos pecunia comunis et bonis aliquid pervenerit, notarios malleficiorum comunis secundum formam statuti comunis loque
tium de dicta materia. Et generaliter omnes et singulos alios offitiales comunis civitatis Castelli debeat et
teneatur sindicare, de eorum offitio infra unum mensem post depositum eorum vel alterius eorum
offitia. providendo curando sollicite modis omnibus quibus poterit ut sibi videbitur quod omnes
et singuli offitiales supra nominati, et alii non nominati faciant et legaliter gerant eorum offitia
et serventur statuta et ordinamenta comunis ubi locum habent, et ubi locum non habeant et
serventur iura comunis, et si quis fecerit aut deliquerit, puniatur pena debita, et quod pecunia
comunis bene et utiliter et non perperam expendatur, et quod ius et iustitia et stantiamenta serventur
a potestate et suis offitialibus, et ab omnibus aliis offitialibus comunis, et ab omnibus et singulis hominibus et
personis civitatis et comitatus, et ne fiat eis vel alicui eorum iniuria vel gravamen indebite, et cetera que
omnia et singula videret(?) et sic perpetue ipsi judicis offitium. Item debeat dictus judex omnes et singulos
offitiales comunis preteritos ad quos aliquid de pecunia comunis pervenerit a kalendis octubris proxime preteriti
citra .mcccxxxv. qui non fuerint sindicati, vel alias absoluti. sindicare et ab eis rati
onem petere, et si invenerit eos fraudem commisisse, vel aliquid ad eos indebite pervenisse,
eos in duplo comuni condempnare et exigere et in utilitate comunis convertere. Teneatur et debeat omnia
et singula datia et collectas impositas pro comuni a dicto tempore citra que non essent soluta et
solvi rationabiliter deberent reinvenire et solvi facere et in comuni deducere bona fide sine
fraude. Item teneatur et debeat ipse judex omnia alia et singula que sibi commissa fuerit
toto tempore sui offitii pro comuni per consilium dicte civitatis generale vel speciale ea facere et exercere legaliter
et b[...]na fide et ad effectum producere. contentus semper salario supradicto et plus petere
non [...] possit vel habere a comuni nec a speciali persona ullo modo ex aliqua causa etiam
si [...] aliud offitium sibi foret commissum a dicto comuni. Possit namque dictus judex
in [...] dicto suo offitio exercendo procedere et cognoscere per accusationem vel denump
tio[...]nem facere et qualiter sibi videbitur, et veritatem investigare per testes

Liceat sindico comedere et bibere cum offitialibus [...]

19v

De illis q no sint sub iurdictioe 7 ptectioe potat. caplm — — — Lxxv

Firmamus 7 dicimus q si aliqua psona fuit que no sit sub iurdict. et ptectioe cois castelli. seu que
diceret se no subpositam iurdictioi 7 ptectioni dni potatis 7 sue ciuic 7 dei cois. dicendo se non
debe sub potate ul et iud alicui rede n datia ul collectam ul alias factioes cois eis iposita
facere 7 pstare, pueneri aliquo tpr ad ordine laycale 7 iurdictioez 7 ptectioez cois cdepnetur
p dnm potatem cois castelli in ducentis lb den. et nichil datia 7 alias factioes sibi ipoitas
a tpr . . . facte tpr dni petri de petramala oli potatis ciuit castelli citra debea solue 7 ceta
debita que p eu soluta no eent. 7 qlz possit actoe 7 denuptiae 7 hat medietate banni 7 eius
nomen teneat in secreto. Et hoc locu hent ad pps pts 7 futa. Itt q quiz no fuit ul noluit
ee sub iurdictioe dni potat 7 cois castelli ab oibus offitijs dei cois exclugant. et pota oia osspta
potat teneat face bapnr pu. p ciuit. pmo mse regiminis sui ut pota melius sciant p ciuit
7 coitatu castelli.

De pena astiantis aliquem forensem ad gmictendu aliqu malm. caplm — — Lxxvi.

Item statuim 7 ordi q nulla psona ciuit ul coitat cuiuscuq cdictiois existat audeat ul psu
mat astiare aliquem forensem. n eidem pstare auxiliu gsiliu ul fauore dicto. ul facto ul
gsilio p se ul aliu ad aliqu malm gmictendu in ciuit ul coitatu castelli. 7 si qs gt fecerit
puniat 7 cdepnet reali 7 psonali ispecta qualitate delicti 7 fac. et arbitrio dni potatis et
dni iudicis maioris

Qd nullus astiet aliquem ad gmictendu aliqu malm. caplm — — Lxxvii.

Item statuim 7 ordi q nulla psona ciuit 7 coitat audeat ul psumat astiare aliqua psona
nec eide pstare auxiliu gsiliu ul fauore. dicto. ul facto. aut gsilio. p se ul aliu ad
aliquod malm gmictendu gt aliquem ciuitat ul coitatus in psona ul rebs. Et si qs gt fecit
puniat 7 cdepnet in medietate pene qua cdepnat delinques si pecuniaria erit pena in
ponenda.

Qd nullus trahat ad iudiciu aliqua psonam extra ciuitate. caplm — — — Lxxviii.

Statuim 7 ordi q nulla psona trahat ad iudiciu aliqua psonam extra ciuit castelli 7 eius
districtu. et qui voluit face querimonia de aliquo ciue eius. cora dno potat 7 eius
offit cois ciuit castelli. ul dno epo seu eius vicario dce ciuit querimonias face debeat. et
reus satisdare de iudicio sisti 7 iudicato soluendo cora dno potat ul dno epo teneatur
et q gt fecit soluat coi p banno qngentas lb den. et oia sua bona publicet coi. et ipsius in
auere 7 psona remaneat exbanitus si pcessu ul licteris ifra decem dies post requisit
fuit a dno potate ul iud. ul eius nuptio ut pota face debeat 7 no renuptiauit de quo banno
exire no possit n soluat dcm bannum 7 pota fecerit. Addim q si ille q trahit aliquem de ciuit
castelli ul coitatu no renuptiauit lras ipetratas. ul citatioi 7 pcessu, post requisitioem

Cassi quia
racionabile

Cassi quia
racionabile

Quer forma
ciuitatis applic

fratrum a domino potestate vel iudice citati fiant omnes expensis per eum qui talem citationem fieri fecerit et non renuptiavit vel dictum est potestas compellat priores conventus clerici ad faciendum predicta fieri renuptiare predicta quod si predicta non fecerit auferat ei potestas ducentas libras denariorum et nichilominus predicta facere teneatur observare. Et nulla persona tali contravenienti ad iudicium possit aliquod servitium de sua arte exibere pena et banno vigintiquinque librarum pro quolibet et qualibet vice. Et si ille qui citatus fuerit sive clericus fuerit esset civis vel comitatinus de civitate vel in ea libera fuerit a quacumque persona vel loco vel venisset undecumque esset sive adpetitionem cuiuscumque loci predicti venisset undecumque esset civis non citatus extra civitatem et comitatum potestas teneatur illi citato expensas et dampna et de bonis comunis fieri facere. et si non fecerit perdat de suo feudo ducentas libras denariorum. Et ipse dominus potestas sindicus et exgravator et priores populi teneantur ipsas expensas facere fieri et solvi de bonis comunis et camerario precipere quod ipsas expensas solvat sub dicta pena. Et predicta locum habeant ad preteritum presens et futurum. Et hoc capitulum sit precisum et firmum et mutari non possit. Illud idem intelligatur de hiis qui citari fecerint coram castelli potestatem vel sindicum comunis pro dicto comuni qui ad suprascriptam penam teneatur ut superius continetur. Et predicta locum non habeant in curia romana nec in litteris impetratis a summo pontiffice vel eius curia

Ut nullus intret civitatem nisi per portam capitulum - - - - - LXXVIIII.

Item quod si quis intraverit portam civitatis de subter vel desuper non aperta porta vel parchus [vel occulte] statuerit vel aliunde … quam per portas patentes condepnetur arbitrio domini potestatis et sindici maioris inspecta qualit…ate persone et qualitate facti. Excepimus minores quatordecim annis.

De pena illius qui extraxerit aliquem de possessione capitulum - - - LXXX.

Statuimus et ordinamus quod si quis eiecerit vel extraxerit aliquam personam de possessione alicuius rei vel aliquarum rerum mobilium vel inmobilium condepnetur in vigintiquinque libris denariorum. Et si non quis turbaverit vel molestaverit aliquem possessorem alicuius rei seminando vel aliter laborando vel quocumque alio modo tenendo vel utendo per se vel alium sine decreto iudicis condepnetur comuni in decem libris denariorum. Et in utroque casu turbato seu deiecto de possessione redditus et fructus ex ea perceptos restituat sive apud eum sit ablata possessio sive non sive alienaverit sive contractaverit sive non. Et si non restituerit ipsam possessionem et fructus potestas eum exbannitum faciat de civitate castelli et comitatu eiusdem condepnando eum in decem libris denariorum pro banno comuni et ipsum exbannitum teneat donec dictum bannum solverit et eiecto possessionem turbatam restituat cum effectu cum fructibus perceptis ex ipsa vel qui percipi poterant et expensas ei faciat vel restituat et a violentia ultra cesset et abstineat. Et illa pena non patiantur laboratores ipsius rei si in hoc fuerit conventio facta inter dominum et laboratorem terrarum et habitatores domorum qui penam minime patiantur. Et quicumque laboraverit terram illam vel possessionem postquam fuerit prohibitum solvat comuni pro banno centum solidos pro qualibet vice. exceptis laboratoribus qui mictuntur ad pretium ad laborandum in civitate vel comitatu castelli. Et si non possessio alicuius rei mobilis aliquis alicui abstulerit.

solvat coi pbanno viginti s den. et rem ablata restituat. Item q nd itelligatur robbaria nec depredatio facta de re mobili minoris extimationis centu s den. de qua remaneat pena viginti s d. Et h locum habeant adspte. ps et fucts.

De pena illius q miserit fossum ptram quicitum capitulum — Lxxxi

Statutum et ordi q si aliqs fossu fecit fuit sive fossatu. ul fecit [illegible] est ptra ul clausura quicitum destruat. ul terminus comunis cadat ille cui est fossatu teneat solvere coi pbano centu s den. et terminos i fossato ponat et foss rempleatur si hoc pbatu fuit p unu testem ul iur. ille q dixerit dapnu sustinuisse Et hoc capitulum sit pcisu et mutari no possit. et offitl et diffinitores habeant peor salario sex den pqualz pte si fuit i civit et extra p omi miliare. et duos s de p quolz die et aqualz pte.

Ord qlibz pmictat sibi accipe tenutam. capitulum — Lxxxii

Statutum et ordi q nulla psona audeat ul psumat vetare ul gt dicere alicui balitori cois accipere tenuta. ul accepta auferre dco bay. et qcuq gt fecerit solvat coi pbano quadraginta s den. Item si qs pcusserit aliqm balitore accipiente tenuta solvat tantu banu quantu si pcusisset aliam psona que no eet bay. Et e additu q no credat relationi balitoris de pcussio nisi pbavit cu uno teste du m testis no sit balitor

De malefactoribz no puniendis i platea n i die sabbati capitulum — Lxxxiii

Item statutum et ordi q potas no possit n debeat iustitiare aliqm malefactore cois de facto i platea cois n ista muros civit civit castelli. vz facere icidi capud ul membru excepto q hoies ligari possint ad catena pedrois et p ipam platea fustigari. Item dicimus q in die sabbati nulla executio pbis possit fieri de aliquo cive ul comitatense dce civitatis ex qua executioe sequatur mors ul incisio mebri. pena ipi dno potati. ducetas lbr.

De codempnationibz exigendis. capitulum — Lxxxiiii

Item statutum et ordi q oes et single codempnatioes et banna que fierent et darent in futuru gt aliqua psona occ. alicui mally ul excessus pbati p testes. ul confessioez ul cotumaciam. ul p cotumacia codepnati ul exbapniti. sint firme et rate et firma et rata valeat et teneant et exequant et exigant p coi p dnm potat h. oes et singlos codepnatos et exbapnitos q reperient i libris codepnationu dci cois. et q ipi codepnati et exbapniti habeant pncis legis et rite codepnatis observatis in dcis codepnationibz faciendis solepnitatibus istatt contentis. Et q nulla defensio ul exceptio de iure ul de facto audiat recipiat ul admictat gt dcas codepnatioes et banna p dnm potat ul aliqm offitl dci cois. ad penam ducentarum lbraru in qbz dcs dns potas et qlibz alius offitl dci cois q gt fecerit p sindic debeat codepnari. Salvo et reservato beneficio appellationis cuilz supposito iurisdictioni

Can. Ubu / In no[n] suppo[s]itis

com[unis] ~~In non suppositis~~ Bustanu appellat[ionis] locum non habeat ullo modo nec audiatur appellans vel de nullitate opponens. Et salvo et reservato Bustanu cum pactis et concessionibus per for[ma]m et secundum for[mam] stat[utorum]. Et predicta locum non habeant in condepnationibus et exbapnitis quorum condepnationes et bona per iudicem appellationis fuerint revocata. Et predicta locum habeant ad futura tantum.

De datiis et condepnationibus exigendis capitulum — — — LXXXV.

Item ordinatum et provisum [Lu.] est quod dominus potestas eiusque officiales possint condepnationes et datia exigere ab omnibus et singulis personis qui in porta centum prope castellum sunt debentes solvere datia et condepnationes in avere et persona prout eis videbitur et placebit compellere ad solvendum non obstante aliquo capitulo constituto ordinamento vel provisione dicti comunis.

Quod nulla condepnatio facta occasione Ludi possit remicti capitulum — — LXXXVI.

Statuimus et ordinamus quod nullus qui fuerit condepnatus pro ludo possit aliquo modo causa vel ingenio a dicta condep natione absolvi nec deliberari et eius condepnatio aliquo modo compensari nisi dictam condepnationem solverit dicto comuni in pecunia numerata et si potestas seu priores ipsum qui fecerit condepnaverit per sindicum comunis in libris viginti quinque denariorum pro qualibet vice qua contra fecerit. Et quod talis remissio vel compensatio non valeat nec teneat sive recipiatur ullo modo.

De parte turris a partionariis redimenda capitulum — — — LXXXVII.

Item statuimus et ordinamus quod si aliquis habet partem in turri aliqua, palatio vel domo, et aliquod malleficium vel offensa alicui fuerit illata per quam ipsa turris hedificatum sive domus destrui debeat ex forma alicuius capituli constituti, tunc a partionario vel consorte vel sotio redimi possit pro iusto pretio in pecunia pars illius delinquentis et fiat sindicus comunis qui vendat nomine comunis partionario vel consorti sive consortibus emere volentibus partem delinquentis dicti hedificii pro iusto pretio qui sindicus se obliget nomine dicti comunis ementi vel ementibus facere ipsum de pretio ad voluntatem eorum sapientis. Si vero partionarii vel consortes sive consortes redimere noluerint partem delinquentis a comuni ipsius delinquentis qui malleficium comisit pars omnimodo destruatur et teneatur dividere et mectere obtionem comuni. Et potestas predicta omnia teneatur observari facere non obstante aliquo capitulo posito vel ponendo loquente de turribus vel domibus sive palatiis destruendis. Idem intelligatur de vineis, giardinis et arboribus. Et quod nulla turris vel palatium aut domus destruatur in civitate vel comitatu.

Quod nulla domus, turris vel palatium destruatur in civitate pro aliquo mallo capitulum LXXXVIII.

Item statutum et ordinatum est quod ad hoc ne civitas deformetur nimis quod nulla domus, turris vel palatium in civitate vel comitatu destruatur seu destrui debeat per dominum potestatem vel aliquos eius officiales aut aliquos alios officiales dicti comunis pro aliquo mallo condepnatione exactione datiorum aut alia quacumque de causa seu ex quocumque delicto non obstante aliquo statuto vel ordinamento facto vel fiendo sed tales domus palatia sive turres pro comuni vendantur et vendi debeat. Et si contra factum

fuit (con)dep(n)net ip(s)o facto qui (con)t(ra) fecerit in ducentis lib(ris) den(ariorum). Jt(em) additu(m) e(st) q(uod) p(ro) p(ro)ditis malli(s)
ul(tra) excessib(us) ul(tra) aliquo alio ul(tra) alia q(ua)(cum)q(ue) (causa) a cimq(ue) de ca(usa) comte(m) no(n) incidant n(ec) arbores domi-
ficet

Q(uo)d capitanei cap(itanearum) (et) sindici castro(rum) (et) villa(rum) co(mi)t(atus) teneat(ur) denu(n)ptiare malla. cap(itu)l(u)m. LXXXVIII

Item statuimus (et) ord(inamus) p(ro) bono (et) utilitate co(mmun)is ne malla occultent(ur) s(ed) denu(n)ptientur
curie d(omi)ni potatis (et) no(n) remaneat i(m)punita. Q(uo)d o(mne)s (et) singuli capitanei capitanearu(m)
ciuit(atis) castelli. et sindici castro(rum) (et) villa(rum) co(mi)tat(us) eidem teneant(ur) (et) debeat bona fide sine
fraude aliqua, denu(n)ptiare curie d(omi)ni potatis o(mn)ia (et) singula malla sanguinis siue ex quib(us)
sanguis exiret que (com)mictent(ur) in eo(rum) capit(aneis) ul(tra) capitanatiis. ul(tra) sindicatib(us) i(n)fra t(er)tiam
diem postq(uam) mallum fuit (com)missu(m). et de omnib(us) robbariis presuris ho(m)i(nu)m. uastame(n)tis. (et)
incendiis. si uastatores (et) i(n)cendiarii sciri poterunt. Et si q(ui)s (con)t(ra) fecerit (con)dep(n)net(ur) p(er) d(omi)n(u)m
potat(em) in uigintiq(ui)nq(ue) lib(ris) den(ariorum) cuil(ibet) sind(ico) castro ul(tra) uille. Et in decem lib(ris) d(enariorum). cuilib(et)
capitaneo capitanearu(m) co(mmun)is sol(u)endo p(ro) quol(ibet) mallo p(er)petrato (et) no(n) denu(n)ptiato p(er) eos ut
d(ic)tu(m) est. Et hoc p(er) ciuit(atem) i(n) locis (con)suetis pu(blice) bapniat(ur). Et q(ui)lib(et) ciuis (et) co(mi)tatinus castelli
possit accusare (et) denu(n)ptiare (et) h(ab)eat medietate(m) pene. Et nich(il)o(minus) d(omi)n(u)s potas possit teneatur
et debeat inq(ui)re(re) (con)t(ra) sind(icos) (et) capit(aneos) capitaniarum q(ui) p(re)d(ic)ta o(mn)ia no(n) s(er)uau(er)int.

Q(uo)d p(er)petrantes malla capiant(ur) p(er) ho(m)i(n)es co(mi)tatus. cap(itu)l(u)m. LXXX.

Statuim(us) (et) ord(inamus) q(uod) si (con)tingerit i(n) aliquo castro ul(tra) villa p(er)petrari aliq(uo)d homicidium.
robbaria. ul(tra) presura. aliqua manifesta grauis. ul(tra) enormis. q(uod) ho(m)i(n)es ip(s)ius
castri ul(tra) ville teneant(ur) malefactore(m) cape(re) (et) i(n) fortia d(omi)ni potatis (et) co(mmun)is mictere p(re)ued(erunt)
i(n)fra t(er)tiam die(m) postq(uam) mallum p(er)petratu(m) fuit. q(uod) si no(n) fecerit (et) i(n) ip(s)o castro ul(tra) villa fue-
rint q(ui)nquaginta domus (et) abinde sup(ra) potas debeat ho(m)i(n)es talis castri ul(tra) ville (con)dep(n)nare
in centum lib(ris) d(enariorum) co(mmun)i. (et) res ablatas restitue(re) derobato debeant. Si aut(em) fuerant
in d(ic)to castro ul(tra) villa min(us) q(ui)nquaginta domibus usq(ue) ad decem. soluat p(ro) bapno lib(ras)
decem d(enariorum) (et) no(n) plus. Si aut(em) (con)tingerit p(er)petrari i(n) ip(s)is castris ul(tra) villis aliq(uo)d mallum cu(m)
armis (et) sanguine q(uod) sit graue (et) no(n) ceperint malefactore(m). (et) no(n) repr(e)sentau(er)u(n)t ut d(ic)t(u)m e(st)
tunc potas eos ho(m)i(n)es (con)dep(n)net in medietate pena(rum) sup(ra)d(ic)ta(rum) co(mmun)i h(ab)ita distinctio(n)e domo(rum)
sicut superi(us) declaratur in quol(ibet) casu (et) numero. Et si fuit mallum cu(m) armis (et) sine sang(uinis)
effusio(n)e (et) no(n) ceperit malefactore(m) (et) potati no(n) repr(e)sentauerit i(n)fra t(er)tia(m) die(m) ut d(ic)t(u)m est
in medietate min(us) sup(ra)d(ic)ta(rum) pena(rum) potas ip(s)os ho(m)i(n)es (con)dep(n)nare debeat (et) teneat(ur) o(mn)i(bus) s(e)c(un)d(u)m
numeru(m) domo(rum) ut superi(us) declaratu(m) est. Exceptis minorib(us) quatuordecim annis. et
maiorib(us) a septuaginta annis. (et) uiduis. (et) pupillis. (et) orfanis. (et) miserabilib(us) p(er)sonis. (et) absentib(us).
iuxta absentia legi(tim)e p(ro)bata. u(idelicet) q(uod) t(em)p(or)e d(ic)ti (com)tracti malli no(n) erat i(n) d(ic)ta (con)trata. s(ed) erant

23v

absens ita q(uod) d(ic)tum malleu(m) seu rumore(m) ip(s)i audire no(n) potuerit n(on) tene(a)t(ur) ire ad rumore(m)
ad capiendu(m) d(ict)os malefactores in quo casu exeu(n)t n(on) s(u)nt a penis (et) bapnis sup(ra)d(i)c-
tis modo p(ro) ea p(ar)te que tali absenti (con)tinget de d(ic)ta pena (et) bano alij (con)gruet(ur)
p(ro) rata. (et) eam p(ar)te(m) solue(re) no(n) cogant(ur). Et si q(ui)s de alio castro u(e)l uilla e(ss)et p(rese)ns in
quo u(e)l i(n) qua malleu(m) fieret teneat(ur) (et) debeat sil(ite)r ip(su)m malefactore(m) cape(re) (et) ut
d(ic)tu(m) e(st) p(rese)ntare. sub pena. q(ui)nquaginta s(olidorum) . si fuit homicidiu(m). si no(n) fuit malleu(m) cu(m)
sang(uine) triginta s(olidorum) d(enariorum). Et si rumor eleuatus fuit occ(asio)ne alicui(us) malleu p(er)petrati q(uod)
o(mn)es alij homines alior(um) castror(um) (et) uillar(um) p(er) que u(e)l quas malefactor aufugerit teneat(ur)
ad rumore(m) i(re). (et) malefactore(m) p(er)sequi campanis pulsatis (et) gridis eleuatis p(er)seq(ue)-
ndo malefactore(m) bona fide sine fraude aliqua uere (et) no(n) ficte usq(ue) ad (con)fines uel
districtus. (et) face(re) q(uod) malefactores u(e)l malefactore(m) capiat (et) i(n) fortia co(mun)is deducant
Et si q(ui)s (con)t(ra) fecerit (con)depnet(ur) p(er) d(ic)tam potestate(m) in uiginti s(olidis) d(enariorum). p(ro) quolib(et) d(ic)tor(um) locor(um) unde
malefactor aufugerit. Et in no(n) p(er)secuti fuint malefactores u(e)l malefactore(m) ue-
re (et) bona fide eu(m) capiendi eu(m) si poss(e)t no(n) fingendo n(on) fraude (com)mictendo (et) hoc
p(ro)bau(er)it tu(n)c potestas (con)depnet eos i(n) dece(m) s(olidis) d(enariorum). (et) no(n) plus. Hoc tam(en) saluo q(uod) si male-
factor ueneri(t) q(ui)cumq(ue) ad man(us) potestatis co(mun)is ante (con)depnatio(n)e(m) q(uod) uicinea (con)trate
et homines (con)trate eidem sint absoluti a penis sup(ra)d(ic)tis. Et p(otes)tas banniat p(er) ciuit(atem) dieb(us)
sabbati quolib(et) mense regiminis potestatis ut melius stat.

De malefactorib(us) capiendis. capl(ic)m — — — — — lxxxxi.

Item statuim(us) (et) ordi(namus). q(uod) si aliq(uo)d homicidiu(m) (com)missu(m) fuit in ciuit(ate) castelli. q(uod) ille u(e)l
illi qui p(rese)nt(es) fuerint teneant(ur) eleuare rumore(m) (et) p(er)sequi (et) cape(re) d(ic)tum ho-
micidam (et) malefactore(m) (et) ip(su)m micte(re) i(n) fortia co(mun)is (et) d(omi)ni potestatis i(n)co(n)tinenti (com)misso
d(ic)to homicidio ad pena(m) dece(m) lib(rarum) d(enariorum) p(ro) quolib(et) (con)t(ra) faciente. Et si (com)missu(m) fuit aliq(uo)d
malleu(m) cu(m) sang(uinis) effusio(n)e teneat(ur) p(rese)ntes eleuare rumore(m) (et) p(er)sequi (et) cape(re) d(ic)tum
malefactore(m) (et) ip(su)m i(n) fortia co(mun)is micte(re) ad pena(m) centu(m) s(olidorum) d(enariorum) p(ro) q(uo)l(ibet) (con)t(ra) facie(n)te. Et
si fuit (com)missu(m) malleu(m) sine sanguine teneant(ur) p(rese)ntes eleuare rumore(m) (et) p(er)seq(ui)
(et) capere d(ic)tum malefactore(m) (et) i(n) fortia co(mun)is micte(re) ad pena(m) quadraginta s(olidorum) d(enariorum) p(ro) quolib(et)
(con)t(ra) faciente. Et id intelligat(ur) de hominib(us) illius (con)trate p(er) qua(m) fugaret(ur) d(ic)tus male-
factor si ex tali fuga rumor in d(ic)ta (con)trata fuit. Et q(uod) ad p(re)d(ic)ta no(n) teneant(ur) mulier(es).
(et) minores quatuordeci(m) annis. (et) p(re)d(ic)ta no(n) i(n)telligant(ur) nec locu(m) habe(a)nt t(em)p(o)r(e) noctis -
In mallijs no(n) que (com)mictaret(ur) in (con)tratu (con)t(ra) no(n) capientes malefact(ores) fuer(un)t fore stat(ut)
in q(ui)b(us) casib(us). d(ic)tus potestas possit in g(e)n(e)re (con)t(ra) no(n) capientes (com)mictentes malla i(n)co(n)tinentu
Item q(uod) o(mn)es (et) singuli artifices ciuit(atis) castelli exercent(es) eor(um) arte(m) i(n) eor(um) apothecis d(e)b(ea)nt

Civitatis teneant et debeant habere et tenere graffios extra hostium dicte apothece. vel supra dicto hostio ut palam videant causa capiendi malefactores in dicta strata vel per ipsum fugientes quos capere possint sine pena et banno ad dictam penam

De exbapnitis capiendis impune capitulum. —— —— Lxxxxij.

Ordinamus quod omnibus sit licitum capere exbapnitum exbapnitum et condepnatum pro mallo furtum facientes et robbariam apostaratum suum et quemlibet percutientem aliquem qui fugerit. et quemlibet mallum committentem sine pena et banno. Item quod quilibet possit capere exbapnitum et condepnatum comunis pro mallo et eos offendere sine pena et banno. Et quod exbapniti et condepnati in vigintiquinque libris denariorum et ab inde supra possint impune offendi. dummodo non possint occidi nisi dicti exbapniti essent condepnati pro delicto pro quo inponaretur pena mortis. A vigintiquinque libris infra possint capi. dummodo non offendantur.

De terris exbapnitorum non laborandis. capitulum —— —— Lxxxxiij

Ordinamus et ordinamus quod terre exbapnitorum comunis sine alicuius eorum non possint nec debeant modo aliquo laborari sed sode remaneant penitus. Et nullus possit nec debeat eas terras vel aliqua earum ocasione aliqua laborare vel desodare. Et si quis de civitate castelli vel aliunde. vel eius comitatu laboraverit seu laborari fecerit terras seu vineas alicuius exbapniti comunis pro mallo. excepto pro homicidio condepnetur in decem libris denariorum pro banno et qualibet vice. Si vero res fuerit alicuius exbapniti pro homicidio condepnetur laborator in vigintiquinque libris denariorum pro banno. et quotiens deliquerit. Et quilibet possit accusare et denumptiare et habeat medietatem banni. nisi predicta fecerit cum licentia domini potestatis et consilii generalis. Et hoc per civitatem publice bapniatur in locis consuetis. ut melius sciatur.

Quod nullum castrum vel villa receptet exbapnitum cap. Lxxxxiiij.

Ordinamus et dicimus quod nullum castrum vel villa seu homines alicuius castri vel ville civitatis castelli vel comitatus receptet. vel audeat receptare. vel presumat retinere aliquem exbapnitum comunis. vel exbapnitum pro mallo. nec permittat ipsum vel ipsos stare vel morari in ipsis castris vel villis postquam eis fuerit denumptiatum per potestatem. per litteras. vel nuntium. seu tuba. quod teneat potestas facere infra mensem sui regiminis. Si vero homines alicuius castri vel ville contra fecerint condepnentur per dominum potestatem si fuerit pro mallo exbapnitus condepnetur excepto homicidio in vigintiquinque libris denariorum. Et si fuerit pro homicidio exbapnitus. condepnetur in centum libris denariorum pro banno. Et quilibet possit accusare et denumptiare et habeat medietatem banni. Et nichilominus quolibet castrum et villa. et homines cuiuslibet castri et ville teneantur et debeant capere exbapnitos et in fortia comunis mictere. Et de predictis possit inquirere potestas et eius iudices. dummodo universitas castri vel ville condepnari non possit de predictis. nisi publice in dicta universitate notum sit castro. vel ville talem predictum fuisse exbapnitum quem dicitur receptata. Quod notum esse intelligatur postquam potestas per suas

licteras vel oretenus notificaverit sindico. dicti tales exbanitos quam notificationem facere teneatur singulis mensibus.

De pena illius qui retinuerit exbapnitos capitulum — — — Lxxxv.

Statuimus et ordinamus quod si aliqua persona civitatis vel comitatus retinuerit aliquem exbapnitum in domo propria. vel conducta aut consilium vel favorem dederit per se vel alium. si ille exbapnitus fuerit pro aliquo maleficio quam quinquaginta librarum denariorum infra excepto homicidio condepnetur talis receptator in decem libris denariorum communi pro banno. a quinquaginta libris denariorum supra condepnetur in vigintiquinque libris denariorum. Si vero fuerit pro homicidio condepnetur receptator communi in centum libris denariorum pro banno pro dominum potestatem et quotiens contra fecerit. Et quilibet possit accusare contra facientem et habeat medietatem bapni. ita demum quod receptans vel assistans incidat in predictas penas si sciens receptaverit. vel in loco ubi dictus aliquis exbapnitus receptatus fuerit. sit notum illum talem receptatum esse exbapnitum. Quod notum esse intelligatur postquam potestas vel sindicus seu rectores populi per suas litteras vel oretenus notificaverit sindico. dictos tales exbapnitos esse quam notificationem facere teneatur singulis mensibus. Et quod si quis receperit curie. vel alicui alterius persone habenti. vel ducenti aliquem captum pro robbaria condepnetur in quingentis libris denariorum. Si vero esset alia de causa exbapnitus in pecunia. condepnetur in ea quantitate in qua esset condepnatus exbapnitus. Salvo quod dicta condepnatio non possit excedere quingentas libras denariorum et de predictis potestas possit inquirere

Ut capitanei et sindici castrorum et villa assignet exbapnitos et bona ipsorum capitulum Lxxxvi.

-6- Item statuimus et ordinamus quod singuli capitanei capitaniarum civitatis castelli. et sindici castrorum et villarum omnium et singulorum totius comitatus civitatis castelli. assignare debeant in scriptis coram iudice domini potestatis omnes et singulos exbanitos dicte civitatis qui habent possessiones et tenutas in eorum capitaniis. et sindicatibus infra quindecim dies post introitum sui regiminis. pena et banno decem librarum pro qualibet vice. Et potestas teneatur predicta facere bapniri per civitatem primo mense sui regiminis omnia que in presenti capitulo continetur.

Ut potestas teneatur dare vim ut exbapniti capiantur capitulum — — Lxxxvii

Item statuimus et ordinamus quod potestas teneatur dare vim adiutorium fortiam et favorem ut exbapniti capiantur qui pro aliquo maleficio reperirentur exbapniti. et etiam capi possint in civitate et comitatu castelli ubicumque inventi fuerint non obstante aliquo capitulo constituto posito vel ponendo. et capti detineantur omnino donec solverint dictum bapnum in quo fuerint condepnati. vel exbapniti reperiretur. et hoc capitulum sit precisum et mutari non possit. Et quicumque offenderit aliquem dictorum exbapnitorum in avere vel in persona et cepit eum vel aliquem eorum offendendo dummodo non occidat. nisi in casu in quo talis exbapnitus vel condepnatus esset in amissione persone condepnatus. Et quicumque ceperit aliquem exbapnitum teneatur ea die qua ceperit. vel sequenti reassignare domino potestati vel in eius fortiam mictere. quod si non fecerit puniatur talis capiens exbapnitum in eo bapno in quo erat exbapnitus. Si vero fuerit pro homicidio solvat talis capiens exbapnitum quem non representaverit ut dictum est. mille libras denariorum communi pro banno.

III

De exbapnito qui capet aliu exbapnitu . capitlm — — Lxxxxviij.

Item puisu ⁊ ordi e q si aliqs exbapnit dci cois cepit ⁊ i forcia dci cois misit cu effectu aliquem
aliu exbapnitu dci cois i ps ul p homicidio q talis exbapnit capiens aliu exbapnitu i dco bapno
debeat rebapniri in quocuq bapno ⁊ p quocuq mallo repiat exbapnit. Et si cepit aliqm aliu ex
bapnitu in pecu debeat rebapniri talis exbapnitus capiens aliu exbapnitu i pecu usq ad illa qtitat
in qua eet exbapnit ille que cepit ⁊ abinde infra.

De apostatorib exbapnitor ⁊ capetib ipos capitlm — — Lxxxxviiij.

Item puisu ⁊ ordi e q quicq apostauit aut ordinauit cu dno potate ul ei familia q aliqs ex
bapnit dci cois p homicidio ul i psona capiat ⁊ ueniat in forcia dci cois q talis apostator ul
ordinator ul ordinator hat de pecu dci cois qnquaginta lbr dn. Et si talis captus ul exbapnit
in pecu a qngentis lbr d sup . ul i qngetis lbr dn hat ordinator ⁊ capiens de pecu dci cois qn
quaginta lbr dn . si talis captus bapnu suu ⁊ condepnatione soluit.

Qd exbapniti cois capiant . ⁊ de pena illor q eos no caperet capitlm — C. —

Item puisu ⁊ ordi e q si aliqs p comitatu de ciuit fugauit aliqne exbapnitu dci cois p
homicidio ul i psona . ⁊ ex tali fuga rumor eet . aut eleuaret p hoies castror ⁊ uillar
in quor tretorio pdcus exbapnit fugaret p hoies castror ⁊ uillar i cui tretorio fugaret
teneat ⁊ debeat ire ad dcm rumore ⁊ psequi ⁊ cape dcm exbapnitu ⁊ cu i forcia dci cois duce.
Et siqs ct fecerit et in eor castro ul uilla eent a qnquaginta focolarib sup . puniat comunitas
talis castri ul uille in qnquagita lbr dn . Et si eent qnquaginta focolarib infra usq ad uiginti
quinq . puniat talis comunitas in uigintiqnq lbr dn . Et si eent a uigintiqnq usq ad
decem . puniat talis comunitas in decem lbr dn . Et a dece focolarib infra . puniat in centu
s dn . Et si fuit exbapnitus in pecu in qngentis lbr dn ⁊ abinde sup puniat talis comunitas
in qua eet a qnquaginta focolarib sup . in uigintiqnq lbr dn . Et si eent a qnquaginta
focolarib infra . usq ad uigintiqnq puniat comunitas in decem lbr dn . Et si eent a xxv . focola
ribus infra usq in decem puniat comunitas in centu s d . Et a dece focolarib infra in quadra
ginta s d . Et si fuit exbapnitus a qngentis lbr dn infra puniat comunitas a qnquagita foco
larib in dece lbr dn . ⁊ ita pcedat ⁊ condepnet descensiue de libra ad libra sm focolariu numeru ut dcm
est . Et si aliqs exbapnitus p homicidio ul i psona qui fuit captus ul relaxaret ⁊ fugeret
antqm ueneit i forcia cois puniant relaxatores ⁊ illi q cepissent eum in mille lbr dn . Et si
fuit exbapnitus in pecu in qngentis lbr dn ⁊ abinde sup . puniant relaxatores ⁊ illi qui
cepissent in ducentis lbr dn . Et si uo fuit exbapnitus a qngetis lbr dn infra puniat
in ea pena in qua repiretur talis exbapnitus . dum in no possit excede suma ducentar
lbr dn s abinde infra . Et intelligat relaxatus exbapnitus quotiens exbapnitus captus
aufugeret antqm in forcia cois ueneit . Et q adpdca no teneat mulieres ⁊ minor . quatuordeci
annis

Qd dni potes et sindici maior possit expendere de pecunia cois ut exbapniti capiantur. cap — C.

Item provisum et ordinatum est ad hoc ut exbapniti capiantur et veniant cum effectu in fortia cois quod dni priores ipsi et sindicus maior cois possint providere et ordinare et expendere de pecunia dicti cois in ea quantitate que eis videbitur. dum modo non excedat quantitatem quinquaginta librarum.

Qd ordinamenta pdta locum non habeant in exbapnitis pro debito. cap — — Cij

Item provisum et ordinatum est quod predicta ordinamenta que loquuntur de exbapnitis. non habeant locum nec observentur contra receptantes et non capientes exbapnitos pro debito.

Qd in pdictis possit procedi et inquiri caplm — — — Ciij.

Item provisum et ordinatum est. quod in omnibus supradictis casibus et articulis ordinamentorum contra exbapnitos de exbapnitis loquentium, et quolibet eorum potestas et eius curia possint procedere per denumptiationem, accusationem et inquisitionem. Et quos culpabiles invenerit punire et condempnare omni via et modo et quibus ei videbitur in penis in dictis ordinamentis contentis. Et quilibet possit accusare et denuptiare contra facientes et habeat medietatem bapni et teneatur nomen eius in secreto. Et quod a processibus gravaminibus bapnis et condempnationibus executionis et exactionibus que fierent occasione dictorum ordinamentorum vel alicuius eorum non possit appellari nec de nullitate opponi et si appellaretur vel opponeretur. nullo modo audiatur appellans vel opponens non obstante aliquo statuto quod in contrarium loqueretur

Qd nullus possit arma portare caplm — — — — Ciiij.

Item dicimus et ordinamus quod primo mense regiminis potestas teneatur ad consilium generale et proponere de modo portandi arma et quod tunc dicto consilio placuerit servetur in totum.

Qd quilibet possit portare gorgiatabulum caplm. — Cv.

Item statuimus quod quilibet libere sine aliqua satisdatione possit portare gorgiatabulum.

Qd quilibet possit portare spata eundo extra civitatem et redeundo cap — — Cvj.

Item quod quilibet possit portare spatam. spontonem. et cultellum et omnia arma in eundo et redeundo extra civitatem. dum modo ligata sint. nisi potestas eques sit.

Cuius presumatur cultellus inventus in terra cap. — Cvij.

Item dicimus quod si aliquis cultellus. vel aliqua alia arma. inventa fuerint per familiam dni potestatis vel berrovarios seu aliquem ex ipsis. et unus vel plures fuerint prope in aliquo loco presumatur quod sint eorum, et condempnentur in dicta pena quemadmodum inventi fuissent predicta arma portare, si dixerit et apparuerint cum effectu cuius fuerint dicta arma. Et quod si aliquis proiecerit dicta arma in dom

aliqua vel terrenum alibi puniatur quemadmodum si inveniretur dicta arma portare. Et pena locum habeat quando familia domini potestatis inveniret remanendo parvis.

De hiis qui non permiserint se rimari capitulum — CVIII.

Item ordinatum est quod si quis non permiserit se rimari vel inquiri dicta arma aut aufugerit a familia potestatis a familia domini potestatis vel berruarijs presumatur et intelligatur portare dicta arma vetita et puniatur pena dicta.

Quod aliquis forensis non portet arma capitulum — CVIIII.

Ordinamus quod nullus forensis possit portare arma sive extraneus undecumque sit offendibilia vel defendibilia per civitatem castelli postquam fuerit hospes vel potuerit hospitari sine licentia domini potestatis sub dicta pena. Et hospites teneantur ei denumptiare quod arma deponat et si non denumptiaverit eam penam quam solveret extraneus ipse hospes solvere teneatur. et de denumptiatione credatur hospitis juramento. Et in omnibus dictis casibus quilibet possit accusare. Salvo quod impune possint portare gurgitabulum.

Quod nullus vadat post tertium sonum campane capitulum — CX.

Item ordinatum est quod post tertium sonum campane que de sero pulsatur pro custodia civitatis que campana quando sonatur pro tertia vice pulsari debeat per campanarium tantum quod quilibet ad domum suam redire de quacumque parte civitatis in qua esset possit. et sonent tres micti sive retocchi post ipsum sonum. et postea nullus vadat per civitatem nec stet extra domum quousque pulsatur campana de die cum armis. vel sine armis. si tali prohibitum sit portare arma. Et quicumque contra fecerit solvat comuni pro banno pro qualibet vice decem solidos denariorum. Et nichilominus tota nocte detineatur in palatio. et sequenti die de mane bapniatur in palatio et platea comunis. et habens arma que prohibita fuerint inventus fuerit nichilominus solvat bapnum pro armis. Et hoc credatur cuilibet de familia domini potestatis vel berruarijs si cum ipsa familia miles fuerit Judex vel notarius aliquorum. credatur dicto duorum custodum noctis cum eorum juramento. Addimus quod cuilibet de civitate bone fame et conditionis et non suspecto sine aliqua pena et bapno liceat et possit ire cum lumine.

Quod nullus teneat hostium apertum capitulum — CXI.

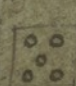

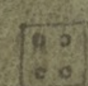
Statuimus et ordinamus quod nullus post tertium sonum campane que pro custodia civitatis pulsatur teneat hostium sive domus apertum pena et banno quinque solidorum denariorum.

Quod nullus ludat ad azardum capitulum — CXII.

Ordinamus et dicimus quod nulla persona audeat ludere ad ludum azardi nec ad aliquem ludum taxillorum in civitate nec etiam in comitatu. ad alium ludum aliquem. ad quem aliquis denarius admictatur vel admicti possit aliquo modo preterquam ad scacchos

ubilibet et ad tabulas ad quas quilibet possit ludere in civitate et comitatu in plateis et viis publicis
sive stratis et loggiis apertis existentibus iuxta vias publicas. et qui contra fecerit solvat comuni pro ba-
nno decem libras denariorum. dummodo palam et in loco non abscondito quis ludat. Item quod nullus possit
retinere in domo sua propriam vel conducta ludum azardi seu taxillorum vetitum pena decem librarum de-
pro quolibet et qualibet vice. Et quilibet possit accusare et denumptiare et habeat medietatem banni. Item quod
nullus tabernarius vel tabernaria vel aliqua persona vendens vinum in civitate vel comitatu
castelli audeat vel presumat retinere in domo propria vel conducta aliquem ludum tabularum nec a longe
vel prope aliquo modo. et qui contra fecerit solvat comuni pro banno centum solidos denariorum quotiens contra fecerit et quilibet
possit accusare et denumptiare et habeat medietatem banni. et teneatur denumptiantis nomen in secreto
Et hoc capitulum teneatur dominus potestas bapniri facere singulis mensibus sui regiminis.

Quod potestas vel eius familia non ludat ad azardum capitulum — CXIII.

Statutum et ordinatum quod dominus potestas et eius iudices vel notarii vel familiares non possint ludere ad azardum
nec ad aliquem alium ludum ubi pecunia admictatur cum aliquo de civitate vel comitatu. et quilibet
officialis contra fecerit solvat de suo feudo decem libras denariorum quotiens contra fecerit. et idem intelligatur
de omnibus et singulis officialibus forensibus comunis dicte civitatis.

Quod potestas possit procedere contra ludentes capitulum — CXIIII

Item provisum et ordinatum est quod dominus potestas per se et sua curia possit procedere ad inquisitionem contra ludentes
ad quemcumque ludum prohibitum contra formam statuti per accusationem denumptiationem vel inquisitionem et omnem modum et
viam que sibi videbitur. et repertos culpabiles punire et condempnare secundum formam statuti et ordina-
mentorum comunis dicte civitatis

Quod nullus ludat ad portas — capitulum — CXV.

Item ordinatum et provisum est quod nullus ludus fiat vel fieri possit per aliquem prope aliquam portam
que moretur aperta per decem domos proximiores. nec ad ipsius portas non prohibitum pena
cuilibet contra facienti pro qualibet vice decem solidorum denariorum cortonensium. nec extra portas per decem kannas ad dictam penam

Item quod in predictis et quolibet predictorum stetur et credatur relationi seu dicto unius ex familiaribus
domini potestatis qui suo iuramento dixerit se vidisse aliquam personam ludere contra formam statuti. et eius dictum
sive relatio habeat habeat plenam et legitimam probationem.

Quod stetur relationi unius de familia capitulum — CXVI.

Item ordinatum et stantiatum est quod si aliqui inventi fuerint in aliquo loco publico seu privato
habere vel tenere penes se aliquod tabulerium tabularum. vel aliquod aliud actum ad ludendum.
vel taxillos vel denarios quod presumantur ludere. et tamquam ludentes possint puniri et condempnari secundum formam
statuti vel reformationis comunis. et de predictis stetur et credatur dicto seu relationi unius ex familiari-

III

dni potatis. et pplena et legia pbatioe heat. et pdta no uendicet sibi locum in schacchis ubicumque et ludo tabulaꝝ in viis et stratis publicis scḋm forᵃ statt.

De no tenendo ul recetado aliquē ludū caplm. — — CXVI.

Item ordinatū ē qd oia et singla de ludentib et qt ludentes. locum hant adulsō et qt oēs et singulos tenentes ludum. in domo aliqua sue habitatiois. que dcta sunt

Qd iuenti itaberna post tcium sonū capane psumat ludē caplm. — — CXVII.

Item statt et ordī ē qd si aliqs inuentus fuit post tcium sonū campane in aliqua taberna stio clauso qd deo talis intelligat et psumat ludē ad ludū phibitu ex forma statt et tamq̄ ludē no possit puni et cdepnai in pena in statt ul ordī ctent. Et qd qlib possit accusare et denuptiare qt facient et hat mediet bapni. et idem itelligat de retinētib eum ludū. et hat mediet bapni et cdepnatiois. Except familiarib dni potatt qui nullam partem cdepnatiois hant a coi ul spetiali psona

Qd nullus ludat ad ludū galiossōr caplm. — — — CXVIII.

Item statt et ordī e. qd nulla psona in civit ul coitatu castelli audeat ul presumat aliquo modo ludē ad aliqd ludum galiossōr. ul proloꝝ. ul piastellaꝝ. n̄ ad aliquē ludu adquē dn. poss. posset admicti. pena et banno qt facienti viginti. s. dn. auferenda p potatem. et qd potas possit inquirē. et quos culpabiles inuenerit in dca pena cdepnāe, et cdepnati exigē p coi. Et micho qlz possit accusare et denuptiare et hat medietate banni. et teneat ei nomē in secreto. Salvo qd cuilz sit licitum ludē ad tabulas et ad scacchos. in plateis et stratis sine pena.

Qd potas possit pcedē qt ludentes caplm — — — CXX.

Item qd in pdictis et quolz pdcoꝝ dnus potas p se et sua familia et sua curia possit pcedē ut sup dcm ē et quocumqz m̄ sibi videbit. et a dcis pcessib de dca causa factis no possit appellai seu de nullitate oppori. dum modo penam istatt ctenta ul reformatt. no excedit

Qd no possit appellai a pcessib fcis auct pdcoꝝ ordī caplm — — CXXI.

Item puisum et ordī e. qd a pcessib inquisitiob. pceptis. bannis. et cdepnatiob exactiob et gravaminib. qui et que exiugore et auct omnī et singloꝝ ordinametoꝝ puisionū de ludo loquentiū no possit ab aliquo appellari. nec de nullitate dici et si appellaret aut opponeret nullo modo audiat appellans ul opponens.

Qd nullus itromictat se de qōib alicui ecc caplm — — — CXXII.

Item statuim et ordī qd nulla psona alicui ecc civit castelli ul coitatus. vacātis. ul no vacantis cū rectore. ul sine rectore. sine plato de qua lix aliqua ul questio ecc. ul sit insurctura inter laicos. ul clericos civitat districtus aut aliunde inter laicos tm. aut inter clericos tm. ecc. ul noīe alicui cfirmatiois faciende de aliquo

clericos uel possessione seu proprietatis uel rerum alicuius ecclesie supposite uel alia quacumque de causa lix uel questio uerti possit inter predictos. nullus alicuius ciuitatis uel comitatus intromictat se in predictis in fauorem uel preiudicium alicuius partis dicto uel facto. nec prestet alicui parti cum armis uel sine armis. equester. uel pedester auxilium consilium uel fauorem. Et si quis contra fecerit. et fuerit miles. uel equus. soluat comuni pro banno Centum libras denariorum. Si fuerit pedes soluat comuni quinquaginta libras denariorum. et si soluere non poterit dictum bannum et in forciam comunis peruenerit carceratus detineatur donec soluerit dictum bannum. Saluo quod si aliquis laicus habet ius eligendi rectorem patronatus uel alia legitima causa que ex illo iure possit eligere. et si molestaretur possit illud ius defendere et manutenere de Iure. Et quod siquis in rectorem alicuius ecclesie in ciuitate uel comitatu legitime esset electus uel confirmatus. et possessionem haberet. uel non. et de iure debet habere quod nulla persona per sua potentia. uel alio modo uel causa prestet impedimentum quominus possessionem quam habet possit habere et ea uti. et si eam non haberet possit aprendere et retinere in pace sub penis et bannis superius declaratis. scilicet. Centum libras si esset miles uel equus. Et quinquaginta libras denariorum si esset pedes. et pro qualibet uice.

Quod nullus forensis ueniat in adiutorium alicuius ecclesie. capitulum. — CXXIII.

Item ordinatum est quod nullus forensis undecumque sit debeat se intromictere. uel uenire pedester uel equester uenire in adiutorium uel subsidium alicuius ecclesie ciuitatis uel comitatus eiusdem Et qui contra fecerit si fuerit miles uel equus soluat nomine banni et pro banno. Centum libras. Et si fuerit pedes. quinquaginta libras denariorum. et si capi non poterit exbanniatur in dicto banno. Si uero in forciam comunis peruenerit et dictum bannum non soluerit detineatur in uolta comunis donec soluerit dictum bannum. Excipimus a predictis parocchianos et patronos. et omnes alios personas cui ius eligendi competeret. uel electionem in dicta ecclesia faciendi et administrationis et rectores seu prelati ecclesie. supposite de qua sunt parocchiani seu patroni seu ius aliquid habentes ut dictum est iure cum illis armis que portare consueuerunt quando uadunt per eorum factis ad electionem faciendum. et facta electione et administratione rectores seu prelati incontinenti recedere debeant ab ecclesia sine loco. et ibi moram aliquam non facere. et qui contra fecerit soluat comuni pro banno contentum superius potestati. Et de predictis omnibus potestas possit procedere inquirere punire et condempnare suo arbitrio et appellari non possit. et si appellauerit non audiatur appellans. Et de predictis dominus potestas et sua familia non possit sindicari. nullo tempore nec sub sindicos teneatur respondere.

Quod nullus iret equester aliquam ecclesiam. capitulum. — CXXIIII.

Statutum et ordinatum quod nullus de ciuitate uel comitatu uel aliunde audeat uel presumat equester intrare aliquam ecclesiam ciuitatis castelli causa bigordandi. nec alia de causa. et maxime quando diuinum officium celebratur. Et quicumque contra fecerit soluat comuni pro banno decem libras denariorum.

sine remissione. Idem intelligatur de claustris fratrum et locorum fratrum quando fuerit predicationes. nec vadat aliquis quando domine vadunt ad predicationes et a predicatoribus redeunt, vel ad nuptias vel ad aliquas congregationes eas dominas vegitare seu currere equester eas impediendo et turbando sub dicta pena. Item dicimus quod nulla mulier debeat intrare nec morari inter cancellos altaris ecclesie civitatis castelli et maxime quando divina offitia celebrantur pena et banno viginti solidorum denariorum pro qualibet et qualibet vice qua contra fecerit. Et quilibet possit accusare et denumptiare et habeat medietatem banni et teneatur nomen eius in secreto. Et potestas bapniari faciat per civitatem quolibet mense et spiritualiter decem solidorum florid. Et tubatores cum vinculo iuramenti teneantur denumptiare contra facientes. Et quod nullus possit bigordare vel armegiare in civitate vel comitatu equester quando aliqua domina traducitur ad maritum, nec antea vel postea per octo dies, nec aliqua alia causa cum banderiis nisi causa militie, pena quinquaginta librarum denariorum pro quolibet et qualibet vice. Et quilibet possit accusare et habeat medietatem banni. Et potestas teneatur et possit inquisitionem facere de predictis.

De pena balistantis seu paloctantis vel pilantis. capitulum — — — CXXV.

Statuimus et ordinamus quod nullus maior vel minor paloctet vel balistet ad turrim, palatium vel domum sive ad ecclesiam vel alium locum vel ad aves mansuetas civitatis castelli vel eius districtus, nec ad in rundines vel earum nidos. Item quod nullus tombolet vel piciat lapides cum tombolis per civitatem nec extra personam balistrati. Et qui contra fecerit solvat comuni pro banno centum solidorum denariorum pro qualibet vice quilibet et quotiens contra fecerit. Et quilibet possit accusare et denumptiare et habeat medietatem banni et teneatur eius nomen in secreto. Et hoc potestas bapniri faciat per civitatem castelli primo mense sui regiminis. Item quod nulla persona parva vel magna faciat batalliam aliquam de lapidibus de terra nec erba cum tombolis sive tombola sive garontibus vel baculis aut alio modo in civitate vel comitatu castelli nec in locis ubi fiunt predicationes. Et qui contra fecerit solvat comuni pro banno quadraginta solidorum denariorum. Et predicta locum habeant in maioribus et minoribus quatuordecim annis. Et si vero erunt maiores xiiii annis et proiecerit lapides vel tram super homines qui steterit ad predicationes inducendo turbando et rixam in dictis locis faciendo condempnetur in centum solidorum denariorum. Et hoc potestas bapniari faciat primo mense regiminis potestatis.

De pena picientis lapides seu balistantis capitulum — — — CXXVI.

Statuimus et ordinamus quod nullus de civitate castelli vel aliunde piciat lapides vel sagittet quadrellum vel stralem vel sagittam de turri, palatio sive domo domini potestatis civitatis castelli vel alicuius de sua familia. Et qui deliquerit in predictis solvat comuni pro banno ducentas libras denariorum et in ipsis ducentis libris potestas ipsum debeat condempnare et turris, palatium sive domus publicetur comuni. Et illum qui percusserit dominum potestatem capite puniatur in specta qualitate malleficii. Et si vero aliquis balistraverit vel sagittaverit seu lapides proiecerit de aliqua turri, palatio seu domo ad aliquam turrim, palatium seu domum

presumat et condempnetur dicto domino .xxv. in centum libris denariorum comuni pro banno. Si vero aliquis de turri palatio seu domo sagittaverit balistraverit seu lapides proiecerit sciens alicuius persone causa eam offendendi solvat comuni pro banno centum libras denariorum. et si percusserit solvat ultra dictum bannum pena percussionis secundum formam capituli constituti. Si vero existens balistaverit vel sagittaverit aut lapides proiecerit ad turrim palatium sive domum alicuius causa offendendi aliquem solvat comuni pro banno quinquaginta libras denariorum. Si vero aliquis de turri palatio sive domo proiecerit contra aliquem. potestas teneatur ipsum in personis penis et bonis condempnare. Et si persona que talia commiserit capi non poterit vel haberi exbanniatur ipso facto de civitate castelli et eius comitatu per potestatem et de ipso exire non possint vel exbanniri nisi primo solvat dictam quantitatem pecunie. ut superius dictum est.

De pena illius qui infugaverit balistatorem capitulum — — — .Cxxvij.

Statuimus et ordinamus quod si aliquis infugaverit balistratorem vel sagittatorem. aut proiectorem lapidum de turri palatio. seu domo et ei aliquis opem adiutorium. consilium vel favorem dederit ut dictus malefactor capi non possit. potestas condempnet eum in centum libris denariorum. Si autem infugaverit balistatorem sive proiectores lapidum de domo turri vel palatio. et ei aliquis ad fugam dederit consilium auxilium vel favorem condempnetur in quinquaginta libris denariorum pro banno. Si vero infugaverit sagittatorem. balistatorem. seu lapides proicientem. seu proiectorem de turri palatio. seu domo. ad turrim. palatium. seu domum alicuius. causa offendendi aliquem de turri palatio vel domo de terra unius adversus alterum. et ei dederit adiutorium vel favorem et capi non poterit teneatur potestas eum condempnare et condempnatum teneatur in viginti quinque libris denariorum comuni pro banno. Et hec duo capitula in consilio generali legantur et banniantur.

De pena capientis columbas — — capitulum — — .Cxxviij.

Ordinamus et dicimus quod nullus de civitate castelli vel eius districtu vel aliunde audeat vel presumat capere columbas domesticas alenas seu mansuetas aliquo modo vel ingenio. Et qui contra fecerit solvat comuni pro banno. centum solidos denariorum pro qualibet columba et quotiens contra fecerit. Et cuilibet sit licitum accusare contra facientes et habeat medietatem banni et nomen eius teneatur in secreto. Et predicta probari possint per unum testem que probatio et sit sufficiens et legiptima. vel sacramento habentis columbarium actatis usque in quantitate centum solidorum denariorum. Et quod nullus masculus vel femina audeat vel presumat capere inxeundines ad ragna nec aliquo alio modo ad penam viginti solidorum denariorum. Et si aliquis vero destruxerit nidum earum ipsas capiendo vel aliter destruendo sine licentia domini domus solvat comuni pro banno centum solidos denariorum.

Item quod nullus possit de nocte elevare columbas coppaiolas existentes in polario albareti alicuius vel ad ipsas columbas in polario existentes balistare sine licentia domini ipsius albareti. vel ipsi polario. aliquam lesionem inferre pena decem librarum denariorum. Et de predictis stetur dicto unius testis bone fame cum sacramento domini ipsius albareti. Et quod nulla persona faciat fumum in aliquo columbario. polario sive albareto. vel prope. nec aliquid nocivum. nec aliquid aliud nocivum. De columbario.

Item quod nulla persona possit vendere vel emere columbos domesticos mortuos pena pro qualibet auferenda

Cuiubbz difirend

cuilibz auferenda. q̄t facieti. Qd nulla p̄ smelet cippū ap[illegible] cap. XXVIIII.

II. Item q̄ nulla p̄sona de ciuit ul comitatu destruat. auferat. ul smelet aliqd cippū seu cippum apium sine licentia dni pena uigintiqnqz lbr den. q̄t facienti auferenda. saluo q̄ si eēt maior pena ordinata p̄tis q̄t facientib in p̄ss statr.

Qd nulli sit licitu occellare ad qualias. caplm CXXX

Item q̄ nulla p̄sona de ciuit ul aliunde possit ul debeat occellare ad qualias ul starnas cū qualerlo nec cum budro in comit ciuit pₑte pp̄e dam ciuit ul infra p sex miliaria sub pena et banno quadraginta s. dn p qualibz uice. Et hoc caplm p comit p̄ū bapniat. q̄ lz liceat cuilz q̄ facienti accipere budium. et starnas et qualias et retia sine pena et banno tuc tp̄is.

Qd burgenses nō ueniāt uenatū i districtū castelli caplm CXXXI

Ordinamus q̄ nullus burgensis audeat ul p̄sumat uenire uenatū n ad occellandu. n ad piscandu in comitatu ciuit castelli. nec aliqs lignarius erbolaiolus ad faciendu ligna. erbam. Et siqs se deffenderit possit offendi. dum n eum nō offendat. cū armis ul occidat. et q̄ q̄t fecerit et inuentus fuit q̄t p̄dta canes et res alias p̄dat. et qlibz possit auferre sine pena. Et teneat potas facere fieri custodes in curia sillicis. et in curia castilionis sci Justini qui p̄dta debeat custodire. Siqs aut q̄t fecerit ultra penas in p̄senti statuto ctentas cdepnet p qualz uice in decem lbr den et perdat canes et retes. et alia. et qlz possit accusare q̄t facientes et hat medietā bapni et credat de hoc iur̄to denuptiantis. cui nomen teneat in secreto.

Qd burgenses nō ueniat ad emendū uictualia ul alia rez caplm. CXXXII

Statuimus et ordo q̄ nullus de burgo sci sepulcri audeat ul p̄sumat uenire in ciuit castelli ul ei districtu ad emendu aliqd bladum. ul uictuale. ul aliqua bestia uiuam ul mortua. et spalr in curia castilionis. in monte ronj et ei curia. n in uilla celalbe. et in uilla motionis. i plebe sci cipriani. in uilla panichale. et collis et pitiliani. i uilla delama de cerbaria. in curia sillicis. in abba de ōselbo. et in curia castellonchij. et nullus de ciuit castelli ul ei districtu p̄se ul aliu debeat eis uendere aliqua rem. et q̄ q̄t fecit soluat coi p banno. centu s. dn. Et potas teneat de p̄dtis inq̄situ facere quolz mēse sui regiminis p ferios ipor locor. Et si potas p̄dta nō fecerit p̄dat de suo salario uigintiqnqz lbr dn. III. Item q̄ nulla p̄ possit n debeat uendere donare p̄mutare. n aliqua alia obligationem facere de aliqua tra seu domo existēte in comitatu castelli alicui burgensi ul alij p eo aliqua rōne. et si q̄t factu fuit. ipa uenditio. donatio. alienatio. p̄mutatio et obligatio sit cassa ipo iure et nullius ualoris. Et cdepnet qlibz q̄t faciens p dnm potatem in quinquaginta lbr dn p qualz uice. Et qlz possit accusare et denuptiare. et sufficiat pbare p publicam famam. et hat medietā bapni. Et hoc locu hat a tpr dni manpilli de sco gimnate olī potats ciuit castelli citra et ante. et deinceps. et alienata. p̄mutata. obligata. uendita. ul donata sint cois et comi applicent in toti. Ordinamus q̄ nulla p̄sona burgensis audeat ul p̄sumat emere ab aliq̄ p̄sona.

ciuitatis uel comitatus aliqua domum uel possessionem sine licentia domini potestatis que pro tempore fuerit. Qui uel dominus
potestas non possit nec debeat dare licentiam nisi in consilio generali et populi in quibus obtineat per duas partes
consiliariorum. et si daret non ualeat nec teneat ullo modo. Et pro dicto dominus potestas perdat de suo salario
quinquaginta libras denariorum. Et nulla persona ciuitatis et comitatus castelli laborare debeat dictas terras et possessiones
et si laborauerit soluat communi pro banno. centum libras denariorum. Et teneatur sindicus cuiuslibet castri et uille istas
res dictas demptiones et actiones contra facientes et illos tales qui uenderet et emeret sine dicta
licentia dicto modo concessa. et si non fecerit soluat sindicus cuiuslibet castri et uille dicte ciuitatis pro pena et banno
communi. centum solidos denariorum. Item addimus quod nullus ciuis castelli uel comitatinus uel undecumque oriundus sit
audeat uel presumat emere uel permutare aliquas terras uel possessiones cultas uel incultas. uel domos
aliquas in comitatu ciuitatis castelli. seu in ipsa ciuitate ex quibus fructus uel pensio aliqua perueniret
ad aliquos burgenses seu aliquem eorum. uel probaretur quod perueniret ad aliquos burgenses seu
aliquem eorum per publicam famam uel quod dicta emptio uel permutatio facta esset per aliquem nostrum ciuem uel comitatinum
uel aliunde undecumque. uel quod mutaret uel permutaret nomine et cetera. alicuius burgensis. talis emptio
et permutatio ipso iure non ualeat nec teneat ullo modo. Et hoc probetur per publicam famam et faciat
plenam fidem et probationem. Et si quis ausu temerario contra predicta fecerit aut atemptauerit presumpse-
rit talis emptor donator seu permutator qui emerit uel aliquo alio titulo acceperit nomine alicuius
burgensis puniatur pena mille librarum denariorum. auferenda per dominum potestatem. et de predictis dominus potestas in-
quisitionem faciat quolibet (?) per homines porte sancti Jacobi comitatus. Et si dominus potestas predicta facere ne-
glexerit condempnetur per sindicos communis in mille libras denariorum. Item quod omnes uenditiones facte et fiende non ualeant
ullo modo. nec suprascriptis in et forma (?) ... Et si quis contra fecerit uendendo uel emendo uel alio aliena-
ndo contra formam suprascripti capituli puniatur pena mille librarum denariorum. Et idem intelligatur quod supra dictum est
in omnibus et singulis possessionibus que sunt circha circha districtum et comitatum castelli et quicumque
sine uicinantias ciuitatis predicte. Et predicta non uendicet locum in burgensibus qui habitaret cum fami-
lia eorum in dicta ciuitate per quinquennium. Additum est quod nulla persona burgensis que non sit
continue habitatrix ciuitatis castelli et comitatus siue districtus eiusdem cum eorum familiis possit esse ciuis
ciuitatis castelli et hoc capitulum sit precisum et mutari non possit per aliquod consilium generale. uel aliquod
aliud et hoc capitulum locum habeat ad preterita presentia pendentia et futura. Et quod si quis burgensis fuerit
receptus in ciuem ipso iure cadat a beneficio ciuitadinantie si non presens et familia sua in ciuitate
uel comitatu castelli continuam residentiam fecerit. et si receptus uel ante uel post in ciuitate (?)
fuerit quod non teneatur habitare in dicta ciuitate uel comitatu.

De tentura guati capitulum — CXXXIII

Statuimus et ordinamus quod nulla persona audeat uel presumat tinturam guati. uel guatum pestum
ponere nec poni facere, nec aquam que exiretur de tintura in aliqua parte ciuitatis

Et offit no inuenerit carnas pasettos. 7 alias pesas legales teneant 7 debeat ipos non
habentes legales denuptiare dno potati. Et potas teneat ipos 7 quelz eor ɔfacientez
seu tenente ɔdepnare coi p bano in centu s. d. Et teneat potas pdu face ɔsuarie
et ɔdepnare quelz delinquetem in qlz ore. ptor coi noie banni in centu s. d. Et
teneant oes 7 singuli uendentes. uende cu ceis pesis 7 ponderib sigillatis cu belan
ciis 7 no cu statereis paruis. Saluo q in magnis ponderib a uigintiqnqz lbz sup.
possit ponderari cu statera mangna coia. siqs ɔ fecit. soluat coi p bano. centum
s. d. p qualz uice. et curea sit ptor offitialiu ut pdca bn ɔuentur. Qui offit
hant peor salario. uiginti s. d. p qualz die de bonis 7 aue coi. Et si potas pdca no
fecerit pdat de suo feudo uiginti lbz d. 7 applicetur coi. Et q oes 7 singli matellarii
et brustolaioli 7 alii q ɔsueti sut emede 7 uende ad pondus state ad rat qnqgintá
unciar p qualz quatria teneant 7 debeat carnes 7 alias res quas uendut ad
minutu. uende ad pondus belanciar q pondus sit ad ratione illius ad qd emut
usqz in decem lbz ponderis sup. si noluerit uende cu statera recta et legali. Alii no
ut sut spetiarii. 7 alii uendentes ad pondus belanciar debeant tene belancias apli
catas. 7 no apodiatas. 7 q belancia in qua ponit pondus distet ab alia p mediu
pedem 7 q nulla fraus ɔmictat in pdcis. 7 qlz possit accusare 7 hat medietate bapni.

De pena aurifecis no facientis opera ad iusta lega. x. unciar 7 dimidie. capitulum. CXL.

Item statuim 7 ordi q p meliori coie ciuit castelli 7 publica utilitate hoium dct
coie q aurifices ciuitat castelli laboret ad argentum ad legam que est flore
ntie ubi est lega decem unciar 7 dimidie uncie. et oes aurifices tam ciues q foren
ses laborantes in dca ciuitate laborent 7 laborare teneant argentum lege pdce
Et qui ɔt fecerit soluat penam uigintiqnqz lbz. et qlibz possit accusare 7 denuptiare
et hat medietatem bapni. 7 teneat nomen denuptiantis in secreto 7 pbet p unu
testem bone fame cu iuramto accusantis. Et q potas teneat quolz mese sui regiminis in
mari face de pdcis pena quinquaginta lbz d. de suo salario coi aplicanda.

De nullus ɔmictat fraude i candelis. capitulum. CXLI.

Item q nulla psona masculus ul femina audeat ul psumat fraude aliqua ɔmicte
ul dolum in cera. candelis. ul candeloctis de cera. et q ɔt fecerit ɔdepnet in decez
lbz p dnm potat. et priuet offitio uendendi toto tpr uite sue. Et teneant micte i cande
lis papirum de bombice 7 no de accia. dum modo papirus sit ponderis p quinta parte
totius candele 7 no plus. in aliis operibus mictant 7 micte debeant papiru de bom
bice pdco in fora 7 mesura. 7 qui ɔ fecerit soluat decem libras. Et pdca oia puniendo

et inquirenda dicti potestas plenum et liberum habeat arbitrium habito respectu ad conditionem et facti qualitatem. et a processibus et condempnationibus eiusdem nulli liceat appellare. et si appellauit non audiatur appellans. et potestas teneatur in constitutionem facere ac inquirere quolibet mense sui regiminis. et si non fecerit perdat de suo salario viginti quinque libras denariorum. Et quod facientes candelos candelas. dupleria et alia opera de cera in quibus mittitur papirus teneantur et debeant in candelis siue candelottis et dupleriis et aliis operibus. excepto quam in candela papirus de bombice nouo. et non de talliatura. qui papirus sit et esse debeat de duodecim partibus bona totius cere que laborat. ita quod in qualibet libra cere sit uncia papiri tantum. Item quod candeli qui uendunt ad rationem unius denarii pro quolibet sint numero. ccl. pro libra et non plures. Et illi qui uendunt ad rationem duorum denariorum. septuaginta quinque pro libra. ad plus. Et qui contra fecerit condempnetur in pena in statuto contenta.

Quod nullus laboret diebus dominicis uel festiuis. capitulum — .cxlii.

Statuimus et ordinamus quod nulla persona audeat uel presumat laborare uel laborari facere diebus ueneris sancti. diebus dominicis. diebus festiuitatum beate Marie uirginis. diebus festiuitatum sancti floridi et amantii. et sanctorum apostolorum omnium. sancti dominici. sancti augustini. sancti fortunati. sancti petri martiris. nec aperta teneat aliqua apotheca seu cameram. causa uendendi aliquid. seu emendi ad grossum uel minutum. Et qui contra fecerit soluat comuni pro banno quinque solidos denariorum. et quotiens contra fecerit. et cuilibet sit licitum accusare et habeat medietatem banni. Excipimus a predictis spetiarios qui uendunt spetiem uel incensum qui possint regiolas camere aperire et apertas tenere et uendere omnibus emere uolentibus sine pena et banno. Saluo quod si aliqua predictarum festiuitatum uenerit in die sabbati. ante tempora fori annualis. quod liceat omnibus cameras apertas tenere. emere. et uendere. sine pena et banno dum modo non laborent. Item quod omnibus ferratoribus liceat ferrare equos caualcate et stipendiariorum. et aliorum forensium et teneantur et debeant ferrare diebus dominicis et festiuis aliquo capitulo uel ordinamento in contrarium non obstante. pena et banno uiginti solidorum denariorum. et liceat ipsis ferratoribus ob hanc causam retinere cameras apertas. Item quod nullus barbitonsor possit nec debeat diebus dominicis. nec in diebus beate Marie uirginis. et apostolorum. sanctorum et confessorum. florii et amantii radere aliquam personam pena et banno uiginti solidorum. Item quod molendinarii non debeant molendinare aliqua ratione pena et banno uiginti solidorum denariorum diebus dominicis et pascalibus. Item quod quando accideret quod aliqua ex dictis festiuitatibus ueniret de die sabbati quod ea die barbitonsores possint radere. et apothecas eorum tenere apertas. dum tamen honeste hoc faciant. Item quod quilibet mercator et artifex possit in diebus dictarum festiuitatum tenere sportellos eorum apothecarum apertos et uendere.

licentia et gressa n̄ portauit illud bladū ul' farina seu legumen ad ciuitat̄
et qui 9t fecerit p̄dat bladum farina seu legum. & tantunde p pena. & q̄lz
possit accusare & denuptiare & h̄at medietat̄ banni. saluo q° dictū ē de moledi
nariis sup̄. & aliis hōib; sigillo cū macinandi. q possint bladū exbē. & farina
& portare sine pena ut sup̄ dictū est. Itē q° q̄lib; castru. ul' uilla. & quelib;
singularis p̄sona cui inpositū erit. ul' īponeret bladū debeat ipm̄ bladum
deferri face ad uendendu ad ciuitat̄ sīm q° et fuit inpoitum sub pena & bano
ad uoluntat̄ dn̄i potatis auferendam. & q° de nuptiat̄ & accusatores h̄ant medie
tatem banni. Itē q° oīa ordinamēta p̄uisiōes & reformat̄ fc̄e que locum
de deuēto & de hac materia sint cassa. & solū in talib; for̄ p̄sent̄ statt̄ s̄uetur.
& nō aliqua alia reformatio seu p̄uisio.

De porcis nō exhendis ex̄ comitatu. capitulum. — — — CL

Statuimus & ordi° q° nulla p̄sona ciuit̄ castelli ul' comitat̄ eiusdem. ul' aliunde
audeat ul' p̄sumat exbē ul' exbi face p̄ se ul' aliū extra ciuit̄ castelli
ul' comitat̄ eiusdem aliquē porcū seu porcham a triginta s̄ dn̄ sup̄. & quicumque
9t fecerit soluat p quolibet porcho seu porcha. uiginti s̄ dn̄ & amictat porchos
qui ducerent 9t formā p̄senti ordinamēti. cui bannum medietas sit coīs. & alia
medietas sit accusantis ul' denuptiantis. Itē q° q̄lz possit mictē porcos & precio
ad suū potē cū tenendi. & tn̄ si eos duxerit ad uendendu ad ciuitat̄ & non
poterit eos uende q° eos possit libē ad domū suaz reducē in comitatu ciuitat̄
sine aliqua licentia.

De his qui ducē uoluerit ex̄ ciuit̄ porcos. capitulum. — — — CLI

Item & ordi° q° si aliqua p̄sona ciuit̄ ul' districtus. ul' aliunde ducē uolu
erit porcos in ciuitate ul' comitatu nō possit exbere extra comitatū ciuitat̄
nisi h̄uīt bonū notarium. qui not̄ uadat uide porchos quando intrat districtū
ciuit̄ castelli. & scribat eos & faciat predicta bona fide sine fraude p p̄petenti
salario. et si fraude 9miserit i p̄dicis adeprnet in quinquagīta lb̄r. qui talis uolēs
aducē porchos not̄ asumē debeat ut dictū ē suis sumptib; & expensis. postq̄ por
ci p̄dci intrauerit districtū ciuit̄ teneat̄ & debeat ille talis ducens porchos
ipos uende in ciuitate. & alios possit ex̄ districtū dc̄e ciuit̄ ducē. dn̄ de s̄ .x.
porcis bonū. quocumq3 uoluit cū sigillo offitialis gabelle. scribende p not̄ gab
ellis. Et si p̄dcā for̄. in oīb; & p oīa nō fuit obs̄uata puniat̄ & puniri debeat

talis q duxerit porcos ɔt dcam for͛. sic puniat ille qui porcos ul porchas extrat extra districtu dce ciuit ɔt deuetu ut in primo superiori caplo ɔtinet. Et qlz possit accusare et denuptiare et hat medietate bapni ut sic dcum e. et i istis duob caplis p͛ ꝑcedētib ɔtinet. Et dns potas hat arbitriu ingrendi de pdcis et ab eis ꝑceptis et ɔdepnationib nulli sit licitu appellare. et si appellauit no audiat appellans.

Qt mercatores libe possint ducere bestias caplm Clij

Dicim q mercatores ciuit et comitat libere possint ducere bestias extra districtum ciuit castelli et sine pena et bapno. et pedagio. saluo q eas no ducant ad terras inimicor cois castelli. Et saluo q non faciat res alienas suas. Et qcuqz fecerit ɔt soluat coi p banno dcte fore et in pdcis sufficiat pbatio boni testis

Qt forenses no ducat bestias ad pasturandu. caplm Cliij

Ordinam et dicim q nulla psona q no sit habitatrix ciuit ul comitat castelli debeat ul possit tenere ad pascendu in districtu dce ciuit. boues. pecudes et capras. ul porcos. seu aliqua alia aialia. Et hoc caplm significetur p litteras dci cois meis bicinantiis infra xv. dies. postqua potas intrauit ad suu regimen exercendum ut a pdcis abstineat. Et dce litte registrentur in libro cois. Exceptim a pdcis omes venientes ad feru qbs sit licitu uenire et tenere aialia ad pascendu. Et nullus ciuis ul comitatensis committat fraude in pdcis faciendo bestias forensiu suas sub pena qnquaginta lbr dn. et dca fraus p unu testem pbari possit. Itt dicim q nullus de ciuit castelli pmictat n audeat tenere ul teneri facere in aliq castro ul uilla ultra. centu bestias. pena bigintiqnqz lbr dn. Itt dicim q sindici castror et uillar et gualdarii comitat ciuit castelli. et qlz alius q uoluit teneant et debeant denuptiare dno potati. oes ducentes aialia pdca ad pasturandu et pascendu i eor territoriis. sibi cuilz uille in quo ul qua ad pasturandu beniret. Et potas teneat et debeat mictere nuptios cois p ipsis. et aialib. et ipa aialia coi publicare et utilitate cois ɔuertere. Et qlz q denuptiauit hat et hre debeat p suo salario et mercede. xij. dr pquazlz libra sexti qd accipet de dcis aialib publicate coi. Et si potas negligens fuit i pdcis pdat de suo feudo sine salario bigintiqnqz lbr dn. q applicet coi. Et q qcuqz forensis fuit inuentus in terris. ul possess ciuium ul comitat q qlz possit bestias eidem auferre ipune et offitiali assignare. Itt q in ciuit ul extra infra unu miliare et dimidiu ppe ciuit nemo castellanus. ul aliunde teneat ul tenere debeat ultra bigintiqnqz capita ouium. sine castronu. ul montonu. no ɔputatis eor fetib primi anni. Et q nullus pastor possit ducere ad pasturandu ultra dca. xxv.

ſ. oio ex ciuitate destrahat ita q in ciuitate uideri seu sentiri no possit. et si qs ct fecerit condepnetur in centu ſ. den. cui pquals uice et qlz possit actare et denuptiare et teneat ei nom in secreto et hat medietate bani et cdepnati. Saluo q tinctores possint plicare in statuerbio de apothecis tentorie dum m ab apotheca in statuerbiu vadat copertum.

Vbi galigarij ul scarnatores excere debeat tale opus capitulum CCXXIIII

Ad putredine euitanda statuim q nullus galigarius seu scarnator coriorum ul alij artifices ex quorum arte putredo inmunda generatur audeat aut possit pena centu ſ. ipsa coria scarnare in aliqua uicinea ul iuxta domos in ciuit. ſ debeant id operari ad arthum inferiorem statuerbie cum ibi ubi nunc talia publice fiunt ex canino stercore qua excarnat pdta residentibus et transeuntibus fetor intollerabilis oriat. Addit q nullus cociet corannia seu coria cu sepo set cu grascia porcina pon. transeunti qualibz uice quadraginta ſ.

De pena facientiu arte fastidiosam capitulum CCXXV.

Statuim et ord q nulla psona de ciuit ul aliunde audeat ul psumat facere aliqua arte in ciuit castelli unde fastidiu ul aliqd turpe possit esse in ciuit et spialiter candelas de sepo cordas ul paloctas de sepo ul aliq aliud ptinens ad dictam artem. et si qs ct fecerit cdepnetur in centu ſ. den. pquals uice. et quilz possit accusare et hat medietate bapni et eius nomen teneat in secreto. no obstante aliquo stat ul ord q loqret i contrarium

De calinarijs reimplendis capitulum CCXXVI

Statuim q nulla psona teneat n. tenere psumat aliqd calcinarium ubi morantur coria. nec pelles. nec alia que fetorem prestent transeuntibus ex domu. ſ teneat ipm reimplere. et q ct fecerit puniat cui pbanno uiginti ſ. den. et qlz possit accusare et denuptiare et hat medietatem banni

Qt meretrices libere possint stare in ciuitate capitulum CCXXVII

Ordinam et ord q liceat meretricibus stare et habitare in ciuit castelli et ei districtu dum m no habitent in stratis ul vijs pub ſ in locis repositis et inusitatis ad hoc ut indegens no hat materia cu nuptis mulierib delinquendi. Et q nulla de pdictis mulierib possit nec debeat stare ppe aliquem locu religiosum p uiginti perticas n possit stare a monasterio sci Spirandei usq ad ponte prati in aliq parte n apud matonaria comis. Et quecuq retinuit dictas meretrices i locis uetitis. sol p quals. centu ſ. den. Item additum e q nulli psone sit licitu offendere siue percutere meretrices n eis aliqua iniuria facere et q ct fecerit puniat in medietate bapni q si offendisset aliam psona. Et q nulla mulier meritrix. ul taberna. possit tenere ante aliqua ecclaz excepte anteriori ipi ecclie ppe p decem brachia. Et meretrices stare no possint circa ecclam et domos habitatu fratrum alicuius ordinis.

Nec 7 ppe aliqua ecc n in aliqua domo alicui ecc. pena . centu s ds neq3 i aliqua
alia domo ppinqua dce ecc. ista dce kanas . n 7 viijs publicis 7 stratis s stare
debeant remote a dcis locis 7 strata extra dca loca ut dcm e pena . centu s . den p
quolz 7 qualz vice . et q nullas psonas eas tene debeat in domo sua ad dcam pena
Et cuilz sit licitu accare 7 hat medietl bapni 7 cdat ei iuramto cu vno teste bone
fame 7 nichs bano soluto . ab ipis locis adpeti cuilz petetis debeat remoueri

Qt magri lignaminu no comedat dieb festiuis cu aliqb capl . CXXXVIJ .

Statuim q nullus magroz lignaminu audeat ul psumat ire ul stare ad comedendu
ad domu alicui de ciuit castlli . siue cu aliquo de dca ciuit cui laborerium fecit i
dieb dominicis ul festiuis . n tantu ea die qua in ei laborerio steterit ad laborandu
pena . vigiti s . dn . p quali vice . 7 cuilz sit licitu accre 7 denuptiae 7 hat medietate
bapni . Et q qlz mag forensis lapidu 7 lignam possit venire ad laborandu in ciuit
7 si magri ciuit ul aliqs eoz recusauerit cu forensib laborare . recusans cdepnet
in . centu s . ds . coi pbanno quoties ct fecerit . Ite q dci magri teneant 7 debeat
ad petitu cuilibz dare 7 pstare cuilz peteti dare p iusto 7 queniēti ptio 7 mercede eoz suntiu
et no debeat aliquo m recusare petente seu petes eoz suntiu pena 7 bapno x
quadraginta s ds p quali vice . nisi iusta 7 ronabile excusatioe quam teneatur
suo iur . pbare . Et q dci magri dieb sabbati . ul aliis dieb qb p fora eoz breuis
teneant exire de laborerio ad sonu uesperoz debeat hre solum duas ptes mer
cedis illius diei 7 no plus . Ite q si dci magri ul alij laboratores no possent in
trare in ora ogrua laborerium . ul ipedirentur aliqua hora diei laborare pp casuz
alique qui accideret sine culpa 7 defectu illi que iuuaret . q excoputet de merce
diurna prata tpris quo in illa die laborare cessauit . Item q nullus magr cogat
ad eoz breue iurare . n sponte uellet . 7 capla oia eoz breuis que phibent q
no debeant iuuare hoies ciuitatis . 7 q no accipiat ad riscu opa hoiu ciuitatis
sunt cassa irrita 7 nulli ualoris .

De pasettis . cannis : mesuris 7 ponderib pannoz . capl . CXXXVIIJ

Statuim 7 ordinam q eligat 7 ponat vnus bonus 7 fidelis ho p quali porta ciuit p
priores ppli pro tempore regim potatis q teneant 7 debeant bis i ano scrutari
7 uidere pasettos 7 kannas cu qb mesurant panni 7 guarnelli si sunt ad mesu
ram que e sup pergolo sci florenti 7 oes alias cu qb uendit 7 emit . et stagroles
cu qb ponderant denarij . Et pdci offitiali teneant 7 debeant ipas kannas et
pasettos 7 oes alias mesuras quas iuuenerit legales bullare sigillo cois Et si

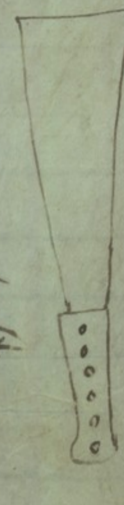
capita infra duo miliaria et dimidium. et qui tenuerit ultra formam huius capituli condempnetur pro quolibet capite quo ultra repertum fuerit tenere in quinque solidis den. pro qualibet vice et quolibet capite. et ad eandem pena teneatur pastor etiam si contra fecerit. et quilibet tenens dicta capita teneatur ea reducere si beccharius fuerit intra civitatem quolibet sero. et si non fuerit beccharius intra domos seu clausuras teneatur ea reducere. ita quod per vineas vel clausuras alterius non intret usque ad campana diei ad dictam penam

Ut nullus teneat capras prope civitatem per quatuor miliaria capitulum Cl iii

Statutum et ordinatum quod nulla persona teneat in civitate castro vel prope ipsam civitatem infra quatuor miliaria aliquam capram vel yrchum. pena et banno pro qualibet capra et yrcho et quolibet die duodecim den. Exceptis illis qui vellet retinere unam capram quibus sit licitum eam retinere sine pena. et quilibet possit accusare et denumptiare et habeat medietatem banni. Et liceat macellariis retinere capras ad occidendum et vendendum de mensibus Julii Augusti setembris et octubris. et non aliquo alio tempore sub dicta pena et banno. dummodo dicti macellarii dictas capras quas retinuerint de dictis mensibus faciant pascuari prope civitatem extra ultra per duo miliaria sub dicta pena. Et hoc capitulum per civitatem singulis mensibus bapniatur. et liceat unicuique accusare et denumptiare et habeat medietatem banni et teneatur nomen in secreto. Et in hoc casu intelligantur de miliaribus rationabilibus secundum usum communem diffinitio

Contra macellarios capitulum. Cl v.

Statutum quod a paschate resurrectionis domini nostri yhesu xpisti usque ad festum omnium sanctorum teneatur quilibet macellarius qualibet die sabbati et quolibet die iovis omnes carnes recentes quas habent ad vendendum vendere ita quod non remaneant in diebus sequentibus et qui contra fecerit in aliquo supradictorum solvat communi pro banno decem libras den. pro qualibet vice. et quilibet possit accusare et stetur sacramento denumptiantis et accusatis. et quod dictas carnes que remanserint in diebus iovis vel sabbati in diebus sequentibus vendere non possint. ad dictam penam et bapnum ut supra dictum est. et hoc capitulum sit precisum et mutari non possit. Item quod ad hoc ut predicti macellarii predicta observent et qui ea non observaverint accusati et denumptiati omnino fiant et eligantur primo mense regiminis potestatis per potestatem populi que pro tempore erunt. quatuor boni et legales custodes celati. scilicet unus pro qualibet porta. qui teneantur et debeant predicte omnibus diebus sabbati. et iovis. in macello sive prope macellum adminus. et aliis diebus quando eis videbitur, morando taliter quod ipsi macellarii de ipsis non perpendant. qui custodes debeant et teneantur omnes et singulos macellarios delinquentes contra predicta vel aliquid predictorum contra aliquod capitulum constitutum quod loqueretur de eorum arte positum vel ponendum. accusare et denumptiare et habeant medietatem banni quorum nomina teneri debeant in secreto. et duret eorum officium toto tempore regiminis potestatis. Et quod electio custodum celatorum

contra macellatores fiat secundum modum et ordinem factum super electione custodum celatorum
et dicimus quod nullus barum possit esse custos celatus vel denumptiator macellatorum. Et quod denum-
ptiationes custodum celatorum probentur per unum testem fide dignum et bone fame. quod si observatum
non fuerit nulla pena sequatur ex talibus denumptiationibus. quod custodes celati qui fuerint
deputati ad denumptiandum macellatores eligantur per duos priores populi qui sint homines boni
et fide digni. et quorum quilibet habeat ad minus viginti libras de libris. et eorum nomina et prenomina
scribantur per cancellarium comunis. Et si quis eorum contra dictam formam. vel alio modo vel per alium electus
fuerit ei electio non teneat. et pro custode vel offitiali non habeatur.

Quod macellarii vendant carnes ad pondus capitulum — C. lxvi

Item statuimus et ordinamus quod omnes et singuli macellarii et vendentes carnes recentes
ad menutum teneantur et debeant omnes et singulas carnes recentes. porcinas.
vitellinas. de lacte. vel de duobus dentibus. et castretinas tantum. et non alias vendere
ad menutum quas vendiderit vendere ad menutum ad pondus et non aliter. Ceteras
vero carnes bovinas vel alias quascumque carnes ad pondus vendere non possint
neque debeant. exceptis salvaticinis. edis. caprectis. agnis. capitibus. et testibus.
et cruribus. et omnibus aliis carnibus de quibus non teneant. Et de hoc sollicite prior priorum potestatis
et sindicus inquirat. et inquisitionem faciat qualibet ebdomeda ad minus. pena decem librarum de penale potatis
propriis. et qualibet vice qua predicta non observaverit. hoc addito quod super dicta danda seeda
et modo vendendi carnes ad pondus. et quod remictatur remaneat ad consilium
sexaginta. et sicut per eos primo mense regiminis potestatis ordinabitur. id observetur. Et
hoc capitulum sit precisum et truncum et non mutari possit. vel impetrari. vel suspendi aliquo
modo vel per aliquod consilium vel arengam. et uniusquisque statutarii semper hoc capitulum ponere
de constituto in constituto. Et quilibet possit macellatores contra facientes in aliquo accusare
et denumptiare et habeat medietatem banni. et eius nomen teneatur in secreto. Item quod singulis
mensibus fiat saggium. maxime de porcis. et castronibus per aliquos officiales comunis bonos bonos
et legales. eligendos per priores populi. et secundum dictum saggium et declarationem carnes
predictas vendere teneantur. ita et taliter quod dicti macellarii non dapnificent ex hoc. et aliter
vendere non cogantur.

Quod nullus macellarius occidat aliquam bestiam iniuste capitulum — C. lxvii

Ordinamus et ordinamus quod macellatores non occidant. porchum. vel porcham. pecudem vel cas-
tronem iniuste presertim. sine stratis. aut treuis alienum sine voluntate domini. nec
in macello nec ibi abrusciare porcum seu porcham pena viginti solidorum pro qualibet vice.
Item quod nullus macellarius audeat. vel presumat aliquas carnes recentes que

dum in non laboret. Saluo quod in diebus dominicalibus et pascalibus non possint illos in sportellos tenere apertos. Item quod nulla persona de ciuitate uel comitatu uel aliunde possit uel debeat somegiare cum animalibus uel salmas in ciuitate mete uel extra somegiare ad penam quadraginta solidorum de proprijs pro faciente et qualibet vice. Et quilibet possit accusare contra facientes et habeat medietatem bapni. et teneatur nomine in secreto. Et hoc non intelligatur in vecturalibus qui cum salmis mercantias venirent in ciuitatem uel irent. Saluo quod id quod de somegiando dictum est intelligatur et locum habeat in diebus istis. in paschate natiuitatis domini. resurrectionis. pentacostes. in festo omnium sanctorum et corporis christi. die veneris sancti. In festo sancti floridi. die ascensionis. festiuitatibus beate marie virginis. et omnium apostolorum. Saluo quod de mense Julij augusti. et setembris. et octubris. quilibet possit somegiare in diebus cuiuslibet festiuitatis predictarum. Et custodes portarum non permictant tales somegiantes intrare per ciuitatem. et per ciuitatem puniantur bapniat

Quod laboratores non exhant segetes de campis capitulum CXLIII

Item quod quicunque terram alteri laborauit teneatur non metere non meti facere non triturari. uel bladum ad aream portare. scilicet bladum maturum et non maturum sine licentia domini. nisi primo domino ipsius terre a quo conduxit requirit uel notum ei faciat quando voluit facere predicta. quod ille vadat illuc et illic adsit. seu mictat vicem quando predicta fient. et contra quod fit de pactis si vellet interesse. Et si laborator contra predicta fecerit. soluat communi pro bano centum solidos denariorum et fue no contra predicta fecerit. Et hoc capitulum legatur in consilio generali et quolibet die sabbati mensis Junij potestas teneatur facere bapnum predicta. Item dictum obseruandum in laboratoribus vinearum tempore vindemiarum et sub dicto bano. et quod non possit accipere uel [illegible] extrahere vuas acerbas uel maturas sine licentia domini. pena viginti solidorum denariorum pro quolibet et qualibet vice. Item teneant laboratores reddare renduta in campo si domino placuit. et teneant laboratores partiarij saltim vna vice mondare, siue sarchiare bladas seminatas per eos. et si non fecerit possint dominus facere sarchiare. et laboratores teneantur domino in continenti ad eius petitionem restituere expensas quas fecerit occasione predicta sine oblatione libelli. Item quod quilibet laborator partiarius uel fictuarius teneatur per totum mensem setembris cuilibet domini deferre ad domum domini cuius possessionem laborat uel cui fictum debet deferre fructus et rendutam quos sibi deferre tenetur. et si non tulerit ut dictum est condepnetur in decem libris. et dominum conseruet indepnem secundum dapnum incurreret occasione predicta. Item est additum quod quilibet laborator predicti teneatur domino facere instrumentum conductionis cum eis partionibus de quibus fuerit in concordia dominus et laborator. Et si non fecerit infra mensem a die conductionis quod eos laborator contra faciens condepnetur in decem libris domino fundi et soluendi per medietatem communi. et per aliam medietatem accusatori. et cuilibet sit licitum accusare et teneatur nomen eius in secreto. Et quod omnes bestie et animalia que predicti laborator habent, seu tenent

sup(er) t(er)ris (et) potheris que laborat ipo iure p(re)sumat(ur) etc (et) p(re)sumi debeant fuisse (et) e(ss)e d(omi)ni cui(us) sit d(ic)te t(er)re sive potheria. nisi (con)t(ra)riu(m) evident(er) p(ro)baret(ur). Item e(st) additu(m) q(uod) nullus casalengus seu laborator qui steterit in aliquo pothere vel t(er)ris existentib(us) in comitatu in eis habitando. possit cu(m) bobus quos tenet i(n) d(ic)tis t(er)ris seu potherib(us) laborare aliquas alias t(er)ras alicui(us) p(er)sone sine volu(n)tate d(omi)ni cui(us) pothe(re) laborat. ad pena(m) quadraginta s(olidorum) d(enariorum) p(ar)vulo(rum) (et) qual(ibet) vice. Et q(ui)lib(et) possit accusare (con)t(ra) facientes (et) h(ab)eat medietate(m) bapni (et) teneat(ur) ei nomen in secreto. (et) p(re)d(ic)ta o(mn)ia publice bapniant(ur). Addim(us) q(uod) de creditib(us) (et) affictibus. debitis (et) debendis p(er) laboratores d(ic)ta(rum) t(er)ra(rum). et de mutuatis eisdem seu alt(er)i eo(rum) procedatur p(er) d(omi)n(u)m potat(em) (et) iud(ices) sumarie (et) de facto sine libelli oblatione. Et stetur de mutuatis p(er) d(omi)n(u)m laboratorib(us) Iuramento d(omi)ni cu(m) vno teste (et) q(ui) p(ro)bet legie. It(em) q(uod) d(ic)ti laboratores no(n) possint face(re) g(u)atum sup(er) t(er)reno alt(er)ius n(is)i suo pone(re) fimum seu portare extra t(er)renu(m) (et) pothe(re) (con)ductu(m) sine licentia d(omi)ni pena viginti q(ui)nq(ue) lib(rarum) d(enariorum).

De t(er)ris que no(n) possu(n)t laborari p(ro)pt(er) potentia(m) alicui(us) cap(itu)l(u)m — C.xliiii

Item (et) ord(inatum) si aliq(ui)s de civitat(e) vel comitatu castelli no(n) potest face(re) laborare t(er)ras vineas vel possessio(n)es aliquas timore alicui(us) potentis seu alterius p(er)sone cuiuscu(m)q(ue) (con)ditionis sit et de hoc fide(m) fecerit potati vel iudici suo sacramento teneat(ur) potas (con)pelle(re) ho(m)i(n)es ip(s)i(us) ville ad laborandum d(ic)tas t(er)ras (et) possessiones (et) redde(re) redditu(m) ip(s)aru(m) t(er)raru(m) s(ecundu)m (con)suetudine(m) loci bona fide sine malitia aliqua pena Centum s(olidorum) d(enariorum) cuil(ibet) d(ic)to(rum) ho(m)i(nu)m auferenda. Et si p(ro)babit(ur) p(er) testes q(uod) ille talis potens (con)t(ra) dixerit t(er)ram alterius laborari. solvat co(mmun)i p(ro) bamno. Centum lib(ras) d(enariorum) vel s(i) fecerit (con)t(ra) d(ic)ta. It(em) q(uod) (con)tenta [illegible] in hoc cap(itu)lo no(n) h(ab)ea(n)t locu(m) in t(er)ris (et) possessionib(us) illo(rum) qui (con)tempnarent de aliqua [illegible] ne [illegible] p(re)dictis.

Cass(atum) q(ui)a (con)t(ra) [illegible] c(on)p(re)hensum

Quando liceat vendemiare cap(itu)l(u)m — C.xlv.

Statutum (et) ord(inatum) q(uod) cuil(ibet) sit licitum sive liceat vendemiare vineas eo(rum) a medio mense setembris ultra. It(em) q(uod) habentes canes in comitatu castelli teneant(ur) (et) debeat eos tene(re) ligatos a die xv. m(en)s(is) augusti. usq(ue) ad die(m) xv. m(en)s(is) octubr(is) pena. quadraginta s(olidorum) d(enariorum) p(ro) q(uo)l(ibet) (con)t(ra) faciente (et) credat(ur) sacramento de(n)uptiantis. It(em) q(uod) si q(ui)s vendemiauit an(te) d(ic)tum t(er)minu(m) (con)dempnet(ur) in Centu(m) s(olidos) d(enariorum).

Q(uo)d t(er)re (et) possessio(n)es forensiu(m) assignet(ur) p(er) sind(ic)os castro(rum) (et) villa(rum) cap(itulum) C.xlvi

Item stat(utum) (et) ord(inatum) q(uod) d(omi)n(u)s potas teneat(ur) (et) debeat (con)pelle(re) o(mn)es (et) sind(ic)os castro(rum) (et) villa(rum) totius comitat(us) castelli ad assignandu(m) offic(ial)is o(mn)es t(er)ras (et) possessiones forensium que sunt in eo(rum) castris (et) villis (et) eo(rum) curtis. et eis assignatis faciat illas t(er)ras (et) possessiones alibrari (et) allibratores comu(nis) p(re)d(ic)te quando fiet libra. Et debeat alibrari in eo castro vel villa in quo vel qua fuerit (et) sit assignate ut tales forenses solvant datiu(m) p(er)i(n)de Et si q(ui)s sind(icus) p(re)d(ic)ta no(n) fecerit. aut in aliquo (con)t(ra) venerit. solvat co(mmun)i p(ro) bamno. Centum

soldos den. et quotiens contrafecerit et nichilominus predicta facere teneatur. Et si potestas fuerit negligens in predictis
solvat de suo feudo ducentas libr. den. in quibus sindici comunis teneantur et debeant condempnare et condempnationem
exigere et in utilitate dicti comunis convertere cum effectu.

Ut terre et possessiones forensium non laborentur exquibus non solvitur datium cap. — CXLVII

Statutum et ordinatum est quod terre forensium et possessiones existentes et posite in comitatu civitatis castelli non possint
nec debeant per aliquem coli vel laborari vel fructus ex eis recolligi nisi primo fuerit per dominos
ipsarum terrarum et possessionum seu per laboratores qui eas vellent laborare per dominum camerarium sindicum dicti comunis
deputato vel deputando qui deputari debeat fieri et constitui per dominum potestatem. desolvendo omnia datia factiones
et collectas. que et quas domini ipsarum terrarum et possessionum tenentur et deberent solvere pro tempore dicto comuni
pro ipsis terris et possessionibus secundum formam ordinamentorum dicti comunis. et etiam de reducendo et aportando ad civitatem
totam predictam partem bladi et fructuum ipsarum terrarum et possessionum contingentium dominos ipsarum terrarum et
possessionum ad penam viginti quinque libr. den. pro quolibet contrafaciente et qualibet petia terre que laboraretur
Et bladum ipsarum terrarum et possessionum et alii fructus deveniat in comune. et cuilibet sit licitum accusare
et denumptiare contrafacientes et habeat medietatem banni et teneatur nomen eius in secreto. et de hoc possit
inquiri per dominum potestatem et eius defensoris curiam. Et nichilominus sindici castrorum et villarum comitatus in quorum
tritoriis essent dicte possessiones et terre que laborarentur contra dictam formam pena decem libr. den. pro quolibet.
teneantur et debeant accusare et denumptiare contrafacientes. et capere et capi facere laboratores ipsarum
terrarum et possessionum. et boves cum quibus eas laborarent et mictere in fortia comunis. Et quelibet persona possit et
accusare et denumptiare dictos sindicos contrafacientes et habeat medietatem banni et teneatur nomen eius in secreto
et de hoc dictus dominus potestas possit procedere per inquisitionem contra dictos sindicos contrafacientes. Et predicta omnia notificentur
in ineunitis et bapniantur publice per civitatem in locis consuetis duabus vicibus quolibet mense in diebus sabbati
ad hoc ut omnibus sint notoria et predicte cautiones recipiantur et scribantur per unum ex notariis domini potestatis

Ut notarii dampnorum datorum possit inquirere super devetis cap. — CXLVIII

Item statutum quod possit notarius dampnorum datorum et berruarii qui vadunt per comitatum et licitum sit in
quirere super devetis. et capere et detinere portantes et ducentes victualia et res prohibitas extra
districtum castelli contra banna et ordinamenta et stantiamenta comunis. et possit eos cum rebus in fortia
comunis ducere et dominum potestatis. de quibus contrafacientibus et deveti nulla parte habeant

De non extrahendo bladum extra districtum civitatis cap. — CXLVIIII

Item statutum et ordinatum quod nulla persona civitatis vel comitatus castelli vel aliunde portet bladum extra
districtum civitatis castelli per se vel per alium. et si qua persona contrafecerit solvat comuni pro banno decem libr.
den. et perdat animal et bladum sive farinam. Excipimus eos qui ad domos eorum cum blado vel fari
na a molendino vel molendinis portaverint. et habentes sigillum ordinatum quod deferentibus
bladum quocumque modo iverint et undecumque venisset fuerit. Et quod nulla persona audeat extra

districtu ciuit castelli extra oua . caseum . pullos . ligna . palos . siue paleas . spigas .
vel glandes . et qui contra fecerit soluat coi pro banno quadraginta sol den . Et quilibet possit accusare
et denuptiare contra facientes et prohibita portatis auferre et habeat medietatem banni et
omnium que portauerint . et alia medietas sit cois . Item dicimus quod nulla persona ciuitatis
vel comitatus audeat vel presumat emere . vel emi facere in comitatu ciuit castelli . bladum aliqua
causa extrahendi ipsum extra districtum dicte ciuit . et qui contra fecerit soluat coi pro banno
uigintiquinque libr den . pro qualibet vice . et quotiens deliquerit . et plus et minus arbitrio
dni potestatis inspecta et considerata persona . et qualitate bladi . Et quilibet intelligatur
emisse bladum causa reuendendi cuius inuentum fuerit in sua domo . vel alibi bladum .
nisi quod necessarium fuerit pro se et familia sua usque ad kal augusti . nisi habuisset .
bladum de terra sua propria . vel conducta vel suis redditibus . et quilibet possit accusare et denun
ptiare et habeat medietatem banni . Et nulla persona masculus vel femina vel aliqua
comunitas . vel collegium . clericus . vel laicus audeat vel presumat receptare .
dictum bladum non dare eidem auxilium consilium vel fauorem alicui facienti . et qui contra fecerit
condempnetur per dictum dnm potestatem in dicta pena et banno . Et nulli liceat dictum frumentum
seu bladum in contrata vel ecclesia . aliqua . vel monasterio vel loco religioso . palatio seu
domo . vel alio loco qui sit in ciuit nisi tempore estatis in area . et postea teneatur aportare
ad ciuitatem . et qui predicta non fecerit vel in aliquo predictorum contra uenerit soluat dictum .
bannum et quilibet possit accusare contra facientem . et habeat medietatem banni . Et predicta possi
nt per duos testes . et per confessionem venditoris probari . Et in hoc non teneatur ven
ditor ad penam supradictam . et per publicam famam dicentes dictum bladum esse emptum vel recep
tatum . et hec probatio sufficiat et plenum sortiatur effectum . Et hoc capitulum sit precisum
et truncum et nulla possit impetratione recipere per consilium secretum spale vel generale
vel arengam . et factum constituatur uinculo teneant hoc capitulum in statuto facto non ponere
et non mutare nec aliquid decretum vel capitulum quod in aliquo huic obstet ponere . Et potestas
hoc teneatur obseruare et obseruari facere . et si non fecerit soluat de suo feudo . centum
libr den et deueniat in coe . Item quod nullus molendinarius presumat extrahere de ciuit
castelli aliquod bladum . nisi causa macinandi . et reportandi farinam in ciuit . et qui contra fece
rit puniatur in decem lib den . et priuetur offitio molendinarii . inde ad decem annos
et quilibet possit accusare et habeat medietatem banni . Item quod nulla persona audeat vel
presummat portare bladum siue farinam per comitatum ciuitatis de una villa
ad aliam . seu de domo vel loco . ad alium locum vel domum . nisi de ciuit extra sine

que superaret uel remaneret in una die in bancho seu macello reponere seu deferre ad dictum macellum siue banchum die sequenti seu aliam post primam. nec recondere in aliqua domo seu camera propria uel conducta. uel gratis concessa iuxta dictum macellum uel banchum per sex domos pena et banno decem librarum. Et hoc locum habeat de mense Junii. Julii. augusti et setembris. Et potestas teneatur facere elligi duos offitiales per qualibet porta per priores populi qui pro tempore erunt qui teneant accusare et denumptiare contra facientes. et habeant medietatem bapni. et alia medietas sit comunis. et teneant eorum nomina in secreto. Et potestas teneatur toto tempore sui regiminis omni ebdomeda ad minus inquirere super omnibus capitulis constituti que contra dictos macellarios modo aliquo loquerentur. et habeant medietatem penarum quas uenire uenire fecerit in comuni Et hoc bapmatur per ciuitate ut melius stat

De macellariis scorticet scrofas - capitulum CLVIII

Item dicimus quod omnes macellarii ciuitatis castelli teneatur et debeat per se uel alium a kalendis Junii usque ad kalendas ~~octobris~~ decembris excoriare scrofas. et eas excoriatas uendere tamen sine cute. et non aliter. Et teneant carnes cuiuslibet bestie non uendere pro aliis carnibus. et interrogati unde sint carnes teneant et debeant respondere et dicere ueritatem. Et non teneant castratinas in uno et eodem bancho cum carnibus yrcinis. uel caprinis seu berbecinis. Nec teneant carnes porcinas ad uendendum in eodem bancho. cum carnibus scrofinis. Nec carnes uitellinas de lacte seu que tenent dentes lactaiolos. cum aliis carnibus bouinis. in uno et eodem bancho. Et quicumque contra fecerit soluat comuni pro banno decem libras denariorum per qualibet uice. Et quilibet possit accusare et denumptiare contra facientes et habeat medietatem banni. cuius banni medietas sit comunis. et alia accusantis. seu denumptiantis. et eius nomen teneatur in secreto.

De porcis granellosis capitulum CLVIIII

Firmamus quod si porchus inuentus fuerit granellosus postquam emptus fuerit in ciuitate castelli uel eius comitatu per equali portione emptor. et uenditor comuniter dapnum porci debeant substinere. si infra quinque dies proximos postquam fuerit occisus. emptor denumptiauerit uenditori. et dominum ipsius quod fuerit granellosus aliter sibi imputet in totum. cuius carnes non possint macellari in macello uel alibi. pena uigintiquinque librarum.

De non claudendo banchos macelli capitulum - CLX.

Ordinamus et dicimus. ad hoc ut macellarii fraude in carnibus committere non possint quod nullus macellarius habeat uel habere possit aliqua claudenda ad bancham de assidibus. uel de storiis. uel panno. uel facere sub bancho cassam uel claudenda ad pena. Centum solidorum denariorum. Et si qua claudenda sunt uel fiunt teneantur ipsam remouere.

Tonello

ad dictam penam. De carnibus castratinis non tenendis in frustris capitulum. CLXI

Item statuimus et ordinamus quod nullus macellarius possit vel debeat carnes castratinas quas venderet tenere in bancho in petiis seperatis a capite, ut cuilibet appareat de quo animali sive castrone sint carnes. et nichilominus teneantur vendere de dictis carnibus in eo loco in quo petitus fuerit ab eis pena viginti solidorum denariorum pro quolibet et qualibet vice. auferenda cuilibet contrafacienti et teneatur eius nomen in secreto.

De carnibus castratinis seu aliis morticinis non vendendis. capitulum. CLXII

Item statuimus et ordinamus quod nulla persona audeat vel presumat vendere nec vendi facere infra muros civitatis vel castelli aliquas carnes mortacinas vel infirmas. et quicumque contra fecerit solvat communi pro banno viginti quinque libras denariorum pro qualibet bove et porco. et pro qualibet alia bestia decem libras denariorum. Et quilibet possit accusare et denumptiare et habeat medietatem banni et teneatur eius nomen in secreto. Item quod noster dominus potestas qui est super ex ordinariis teneatur qualibet ebdomeda ad minus facere inquisitionem de omnibus et singulis supradictis capitulis loquentibus de macellariis. et contra macellarios et vendentes carnes recentes ad minutum et si invenerit aliquem in aliquo contra facere condempnet eum in penis et bannis in supradictis capitulis loquentibus contra macellarios et vendentes carnes recentes contentis. Et de predictis commissis contra predicta capitula stet et credatur relationi unius vel duobus ex familiaribus domini potestatis. Et si predictus potestas non fecerit observari perdat de suo feudo quinquaginta libras denariorum. et predictum capitulum sit precisum et tamen et mutari non possit

De macellariis non proiciant ossa nec conpanaticum in macello capitulum. CLXIII

Ordinamus et dicimus quod macellarii sive becharii dicte civitatis non proiciant per se vel alios ossa conpatias vel putredinem in macello. vel in strata publica nec in tretorio macelli nec exonerari facere ibi aliquid animalis. nec intus ficere per se vel alios aliqua occasione. nec extra ante ecclesiam sancti pauli et quicumque contra fecerit solvat communi pro banno viginti solidorum denariorum pro qualibet vice. Et non debeat gomfiare nec aucture aliquem caprettum. Agnum castronem. montonem. seu pecudem aliquam vel aliquas alias carnes cum hore vel canello vel alio modo per se vel alios pena quadraginta solidorum denariorum pro quolibet castrone. capra. pecude. capretto. agno. vel yrcho. et centum solidorum pro qualibet manca vel bove. et in predictis casibus dicto cuiuslibet denumptiatis credatur. cum iuramento et eius dictum teneatur in secreto et habeat medietatem banni. Salvo quod predicti macellarii possint scorticare in macello. capretos agnos. lepores ad eorum voluntatem sine aliquo banno dum modo sanguinem colligant in bregnio. Et teneantur macellarii tergere et tergi facere sive spaççare totum macellum usque ad murum sancti. et ad domum Mathei abadenghi. quatuor vicibus in mense. scilicet qualibet die sabbati. et etiam spaççari facere viam que est inter macellum et ecclesiam sancti pauli. et spaççatura et mondatura portari facere extra a longe ita quod fetorem non sentiant homines qui sunt extra macellum. et venientibus ad vendendum carnes et emendum

Addentes statuentes et ordinantes quod nullus macellarius in eodem banco vendat vel retineat carnes pecudinas capinas vel alterius animalis cum carnibus castratinis. Sed ipsas carnes castratinas per se solas et separatas ab aliis de carnibus prefatas dumtaxat exceptis in uno banco retinere ac vendere pena contrafacienti vice qualibet Centum solidorum denariorum auferenda de facto absque condempnatione et scriptura per officium domini potestatis tam ex suo officio quam ad denumptiationem et notificationem alterius et quod offitium domini potestatis in eius iuramento teneatur qualibet die qua carnes venduntur semel examinare et examinari facere et delinquentes punire ut dictum est supra. De quibus temporibus sindicatus non possit inquietari vel in ratio aliquo molestari.

Pena et bannum

pena et banno Centum ß. den. pro qualibet eorum. et teneantur fieri facere consules dictorum bettariorum
pena. Centum ß. den. pro quolibet. Et quilibet macellarius dicte debeat unum bregnum in macello
causa colligendi sanguinem et non extra. et qui contra fecerit soluat pro banno decem libr. den.
Item dicimus quod macellatores predicti de mensibus madii. Junii. Julii. augusti. et setebris teneantur
et debeant decoriare bestias pro eos uendendas pro diebus dominicis uel festiuis tantum
die sabbati uel uigilia dicte festiuitatis et ipsas carnes ante tercias die sabbati. uel ui
gilie dicte festiuitatis. et ipsas carnes ante tercias die sabbati uel uigilie festiuitatis
et non ante uendere possint ipsas carnes pena decem libr. contra facienti qualibet uice et
pro quolibet contra faciente de predictis.

De scrofis et uerris non tenendis in ciuitate capitulum. CLXIIII

Affirmamus et dicimus quod nullus de ciuitate castelli uel comitatus seu aliunde tenere possit
in ciuitate scrofas filiatitias seu uerres palam uel occulte. pena uiginti ß. denar.
pro quolibet et qualibet uice.

Quod nulla persona uendat pisces tabernariis capitulum. CLXV.

Statuimus et ordinamus quod nulla persona uendat uel uendere possit uel presumat aliquos
pisces causa reuendendi. Et omnes persone pisces uel aues uendentes teneantur
et debeant ipsos uendere in stratis et plateis publicis ciuitatis et non domibus uel aliquibus
aliis locis. Et qui contra fecerit condempnetur tam emptor quam uenditor per potestatem ciuitatis castelli
in Centum ß. den. Et quilibet possit accusare et denumptiare et habeat medietatem banni et credatur
ei dicto cum uno teste. et predicta publice bapniantur omni mense. Item quod nulla persona abomi
nabilis uel que hominibus tedium uel fastidium generaret audeat perdices uel res
comestibiles portare ad uendendum per ciuitatem pena uiginti ß. den. pro qualibet
uice. Et de predictis omnibus potestas possit inquirere. Saluo quod hoc capitulum uenditori piscium
de tiberi non preiudicet. Item uolumus quod tam ciues quam forenses uolentes uendere
pisces in certo loco teneantur uendere. scilicet in macello et non alibi. pena. Centum
ß. den. Et uendentes pisces teneantur dare. scilicet illos de flumibus. duodecim uncias
pro quindecim den. ad plus. Saluo quod tempore quadragesime possit uendere libram usque
in decem et octo den. ad plus. pena. Centum ß. den. pro qualibet uice et quilibet possit accusare et
et denumptiare contra facientes et habeat medietatem banni et teneatur ei nomen in secreto.
Item quod quilibet tam ciuis quam forensis tam bettharius quam quilibet alius possit et ei liceat pisces
uendere in dicta ciuitate impune. et quod nemo possit uel audeat emere in dicta ciuitate uel comitatu
pisces causa reuendendi eos crudos sub dicta pena. Item quod nulla persona possit

aliquibus diebus extra portas civitatis in aliquibus locis longe vel prope infra duo miliaria
stare ad portas ad emendum pullos. caseos. vel ova. agnos. capretos. vel alias
res mercantie. et qui contra fecerit faciendo predicta causa revendendi vel alio modo
de hiis que deferuntur ad civitatem spetialiter die fori. nisi in locis ordinatis ad
forum. Et siquis contra fecerit puniatur in centum solidis pro quolibet et qualibet vice. Et cuilibet
liceat accusare et denumptiare et habeat medietatem banni. Item quod nullus brusolarolius
possit diebus sabbati emere pullos. ova. vel caseum in platea vel alibi usque ad nonam
sub dicta pena et cuilibet liceat accusare ut supra et bapniatur et ponatur officialis scilicet unus pro qualibet porta.

De offitiales deputati ad ponderandum bladum et farinam capitulum. C·L·X·VI

Statuimus quod offitiales deputati ad ponderandum bladum et farinam continue per se ipsos ex
erceant et exercere debeant eorum offitium. et non dimictant aliquem alium ponderare
quin ipsi met semper intersint et debeant tenere secretam quantitatem ponderis. ita quod debeant
molendinarii nichil sciant. Et quicumque contra fecerit condempnetur in quadraginta solidis pro quolibet et qua
libet vice. et cuilibet liceat accusare et habeat medietatem banni et teneatur nomen in secreto.

De molendinarii et offitiales molendinorum et que facere debent capitulum. C·L·X·VII

Volumus et ordinamus quod potestas faciat poni primo mense sui regiminis quatuor notarios de civitate
Ypolitana scilicet de qualibet porta unum. de illis qui non sint in ca(m)pagnie vel alias notarii communis ad
nova offitia. qui sint offitiales super molendinarios. Et faciat potestas quod omnes ex suis notariis
primo mense sui regiminis convocet ante se omnes molendinarios et eos iurare
faciat observare ea que tenentur ex forma alicuius capituli constituti bona fide sine fraude et
legaliter observare et operari. Et dicti notarii eligendi in dicto offitio molendinariorum scilicet quilibet
in porta sua habeat medietatem banni et alia medietas sit communis. et non possit facere dicti offitiales
aliquam condempnationem sine consilio iudicis domini potestatis. Et siquis notarius vel molendinarius commisit frau
dem in dicto suo offitio solvat communi pro banno quadraginta solidos denariorum pro qualibet vice. Et predicti notarii
domini potestatis teneatur primo mense sui regiminis facere iurare omnes molendinarios civitatis et comitatus
et eorum famelliares per se vel alios qui pro tempore fuerint pro eis quod non fraudabunt ipsum granum bla
dum vel farinam et non combiabunt. et quod custodient eam bona fide. et quod molent omnibus
hominibus civitatis et comitatus quorum bladum portabunt et eorum qui ad eorum molendina bladum mictent
vel portabunt. Et quod nichil accipient de staio nisi de sedecim coppos unam. et non plus.
et illis quorum bladum portabunt ad macinandum illud cum mesura quam recipient restitu
ent. Et illud bladum quod molendinarii vel eorum famulie. sive nuptio. in molendino vel
alibi ubicumque assignantibus teneatur restituere vel farinam ipsius bladi. vel emendare

quod minus erit dno ul dne. et no fraudabunt dnos molendini ul dne. stataticum
set ipo staratico respondebunt. et illud assignabunt in totu & nichil accipiet p se ul
aliu pcio ab aliqua psona pter staraticum supdtm causa molendi dni bladum in ex
tate illud obsuabunt sine malitia & no pmictet aliquem custodire molendinu qui oia
sup scpta & ista scpta no iuraverint obsuare & face. et q recipiet granu ad rasum
et restituet ad corente farina & pesili p se ul eor nuptiu. ul famchare. & q
faciat msurari granu et ul eis psentib & oe aliud bladu. et sic msurabunt farina
in restitutioe. & sic restituet ea si voluint dns ul dna bladi. et q ipi no equitabunt
sup blado ul farina alicui a molendinis ul molendino. ad domu dni ul dne per
civit ul extra. Et q oes & singli qui p tpe fuerit ad custodia alicui molendini te
neantur granu & bladu mesuratu defere & apoztare ad domu dni ul dne fari
nam & debeant mensurare ad corente ul pesili & suis ppijs manib faciat mo
lendinarius mesurari bladu & farina tpe receptiois & restitutiois & no psu
mmant aliq pciu accipere aliquo modo. & q in totu obsuabunt oia que in caplo
eor offitij otinet tam imensurando bladu ul farina receptu ab eis ul ponens
eos depositioe in molendino ul alibi. q in oib artlis singlarit p ordine obsuado
et sigs gt fecerit in aliquo pdcoz solvat pbanno dece s. & quot gt fecerit. Et nullus
dns ul dna alicui molendini p se ul aliu recipiat aliqd aliud pt staraticu q est
sup ocessum causa molendi bladu & deferendi ad molendinu ad dcam pena. Et
teneat potas tales dnos ocpelle q dicat & manifestet si scinerit aliquem mo
lendinariu aliu molendinu mictere ul inducere loco sui iurare debeat i contine
nti salutate bladi & farine. & oia face q in caplo otinetur. q si no fecerit tene
atur auferre ei pbanno potas. dece s. dn. Et q qcumq̄ ïposita fuit querela
cora offitij sive poste p dapno sibi dato a molendinario teneatur offitialis dapnum
face emedari dns seu dne sine aliquo iuramto. & auferro tali molendinaio dece.
s dr. & quot gt fecerit & quoties fuit qt querela ïposita cora eis. et si molendin
arius noluit ipe ul ei nuptius emedare dns ul dne fustiget p civit tamqm fur
& latro. Et si aliqua psona que dederit ad molendinu granu ul bladu & recepit
ad maiore mesura q dederit puniat & odepnet in viginti s dr pqualz vice. Et sigs
custodiuerit molendinu postqm fuit regstus exptc sui offitialis q veniat adiu
randum solvat pbanno coi qnqz s dr & quoties gt fecerit ante iuramentu
post regstione de eo fcaz exptc offitij. & scribant molen dinarij quando

iurabunt ut sciat quod eorum iuravit. et quod non. et de iur. eorum nil accipiat. Notarii vero et officiales teneant. scilicet quilibet eorum in porta sua. signare sive signari facere coppas cum quibus molendinarii accipiunt staiaticum. et habeant pro qualibet signatione coppe. quatuor denarios et non plus. Et notarii et officiales habeant similiter quatuor denarios pro quolibet mulinadinario / et sint dicte coppe de ferro signate armis domini potestatis. et ipsas coppas teneant molendinarii et non alias ullo modo sub dicta pena. Et licitum sit cuicumque de civitate et comitatu qui dederit bladum alicui molendinario sua auctoritate sine pena legis et constituti auferre et auferri facere mulinadinario asinum suum et retinere donec emendaverit sibi dampnum. et ad hoc ut bladum vel farina non vastetur teneat habere semper super somariis bardilionem seu coptorium. Et teneant ipsi molendinarii pro se et eorum familias pro dicto notario domini potestatis fideiussores dare de decem libris denariorum de suo officio bene et legaliter exercendo et de preceptis faciendis. Item quod potestas teneat singulis mensibus inquisitionem facere super molendinarios et eorum familiares et condempnare quos culpabiles invenerit. Et quod in aliquo molendino plurium personarum possit non mitti nec stare aliquis molendinarius nisi de voluntate consortium vel duarum partium ipsorum et qui steterit vel eum miserit puniatur in centum solidis denariorum.

Quantum debeant accipere molendinarii pro mol. capitulum. CLXVIII

Item statuimus quod pro bono et utilitate communis quod cuilibet mulinadinario sit licitum accipere pro molitura cuiuslibet bladi. ad rationem quinque librarum farine pro quolibet centonario. et ultra vel aliter accipere non possint. pena. decem librarum denariorum pro qualibet vice. et quilibet sit faciente. Et potestas bapniant infra decem dies post introitum regiminis potestatis. Et nichilominus semel bapniat post confirmationem statuti infra quinque dies. et super preceptis ponat custodes celati quorum sacramento credatur et habeat pro plena probatione et habeat quartam partem banni et nomen teneatur in secreto. Et de preceptis potestas ignorat. et habeat quartam partem totius quod fecerit de venditione in communi. Et molendinarius teneatur restituere farinam.

De pena tabernariorum vendentium vinum ad minutum capitulum. CLXVIIII

Statuimus quod pena tabernariorum et vendentium vinum ad minutum quando non daret folietam vel mezettam seu petitum plenum sit quinque solidorum denariorum pro qualibet vice Et possit et eis licitum sit habere et tenere iuxta hostium de ferro. et in eo tenere vinum aliud vas magnum cum vino ad implendum mensuras venales sigillatas tenere debeat super dicto desco colcatas sive iacentes et vacuas. hoc tamen semper reservato quod in bona taberna non possint vendere nisi vinum cum vasis signatis sigillatis. Et quod quilibet taberna[rius] vinum habere debeat ad minimum duas folietas. duas me-

mezettas. ⁊ duos petittos in Ciuitate. ⁊ i comitatu una folietta. una mezetta
et uini petittu admin[us]. Et q nemo audeat furari ul subripere aliquē ozcium
petictu sigillatu ul aliquē cietu ul bectherium. ul studiose frangē aliqua mesura
sigillata. ul nō sigillata pena dicti facienti pro qualibet mesura sigillata quadraginta.
s. d. et pro qualibet mesura nō sigillata quinque s. d. et pro quolibet cieto seu bectherio
uiginti s. auferenda. Et q nullus uendens uinū tenēre debeat ad tabnā sua
nisi coppos argenteos. ul cietos uitreos. sub pena uiginti s. d. pro quolibet ⁊ qualibet
uice. Et q nō teneant aut tenēre possint bigoncias ad uendite sub dicta pena
Et q nullus bailitor possit eē custos celatus. nō possit deinuptiare aliquem
tabnarium. ul uendentē ul uendi facientē uinū de aliquo delicto. Et q
custodes celati qui fuerint deputati ad denuptiandum tabnarios ⁊ uendentes uinū ad
minutu sint idonei ⁊ fide digni. Additu ē huic caplo q uendentes uinū ad me
nutu in dicta ciuitate habeant ⁊ habere debeant a dnō uini uiginti. s. d. pro qualibet ogio.
et nō ultra. Et teneant ipi uendentes dnō uini assignare ⁊ dare monetam
quam fecerint ex dicto uino. Et de predictis potius ingrere possit ⁊ debeat. ⁊ habeat
quartam partē eius q puenire fecerit i com. Et q dicti custodes celati eligant pro
duos priores ipse. ⁊ eorum noīa ⁊ pronomina scribant in libro cōis. ⁊ aliter ul palium
modu eligi nō possint. ⁊ si quos g. dictam forma fuerint electi nō ualeat nō teneat nec
habeat pro custode in aliquo casu. ∴ desolu.

De pena portantiu uinū de extra ciuitate caplm. CLxx

Prouisum ⁊ ordīs ē q nulla psona ciuitatis ul comitatus nō aliunde audeat apoztare
in ciuitate ul comitatu castelli ul apoztari facē pse ul aliu uinū forense de
loco aliquo extra comitatu castelli. et quicumque qui fecerit perdat q apoztauit et
ultro pro qualibet uice ⁊ qualibet salma. condepnet in decem lbr ⁊ quilibet possit accusare et
habeat medietatē banni ⁊ teneat ei nomen i secreto. et q custodes portarum
nō pmictat intrare eos i ciuitate. ⁊ igrat potius de predictis quot uise. ⁊ ī predictis
predicta bapni faciat. Saluis reformationibus factis pro dnm cōe i predictis ⁊ etiam predicta.

De clibanariis. ⁊ que facē debent caplm. ⁊ CLxxi

Item dicimus ⁊ ordīs q oēs fornarii ⁊ fornarie ciuitatis teneant ad petitioem
quibuslibet petentis. furnu exibere ⁊ dare ad coquendum debitu. ⁊ panē bene
stagionare ⁊ choquere facē dnm ⁊ dnam adiuuare deponē faciendu ⁊ aplana
ndum ⁊ portari facē ad furnu. ⁊ a furno postquam erit coctus ad domum dnī ul

dne expensis fornacis. Et teneantur hii fornarii in domo in qua est furnus ma
cerem in qua mictant panis quando portatur, et de furno trahatur. paiolum et aquam.
volentibus ad eorum furnum panem facere dare teneantur omnes et singuli ita quod propter eorum
panis defectum non patiatur. Et si quis fornariorum vel eorum servientium contra fecerit solvat
pro banno quadraginta solidos denariorum pro qualibet vice. Et non permictat quod domina panis vel eius
familia vendat eis vel alicui alteri farinam vel panem sine domini voluntate ad
dictam penam. Et si panis postquam missus fuerit ad furnum destrueretur vel deterio
raretur quod illud emendare debeat domino vel domine panis incontinenti. Item quod ipsi
fornarii per se vel alium pro quolibet staro panis et pro lignis paiolo et aqua pro dicto nomine
fornatici non possint accipere nec accipiant ultra decem et octo denarios pro quolibet staro ut
dictum est. pena quadraginta solidorum denariorum. Et cuilibet sit licitum accusare contra facientem
in quolibet predictorum et istorum casuum. et habeat medietatem banni qui accusavit. et stetur
sacramento accusantis. Et si quis fornarius vel fornaria propter parvum fornaticum
vel aliqua alia causa recusaverit panem facere ut dictum est quando petitum fuerit et
alia predicta non observaverit solvat pro banno pro qualibet die qua distulerit facere et coquere ut
predictum est. viginti solidos denariorum. Et de hoc stetur sacramento eius qui petierit. et cuilibet
alterius denuptiantis et habeat medietatem banni. Item dominus ex nostri domini potestate
postquam eius offitium incepit exercere facere teneatur venire et iurare fornarios et
fornarias et eorum servientes predicta omnia observare et eorum offitium legaliter exercere et
facere. et nichil accipere aliquo modo. nisi predictos decem et octo denarios pro fornaticho et
pro quolibet staro. et etiam ab ipsis servientibus furnum ducentibus accipere fideiussores centum
solidorum denariorum de predictis observandis. Item quod quilibet furnus habeat caminum ita quod fumus habeat
exitum et alicui impedimentum non prestet. et si fuerit repertus sine camino solvat
dominus vel domina illius furni comuni pro banno centum solidos denariorum. dum tamen potestas faciat an
bannum publice ire quod quilibet faciat caminum in furno suo infra terminum assignandum
per eum. Item quod potestas teneatur quolibet mense sui regiminis facere inquisitionem
contra fornarios et fornarias civitatis et eorum servientes si bene exercent eorum offitium
et delinquentes condempnare secundum formam dicti capituli. et ad predictam inquisitionem faciendam
sub debito maiori sit modo teneatur.

De panicocolis capitulum C.lxxij

Ordinamus et dicimus quod omnes panicocole et panem vendentes in platea comunis vel
alibi teneantur et debeant tenere tobalias albas super pane et teneant

roccas. siue filios qui lactent. Idem dicimus de uendentibus poma et alias res quaslibet
comestibiles. et habeant discum in quo teneant panem i(n) canestro. pena et banno. quinque s(olidorum)
den(ariorum) pro qualibet uice qua contra fecerit. ¶ Item quod omnes et singule panefacole et panem. poma. olera
et quaslibet alias res comestibiles uendentes stare possint et teneantur in platea communis
extra porticum. et stillicidia domorum que sunt in platea communis ita quod equites et pedites tran
seuntibus nullum prestet impedimentum ad penam viginti s(olidorum) den(ariorum). et distent eorum sunt trium
semissium et non plus et in stratis publicis ciuitatis et non plus. siue pena et banno. Item
quod panicocole et quilibet uendens panem teneatur et debeat tenere super canestro panis
quendam baculum album cum quo omnes tangant panem. seu panes. quos uoluerint uendere
sed ipse emens nullum panem tangat nisi cum baculo. nisi emerit et soluerit eum. nisi contra dicta pa
nicocola pena et banno. quinque s(olidorum) den(ariorum). Et si predicta panicocola predictum baculum non tenu
erit ut dictum est. soluat communi pro banno pro qualibet uice quinque s(olidorum) den(ariorum). ¶ Item quod omnes uendentes
poma et olera et panem. uel salem non debeant per se uel alium uocare. nisi uocatum fuerit
aliquam personam dicendo quod ipsa uadat ad eam emptura potius quam ab alio. uel comedet
rem suam potius quam alterius sed ex. siue aliena ad penam quinque s(olidorum) den(ariorum). Et omnibus sit licitum
accusare et habeant medietatem banni. et teneatur denumptiantis nomen in secreto. ¶ Item
quod nulla mulier possit ire filando cum rocchis per ciuitatem castelli extra domos eundo
per stratas siue uias. et si qua contra fecerit condempnetur communi in quinque s(olidorum) den(ariorum). et quilibet possit
accusare et denumptiare et habeat medietatem banni. et nomen denumptiatoris in secreto teneatur.
Et hoc capitulum banniatur per ciuitatem primo mense regis potestatis.

De sartoribus et quid facere debeant —— capitulum CLXXIII.

Statuimus quod sartores teneantur reassignare pannos eis datos ad suendum completos
inde ad decem dies proximos. et ante si comode poterit. et non possit nec debeant petere
uel recipere repe. uel colectas. nec denarios pro eis. sed solum petant et recipiant a domino
qui fecerit uel si fecerit postitura et prepe. et colectis iustum pretium et salarium declaratum
et promissum per eos. et debeant esse in concordia ambe partes de pretio antequam
incipiant forfices ad incidendum ad incidendum dictos pannos ad penam centum s(olidorum) den(ariorum).
pro quolibet contra faciente et qualibet uice. et banniatur per ciuitatem singulis mensibus. et cuilibet
sit licitum accusare et denumptiare contra facientes et habeat medietatem banni et eius nomen
teneatur in secreto. Et hoc capitulum debeat poni seu poni facere in breui artis sartorum
per consules dicte artis

Qualiter custodiri debeat quod ygnis non accendat. capitulum CLXXIIII

Provisum et ordinatum est quod quelibet persona custodiat et actendat taliter quod ygnis non accendat in sua domo vel aliena in qua habitaret ad penam decem librarum denariorum.

Quod nulla persona mictat ygnem in aliqua domo. capitulum CLXXV.

Item provisum et ordinatum est quod nulla persona immictat ignem in aliqua domo sua vel aliena vel in aliqua capanna, palleario vel aliis rebus similibus in civitate, castellis vel comitatu vel in aliquo castro ipsius civitatis ad penam arbitrio domini potestatis et domini sindicis maioris inspecta qualitate facti et conditione persone.

Quod quelibet persona cooperiat ygnem. Capitulum CLXXVI

Item provisum et ordinatum est quod quelibet persona debeat coprire ygnem de bono copritorio aut astinguere ingnem quolibet sero quando pulsatur campana grossa comunis ad martellum quinque mactellis ad penam centum solidorum denariorum. Salvo quando persone starent ad vigilandum ad dictum ygnem.

Quod nulla persona retineat linum in domo sua. capitulum CLXXVII

Firmatum est quod nulla persona retineat linum non inceliatum vel vispam in dicta civitate in sua domo ad penam viginti solidorum denariorum. Et quod custodes portarum non permictant aliqua persona mictere linum in civitate vel vispa. Et quilibet possit accusare contra facientes et habeat medietatem banni et eius nomen teneatur in secreto et credatur iuramento denumptiantis.

Quod hospites teneant lanternas. capitulum CLXXVIII

Item ordinatum et provisum est quod omnes hospites teneant et debeant habere lanternam clausam cum qua portetur lumen in stabulo et aliis locis ubi erunt palee. Et aliter lumen portare non possint nec debeant nec portari faciant ad penam viginti solidorum denariorum.

Quod magistri lapidum et lignaminum vadant ad ygnem. capitulum CLXXVIIII

Item provisum et ordinatum est quod omnes et singuli magistri lapidum et lignaminum de civitate et omnes illi qui ordinati fuerint occasione ygnis qui ordinari debeant pro duos porcos singulos sex mensibus infra octo dies post introitum regiminis potestatis in numero viginti quinque pro porta teneantur et debeant ad sonum campane sqhille palatii domini potestatis pulsantis ad defesa ire et (?) qui cum armis ordinatis contineri ad ygnem et domus que comburerentur extinguendum dictum ygnem ad penam viginti solidorum denariorum. Et quod nulla alia persona vadat nec accedat ad dictum ygnem ad penam decem librarum denariorum. Et omnes alii homines exceptis custodibus portarum et posterarum teneantur et vadant ad palatium comunis ad dominum potestatem et ad domum duorum porcorum cum eorum armis ad penam arbitrio domini potestatis et porcorum ipsi auferenda. Et si quis de civitate castelli vel forensis ad aliam curiam iverit vel inverit puniatur et condempnetur in quinquaginta libris denariorum per dominum potestatem. Salvo quod possint ire ad dictum ygnem consanguinei illius in cuius domo esset dictus ygnis aut devastaret occasione ygnis usque in quartum gradum et domorum que erunt prope

III

dictam domum per quinque domos. Et vicini circha ipam domu per viginti domos. et mulieres illi
porte in qua esset ygnis ad portandu aquam. et ad portandum res que defendarent et stam
parent ab ingne.

Quod nulla psona portet res que stampant ab ygne. capitulum. CLxxx.

Item ordinatum et provisum est. quod nulla psona portet aliquas res que defendaretur et stamparet
esset ygnis ab ingne nisi ad loca ordinata ad ponendu dictas res. ad penam arbitrio dni potestatis
auferendam. Et custodes portarum teneantur et debeant capere omnes illos qui portaret dictas res ad alia
loca ad pena. Centum s. den.

Quod res que stampant ab ygne custodiantur. capitulum. CLxxxi

Item provisum et ordinatum est quod omnes illi qui ordinati et positi fuerit ad custodia dictarum rerum que defen
darent et stamparent ab ygne. teneantur et debeat stare sollicti et atenti ad custodia
ipsarum ad pena quadraginta s. den. Et quod nullus ipsorum custodum committat fraude in dicta custodia
ad pena arbitrio dni potestatis auferenda. Omnes custodes esse debeat numero viginti de numero
illorum viginti quinque per porta. qui tunc debent ad dictum ygne cum magistris lapidum et lignaminum.

Quod nulla psona offendat aliquem tempore rumoris. capitulum. CLxxxii

Item provisum et ordinatum est quod nulla psona tempore alicuius rumoris offendat aliquam psona ad
penam arbitrio dni potestatis auferenda et sindicatus maioris.

De stampis retinendis. capitulum. CLxxxiii.

Item provisum et ordinatum est quod quelibet capitantia civitatis et homines cuiuslibet capitantie in qua esset
puteus comunis teneantur et debeant habere ad dictum puteum stampam lapidum ad modum aliarum
ad pena Centum s. den. Et quod capitaney dictarum capitanearum teneat dictas stampas plenas
aqua. ad pena quinque s. Item quod capitaney capitanearum teneantur et debeat dictas stampas lavare
re et reimplere singulis octo diebus tempore extivo. et quolibet mense tempore yemali sub pena
predicta pro quolibet. et qualibet vice.

Quod non ... ygnis per Civitate. capitulum. acendat CLxxxiiii

Item quod nulla psona ducat quod ygnis acendat in civitate. ad pena viginti s. den.

Quod nulla psona portet per civitate ygnem. capitulum. CLxxxv.

Item provisum et ordinatum est quod nulla psona portet per civitatem nec porrigat ygnem de una
domo ad aliam. nisi in pignatte vel vase. ad pena decem s. den.

Quod domus destruatur esset ygnis. capitulum. CLxxxvi.

Item provisum et ordinatum est quod predicti magistri lapidum et lignaminum. una cum dictis viginti quinque
hominibus per porta. et sine eis tunc quando aliqua domus comburerent debeant et

et possint libere ⁊ ipune deuastare ⁊ destruare una ul plures domos que sunt ·
iuxta ul prope domos ul domu que cburreret ad cstringendu ⁊ choercendu dcm ·
ygne. ⁊ ad hoc ut dcs ygnis alias domos nō cburat. Et domus que destruerent occ
pdca debeant emedari ⁊ satissieri illis quoꝝ sunt de pec. dci cois sm extimatione
fienda p duos pores ppli cu csilio sexaginta dci cois. ⁊ duos magistros. Unu lignamin
altum lapidu p ipos eligendos. que extimatio fi debeat infra terciu quatuor mses
tuc px venturi. ad pena. qnquaginta lbꝝ dn. Et dcas domos resice teneant infra
dcm terminu. ad dcam pena. qua satisfactioē ⁊ emendatioē. pdci dm potas ⁊ pores
ppli teneant face fieri infra unu mesem post dcam destructione domoꝝ ad penam
centum lbꝝ dn.

Q satisffiat portantibus aqua ad ygne. caplm CLxxxvii

Item prouisum ⁊ ordi e q qcuqz portaret aqua ad dcm ygne hat ⁊ hre debeat de
pecunia dci cois unu denariu p quolibz uase. et si aligd uas tuc pderet. aut de
uastaret ad dcm ygne debeat emedari de pec. dci cois iuramto illius cui fuit. Et dns
potas tuc ea dec. ul sequeti bapnu faciat q oes portantes aquam ad dcm ygnem
et pdentes uasa uadat ad camerariu cois ad faciendu se scribi. Et dcs camerarius
teneat ⁊ debeat incotinenti face dcam solutione aque ⁊ emedatione uasoꝝ sine
aliqua licetia ⁊ pcepto ad pena centu s dn.

Q pdca ordinameta legant ⁊ bapniant caplm CLxxxviii

Item qdrdus prouisu ⁊ ordi e q dns potas teneat ⁊ debeat dca ordinameta ⁊ qlibz
eoꝝ face legi in csilio gnali dci cois. infra octo dies post itroitu sui regiminis
et ⁊ semel singlis duobz msibz sui regis ad pena. centu lbꝝ dn. Et ⁊ teneat dca
ordinameta ⁊ qlibz eoꝝ publice bapni p ciuit singlis duobz msibz sui regiminis
ad dcam pena ad hoc ut deueneant ad notitia singuloꝝ.

De idepmitate ciuiu viroꝝ captoꝝ tpr pacis. caplm CLxxxviiii.

Statuim ⁊ ordi. q si aliqua pa de ciuit ul cotatu castelli. tpr pacis fuit p aliqua
ul aliquos captus in dca ciuit ul cotatu. siue capta fuit. ⁊ facta redimi.
q talis capte psone ⁊ facte redimi. potas teneat ⁊ debeat face satisfiei ⁊ resti
tui de bonis talis capientis. ul capientiu. si iueniri poterut ul hri in ciuit
ul cotatu castelli itegralit qcqd illa capta psona soluerit ⁊ dapnu passa fuit
occ dce psure ⁊ captionis. Et pdca locu hant ad ptes ps ⁊ fut. Et credat de
qtitate soluta p redeptione ⁊ de dapnis passis dca occ. iuramto capti. cu decem

testib(us) de p(ublica) fama. Et illud i(n)telligat(ur) in eo q(ui) d(ic)tam captione(m) ordinavit.

De pax fiat i(n)t(er) cives (et) com(i)tat(inos) de civit(ate) cap(itu)lu(m) CLXXX.

Statuim(us) (et) ord(inamus) q(uod) pro bono (et) pacifico statu civit(atis) castelli (et) com(itatus) q(uod) o(mn)es cives et comitatenses castelli qui hodiu(m) aliq(uo)d i(n)ter se haberet cogant(ur) (et) cogi debeant p(er) d(omi)n(u)m potestatem ad faciendum invicem bona(m) (et) p(er)fecta(m) pacem. et q(uod) de ipsis i(n)imicitiis possit poni a pothiza in tamburio (et) recepta d(ic)ta apothiza d(ic)tam burio teneat d(omi)n(u)s potestas cogere partes inimicantes ad faciendu(m) pacem ista decem dies post(quam) d(ic)ta apothiza recepta fuit q(uod) n(on) fecerit p(er)dat de suo salario centum lib(ras) d(enariorum) que ei ablate e(ss)e i(n)telligant(ur) p(er) p(re)sente statut(o).

De capse posite i(n) palatio eleventur. cap(itu)lu(m) CLXXXI

Item cu(m) capse apposite in palatiis offitialiu(m) c(om)munis ex honesta ca(usa) fuerint posite et sub vestib(us) omnium veniat lupi (et) o(mn)ia mala exempla ex boi(s) iu(ven)ib(us) oriat(ur) (et) oc(casione) d(ic)tar(um) capsar(um) bonus status civit(atis) castelli ceptus posset turbari q(uod) ille capse eleventur (et) nulla inq(ui)sitio possit fieri. quare de capse fuerat posite p(er) in palatio (et) facte.

De bance becharie reducte(n)t(ur) i(n)fra t(er)minos. CLXXXII

Statutu(m) (et) ord(inatum) e(st) q(uod) bance becharie civit(atis) castelli reducant(ur) o(mn)es ad rectum filum i(n)fra t(er)minos becharie (con)stitutos. (et) o(mn)es bance d(ic)te becharie reducantur in d(ic)ta(m) becharia(m) v(idelicet) a capite usq(ue) palatiu(m). (et) q(uod) ibi nullus audeat tene(re) aliq(uo)d banchum (con)fectum. u(e)l in(con)fectum. usq(ue) palatiu(m) co(mmun)is. et si aliquis occhupavit de iurisdictio(n)e becharie p(er)de in via qua itur p(er) mediu(m) becharie usq(ue) s(an)c(tu)m paulu(m). q(uod) dimictat libera (et) expedita s(ecundu)m modu(m) (con)suetu(m). (et) q(uod) nullus audeat tene(re) in d(ic)ta via aliq(uo)d banchu(m) extra t(er)minos. Et q(ui)cu(m)q(ue) (con)t(ra) fecerit (con)t(ra) p(re)d(ic)ta. (com)pliat co(mmun)i p(ro) banno centu(m) s(olidos) qual(ibe)t vice.

De magnates no(n) faciat fortallitias i(n) comitatu. cap(itu)lu(m) CLXXXIII

Statuim(us) (et) ord(inamus) q(uod) nullus ex magnatib(us) civis u(e)l comitatinus possit u(e)l debeat facere in comitatu castelli in aliquo loco u(e)l castro aliqua fortilitia. It(em) q(uod) nullus ex magnatib(us) possit u(e)l debeat in aliquo pasq(u)ate. u(e)l festo conuitare cives ultra numerum duodecim. et q(uod) a d(ic)to numero sup(ra) nullus civis debeat int(er)esse. It(em) q(uod) nullus ex d(ic)tis magnatib(us) possit secum duc(er)e p(er) civit(atem) de civibus nisi (con)tra ... Et q(uod) a d(ic)to numero sup(ra) nullus civis debeat eos a(ssoci)are [illegible] p(er) civit(atem) pena. quinquaginta lib(rarum) d(enariorum). de quibus i(n)trat potestas (et) h(ab)eat medietatem [illegible] pene.

eius quo devenire fecerit in com. dicta de causa. et qlz possit actare et dempniare et hat
medietate bani. et nom ei teneat i secreto.

De guato colligendo capitulum CLXXXXIIII

Statuimus et ord. q quelibz psona civit et comitat vel aliunde teneat et debeat
foleas guati colligere usqz ad kal. octubr. pena vigintiquinqz lbr denar
Et qlibz habens molendinu actu ad macinandu guatu in comitatu castelli tene
atur et debeat extrahere stangam molendini ad mediu mensem octubr. et ipam
non remictere nec remicti facere nisi ad kal. madii venit. ad hoc ut guatu macinari
non possit. sub pena. decem lbr. den. Et q potas q ptpr fiunt depdictis ingre teneat
et possit culpabiles reptos punire et condepnare

Qd nulla psona submictat aliqua iurisdictioni civit. capitulum CLXXXXV

Item statutu et ord. e q nullus de civit vel comitatu castelli audeat vel psumat
ordinare vel tractare submictere alicui com. vel spetiali psone iurisdictione aliqua
alicuius castri vel ville de comitatu. vel aliqd castru vel villam de civit. vel ptinetem
ad dictam civit pena capitis. et q ei bona publicent com. et pdicta oia itelligant etia
de civit. et de consulentib et scribentib et reformatib et baipmat h ordinamentu p
civit. Et q potas possit et debeat ingre depdictis et reptos culpabiles punire.

Qd nulla psona piciat imonditiam ppe aliquam eccliam. capitulum CLXXXXVI

Item stat. et ord. e. q nulla psona piceat. nec picere faciat. iuxta vel ppe
aliquam eccliam de civit castelli. vel iuxta aut ppe aliquem puteu. aliquam
inmunditia sive fimum. aut iectatitiu. p tres cannas. pena dece s. den. Et
q notarius extraord. teneat rimare ppdictis. et culpabiles condepnare.

De portantib arma vetita et eor pena. capitulum CLXXXXVII

Item statuim et ord. q nemo audeat portare p dictam civit aliqua arma
offendebilia vel defendebilia nisi quatenus ei pmictit p forma statuti com. et for
pmissione et reformationem consilii. CL. pplis dicti com. Et q contra fecerit condepnetur
p dnm potatem ipenis istis. vz p spata. vel cultello feritorio. in vigintiquinque.
lbr den. P quadrellecto. vel passatorio. vel falcione. p quolibet dictorum armorum in lbr
quinquaginta den. Et p aliis armis offendebilib quocumqz noie censeantur
in lbr vigintiquinque. den. Et ptabulatio et similib in lbr quinqz den.
Et pdicta arma et qlibz eor perdat que deveniat in com. Et p cervellie
ria corsetto sive pancierea et aliis armis defendebilib p quolibz eor

quocumque nomine censeantur in solidis quadraginta denariorum et arma defendebilia non perdat

De taxatione carnium qualibet mense . capitulum . CLxxxxviii

Statuimus et ordinamus quod domini priores populi una cum consilio .lx. populi dicte civitatis pena librarum viginti
quinque denariorum pro quolibet et vinculo iuramenti teneantur quolibet mense infra octo dies cuiuslibet
mensis taxare et declarare pretia quibus vendi debeant et possint carnes recentes
per becharios et alios eas vendere volentes . et pro quanto pretio recentes carnes ad podus
vendi possint et debeant pro qualibet libra . Et quicquid fuerit reformatum per dictum consilium
in predictis et circa predicta et quodlibet predictorum observationem plenam firmitatem obtineat et observetur
non obstante aliquo capitulo statuti vel reformationis in contrarium loquente .

Quod festum beati Tome de Aquino colatur ab omnibus . capitulum . CLxxxxviiii

Item statuimus et ordinamus quod festum venerabile beati Tome de Aquino novelli doctoris de
ordine fratrum predicatorum quod est de mense martii die septima dicti mensis . Colatur ab
omnibus in civitate predicta . et ea die in ipsa civitate nemo aliquid opus servile faciat . nec apo
thecas seu cameras apertas teneat . ad penam solidorum quinque denariorum . cuilibet contrafacienti .

Quod festum beati Remigii ab omnibus colatur . capitulum . Lxxxx · CC

Ob reverentiam omnipotentis dei et beate Marie virginis eius matris . et beati Remigii docto
ris cuius festum colitur feliciter prima die kalendarum octubris . statuimus et ordinamus quod dictum venerabile
festum ab omnibus custodiatur . et ea die nemo servilia opera faciat in dicta civitate . nec cameras
seu apothecas apertas teneat ad penam quinque solidorum pro contrafaciente quolibet auferenda . ut
meminerint omnes ea die civitatem predictam omnipotentis dei . et beate Marie matris eius . et beati
Remigii et aliorum sanctorum suffragiis liberatam fuisse de tyranica pravitate, ac rapa
cibus manibus tyrannorum de Petramala .

Quod forum fiat iuxta pontem de Vingone . capitulum . CCI

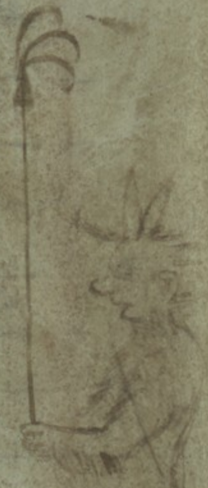
Statuimus et ordinamus quod ad generalis utilitatem et mercatorum comodum . Quod qualibet die
martis fiat generale forum iuxta pontem qui est super flumine Cersonis . qui vulgo
vocatur ponte de Vingone in comitatu nostre civitatis Castelli . in loco declarando et termi
nando per dominos priores populi prout eorum prudentie convenire videbitur . Qui domini priores pro
parte dicti comunis forum predictum notificent . hominibus de Burgo . et de castro Citerne et de
castro Montis sancte Marie . et de aliis incolis habitantibus prout eorum prudentia noverit convenire
Et quod ea die martis aliquo tempore . nemo de dicta civitate Castelli vel eius comitatu vel de castro
Citerne audeat modo aliquo sine causa ire ad forum Montechii . sub pena centum librarum
a contrafaciente quolibet auferenda . opeti

De nullus nobilis vel aliquis alius faciat aliquod hedifitium prope muros - capitulum. CCII

Statuimus et ordinamus quod nullus nobilis vel quis alius cuiuscumque conditionis existat possit vel debeat hedificare vel hedificari facere aliquas fortilitias vel casamentum seu domos vel aliquod hedifitium prope muros dicte civitatis per spatium decem kannarum altiora dictis muris sub pena quingentarum librarum denariorum. a quolibet faciente quorum auferenda. Et quod si quid hedificaretur altius muris predictis per dictum commune destruatur. Et hec locum tantum sibi vendicet ad futura

De nullus portet ligna ad vendendum in vinciis - capitulum. CCIII

Statuimus et ordinamus quod nemo in civitate predicta deferat ad vendendum ligna pro comburendo in vinciis sed tantum ligata in fasciis et salmis que debeat esse longitudinis ad communem mensuram duorum pedum et dimidii. Et quod contra fecerit in aliquo predictorum perdat ligna que apportaverit seu detulerit ad vendendum. quorum medietas sit communis. et altera medietas sit offitialis super hiis eligendi. Et quod per duos priores ipse eligatur unus offitialis ad mensurandum dicta ligna. et investigandum de delinquentibus in aliquo predictorum. Cui offitiali non liceat lingna mensurare nec aliud accipere nisi in platea communis et in platea que est iuxta palatium communis predicti in qua lingna venduntur.

De tenentes apothecam teneant graffios - capitulum. CCIIII

Item statuimus et ordinamus ut maleficiis offensionum tollatur materia. et omnis via claudatur eis semita precludatur. Quod omnes mercatores et artifices. et quilibet qui apothecam tenet apertam propriam vel conductam debeat tenere graffium de ferro pro capiendo malefactores malla committentes. et quilibet possit teneatur et debeat malefactores malla committentes capere et in fortiam communis ducere. Et si quis ex predictis repertus fuit non habere graffios non habere condepnetur in solidis decem denariorum. Et si contingerit aliquem cum dictis graffiis capiendo malefactorem talem vulnerare cum sanguinis effusione. vel sine. ad penam aliquam minime teneatur

De nulla abolitio alicuius criminis peti possit capitulum. CCV.

Statutum et ordinatum est quod nulla abolitio alicuius accusationis vel criminis ab aliquo peti possit coram aliquo iudice rectore vel offitiali communis vel populi dicte civitatis. et qui contra fecerit pena centum librarum denariorum puniatur qualibet vice in curia. Rector vero sive offitialis qui petitionem abolitionis huiusmodi receperit seu admiserit. communi predicto puniatur qualibet in libris quingentis denariorum expressius condepnetur. et petitio et abbolitio contra predictam formam facte sint ipso iure nulle. et nullius valoris. Et ipsis non obstantibus

sup accusatione malleficii crimine de quo petita seu facta foret abbolitio ad condepnationem
illico procedatur et procedi debeat. ac si crimen et malleficium esset legiptime probatum et plene. Et
predicta in accusationibus dapnorum datorum non vendicent sibi locum.

Ut mictatur copia accusationum et inquisitionum maiori sindico. capitulum. CCVI

Statutum et ordinatum est quod quilibet rector Judex et offitialis urbis et comitatus civitatis castellis
presentis et futuris teneatur et debeat ex debito sui offitii et ex vinculo Juramenti omnium et singularum accusationum que coram eis vel eorum aliquo porrigentur. ac
etiam omnium et singularum inquisitionum que per ipsos rectores Judices seu offitiales seu
eorum aliquem formarentur. dare et exibere copiam cum nominibus et prenominibus
accusatorum et accusatorum. et inquisitorum. et testium super eis exibitorum et examinandorum.
domino maiori sindico dicti comunis pro tempore existenti infra secundam vel tertiam diem
computandam a die porrecte accusationis seu formate inquisitionis. sub pena
librarum Centum. denariorum. quam rector. Judex. seu offitialis. contra faciens. seu predicta omnia
non observans ipso facto incurrat in quibus per dominum maiorem sindicum qui eum de suo
sindicabit offitio pro tempore qualibet finaliter condepnetur. que pena de salario Rec-
toris. Judicis. vel offitialis. contra facientis per camerarium comunis pro comuni predicto debeat
retinere. Que copie accusationum et inquisitionum per notarium domini maioris
sindici debeat registrari. Salvo quod predicta locum non habeant de accusationibus dapnorum
datorum cum exibendis. non de eis intelligatur. in predictis ordinamento aut statuto
aliquo non obstante

Ut pecunia que solui debet comuni non deponatur nisi penes camerarium comunis. capitulum. CCVII

Statutum et ordinatum est quod nullus rector vel offitialis comunis predicti foresis presens vel
futuris possit vel debeat audeat vel presumat expresse vel tacite
aut aliquo colore quesito dari exiberi solui vel deponi facere aliquam vel
aliquas pecunie quantitates vel summas que solui deberet in comuni quacumque de
causa a quacumque persona collegio vel comunitate alicui alie persone. offitiali
collegio vel comunitati. nisi camerario camere dicti comunis pro ipso comuni recipienti
sub pena librarum Centum denariorum cuilibet rectori vel offitiali contra facienti et pro qualibet
vice. Et sub pena quinquaginta librarum denariorum. cuilibet aliqua pecunias seu depositum
de manu. predictorum contra predicta [illegible] recip. et restitutionis depositi seu pecunie. quam recepit
que pro eis debet et assignetur camerario. camere dicti pro ipso comuni recip. Et quod dominus sindicus
dicti comunis presens et futurus possit teneatur et debeat procedere et cognoscere ad petitionem cuiuslibet

Margin note (beside line ending "examinandorum"): Cum ad. ... usque ad. domino maiori

accusantis vel notificantis secrete vel palam et ei nomen teneat in secreto. Et repertos culpabiles punire et condempnare cum predicta pena et penis superius annotatis. Et quod priores populi in principio eorum offitii teneant ex debito eorum offitii et vinculo iuramenti presentis statuti rectoribus et offitialibus forensibus predictis facere manifestum et de protestatione quod predicta observet. Volumus insuper quod predicti offitiales possint facere inveniri in capitulo dicti comunis usque in quantitate solidorum duorum denariorum vice mercede qualibet et ab inde infra et non ultra.

Quod potestas non possit aliquem confinare capitulum. CCviii

Statuimus et ordinamus quod potestas civitatis Castelli qui nunc est vel pro tempore fuerit in dicta civitate nec aliquis ex suis offitialibus possit vel debeat aliquem vel aliquos cives aut comitatenses dicte civitatis vel comitatus confinare seu ad confinia designare pro aliquo delicto vel maleficio commisso aut comittendo directe vel per obliquum aliqua ratione vel causa pena mille librarum denariorum de suo salario pro qualibet vice qua fuerit contra factum in quibus debeat per maiorem sindicum dicti comunis ex processu condempnari et tempore sui sindicatus per camerarium retineri. Et nichilominus non valeat id quod fieret nec teneat ullo modo.

Quod potestas non possit se absentare a civitate capitulum. CCviiii

Item providimus et ordinamus et cetera quod nullus potestas dicte civitatis ex aliquis ex suis offitialibus ante tempus sui sindicatus aut ante finem temporis sindicatus possit se a dicta civitate aliqualiter absentare. Donec per maiorem sindicum dicti comunis fuerit per sententiam absolutus pena quinquaginta librarum denariorum cuiuslibet contra facienti auferenda per sindicum maiorem dicti comunis. Et quod domini priores populi dicte civitatis non possint alicui potestati dicte civitatis dare vel concedere licentiam tacite vel expresse ante finem temporis sui sindicatus ad dictam penam nisi obtineretur per duas partes in consiliis opportunis dicte civitatis. In quibus maior sindicus dicti comunis non possit in aliquo consentire sub dicta pena. Et si consentiret non valeat

Quod forensis non possit aliquem denumptiare vel accusare nisi de iniuria sibi illata capitulum. CCx.

Idem dicimus et ordinamus quod nullus forensis vel possit vel ei liceat denumptiare vel notificare secrete vel palam aliquem vel aliquos cives vel comitatenses vel districtuales dicte civitatis coram domino potestate seu eius iudice vel offitiali tamen propter quod fuerit de aliquo vel aliquibus delictis commissis vel in futurum comittendis contra aliquos vel alios quocumque modo. Et si contra fieret non valeat nec teneat ipse accusationes seu denumptiationes nec super eis procedi possit nec ipsas recipere ad penam centum librarum denariorum cuiuslibet contra facienti que de salario domini potestatis retineri debeat absque alia condempnatione. Et insuper processus et condempnatio quod et que fieret non valeat nec teneat nec ex ea executio aliqua fieri possit ipso iure vel rei. Et predicta

4

Non bendicent

non uendicent locu in offensionib que fieret forensib i psonis ul rebz pprijs ipoz
in quo casu ipi forenses accusare possint 7 ualeat 7 qd sup eis fiet roboris hat firmit

Casso quia
dampnabile

Qd potas ul sindic no mictat beruarios i comitatu - capl CCXI

Statuim 7 ordi q dns potas n sindic maior dci cois ciuit castelli n aliqs alius offici
dci cois possit nec eis liceat audeat ul sumat mictere aliquem ul aliquos beruar
seu familiares ipoz. bay. seu nuptios dci cois in comitatu ul districtu castelli. occone cita
tionis seu citationu fiendis de sindicis. ul gualdarijs castroz ul uillaz comitat ciuit
castelli pfideiussorib. pmissorib. seu occone fideiussorum 7 pmissorum p ipos sindicos ul
gualdarios fiend ul pstandis sm forma statuti 7 ordi dci cois. Et et occone executionu
et exactionum aliquaz pdempnationu seu dapnoz dci cois fiend qt pdcos sindic siue

al ad alias sin
gualdos

gualdaios vel pexactione aliquoz datioz iposotoz seu iponendoz p coe pdcm. fiend
(aliqs gabellaz ul; seu fumoz)
a sindic ul gualdarijs supdcis. n et pcogendo ipos gualdaios ad denuptiandu aliquos
dapnu dantes seu de dapnis datis qt coz uoluntate. sine expressa licentia habenda
a dnis poribz ipli pt tpe i offitio existentu que licentia aparere debeat inscriptis manu
cancellarij cois. aut nost duoz poru ipli. ad pena libz uigintiqnqz soli coi p qlz qt
pdca ul aliqd pdcoz faciente p camerariu dci cois retinenda. 7 q p maiore offitiale
sindicu dci cois tpr sindicatus dci offitial ul rector debeat pdepnari. Et ad penam
s. centu den pquolz bay siue nuptio 7 qualz uice qua qt pdca fecerit. uz eundo
dta de ca i comitati ad faciendu pdca ul aliqd pdcoz. Et q dns potas 7 maior sindicus
7 qlz coz possint 7 eis liceat qt pdcos bay q ires idem comitatu absqz licentia supdca et
qt pdca uenerint infra octo dies pputandos a die qua dcos bay qt fecit ul qt pdca
uenerit. elapsis uo dcis octo dieb minime accusare possit. Et in pdcis qt pdcos re
ctores seu offit sufficiat pbatio duoz. ul unius testis pbantis de pu. forma cu iuramento
affirmantis. Et qt balitores sufficiat 7 hrat pplena pbatione iuramentu accusantis ul
denuptiantis

Qd nullus rector pingat arma i palatio - capl CCXII

Statuim 7 ordi q nullus rector ul offitialis ipli ul cois castelli possit ul debeat
pingere seu itallare. aut pingi ul itallari facere i palatijs dci seu domib habit
dni potatis. seu in portis ul muris ciuit pdce. aliqua arma seu armoz figuras
ul singna sub pena libz. centum den p quolibz 7 qualibz uice qua qt factu fuit
in quib offitialis qt faciens in suo sindicatu p maiore sindic dci cois de facto sinali
pdepnet. Et pictor. magr. siue itallatoz. siue sculptoz. q pdca pinxerit seu in

seu in talliauerit penam librarum quinquaginta de ipso facto incurrat. Et dictus dominus Sindicus
maior possit et teneatur et debeat sub pena librarum centum denariorum cognoscere, procedere adversus
cuiuslibet accusantis seu denumptiantis secrete et palam, et repertos culpabiles punire et condempnare
in penis predictis. Et nomen accusatoris et denumptiantis teneatur in secreto. Et etiam dictus Sindicus
maior die sequenti post condempnationem de eo factam dictus predictis sub pena centum librarum denariorum
arma que contra predicta pingerent designarent vel intalliarentur abbolleri, abradi
ac vastari facere teneatur. Et etiam adversus dictos priores populi tollant predicta et abbolleri
debeant penam

Quod non possit renumptiari accusationi seu petitione in curia Iudicis appellationis capitulum CXIII

Statutum et ordinatum quod dominus potestas vel aliquis ex iudicibus ipsius seu officialibus eiusdem. Nec
aliquis alius Iudex rector vel officialis communis castelli presens et futurus non possint
vel debeant recipere scribere vel admictere aliquam renumptiationem benefitii appella
ndi seu appellationis vel alicuius iuris seu defensionis que fieret sponte vel
alio quocumque modo, etiam cum iuramento per quacumque personam super aliqua causa questione vel
processu seu sententia vel condempnatione criminali. Nec etiam cogere vel compellere aliquam
personam ad renumptiandum benefitio appellationis vel alicuius iuris seu defen
sionis super aliqua causa sententia vel condempnatione criminali. Et si que renu
mptiationes in futurum fieret contra predictam formam seu facte apparerent non valeant
nec teneant ullo modo. Et ipsis renumptiationibus non obstantibus quilibet possit
et ei liceat appellare a questione, causa, sententia seu condempnatione crimina
li super qua appareret renumptiatio facta esse. Et etiam appellationem prosequi et de talibus
appellationibus procedi et cognosci possit per Iudicem appellationis et maiorem Sindi
cum communis ac si nulla renumptiatio facta esset. Rector vero vel officialis qui re
numptiationem aliquam contra predicta receperit scripserit aut fieri fecerit in quingentis
libris denariorum communi castelli vice qualibet sindicalis condempnetur

Quod petitio sive libellus in curia appellationis non possit retrahi capitulum CXIIII

Item statutum et ordinatum est quod nullus possit vel debeat aliquam petitionem sive libellum super furto
quam seu quas exhibuerit contra aliquem rectorem seu officialem forensem dicti vel baractaria
populi vel communis presentis vel futurum in eius sindicatu retrahere. Et quod nullus civis vel
comitatus castelli possit vel debeat esse advocatus vel procurator aut fideiussor
alicuius rectoris Iudicis vel officialis forensis dicti communis in suo sindicatu sub pena

lbr. centū den̄ cuil3 c̄t facienti. 7 pquali uice q̄ pena de facto p sind'
maiorem a c̄t faciente auferat. Et insup c̄t pdc̄a nullus ad fideiussionē
peuratioēm. ul aduocatioēz p offitiale aliquē admictat Itē q̄ q̄l3 teneat
et debeat ee' anocat' 7 peur' cuiuscūq3 ciuis ul comitatiu castellanj c̄t quos
cumq3 rectores ul offitiales forēses dc̄i cōis ad sindicatum stantes p opētēti
salario. sub pena lbr. centū den. cuil3 c̄t facieti. de facto p sindos maiorē
auferenda. Et in eadē pena ī currat dc̄i sindi si negligēs fuīt ī pdc̄is. Et
nichō teneat' dc̄i sindi anocatos ciuitat pdc̄e p duos ul tres dies ante
q̄ icipiat sindicatū alicui rectoris ul offit' pdc̄or. Iurare faciat q dictis
rectorib3 ul offit nō asistet c̄t pdc̄a in eor sindicatu palā ul secrete

Q. Vt p cancellariū nō fiat apothixa solutiōis n̄ po scripta ī libro capitulo CCXV

Statum(us) 7 ordi. q nulle apothixe solutiōis que fieri occurrerit ul de
beret quacumq3 de cā ī futurū p cancellerium dc̄i cōis fieī ul scribi po
ssint ul debeant. nisi primo talis solutio debiti de quo ul qbus fieī debe
ret apothixa. scriptū 7 positum fuīt ī libro debitor dc̄i cōis manu cancellarij
eiusdem sub pena lbr viginti quinq3 den cuil3 c̄t facieti 7 pquali uice. Et sb
eadem pena. notario duor por apothixa aliqua c̄t pdc̄am formā scribente
Et pores ppl̄i apothixa aliqua c̄t pdc̄am formā fieī mandante. ul factam sigil
pena lbr quinquaginta p ipor quoli3 ipo facto incurreant. In quo quidem debitor
libro pdc̄o cancellerie sub dc̄a pena lbr viginti quinq3 den teneat 7 debeat ppa
manu scribere oīa debita siue salaria rector 7 offitialium dc̄i cōis ciuium
et forēsium psentium 7 futuror. eis 7 eor cuil3 p formā eor electiōis seu
statutor 7 ordi. dc̄i cōis ordinata ēent. seu ī futurum ordinerent. Et 7 ponē
in dc̄o libro quascumq3 alias expensas solutiōes 7 debita. p statuta ordina
menta ul reformatiōes dc̄i cōis ordinatas 7 pmissas. Et 7 pmissiōes
siue uoces que fierent p pores seu de ipor man sup incantib3 uendition
um redditum 7 puentus dc̄i cōis in ofitio gnāli. et de ipis fiēe libere
apothixam. Et ultra pdc̄as expensas debita solutiōes 7 salar. nil in pre
dc̄o debitor libro p dc̄m cancellarium ul aliam psona p debito scribi possit ul
debeat alīq modo sub dc̄a pena viginti quinq3 lbr. pquol3 7 quali3 uice. Et q̄
debitor libro cancellerie dc̄i cōis pdc̄a debita de qbus scribet seu faciet apothix.

cancellarie teneatur et distincte apud debitorem scribere manu propria quod facta sit tali debitori apodixa ponendo annos domini indictionem et diem qua apodixa fecerit de debito seu solutione supradictis. Sub pena librarum vigintiquinque denariorum predicto cancellerio inicte qualibet si quid obmisserit facere de predictis.

Quod fiat inventarium rerum communis et describantur in quodam libro. capitulum CCxxxi

Item provisum et ordinatum est quod per offitium ad hec per dominos priores populi et consilium sexaginta populi eligendos fiat et fieri debeat generale inventarium omnium et singulorum librorum scripturarum masaritiarum rerum armorum fulcimentorum arnesium et guarnimentorum predictorum scilicet cuiuslibet per se clare et distincte ab alio in quodam libro regalium foliorum expensis dicti communis ad dominorum priorum populi voluntatem emendo scribendo et publicando manu notarii offitialis seu massarii inventarii per dominos priores populi et consilium LX eligendo deponendo et conservando penes dominum maiorem sindicum dicti communis. Que quidem inventaria modo et forma predictis sic confecta et ordinata per dictum offitialem rectoribus offitialibus camere et capitaneis castrorum communis predicti et cuilibet eorum circha introitum eorum offitii assignentur et assignari debeant continue infucturum per publicum instrumentum manu publici notarii ipsi offitialis conficiendum. Et quod semper ultima die offitii cuiuslibet ex rectoribus et offitialibus supradictis offitiali dicti inventarii teneatur et debeat sub pena librarum quinquaginta denariorum pisanorum solvere inventarium tali rectori vel offitiali consignatum sibi pro communi recipienti integraliter consignari facere per publicum instrumentum manu sui notarii conficiendum. Et illud in simili novo rectori sive offitiali reassignare per publicum instrumentum et ab illa promissionem recipere pro communi per instrumentum per dictum eius notarium conficiendum de illo in fine sui offitii communi predicto seu offitiali pro tempore existenti integraliter reassignando per publicum instrumentum manu eius notarii conficiendum. Et huiusmodi assignationes stati domino maiori sindico facere manifestas. Illasque dictus eius notarius in dicto generali inventario registro seu libro suo debito loco per ordinem scribere et notare sub pena predicta. Rector vero capitaneus vel offitialis qui inventarium sibi consignatum integraliter non resignaverit duplum extimationis rei sive arnesium que sive quas non reassignaverit de facto communi predicto ipsius sindicatu per dominum maiorem sindicum compellatur et de eius salario per camerarium camere communis debeat retineri. De quibus rebus seu arnesibus assignatis stetur scripture dicti notarii et relationi offitialis predicti super dicto inventario pro tempore existentis et de earum extimatione ipsi offitialis iuramento. Et quod quantitates pecunie que pro extimationibus supradictis in communi pervenerit expendantur per camerarium communis ad instantiam dominorum

III

prior(um) ipsi(us) (et) sindic(orum) maioris memendo (et) premendo res (et) arnesia d(i)c(t)i inventarii per
d(i)c(tu)os (et) in p(re)d(ic)to assignent. (et) s(er)vent(ur) in suo debito inventario p(er) notariu(m) cu(m) officiali
p(re)d(ic)to ut p(re)d(ic)it(ur) deputando.

Q(uod) massarius co(mun)is debeat e(ss)e etatis. xxx. annor(um) – cap(itu)l(u)m CCxxvij

Item statutu(m) (et) ord(inatum) e(st). q(uod) d(ic)ti massarius sive officialis inventarii (et) cu(m) notario. de quib(us)
i(n) p(re)cedenti cap(itu)lo fit m(en)tio. (et) q(ui)l(ibet) eor(um) sint (et) e(ss)e debeant ad min(us) etatis. xxx.^ta^ annor(um)
et eor(um) officiu(m) deinceps no(n) h(abe)at s(ed) ipsi(us) officiu(m) possint i(n)p(re)s(e)nti reformari. quando (et) quoti
ens d(omi)nis prior(i)b(us) (et) co(n)silio. lx. videbit(ur) (et) fiat d(i)c(t)a electio p(er) sex mensib(us). cu(m) salario p(er) ip(s)os
d(omi)nos prior(es) (et) co(n)siliu(m) deputando.

Q(uod) q(ui)l(ibet) teneat(ur) solv(er)e co(n)dep(n)atione(m) recollecta i(n)fra. xv. dies cap(itu)l(u)m CCxxviij

Item p(ro)visum e(st). q(uod) q(ui)lib(et) teneat(ur) (et) debeat solv(er)e co(n)dep(n)ationes de eo i(n)futurum
fiendas cam(er)ar(io) d(i)c(t)i co(mun)is p(ro) co(mun)i recipienti i(n)fra. quindecim dies co(m)putandos a die fer(ende)
co(n)dep(n)ationis si a tali co(n)dep(n)atio(n)e seu s(ente)ntia co(n)dep(n)ationis no(n) fuerit appellatu(m). Si v(er)o ab ea
fuerit appellatum. i(n)fra decem dies a die late s(ente)ntie sup(er) cu(m) appellationis co(m)putandos. ad
penam quarti pluris dicte co(n)dep(n)ationis. et cu(m) dicto quarto pluri dicte co(n)dep(n)ationes post
lapsum dictor(um) t(er)minor(um) exigatur (et) exigi possit (et) debeat p(er) rectores (et) officiales d(i)c(t)i co(mun)is
p(ro) co(mun)i p(re)d(ic)to a co(n)dep(n)atis (et) fideiussorib(us) eor(um). Alias d(i)c(t)e co(n)dep(n)ationes vel aliqua ear(um) can
cellari no(n) possint de actis sive libro co(n)dep(n)ationis d(i)c(t)i co(mun)is, n(is)i eis cu(m) d(i)c(t)o quarto pluri
integraliter p(er)solutis. Et simili m(od)o teneantur (et) debeant solv(er)e co(n)dep(n)ationes recollectas
iam factas. i(n)fra quindecim dies co(m)putandos a die pri(m)e late n(is)i ab ea fuerit appellatum
ut sup(er)ius d(i)c(tu)m e(st). (et) si co(n)firmata fuerit solv(er)e teneat(ur) i(n)fra. decem dies a die late s(ente)ntie sup(er)
appellatio(n)e nu(m)erandos. ad d(i)c(t)am pena(m) quarti pluris. Et d(i)c(t)a pena quarti pluris no(n) h(ab)eat
locum i(n) co(n)tumacib(us) n(is)i in detentis i(n) carcerib(us) co(mun)is. Et p(re)d(ic)ta i(n)telligant(ur) ad p(re)se(n)tia p(re)t(er)ita
(et) fictura. (et) se extendat.

Q(uod) aliq(ui)d laborerium co(mun)is no(n) possit co(n)cedi n(is)i ad incantu(m) cap(itu)l(u)m. CCxxviiij.

Item statutu(m) e(st) q(uod) d(omi)ni priores ipsi(us) q(ui) nu(n)c sunt i(n) d(i)c(t)a civitat(e) vel i(n)futur(um) erunt. non
possint n(ec) debeant dare vel co(n)ced(er)e ad acottimu(m) seu locare ad faciendu(m) fieri
opus seu laboreriu(m) aliq(ui)d p(ro) co(mun)i. n(is)i solu(m) ad incantu(m) i(n) co(n)silio g(e)n(er)ali. Et tu(n)c illi p(er)
que promiserit p(re)tio tale laboreriu(m) sive opus co(mun)is p(ro)miserit se facturu(m). ad penam
libr(arum) quinquaginta p(ro) quolib(et) ip(s)or(um).

47v

Quod omnes reformationes que in futurum fierent scribantur per cancellarium in statutis communis capitulum CCXX.

Item provisum est quod omnes et singule provisiones seu reformationes que in futurum fierent que tangerent factum communis scribantur et scribi debeant in libro statutorum dicti communis qui moratur penes dominum maiorem sindicum per cancellerium dicti communis in cartis pecudinis expensis dicti communis. Et quod sindicus maior dicti communis qui pro tempore est et pro tempore fuerit erit sit et esse intelligatur executor predictarum omnium provisionum et cuiuslibet earum. Et quod observantia cognitio et executio ad offitium dicti maioris sindici pleno iure pertineat et expectet. Et de predictis omnibus et quolibet eorum possit et teneatur vinculo iuramenti et sub pena librarum centum denariorum in qua ipso facto incurrat procedere inquirere et cognoscere ~~tam ex suo offitio quam~~ et ad petitionem cuiuslibet accusatoris seu denuptiantis secrete et palam et culpabiles in aliquo predictorum repertos punire et condempnare pena et penis superius declaratis. Et sindicus maior in consitutionibus facere teneatur de predictis et specialiter contra duos priores populi ~~motavum~~ ipsorum, eorum qui familiare capitaneum castrorum. Per sindicum successorem suum in libris centum denariorum pro quolibet predictorum que de predictis culpabilem condepnare obmi serit sindicaliter condepnetur. Et duos culpabiles in vigintiquinque libris de communi condepnare

Quod iudex vel potestas teneatur solvere de suo sententiam rescissam. Capitulum CCXXI.

Statutum et ordinatum est quod si aliqua condepnatio vel sententia criminalis que daretur in futurum per dominum potestatem vel iudicem seu offitiales eius tolleretur cassaretur infringeretur seu revocaretur in totum vel in partem per iudicem appellationis propter aliquem defectum in processu commissum seu propter inperitiam iudicis vel curie seu alicuius ex rectoribus vel offitialibus supradictis. Quod sindicus minor communis predicti teneatur et debeat dare libellum coram iudice appellationis dicti communis contra iudicem sub cuius examine talis sententia lata fuit que revocata fuit. Et quod per dominum maiorem sindicum inquiri debeat de predictis ex suo offitio. Et in super talem sententiam que propter defectum seu inperitiam revocata fuit dictus sindicus maior predictus iudicem predictum seu potestatem cum quo fuit eorum predictorum faciat integraliter resarcire. Et intelligatur sindicus maior communis de predictis sub pena librarum centum denariorum contra rectores et offitiales predictos inquirere tempore eorum sindicatus teneatur et exequi effectualiter

Quod iudex appellationum non possit committere aliquam causam criminalem consulendam alicui. Capitulum CCXXII.

Provisum et ordinatum est quod dominus sindicus maior et iudex appellationum dicti communis pro tempore et qui pro tempore fuerint non possit vel debeat aliquo modo iure vel causa aliquam vel aliquas causas criminales que coram eo per futuris temporibus exponerentur committere consulendam decidendam diffiniendam vel terminandam alicui vel aliquibus iudicibus vel aliquibus collegiis civitatis castelli seu aliunde. Et si contra fecerit pena quinquaginta librarum

den. p qualz vice ipo fcō incurrat. Et insup talis omissio 7 qcqd vigore talis omi
ssionis sequeretur osuleret ul fieret sit nullu 7 nullius valoris. Et teneat
et debeat dcs dns sind maior 7 Jud appellat decas appellatiões 7 cas cminales
7 qualz eaz suo pprio iudicio 7 sua ppria sna diffinire 7 tminare de iure scdm
form statut 7 ordi dci cois. Et ut sind maior 7 Jud appellat iuste 7 rite studeat
diffinire puisum e q sind minor dci cois q p tpe fuit sub pena lbz. xxv. den
p quolz 7 qualz vice teneat 7 debeat dare 7 exibere libellu qt sind maiore
tpe sui sind. cora offitt q eu sindicabit de suo offitio de oi sna crimali ab
solutoria in totu ul ipteum tpe sui offitij data. Et sili m dari debeat libellus
p minore sindicum supdcm dno potati dce ciuit tpr ipi sindicat de omib cmina
libus snijs absolutorijs quas ipe tpe sui offitij pmulgabit. de qb qde snijs
absolutorijs dcs dns potas 7 sindic maior seu iud appellat 7 qlz ipoz p illos q
eos de eoz offitio sindicabut debeant expssius sindicari puiri 7 condepnari scdm forma
iur 7 statt dci cois. vz in ea qtitate qua eos dapnificauit p snijs absolutorijs
p eos seu eoz alique indebite latis. Et ut sind minor ipetis redd se debeat
prutiore hre debeat p sui remuneratioe labois s. duos p qualz libra toti ei i q
rector ul offit pdci extiterit condepnati pdcis occasioib ul aliqua eaz. que qtitt
ad ratioez pdcaz eide minori sindico p cois camerar libere 7 sine apothixa aliqua
psoluatur.

Qd masarius cois no cogat p aliquē rect ul offitiale. caplm. CCxxij

Item puider 7 ordi q nullus rect. Jud. ul offitial dci cois ciuis. ul forēsis
audeat ul psumat masariu cois psente ul venturu ratioe sui offitij. cogere
detinere grauare igetare ul quolibz molestare pdirectu ul p obliqu aliqua ratioe
ul causa sub pena. centu lbz den. in qb defacto p sindicu q eu sindicabit debeat
condepnari 7 de suo salario p camerariu cois debeat retineri quotiens qt factu fuit
pena sindico si i pdcis fuit negligens. centu lbz den qui p cam dci cois possit
7 debeat retineri

Qd masarius cois no faciat aliqd laborerīu sine lic pozu. caplm. CCxxiij

Item puisu 7 ordi e q masarius cois psens ul q p tpe fuit audeat ul pre
sumat aliquo colore. i aliquo palatio domo ul habitatioe alicui rectoris
ul offitialis dci cois pp ul fuct facere aliqd hedifitiu n expendere vigore offitij

masariat p aliqua re fienda in dcis locis seu in aliqb. ul pro aliqb factis fiendis aliqua qtitate pec sine expssa licetia 7 deliberatione prioru ppli p tpe i offitio existentiu pena . Centu lbz den quoties qt factu fuit in quib p maioze sindy dictis possit 7 debeat qdepnai

Qd nullus forensis emat possess i comitatu ppe qfines possess . caplm CCxxv.

Item puisum 7 ordi e . q nulla psona forensis . n aliqua alia psona peis dein tcps audeat ul psumat p directu ul p oblicu emere aliquas possessiones ul emi facere in comitatu pdco ppe qfinea ipi Ciuit p sonu anliare . n aliqua psona tali forensi ipas possessiones uende . sub pena 7 ad pena pquolz 7 qualz uice qnqgita lbz d . Et nichilo eptio seu uenditio qt dcam forz fcaz 7 facte uigore psentis statuti no ualeant n teneant . Ez ipo sint 7 ee itelligant nulle 7 nulla 7 nulli efficacie ul ualoris . Sup qb 7 quolz eoz dns potas possit teneat 7 debeat uinculo iuramenti pcede 7 iquirere p oem modu 7 uia qb sibi uidebit putalitate cois et reptos culpabiles qdepnare ipenis pdcis . Jnqb casib 7 quolz eoz cuilibz Ciui 7 comitatino liceat accusare et denuptiare 7 hat quarta ptem qdepnatiois exinde fiende . Et ad dandu materia dcis forensib hntib possess i dco comitatu fructus exipis possess pcipiendis 7 recolligendis deferendi ad ciuit castelli fiat 7 fieri debeat expens dci cois un liber q stare 7 consuai debeat penes maioze sindy dci cois i quo scribant oia noia dcoz forensiu habentiu possess i comitatu 7 ipoz possessiones 7 bona . Et q oi anno p dcm maioze sindy fiat extimatio 7 tassatio oium fructuu q recoliget ex dcis possess . et scdm dcaz extimatioez 7 taxatioez fructus p dcos tales forenses in dcaz ciuitate oi anno p totu mesez setbris deferri debeant 7 assignai dco maioi sindy ita 7 taliter q exipis fructib nulla possit fieri fraus . pena pquolz frae . 7 qlz qt faciete pqualz uice uiginti s d . 7 admissiois fructuu . Sup qb dcs sindy pcede et cognoscere possit 7 debeat sumarie 7 defacto 7 qt facientes punie . modo pdco

Qd dnoz poz notarii scribat i libro scptue deqb e rogati . caplm CCxxvi

Item puisu 7 ordi e . q oes 7 singuli not dnoz prioz ifuturu ptpz i offitio existentes uigore psentis statuti 7 uinculo iurameti 7 ex debito eoru offitij 7 adpena nichilo . uiginti qnqz lbz den . q de facto a qt faciete quolz et qualz uice p dcm maioze sindo dci cois qui eu sindicabit auferant p coi

III

49

Et teneat & debeat omnes & singulas scripturas que fieri occurrerit suo tempore de mandato prior. per ordinem & in & secundum quod sibi mandatum fuit per ipsos priores vel sex ex eis in concordia scribere in quaterno & ipsum quaternum publicum infine sui offitij dare & consignare dominis prioribus & eorum notario post eum successori. In quo quidem quaterno elapso termino sui offitij sub dicta pena quotiens contrafecerit non possit debeat vel valeat aliquo modo ide notarius scribere minuere abradere vel cancellare. Et simile penam incurrat quilibet prior & notarius tunc existens in offitio si predicta vel aliquid predictorum facere dimiserit vel consenserit quoquo modo quas penas dictus maior sindicus exigere teneat pro communi infra decem dies a die depositi eius offitij. pena dicto sindico centum librarum denariorum in quibus per successorem qui eum sindicabit condepnetur Insuper teneant & debeant dicti notarii sub dictis penis quotiens contrafecerit omnia & singula infra & imbreviaturas que fecerit de prouentibus communis & quolibet eorum distense distincte et per ordine sine diminutione aliqua. cum pactis. tempore. die. anno. loco. & testibus. ac pactis. stipulationes. obligatione bonorum. & guarentigie precepto. in libro prouentuum autentice scribere infra decem dies a die celebrati contractus. Qui liber stare & remanere semper debeat penes dominos priores populi ad hoc ut de continentia dictorum infrascriptorum sit & aliis semper reddere valeat certiores pro utilitate & comodo dicti communis. Et habeat & habere debeat dictus notarius pro labore dictorum infrascriptorum ab emptoribus ipsorum prouentuum illa quantitatem pecunie que ordinabitur per dominos priores tunc in offitio existentes / & per dictos priores dicti emptores cogi possint ad soluendum dictis notariis put eis indebitur

Quod omnes comitatini effecti cives a x. annis citra debeant habitare in civitate CCXXVII

Statuimus & ordinamus. Quod omnes & singuli comitatini civitatis castelli qui a decem annis citra effecti & creati sunt cives dicte civitatis teneantur & debeant pena predictis faciente. centum librarum denariorum. que de facto a contrafaciente quolibet per maiorem sindicum dicti communis pro communi auferat infra tres menses a die bapnimenti fiendi numerandos. venire habitare continue & familiariter in dicta civitate / & factiones reales & personales facere secundum formam et tenore sue citadinantie. Et nichilominus si predicta non fecerit & observaverit ipso facto cadat & cadere intelligatur ex nunc a benefitio sue citadinantie. & in pristinum statum reducantur in quo erat ante quam effecetur cives / & reducti esse intelligantur & sint. & nichilominus soluant penam predictam. Statuentes insuper Quod omnes & singuli comitatini dicte civitatis qui ad benefitium citadinantie infucturum assumentur seu recipientur pro communi predictum sub dictis penis teneantur & debeant infra duos menses a die facte citadinantie com

43v

putandos uenire ⁊ habitare familiariter ⁊ cotinue i dc̄a ciuit. Et de p̄dcis et quolꝫ p̄dcor teneat̄ sind' maior dc̄i cōis igr̄e ⁊ inuestigāe et rep̄tos culpabiles de facto punīe sine strepitu ⁊ figura iudicij. oī mēse semel ad minꝰ. sub pena uigintiqꝫ lbr̄ dn̄ quot̄ gt̄ fecerit. Saluo q p̄dc̄a nō itelligant̄ i nobilib; de uallebrustosa.

Ut priores ⁊ not̄ extracti ad offit̄ priorat̄ ueniāt ad offitiū. capitlm. Cxxviiij

Prouiderūt ⁊ ordīs. q oēs ⁊ singli qui pfuturo tp̄e ad offitiū priorat̄ ul notariatus eiusdꝫ offitij extrahent̄ ul eligent̄ expresse teneant̄ ⁊ debeant uenire ⁊ intrare ad dc̄m offitiū priorat̄ ul notariat̄ put fuerit extracti ul electi. infra octo dies si fuit prior. ⁊ si fuit notari infra qnqꝫ dies. a die q̄ icipē debebit offitiū p̄x cōputandos. ad penā uigintiqꝫ lbr̄ dn̄. pquolꝫ ⁊ qualꝫ uice qua gt̄ factū fuit. Quā qdē penā dn̄s potas dc̄e ciuitat̄ q ptp̄e fuit possit auct̄ p̄sentis statt̄ teneat̄ ⁊ debeat infra qnqꝫ dies a die lapsi tmini supdi p̄x cōputandꝫ de facto sine scptura ⁊ figura iudicij a gt̄ faciente quolꝫ exigē ⁊ deuenire facē i cōi. Et si dc̄s potas p̄dc̄a nō fecerit pdat de suo salario. quīgētas lbr̄ dn̄. in qbꝫ pmaiore sind' dc̄i cōis debeat cōdēpnāi et retinēi p cam̄ dc̄i cōis p cōi p̄dc̄o. pena dc̄s sind' ⁊ cam̄. qngētar lbr̄ dn̄ si p̄dc̄a nō fecerit iqbꝫ p sind' qeos sindicabit debeat expssim̄ cōdēpnāi. Et nichilo priorꝫ. ul not̄ qui infra dc̄m tminū nō uenerit ad dc̄m ei offitiū exercendū ab eius offitio pinde illa oīo sit ⁊ itelligat̄ puatus. ⁊ ab extione ul electiōe alterius prioris. ul notarij p dn̄os priores sp̄li more solito pcedat̄. Saluo tn̄ ⁊ reseruato q si prior ul not̄ q fuit extract̄ ul elect̄ ad p̄dc̄m offitiū priorat̄. ul not̄. corā dc̄is priorib; tūc i offitio existentib; priorat̄ infra qnta die. a die quo extractus ul electus fuit. p̄x cōputandꝫ legiīe pbauit se tp̄e extractiōis ul electiōis fuisse absente a ciuit̄ castelli p uiginti miliaria. ul ultra. ul fuisse ifirmitate grauatum q ad dc̄am penā minime teneant̄. Que pbatio utrū fuit legia ī ne remaneat ipuisione dn̄or priorꝫ tūc i offitio existētiū. ⁊ id qd ipc̄is fuit ob teptum inter eos ualeat ⁊ teneat ⁊ plenā hāt robolis firmitate. Et p̄dc̄a nō itelligant̄ i potestatib; castri ciuitatis q ptp̄e fuerit electi ad ipm̄ offitiū potestarie

Quod maior sindicus possit exigere condepnationes — Capitulum CXXVIIII

Item statuimus et ordinamus quod maior sindicus dicti communis possit teneatur et debeat exigere omnes et singulas condepnationes factas et fiendas per potestates et quoscumque rectores et offitiales dicti communis. Et omnia et singula legata et relicta seu alio quocumque modo debita dicto communi. Et pro eorum omnium habeat et habere debeat duos solidos denariorum pro qualibet libra eius quod devenire fecerit in commune. Salvo quod non possit se intromictere de condepnationibus alicuius rectoris vel offitialis factis durante tempore dicti rectoris vel offitialis qui talem condepnationem fecerit. Et in predictis omnibus et quolibet predictorum dictus sindicus habeat arbitrium sicut et qualiter habet in executione datiorum ex forma statuti dicti communis.

Quod offitiales teneantur reformationem facere in eorum termino de represaliis non concedendis. Capitulum CXXX

Providerunt et ordinaverunt quod quilibet offitialis dicti communis in posterum eligendus per commune castelli seu minister teneatur et debeat in principio sui offitii in suo communi facere sollempniter reformari quod per directum vel per obliquum represalie non concedentur contra commune castelli vel singulares personas ipsius communis tali offitiali vel alteri pro eo occasione sui sindicatus et talem reformationem in principio sui offitii coram dominis prioribus dicte civitatis in forma publica exhibere. Et si contra factum fuerit talis electio sit inanis.

Quod nullus laboret terras exbapniti. Capitulum

Statuimus et ordinamus quod nulla persona audeat vel presumat laborare seu laborari facere aliqua bona alicuius exbapniti magnatis de quibuscumque dominibus pena ducentarum librarum denariorum pro quolibet contrafaciente et qualibet vice. Et quilibet possit delinquentem denuptiare seu accusare et habeat medietatem bapni. Et quilibet offitialis dicti communis possit cognoscere de predictis per accusationem denuptiationem et etiam per inquisitionem. Et predicta locum habeant ad futura tantum.

Quod capitaneus cassari castri civitatis teneat in cassero farinam. Capitulum CXXXI

Item quod quilibet capitaneus cassari castri civitatis teneatur fieri et tenere continue toto tempore sui offitii decem staria bone farine grani. Et quilibet capitaneus cassari castri Cellis octo staria farine boni grani in dictis cassariis pena quinquaginta librarum pro quolibet contrafaciente auferenda de facto per sindicum maiorem dicti communis qui sindicus teneatur mictere semel in edomeda unum ex suis notariis ad dicta loca ad videndum si dicta farina est in dictis casseris necne. Et contrafacientes punire et condepnare in dicta pena. Et communitates castri civitatis et Cellis teneantur mictere dictam farinam in dictis casseris infra xv dies a die notificationis facte per dominos priores scrinea tante capacitatis.

Quod capitanei castrorum teneantur satisdare coram domino sindico. capitulum CCXXXII

Item statuimus et ordinamus quod omnes et singuli capitanei quorumcumque castrorum communis castelli et ceteri alii offitiales communis civitatis et comitatus qui infuturum eligentur ad aliquod offitium communis per dominos priores populi presentes et qui pro tempore fuerint pro predictorum aliquo statuto vel alio quocumque modo ante quam vadant exercendum vel ante quam se in administratione ipsorum offitiorum in aliquo intromictant, teneantur et debeant iurare satisdare et promictere coram domino maiore sindico communis castelli vel eius curia qui pro tempore fuerit de eorum offitio bene et legaliter exercendo et de illa quantitate pecunie que soluti sunt satisdare seu que dominis prioribus placuerit. Et ante dictam satisdationem et iuramenti prestationem non possint se in dictis offitiis intromictere vel in administratione eorum. Et si se intromicterent non valeat id quod fecerit immo ipso iure sit nullum nullius efficacie vel valoris existat. Et talis offitialis ex tunc sit et esse intelligatur ipso iure a tali offitio et eius administratione privatus in totum.

Quod sindicus non absolvat potestatem nisi prius dederit scriptum condepnationes suas camerario in cartis pecudinis. capitulum CCXXXIII

Item statuimus et ordinamus quod dominus sindicus maior dicti communis presens et qui pro tempore fuerit non possit absolvere nec absolutionem facere de domino potestate aut offitialibus ipsius nisi primo assignaverit camerario seu massario dicti communis pro communi recipienti exemplum condepnationum omnium per eum factarum tempore regiminis ipsius in publicam formam in cartis pecudinis sub pena centum librarum denariorum dicto sindico in quam ipso facto incurrat.

Quod nullus fornaciarius vel tintor emat ligna. capitulum CXXXIIII

Statuimus et ordinamus quod nullus fornaciarius, aut fornarius aut tintor in civitate vel comitatu castelli per se vel alium possit vel debeat emere vel emi facere aliqua ligna grossa sive refixa pro comburendo in eorum arte seu ministerio eorum artis seu ea comburere vel comburi facere in ministerio eorum artis dicta ligna grossa seu refixa. Et qui contra fecerit penam librarum quinquaginta denariorum pro quolibet et qualibet vice et qualibet salma dicto communi incurrat. Et quilibet possit accusare et denumptiare et habeat medietatem dicte pene. Et nichilominus de predictis procedatur inquiratur et inquiri debeat per dominum potestatem eiusque offitiales et per sindicum maiorem et per notarios et offitiales dampnorum datorum et repertos culpabiles puniet in pena predicta. Et ipsorum ligna predictorum presentis ordinamenti vetita que invenirentur penes aliquem predictorum per notarios predictos amictat dicta ligna vetita. et notarii qui ea invenerit lucretur pleno iure.

… molendinarii non deponat sacchia cum blado nisi ad domum domini. capitulum CCXXXV

Item provisum et ordinatum est quod deinceps nullus molendinarius vel molendinaria de civitate vel comitatu castelli vel aliunde audeat vel presumat aliquod genus bladi vel leguminis quod acceperit vel portaverit pro molendo deponere scarcare intromictere vel sacchum talis bladi vel

II

leguminis aperire vel desligare seu apertos vel desligatos tenere nisi ad portas cum ipsa
blada vel legumina fecerint ponderari officialibus communis. Et postquam facta fuerit exinde farina
modo predicto deponere starcare commutare seu sacchum farine aperire vel desligare portare
vel tenere nisi solum ad portas cum ipsam farinam fecerit ponderari officialibus supradictis et ad do-
mum illius cuius fuerit farina ad penam cuilibet contrafacienti et pro qualibet vice decem librarum exigenda
de facto per maiorem sindicum dicti communis seu dominum potestatem ac officiales gabelle dicti communis. Et cuilibet civi
et comitatino sit licitum accusare et denumptiare et habeat medietatem banni et nomen eius teneatur
in secreto

Quod sindicus maior notificari faciat [illegible] certis sindicatus potestatis. capitulum CCXXXVI

Cass quia non [illegible] observat

Item provisum et ordinatum est quod dominus sindicus maior dicti communis qui pro tempore fuerit ad minus quinque diebus ante
initium sindicatus domini potestatis. sindicatus maioris. notum planum communis castelli et cuilibet ipsorum qui pro tempore
fuerit teneatur et debeat per publicum bapnimentum. et etiam per suas proprias litteras per baiulos communis mictendas
significari facere omnibus sindicis et gualdariis comunium et singularum castrorum locorum et villarum comitatus
castelli. quod prima vel secunda die sindicatus rectoris vel offitialium coram eo compareat ad opponendum
quecumque opponere voluerit contra dictos rectores vel offitiales vel familiares quoscumque occasione et maxime occasione
gravaminis eis eorum vel alicuius eorum mandato illato vel facto. Et dominus sindicus teneatur dictos
sindicos comparentes et gualdarios examinare super inquisitione per eum formata contra rectores vel offitiales
et quos invenerit illicitas extorsiones seu exactiones a comitatinis. et intelligatur et ipsos fecisse
illicitas extorsiones et exactiones si baiulus qui fuerit cum famulis predictorum offitialium aliquid acceperit
ab aliquo comitatino ultra statutum per formam baiulis concessum. Et insuper quod illicite extortum seu
exactum fuerit a dictis comitatinis eis duplicatum per offitiales predictos faciat reddi. baiulum vero
qui predictas exactiones sic vetitas cum dictis familiaribus fecerit in libris quinquaginta denariorum vice qualibet
per dominum sindicum expressius condempnet. Quilibet baiulus qui dictas licteras portabit habere et habere debeat
pro quolibet eorum pro qualibet porta a camerario dicti communis viginti solidos denariorum de pecunia dicti communis. et nil aliud
accipere possint vel habere pena librarum decem denariorum pro quolibet et qualibet vice in quibus de facto per sindicum
condempnetur. Et si sindicus maior predicta non fecerit in libris ducentis denariorum per successorem debeat
communi predicto condempnari. Et predicta non vendicent sibi locum durante presenti guerra. et ad preterita
presentia et futura extendantur

Quod creditor possit accipere tenutam domus sui debitoris. capitulum CXXXVII

Item quod quilibet creditor possit et ei liceat pro suo credito accipere tenutam et tenutam domus habitationis sui debitoris et deinde ipsum debitorem accusare et deinde percipere de bonis dicte tenute quolibet mense. Et si dictum debitum fuerit a XXV libris denariorum infra, adepnet debitor de bonis dicte tenute in centum solidos denariorum. Si vero fuerit debitum a viginti quinque libris denariorum supra, adepnet debitor [illegible] libras decem denariorum pro qualibet vice solvendo camerario dicti comunis. Et intelligatur quod [illegible] fuisse tenuta per creditorem si ipse vel familia sua intraverit domum dicti debitoris et habeatur pro plena probatione. Et quod quilibet creditor accusatione ut predicitur fienda possit retrahere ipsam missionem a die porrecte accusationis computando si solverit primo camerario supradicto decem solidos denariorum si debitum fuerit a XXV libris denariorum infra, et si fuerit a XXV libris denariorum supra viginti solidos denariorum eorum.

…er sman…
quer Lara…

De offitio Jud(icis) mallore(um) capl(m) — primu(m)

Statuimus (et) ordinam(us) q(uod) potestas ul(timus) Jud(ex) sup(er) mallys deputatus de o(mn)ib(us) (et) singulis
mallys c(om)mictere iudicare possit teneat(ur) (et) debeat s(ecundu)m for(m)am capitulor(um) loquentiu(m) de
malefitiys ul(timus) s(ecundu)m ius co(mun)e ubi statutu(m) locu(m) no(n) h(ab)ret bona fide sine fraude remo
to hodio p(re)tio ul(timus) p(re)cib(us). Et postq(uam) senserit (et) eis ul(timus) alicui eor(um) mostratu(m) fuerit denump
tiatio(n)e ul(timus) accusatio(n)e f(ac)ta p(er) eu(m) ul(timus) p(er) eos q(ui) dicerent(ur) passi iniuria(m) e(ss)e ul(timus) offensam
p(er) patrem filiu(m) ul(timus) aliam c(on)iuncta(m) p(er)sona(m) eis ul(timus) alicui eor(um) aliq(u)od malliu(m) fore factu(m) i(n) Civitate
castelli ul(timus) ei(us) destrictu c(om)pellat partes seu malefactores ante se venire sive eu(m) ul(timus) eos
qui receperint iniuria(m) ul(timus) offensa(m) i(n)fra t(er)tiam die(m) ul(timus) ad eu(m) seu eos vadat Jud(ex) ul(timus) notari(us)
si venire no(n) posset passi ul(timus) lesi et eis faciat dic(er)e veritate(m) sup(er) negotio de quo q(ue)rit(ur)
et nulla(m) falsitate(m) i(n)duc(er)e sup(er) eo de quo q(ue)rit(ur). Et q(uod) potestas (et) Jud(ex) mallor(um) (et) q(ui)libet
ipor(um) possit (et) possint i(n)q(ui)r(er)e (et) i(n)q(ui)sitione(m) fac(er)e de o(mn)ib(us) (et) singulis mallys que c(om)mictere(n)t(ur)
i(n) Civit(ate) castelli ei(us)q(ue) co(m)itatu (et) districtu quocu(m)q(ue) (et) qualit(er)cu(m)q(ue) dum modo ipor(um) ul(timus) alteri(us)
eor(um) pena ascenderet ultra q(ua)ntitate(m) viginti q(ui)nq(ue) lib(rarum) den(ariorum). Si v(er)o infra ascenderet mi
nime i(n)q(ui)r(er)e possit. In adulterio v(er)o minime p(er) i(n)q(ui)sitio(n)em p(er) potestatem ul(timus) aliq(ue)m offitialem
co(mun)is p(ro)cedi possit.

Que p(er)sone possit accusare i(n) mallefitijs capl(m) — s(ecundu)m.

Item statuim(us) (et) ord(inamus) q(uod) q(ui)l(ibet) passus i(n)iuria(m) ul(timus) offensa(m) possit accusatio(n)em (et) denu(m)pt(iationem)
fac(er)e cora(m) d(omi)no potestate (et) Jud(ice) mallor(um) de i(n)iurys (et) offensis sibi i(n) sua p(er)sona(m)
f(ac)tis (et) illatis et reb(us). (et) etia(m) pater. mater. fily. fratres. nepotes. patrui. (et) avun
culi. (et) q(ui)l(ibet) alia c(on)iuncta p(er)sona offenso tm. (et) no(n) alys. (et) de(bea)nt accusatio(n)es (et) denumptiatio(n)es
possint fac(er)e i(n)fra duos menses a die p(er)petrati mallij c(om)putando / solummodo. post duos
menses v(er)o no(n) recipiant(ur) accusatio(n)es (et) denumptiat(ione)s p(re)d(ic)te si facte no(n) fuerit ut dictu(m) e(st). Et
que dicta sunt de accusatio(n)ib(us) faciendis i(n)fra duos menses tm. i(n)telligant(ur) (et) locu(m) habeant
i(n) mallys p(er)petrandis i(n) p(er)sonis ho(m)i(nu)m (et) p(er)sonar(um) offensar(um) tm. Excepto homicidio de quo et
de alys mallys p(er)petratis extra p(er)sonas offensas possint accusatio(n)es fieri (et) denumptiat(iones)
p(er) personas sup(er)dictas p(er) q(ui)nq(ue) annos c(on)tinuos. Hoc (et) salvo q(uod) de homicidys, tradimentis /
furtis (et) robbarys / (et) falsitatib(us) cuil(ibet) sit licitu(m) accusare (et) denumptiare / quas q(ui)dem accu
satio(n)es iam dictas om(n)es (et) singulas factas (et) faciendas ut dictu(m) e(st) teneat(ur) potestas et
Jud(ex) mallor(um) q(ui) cu(m) eo erit recip(er)e (et) o(mn)ia (et) singula i(n) ip(s)o facto necessaria (et) oportuna facere
ita tm q(uod) Jud(ex) (et) not(arius) mallor(um) recipiat testes / (et) de accusatio(n)ib(us) (et) testib(us) copia(m) faciat si
a partib(us) fuerit petitu(m) ab ip(s)is ul(timus) ab alt(er)o eor(um). ~~Et i(n)fra triginta dies c(on)tinuos post~~
iuramentu(m) a partib(us) p(re)stitu(m) teneat(ur) (et) debeat potestas iudicare (et) s(ente)ntiare sup(er) ip(s)o f(a)c(t)o
i(n) c(on)silio g(e)n(er)ali no(n) obstantib(us) aliq(ui)bus / (et) valeat (et) teneat ip(s)a s(ente)ntia que lata fuerit s(ecundu)m

partib; z absentib; citatis z no citatis etia si nullus adusarioz fuerit presens du
modo i sna adsint que adesse debent ad pena Centu lbz den. Et potas z Judx
malloz teneant ipas snas exequi reinuenire z pcurare ut ois ad effectum
vadant p bona ipoz z fideiuss eoz. Et si potas z Judx negligentes fuerit ipdis
et pdta no fecerit de eoz pprio salario z feudo codepnatiões ipas solue tene
antur. Item q potas futurus semp possit ognoscere z diffenire de oib; mallys
ppetratis tpe pteriti potatis sm forma statuti cois civit pdce p ut poterat
potas pterius de qbus cognitu no erat.

Quod quilibz teneat psequi accusatioem caplm —— iij.

Item statuim, ordx q qlibz teneat z debeat psequi z pbare accusationem
seu denuptiatioez qua de aliquo fecerit infra tminu sibi assignatu p Judx. toffer
q hit ognosce de pdcis pena z banno vigiti s. d. p qlz accusato. Et q siqs calu
pniosam ul falsam accusationa ul denuptiatione fecerit de aliquo codepnetur
in ea pena i qua codepnai debet talis accusatus ul denuptiatus si dta accu sive
denuptia vera z pbata eet. z no itelligat accu seu denuptia falsa ul calupni
osa ex hoc salua q no sit pbatu ul accu sive denuptia psecuta.

Qualit pcedat ot otumaces i mallys. caplm —— iiij.

Firmamus z dicim q si aliqua psona citata fuit psonalit ul ad domu ppam ul
coducta ul ad locu in quo moza face osueuit ul morari aut fuit reqsita
publice p pcone seu bay cois ut veniat defende se ul excusa ul manta. potatis
ul Judx face sup aliquo mallo ul sup aliqua accusatioe denuptiatioe ul iqsitione
seu sup quocuq; negotio ul facto et no venerit infra tminu sibi datu ul assigna
tum extuc potas ul Judx malloz teneat sequestrare seu extagire oes z singlas
res ipi accusati ul denuptiati eas singularit assignando Et pcedat Judx malloz
sup ipo negotio sm forma statt. z mittat nuptios cois pp accusata ul denuptiata
ul otra qua iqrit z etia ptestib; oib; expens cois postq accusatio denuptiatio
ul iqsitio fca fuit Et si p accusata ul denuptiata ul ot qua alit iqrit citata
fuit ul reqsita ut s dr. et infra tminu sibi datu ul assignatu p potate ul Judx
malloz seu p bay cois expte eoz ul alteri ipoz qui tminu debeat ee ad minus
tum dieoz se excusare z defende a denuptiatioe accusatioe seu iqsitioe fca ł
seu istituta otra eum de quocuq; negotio ul mallo de quo qrit ot eu et sup
pdcis manta potatis ul Judx malloz no fecerit teneat potas ul Judx malloz face.

talem psona actata ul denuptiata seu ḡtra qua iquisitio istituta est pma vice
regsita ut sup dr. exbapniri ad sonu tube sup scalis palaty cois pu ⁊ regri q ad
ttia die ueniat ad se excusandu de pdicti ⁊ factur man·ta potatis. Que psona si
idiebꝫ dce bapnitiois no uenerit ⁊ se no defenderit ⁊ no excusauit, tuc potas tnat
illa ḡdepnare ac si foret ḡt eam mallm legite pbatum. Que regsitioes ⁊ bapna
fieri debeant hoc m̃o. loz q psone Ciuitat ⁊ cōitat regrant ad domu ppam ul
ḡducta ul gratis habitam q ueniat ad se defendendu in tmino triu diez ut s.
dcm e. Et si no uenerit itmino supdco et fuit de ciuit iteru regrat p pcones ad
domu iqua ḡsueuerit habitare ppam ul ḡducta q ueniat ad se excusandu itmino
triu diez ut s dcm e. et si no uenerit ut s dcm e. iteru regrat p pcones cois i
palatio idco tmino et si tuc no uenerit isupdcto tmino habeant pconfesso et
condepnet ut superius ḡtinet. Si uo fuerit de cōitatu regrant p pcones
cois duabꝫ vicibꝫ. vna ipalatio. ⁊ alia iplatea. ⁊ si no uenerit ḡdepnent ut sup
Si uo fuerit forenses. tuc regrat p bay et si no poterit psonalr inueniri
iloco ubi mallm ppetratu fuit ul apud petrone iplatea cois cedula ibi dimi
ssa que ḡtineat mallm ⁊ psonas. Et q denuptiat ⁊ accusat citet p cedula ḡti
nentem mallm singlarit. et postea regrat p pcones cois iplatea bis ⁊ ipala
tio. q ueniat ad se defendendum idco tmino ut s. Et iqualꝫ regsitioe det
tmin triu diez et si no uenerit pcedatur ut s. Eo saluo q si psona actata
seu ḡt qua igrit citata fuit ad domu ⁊ uenerit ante snam seu ḡdepnatione
quadocuqꝫ et fecerit man·ta potatis admictat ⁊ no heat pconfesso seu ḡtumace ⁊
exbapnitio de eo fca ei no noceat ꝫ oio ei excusatio ⁊ defensio admictat ⁊ reci
piatur. Exceptis illis psonis que psonalr fuerit regsite que si ḡtuma
ces extiterit icurendo bapnu pdcm no ḡsequat bnficiu dcm. et si snia lata
fuit ḡt eos ipa snia oio sit ualida et plenu fruet effectu. ⁊ ad effectu p potat
ul ei Iudr tc mandet ipa snia ut dcm e. Itē q imallys iqbꝫ iponit pena cen
tum libraz dn ⁊ abinde sup. ul psonalis a statuto q pma regsitio fieri debeat
pduos bay. ul p vnu ipresentia duoz testiu. (additu e q bnficiu pacis psit et citatis psonalr si fuerint ḡtumaces.

Qualr pcedat ḡt actatos ⁊ denuptiat no dant fide capitulum

Ordinam dicim ⁊ firmam q actat ul denuptiat seu igsitus de aliquo
crime quo pecuniaria pena deberet iponi. coparens relaxet datis ydo
neis fideiussoribꝫ de parendo man·tis cuie ⁊ de ḡdepnatioe dce pene solueda Sal
uo q ubi idefectu pecuniaie no soluende succederet pena aliq corporalis ex for

alicui capli statuti q eo casu facto deposito penes cam cois de dca condepnatione soluenda debe
at omodo relaxari et no alr. hoc addito q no possit aliqs condepnari occasione fideiussionis no date
nisi alit quam eum malleus legie pbaret.

De exbapnitis acetatis capitulum ——— lxj

Item statuimus et ord q si aliquo tpe fieret aliqs pcessus p dnm potatem vel aliquem
offitialem dci cois contra aliquem exbapnitum dci cois p acetationem denuptiati vel inquisitionem
vel aliquo quocumque modo q talis exbapnitus possit se excusare a dco pcessu et compare
p pcur. et id quod actum esset p pcure etiam dcm pcessum valeat et teneat. dum modo
no cogatur dcs pcur dare fideiussores sup dco pcessu et quibus noti possit facere ipsum
pcur libere et impune. dum tamen condepnatio vel absolutio que ex dco pcessu sequeretur
fiat et fieri debeat de dco exbapnito et no de pcuratore ita q pcur in aliquo mini
me teneat. Et si dcs exbapnitus psonaliter venire vellet ad se excusandum a dco pcessu q
possit cum licentia dni potatis. Et nullus possit dcm exbapnitum offendere in psona vel
rebus in veniendo vel stando vel redeundo. et qui contra fecerit puniatur ac si offenderet
alium qui no esset exbapnitus. Et q dns potas teneatur dare dcam licentiam dco exbapnito
veniendi ad se excusandum. hoc tamen. vz q die qua data fuerit dca licentia dcs exbap
nitus veniat ad mandatum et respondeat pcessui qui fieret contra eum. et facta dca responsione
potas incontinenti sine tpis intervallo teneatur et debeat dcm exbapnitum mitti facere
ac detineri in carceribus sive volta dci cois et no in sportello dcorum carcerum sive vol
te donec pcessus contra dcm exbapnitum fuerit expeditus. Et si condepnatio ex dco pcessu se
queretur talis exbapnitus p dca condepnatione tamen debeat detineri ad penam dni potatis
centum librarum den p qualibet vice.

Quod fideiussores representent pncipales in malleis capitulum — lxij

Item statuimus et ordinamus q quicumque fecerit aliqua pmissionem vel fideiussionem pro
aliquo in cama malleorum dci cois et data fuerit licentia p dnm sindicum dci cois faci
endi torqueri et ad tormenta poni illum pro quo dca pmissio vel fideiussio facta esset tene
atur et debeat ille qui dcam pmissionem vel fideiussionem fecerit infra triduum trium dierum
post preceptum sibi factum psonaliter vel ad domum sue habitationis p dnm potatem vel eius curiam rep
resentare coram dno potate et eius curia illum pro quo dcam pmissionem vel fideiussionem
fecerit. et si dcm talem no psentauerit infra dcm triduum ille pro quo dca pmissio vel fideiu
ssio facta esset habeatur pro confesso et habeatur et intelligatur plene pbatum malleum contra eum et pinde
possit et debeat condepnari in penis statutorum et ordinamentorum contentis. Et illam condepnationem soluenda ille qui
dcam pmissionem et fideiussionem fecisset teneatur. et cogi possit et debeat prout dno
potestati videbitur.

III

De pbatioib que sufficiat i mallys caplm. —————— Cvij

Dicim⁹ ⁊ ordi q malla pbari debeat p duos testes fidedignos ul p confessionem
actati ul qt que igritur que pbatio admictat ⁊ ualeat. Et q potas ⁊ ei⁹ Judex
et offitiales no possint neqz debeant p se ul alios aliquo m pone seu poni face ad tor
menta aliqua psona de Ciuit ul cotatu n torque n p mallys ⁊ delictis ifris. vz p
homicidio. tradimeto. Adulterio. Crimine lese maiestatis. furto. ⁊ robbaria. ppuato
carce. falsitate cuiuscumqz genis. p crimine cotra natura. ⁊ pincendys. et gnalit
p oib aliis mallys cu armis ⁊ sang effuxioe tam de die q de nocte cmisso. et tc
i dcis caib enumeratis no possint aliqua p torque n ad tormeta pcede n pceden
tibus qt eam indityis ⁊ psuptioib legis ⁊ sufficietib ad ponendu aliq ad tormeta
Et si p potate ul Judex qt fieret codepnet potas p qualz uice in Centu. lbr. et
Judex i uigintiqnqz lbr. ⁊ nichil q fecerit no ualeat ipo Jure. Jte q i illo cau potas
ul aliqs offitialis cois no possit ul debeat pone ul poni face aliq ciue ul cotatese
nre Ciuit ad aliqua tormeta seu genus tormetor sine expressa licetia dni Sindex
maioris cois q p tpr fuit pena Centu lbr den. Et q i oi cau i quo aliqs torqri
deberet ⁊ torqueret not mallor teneat talis depositus de tormeto scribare cfitet
sic. Jte dicim⁹ q potas n aliqs suus offitialis possit n debeat i uinculis alicui p
de Ciuit ul cotatu mictendo eos seu micti faciendo i uolta seu carcere cois ul cip
pos seu quocumqz alio modo n ect oct alicui mally ppetrati p eu i quo cau possit
eum ul eam face custodiri i uolta ⁊ cippis ⁊ alio m sicut ei indebit fore utile p
coi si talis psona satisdare noluerit quando satisdationis locus ect ⁊ qndo p ipa sati
sdatioe ect satis cautu p coi pena dno potat ⁊ Judex ei qt facietib quinquagita lbr
sotio uigitiqnqz lbr, tatidez not. Et q si mulier aliqua detineret i palatio occe
testificationis faciende q no possit detineri i palatio cois de nocte ⁊ noctis tpe. Nec
etia possit dns potas n aliqs offitialis i mallys cogere aliqua muliere ciuit ul cotatu
q ueniat ad palatiu ad faciendu aliqua testificatioe p aliquo. Sz potius faciat eam
ul eas iuitare testificari ⁊ etia examinari iuxta ecclam sci pauli siue sci apolenaris et
ipo Jure facto ⁊ fca ipa examinatioe sup dca testificatioe debeat relaxari ⁊ licetiari. et
possit ⁊ debeat sine pena ⁊ bapno discede. Et ⁊ dcs dns potas ⁊ qlibz offitr cois
teneat ⁊ debeat licetiare unumquemqz testem inductu ad petit alicui i mallys ul qi
et ⁊ i ingsitioib faciendis p dnm potate ⁊ ei offitr facto Juramto ⁊ examato i cotti
nenti sine mora debeat eu licetiare ⁊ possit sine aliquo uerbo dni potatis ⁊ licetia
discede sine pena, Et potas ul alius offitial aliq detine no possit n detineri face
occe alicui testificationis. Et si potas ul alius de sua familia qt fecerit ul qt pena

Marginal additions: "tribz diebz elapsis" (above "sine pena, Et"); "ultr tres dies" (above "Et si potas"); "uult i c ... / ire no cogi" (right margin beside "sci pauli")

55v

uel aliquo pro eorum uenerit seu uenire promiserit per se uel alium puniatur et condempnetur per sindicum dicte ciuitatis pro qualibet uice qua ipse uel aliquis suus familiaris contra uenerit in ducentis libris denariorum. Et si sindicus predicta non fecerit condempnetur per sindicum communis sucessorem in centum libris denariorum. Et hoc capitulum sit precisum et truncum mutari non possit nec inpetrari.

Quales testes detineant in palatio et non alibi capitulum — xviiii.

Item prouisum et ordinatum est quod quandocumque in causis criminalibus producerentur testes ab aliquo contra aliquem accusatum seu potestas uel judex maleficiorum eos uenire faceret quando procederet per inquisitionem uel alio modo tunc eos faciat iurare dicere ueritatem super accusatione uel inquisitione in qua inducerentur et iuramento prestito teneatur per iuramentum querere ab eis testibus de negotii ueritate et causa sciendi et facere eos deponere dicta et attestationes eorum. Et scribere eorum dicta quibus atestationibus sic redditis et factis per ipsos testes dimittat eos. Et si uideretur domino potestati et iudici maleficiorum quod bene non dixissent ueritatem eorum de quibus interrogati sunt presertim in arduis et magnis factis ipsos testes in palatio magno in quo sit consilium generale personaliter possint detinere usque quo dixerint ueritatem negotii et eos examinando et terendo ad inuestigandum ueritatem ut uidebitur expedire. Dum modo non detineat eos ultra duos uel tres dies. Et dum modo non torqueat eos uel alio modo grauet pluries nec in loco fetido seu simili uel obscuro recludat. et dum modo non ponat baiulos uel alios ad custodiendum eos quibus detur salarium aliquod per ipsos testes. Et si contra formam huius capituli fieri contingat potestas et iudex et quilibet alius officialis qui contra faceret condempnetur in uigintiquinque libris denariorum de suo salario auferendis. Possit tamen potestas et etiam iudex ipsis testibus precipere quod non discedat de palatio ad penam uiginti solidorum denariorum pro quolibet et plus usque ad decem libras denariorum inspecta qualitate negotii et personarum. Et si discederet contra mandatum potestatis uel iudicis condempnetur in quantitate in precepto eis facto contenta. nichilominus attestationem reddere compellatur.

Ut nulla mulier occasione testimonii uel alia de causa cogatur ire in palatium uel de nocte morari capitulum — x.

Item prouisum et ordinatum est ut suspectiones tollantur et cogitationes male non nascantur quod nulla mulier cogatur pro aliquo facto uel causa in palatio communis de die nec de nocte ire stare uel morari occasione attestationis faciende. uel alia causa. nisi forte occasione maleficii perpetrati per eam. in quo casu possit de die et de nocte detineri quousque satisdederit ydonee communi si pro illo maleficio puniri non debeat. et intelligatur nox in hoc casu ab hora uespertina usque ad mediam tertiam diei sequentis. Item non cogatur ire seu ascendere palatium communis aliqua femina ciuitatis uel comitatus. et maxime egregie mulieres ex aliqua alia causa si possint mittere procuratorem. et per procuratorem negotia exercere in quolibet casu et actu Et quando esset necessaria presentia ipsarum dominarum siue feminarum mittantur ad eas officiales

cois. ul' ad domu si eet honesta ul' egregia dna ul' saltim ueniat usq ad palatiuz in aliqua ecct. ul' loco honesto ibi ppinquo & illuc uadat offitial' cois ad expediendu que ibi & in ei psentia expedienda sunt seu erunt. et ualeat q p peur eoz erunt gesta ac si psonalit ipa gessisset. Itē q nulla mulier possit ul' debeat i secreto ul' pala examinari seu itrrogari de aliqua re ul' causa p potatez ul' judr ul' offitiales ei seu p aliquos offit dci cois n uno ex ei pxioribz ɔsanguineis extante psente. ul' marito ipi mulieris. Et notr semp adesse debeat & scribere teneatur nomen & pnomen talis cosanguinei ul' mariti. et q eo psente & itelligete dca examinatio facta fuit. dum m dcs talis ɔsanguineus ul' maritus teneatur iurare credentia ei q audiuerit. et si ɔt fiat pena icidat. uiginti lbr. ipo facto p qualibz uice. & talis actestatio sit ipo iure nulla.

uid' b. c. uii. f. et ɔ...

De eo q mallm negauit q no possit pbari ad defensu suu fecisse capl'm ——— xj.

Statutu & ordo q si aliqua psona alicui malli occoe interrogata fuit a potate aut a judr malloz. ul' notr. et negauit ipm mallm fecisse ul' comisisse de quo accusaret ul' quereretur. Et postea uoluerit dice q fecerit ad suu defensione id. no ualeat nec audiat in hoc casu q puniat sicut i statuto continetur. Et pdca oia itelligant & locu hant in masculis et feminis.

De qbz mallis pax fi possit ul' no possit. capl'm ——— xij.

Ordinam & dicim q i homicidio & peussioibz iqbus manus. ul' pes. ul' aliud mebrum. abscisum ul' deuastatu fuit. & i masoribz stratar. quocuqz tpe comissa fuerit siue de die. siue de nocte. et tradimeto. & icrimine falsitatis. ad hoc ut bapnu no diminuat pax fieri no possit n ualeat. De aliis uo mallis oibz pax fieri possit int partes quandocuqz ante snam lata. Et pducat & pduci possit p quacuqz psona. Et ille q ɔmisit mallm pace hita et pducta condepnet imedietate ei quo codepnari debet ex forma statutoz de mallo tm. q i ipo istro pacis cotinetur. Itē q istrm factu de pace cuiuscuqz malli. faciat plena pbatione. & p istrm pacis pbetur mallm fore ɔmissu. Et q qcuqz accusatus aut iqsitus tpe sue pme ɔparitiois et excusatiois confessus fuit mallm de quo accusatus eet. ul' q eu iqreret habeat benefitium p dca sua ɔfessioe quarte partis eius quo codepnari debet ex for statut originalis de tali mallo. Ita q si qs utruqz benefitiu pacis & ɔfessiois hret no ueniat codepnandus nisi iquarta parte bapni tm. Si uo pacez no haberet i tribus partibz ɔdepnetur et de quo ɔdepnari debet ex for capl'oz.

Que uendicat i locu etia cotumace.

no d q ɔfess uendicat quarta

Si uo haberet pacem et no ofiteretur. codepnetur imediatate tm. ei quo odepnari deberet ex forma statt p tali mallo

Qd potas possit opelle ptes inimicantes ad dandu fide. caplm — xiij.

Item statuim 7 ordi ad hoc ut ois rixa molestia 7 briga cesset int hoies Ciuit 7 coit castelli que obuenire posset cu alicui inimicitie quia eet ul fieret iter hoies ciuitat et coitat castelli q potas dce Ciuit possit 7 debeat copellere partes inimicantes ad dandu ydoneam satisdatioe isto m. do. q recipiat a qualz parte inimicantiu satisdatioez de no offendendo se adinuice. nec offendi faciendo toto tpe sui regiminis usqz iquatitate quingetaz lbz. tm. et no plus. Saluo q si aliqua psona de ptis inimicatiu que no eet sufficies ad pstandu et dandum dcam satisdatione q remaneat arbitrio dni potatis de minori satisdatione recipienda osiderata oditioe partis 7 negoti put dcto dno potati placuit. Et si pdca dcs potas no obsuauerit ul ialiquo ot ueneit ul feceit admictat de suo salario. Centu lbz den p qualz uice qua ot feceit ul ueneit ul no obsuauit. et sindc dce ciuit dcam pena auferre 7 exige teneat.

De mallijs de qbz no eet ordinata pena caplm — xiiij.

Item 7 ordi q si aliqua psona feceit aliqd mallum. ul dixeit alicui iniuria aliqua de quo ul qua no sit ordinata pena istat odepnet tuc p dnm potate sm puisioem dni potatis 7 sindci maioris dei cois no recedendo a Jure coi et modificatione penaz psentiu statut de similibz ad similia pcedendo. Que puisio pene iponende fieri possit i ecca. sci Floridi 7 7 idomo dci sindc etia iabsentia dni potatis una cu sindc pdco. 7 hono ad min exiudicibz dni potatis.

De pena blassfemantis deu ul scos caplm — xv.

Statuim 7 ordi q si aliqua psona blassfemauit deu. ul gloriosa ugine maria. ul scm Floridu. seu scm amantiu. ul aliu sanctu sancta qz dei. ul iniuriatus fuit alicui supdcoz nominando eos ul aliquem eoz ppzio noie teneat potas ei auferre Centum lbz den p bano. Et si blassfemauit aliquem eoz dicendo silr maledictus sit ille. ul illa. que ul qua deo. ul scis. no nominando aliquem ppo noie. aut manu eleuaueit ialtum faciendo ficha. ul filactu quinquaginta lbz den soluat coi p bano quoties deliqueit 7 dixeit / 7 si dcm banu solue no poterit frustigetur p Ciuit castelli a porta sce m. maioris usqz ad porta sci Juliani cu tenalhis ilingua. 7 tamqm fur coquatur ifacie si capi potit / 7 eide postmodu lingu ascidat Et si capi no potit ul hri exbaniat de Ciuit castelli 7 ei districtu icurrit pdca. Et hoc pbari possit p unu testem de ueritate. ul duos de fama pica. que pbatio sufficiat ihoc casu. Et qlz accare possit sine denuptiae / 7 hat medietate banni 7 nom teneat isecreto. et alia medietas sit cois. Et potas hoc caplm legi faciat 7 teneat ipzia otione qua feceit qua potas face teneat pmo mse sui regiminis. Addim q si testis ul testes qui sup pdcis

III

pducerent fierit bone fame et ul eis p pugna ul alio modo gt dici no possit. Et de hoc possit potestas inquirere

De arbitrio potatis gt blassematores deu ul scos capitulu ——— xvi

Item ordinatu z pvisu e ad hoc ut blasseme dei z beate m. uginis sue matris z alioz scaz z scoz dei cessent q dns potas et Judex z offitli teneant vinculo sacrameti et sub penis istatutis dci cois gtentis gtinue iquire z inenie gt blassemantes deu z matre sua z scos et scas dei ul altium eoz aut i eoz obrobiu aligd dicentes ul actentantes omib modis z modis gb eis videbit z placebit z culpabiles reptos punire ipenis istatutis cois pdci gtentis. Et pdca publice bapniat p pcones dci cois semel qualibz edomeda p Civit castelli i loci gsuetis. z a pcessib qui fieret dca occe no possit appellari

Banniatur qualibet edomada semel

De custodib celatis gt blassematores deu ul scos. capitulu ——— xvii.

Item ordi z pvisu est. q p priores ppli eligant dece custodes celati pqualibz porta civit qui teneant z debeant denuptiare icontineti oes z singlos blassemantes deu z matre z scos et scas ipi. ul altium ipoz. aut i eoz obrobiu aligd dicentes. et credat uni ex dcis custodib cum uno teste.

De pena iurantiu p corpus ul sangt dei ul uginis m. capitulu ——— xviii.

Statuimus q nemo iuret ul iurare audeat p corpus dei ul sanguine dei seu uginis m. ul silia sacrameta face ad pena viginti s pqualibz vice. z quolibz gt faciete. et qlibz possit accusare z hat medietate banni z ei nom teneat isecreto. et dns potas teneat igre de pdcis et nichol hoc bapni faciat singlis mesib. Sigs no iuravit p budellos. ul uentriculos. ul alia uituperosa mebra puniat de facto i decem libr den.

Iuratum per ventrem

De pena illius qui homicidiu comiserit capitulu ——— xviiii.

Statuimus z ordi q si aliqua psona occiderit ul occidi fecerit seu mandavit aliqua psona in Civit ul comitatu castelli civem ul comitatense nre civit pena capitis puniatur et ei oia bona destruant z deveniat i coi pdimidia. z alia dimidia applicet heredib occisi. Si vo homicida hri no poterit exbapniat z gdepnet i supdca pena de quo bapno no possit exire. z siquo tpe pvenerit iforcia cois puniat i dca pena. Si vo aligs pstiterit gsilium ul favore ad dcm homicidiu ppetrandu gdepnet i mille libr den. Et si dcm bapnu non solverit ifra decem dies a die late gdepnationis gputandos. puniat pena capitis. Item dicimus q si aligs extra Civit ul comitatu castelli. occiderit. ul mandavit. aut occidi fecerit. ul gsilium. ul auxiliu ad pdca dederit puniat ipenis supdcis omni tpe. et de gtentis in psenti statuto potas possit iqsitione face z reptos culpabiles punire z gdepnare scdm forma statuti

57v

De pena illius qui commiserit mallum pro pretio capitulum. XX.

Item statuimus et ordinamus quod si quis de civitate Castelli vel eius districtu vel aliunde commiserit homicidium aliquod vel inciserit alicui membrum in civitate Castelli vel eius districtu pro aliquo pretio, et talis percussor vel malefactor capi poterit et in fortiam communis pervenerit, et hoc constet legiptime, trahinetur per civitatem ad caudam equi vel muli et suspendatur per gulam ita quod moriatur. Si vero capi non poterit exbapniatur pro homicidio, et homicida perpetuo habeatur in utroque casu de civitate Castelli vel districtu et sua bona publicentur et vastentur et devastata et publicata deveniant in commune. Si vero fecerit feritam cum sanguine vel membrum devastaverit pro aliquo pretio ut dictum est, abscidatur ei manus et pes et eius oculus de capite extrahatur si capi poterit. Et si capi non poterit exbapniatur de civitate et eius districtu sive comitatu pro homicida et omnia sua bona publicentur communi ut supra dictum est. Si vero feritam fecerit sine sanguine pro pretio abscidatur ei manus sine remissione aliqua. Et si capi non poterit exbapniatur ut supra. Et quod pro tali mallo domus aliqua non destruatur.

De vitio sodomitico capitulum. XXI.

Statuimus et ordinamus quod potestas teneatur primo mense sui regiminis facere per civitatem publice bapniri voce preconia quod omnes masculi maiores quatuordecim annis se debeant a maledicto et nefandissimo vitio sodomitico sive bugiarie obtime precavere. Et quicumque fuerit inventus postmodum in predictis vel contra predicta facere, potestas talem sodomitam teneatur condepnare ad mortem, videlicet quod igne comburatur. [margin: [illegible] mensis]

De eo qui tradimentum fecerit vel commiserit contra commune capitulum. XXII.

Statuimus et ordinamus quod si aliqua persona commiserit tradimentum contra commune civitatis Castelli vel proditionem sive dapnificationem dicti communis, vel communis status, aut consilium aut favorem proditoribus sive inimicis dicti communis fecerit, potestas teneatur et debeat eum ultimo supplicio condepnare, faciendo eidem amputari caput, ita quod moriatur si capi poterit. Si vero haberi non poterit teneatur exbapnire in capite de civitate et comitatu perpetuo. Et in quolibet dictorum casuum bona delinquentis communi publicentur. Et si potestas predicta non fecerit aut negligens fuerit perdat de suo salario et feudo quingentas libras denariorum. Et hoc capitulum sit precisum et mutari non possit.

De pena proditoris capitulum. XXIII.

Item est provisum quod aliqua persona non audeat vel presumat facere aliquam proditionem civitatis vel aliquorum castrorum civitatis, aut contra commune, vel contra statum de civitate aliquo modo vel ingenio excogitato vel excogitando, et si quis contra predicta vel aliquod predictorum fecerit vel facere attentaverit vel presumpserit ultimo supplicio puniatur per dominum potestatem eo modo quo voluerit. Et bona eius devastentur et publicentur et deveniant in commune.

De pena facientium conventiculam vel coniurationem contra commune capitulum. XXIIII.

Item est ordinatum et provisum quod nulla persona audeat vel presumat facere in dicta civitate vel comitatu aliquam conventiculam coadunationem vel adunationem quocumque nomine censeatur sine licentia

[margin: [illegible] domini [illegible] vel communis contra pacificum statum civitatis in eius lesionem et molestiam]

Can a Roto sindicentur usque ad... alibi ... demu ... ipsius distrcte

dni potatis & duor(um) sor(um) ipsi. seu alibi face(re) in piudicium dce ciuit(atis) ul' comitatus in pmo hauta licentia pdca. Et siquis qd fecerit si fuit miles ul' magnas. cdepnet(ur) i qngentis lbz den. et si fuit pedes in ducentis lbz den. et plus ad uoluntatem dni potatis & duor(um) sor(um) ipsi & dni sindici inspecta qualitate et conditione psone. Et ipsi possit & debeat p potestatem.

De pena facientium gueram ciuitati capitulum XXV.

Item statuim(us) & ordi(namus) q(uod) nulla psona forensis undecumq(ue) fuit. nec de ciuit(ate) ul' comitatu audeat ul' psumat equester ul' pedester face(re) gueram ciuitati sine com(muni) dce ciuit(atis). aut spetialibus psonis de ciuit(ate) ul' comitatu. nec audeat ul' psumat uenire i comitatu ul' districtu dce ciuitatis ad faciendu(m) i ea aliqua(m) gueram seu robbaria(m) ul' psuram aliquar(um) psonar(um) de ciuitate ul' comitatu. aut faciendo icendia. seu cu(m) faciendi pdca. nec talia ppetrantes & fauorantes. Et siquis qd fecerit. aut face(re) actentauit & capi poterit & i fortia com(munis) puenerit, potas teneat(ur) et debeat tale malefactore(m) p tam grau(i) & enormi delicto. si fuit miles. aut eques cdepnare ad ultimu(m) suplicium & cofiscatione bonor(um). Et si pedes teneat(ur) potas eu(m) face(re) suspendi ad furchas ita q(uod) moriat(ur). & cofiscatione bonor(um). et cdepnatioem de facto executioi mandare infra tres dies postq(uam) uenerit i fortia dci com(munis) & ipi dni potatis. Et si capi no(n) poterit cdepnet(ur) & exbapniatur ut sup(ra) dcm e(st). et potas i dcis penis eu(m) teneat(ur) exbapnire & cdepnare de ciuit(ate) de ciuit(ate) & comitatu p(er)petuo sine aliqua remissioe. et hoc capitulum p ciuit(ate) pu(blice) bapniat(ur) ut bn statuit.

De libero hoie no(n) capiendo infra muros ciuit(atis) capitulum XXVI.

Firmam(us) & dicim(us) q(uod) si aliquis cepit aut capi fecerit infra muros ciuit(atis) castelli ul' in comitat(u) aliquem hominem cuiuscumq(ue) cdictionis sine licentia & man(dato) dni potatis & suor(um) iudicum ul' alterius offitialis iurdictione(m) habentis p suo offitio exercendo & dci com(munis), sua auctoritate ducendo ipm psonalit(er) c(ontra) ipi(us) uoluntate ad domu(m) ipi(us) ul' alteri(us) ul' ad aliu(m) locu(m) soluat com(muni) p bapno qngentas lbz den. & nichilo(minus) captum relaxare teneat(ur) & restitue(re) res oblatas. Et si ipm no(n) relaxauit postq(uam) potas ei pcepit ul' pcipi fecerit infra t(er)minu(m) sibi assignatum p potate ul' ei nuptiu(m) sine pcone com(munis) cdepnet(ur) com(muni) i mille lbz den p bapno si capi poterit Et si capi no(n) poterit sit & e(ss)e debeat de ciuit(ate) castelli eiusq(ue) districtu p(er)p(etu)o exbapnit(us). publicatis com(muni) omib(us) bonis suis. Et si no(n) poterit solue(re) den(arios) bapnu(m) ei capud amputet(ur). Et si potas pdca no(n) fecerit cdepnet(ur) p sindicos com(munis) i qngentis lbz den. & dcam cdepnatioe(m) cum effectu exige(re) teneat(ur) & i utilitate dci com(munis) couertere

De pena illius qui uim itullerit alicui mulieri capitulum XXVII.

Item & ordi(namus) q(uod) siquis uim itullerit alicui mulieri cu(m) effectu cognoscendo eam carnalit(er) soluat com(muni) p bapno ducentas lbz den. exceptis mulierib(us) gancis. Si aut(em) mulier maritata fuit ul' uirgo cui uiox ilata fuit cu(m) effectu & cognita carnalit(er)

soluat coi p bapno qngentas lbz dn. Si aut carnalr eam cognoscere acceptauit. ß nõ cognouerit eu effectu cdepnetur in ducentis lbz dn. ⁊ potas teneat eidẽ auferre dcm bannu si poterit hri. ⁊ si nõ potit hre teneat ipm exbapniri face de Ciuit castelli ⁊ ei districtu. Si uo extraxerit eam violent de domo ⁊ duxerit eam ad locu ⁊ ea carnalit usus fuit ct voluntate sui viri. potas teneat ei auferre p banno qngentas lbz den. Et si solue nõ potit dcm bapnu infra duos mses faciat sibi amputari pedem. si capi potit. Et si capi nõ poterit potas teneat eu exbanniri face donec soluit dcm banum. Idem dicim obseruandu i filiabus hoium ciuitat castelli ei cõitat ⁊ uxorib eorudez. et alys feminis. ⁊ neptib alioz patrum. ul eoz que extracte fuerint de domib ct voluntate ipoz puniat delinques ut superius dcm est. Item q si aliqs itulerit vim alicui mulieri virgini cognoscendo eam carnaliter et eam voluerit accipe in uxore, nõ cdepnetur i dcto bano ut dcm e. si ipe nõ hret uxore. ul alr possit ctrahere matrimoniu cu ea. Et si ipa mulier virgo ⁊ ei csanguiney voluerit eam eidem trade. alit vero cdepnet ut s. dcm e. Hoc addito q de mulierib ~~male fame~~ maritatis ul que male fame eent ⁊ uilis cdictiois. ul meretricib. ul se passis psterne pu per pecunia. ul alr. remaneat i puisione dni potatis ⁊ sindici maioris. Saluo q de meretricib nõ hat locu dca puisio. n qm vix eet illa qualr puniendi sunt ⁊ quo q cu eis cmictaret pcta. Voluntarie aut cognoscentis pdcas mulieres, ul eaz alteram dimidia pena puniantur. q puniunt
violent cosentientes. puniantur dcm u. pferentes ad pdca cmictenda ul uxorandu ul lenocinii cmicteres et ipi mascul delinquentes

De pena frangentis loca religiosa. capitulum — lxxvij.

Statutum ⁊ ordi q si aliqs fregerit aliquẽ locu religiosu dnaz siue monialiu. ul fratru religiosoz cuiuscq ordinis ul fratres sint Ciuit ul cõitatus ⁊ itrauerit ct bonos mores violent. si fuit de die soluat coi p bapno qngentas lbz dn. Si fuit de nocte mille lbz den. et si solue nõ poterit dcm bapnu caput amputet eidẽ. ita q penit moriatur

De furtis ⁊ sacrilegiis ⁊ fractiõe domoz capitulum — xxviij.

Ordinam ⁊ dicim q si aliqua psona i domo ul extra ciuitat castelli ul ei districtus furtu aut sacrilegiu cmiserit a viginti ß dn sup. usq ad qntitate centu ß dn. ⁊ pbatu fuit ut i caplo de accusatis de furto infra ctinet. furtu teneat ⁊ debeat emendare i duplu ei seu ct que cmissu fuit ul factu, et eo emendato delinques puniat ⁊ cdepnetur p dcm potatem in viginti qnq lbz dn. Si uo fecerit aut cmiserit furtu. aut sacrilegiu rez valentiu a centu ß den sup. usq iqntitat viginti lbz den. soluat coi p banno qnquaginta lbz dn. et q abstulerit emedet i duplu. Si uo nõ poterit emendare ⁊ soluere dcm bapnu fustigetur ⁊ coquatur i facie. Si aut fregerit domu ul extra i ciuitate ul districtu castelli. soluat coi p banno ducentas lbz den si de nocte fuit. Si de die centu lbz den. Si aut de nocte itrauit licz furtu nõ fecerit soluat coi p bapno

III

centum lbr den. Et si fuerit suspecta et male fame hoc remaneat in provisione dni potatis et sindici dci cois. quomodo puniatur plus dicta pena realiter et personaliter. et si non poterit solvere dcm bapnum personaliter puniatur ut superius dcm est.

De facientibus furtu caplm — XXX

Volumus et firmamus quod si aliqua persona alibi quam in eccl. vel domo. furtum fecerit de re que valeat a viginti s den sup. solvat coi pro banno viginti lbr den. et furtum emendet in duplum Et si dcm bannum solvere non poterit coquatur in facie seu maxilla seu in gota ita quod bene appareat et ligetur ad catenam in platea cois ubi morentur ligatus tribus diebus tpe extivo. yemali vero tpe uno die. et semper teneat ligatum ad collum furtum, postea cum virgis fustigetur a porta scte marie maioris usque ad portam sci Juliani. et per plateam cois quando exit forum Si vero furtum fecerit quod valeat minus viginti s den usque ad quinque s den. potas auferat ei pro banno. decem lbr den et furtum emendet ei cui factum fuerit in duplum, et si non solverit dcm bapnum comprehendatur et ligetur ad catenam ut supra dicitur, et exspolietur et ubsretur cum furto ad collum ducatur et cum virgis fustigetur sicut superius dcm est et per loca superius notata. Et si talis fuerit masculus uberetur nudus. et si fuerit femina uberetur nuda a cingulo sup. et de civitate et castello eiciatur et exire compellatur Si autem fuerit de re valoris minus. quinque s. auferat facienti centum s den pro banno. et furtum emendet in duplum ei cui factum fuerit. et si dcm banum malefactor solvere non poterit verberetur et fiant que supra dicta sunt. Si vero furtum fuerit valentie sex den. et minus usque ad unum den teneatur potas facere emendari in duplum cui factum fuerit et auferre ei qui fecerit facienti pro banno. quadraginta s den. et si dcm banum solvere non poterit nudus sicut supra dcm est fustigari debeat cum furto ad collum ligato. et locum habeat in masculis et feminis ut supra continetur. Et si dubitatur de extimatione et valentia rei subtracte stetur sacramento illius cui fuerit factum furtum. s. iuramento facto coi si fecit. alioquin iuramento de novo prestando ad voluntatem dni potatis et suorum Judicum et frequenter in quolibet casu dictorum capitulorum. Et postea delinquens furtum emendet ut dictum est et auferatur bapnum furti. Et hoc locum habeat ad predicta presentia et furta sive facta sit denumptiatio sive non. Et de predictis duobus capitulis potas et Judices mallorum non sindicentur nec debeant sub sindico redere. Minores autem xiiij. annis excipimus a predictis

De accusatis de furto caplm — XXXI.

Statuimus et ordinamus quod si aliquis masculus vel femina civitatis et comitatus vel aliunde accusatus vel denumptiatus fuerit ab aliqua persona de furto. et accusatus vel accusata non confitetur fecisse vel comisisse furtum de quo accusatus vel accusata est tunc persona accusans vel denumptians debeat de iure suo per duos per bonum testem vel alia legiptimam presumptionem probare cui sit standum Et hoc locum habeat ad predicta presentia et futura in quibus omnibus Judices mallorum procedant secundum formam predictam. Idem

dicim⁹ obſuandu de furtis que dicerēt̄ fca ee ul̄ comissa extra ciuitat̄ ul̄ coitatu īter
hoīes ciuit̄ castelli ⁊ districtus. ⁊ familiares eo𝔷 ul̄ alicui⁹ eo𝔷. Et hec locu hant nō obstāte
alia restitutiōe ul̄ ptio.

De forensib; facientib; furtu capitlm̄ — — — XXXV

Statuim⁹ ⁊ ordi̅ q si qs extraneus ul̄ forensis uenerit ad ciuit̄ castelli cu aliqua re ī
furtiua ⁊ ille cui furtu factu fuit ul̄ ei nuncii⁹ uenerit ⁊ fuit secutus cu/ ⁊ furtu
reperiit potas teneat̄ facē restitucon̄ dcm̄ furtu siue rem oblatu dn̄o rei ul̄ ei nuncio
Et si ille q rem abstulerit nō habet unde satisfacēt potas teneat̄ ipm punire cum
cōsilio dci sindici ⁊ illud obſuet̄ q tuc dcm̄ cōsiliu ordināet sup pdcis. Tabernarii
tores nō sit ī ciuit̄ castelli ul̄ ei districtu seu habitor ciuit̄ castelli ul̄ ei distric
tus emerit seu alio m̄ acqsiuerit scient̄ rem furtiuā ab aliqua psona eā sine
ptio dn̄o rei restituē̄ morō oib; teneant̄ ⁊ cōpellant̄. Et si ignorauerint rem
ipām furtiuā quā emerit teneant̄ ipam restituere dn̄o rei p̄riue sibi reddito
ptio quo emerint dcām rem si designauerint ⁊ dixerit uenditorē a quo emerint
qui sit de ciuitate ul̄ coitatu aut aliunde q sit ydoneus. Et si ignorauerint ī
nomen uenditoris ⁊ nō dicerent. ul̄ assignarēt talē qui eet suspectus. ⁊ nō ydo
neus tu rem furtiua dn̄o sine ptio aliquo restituē cōpellant̄. et hoc p ciuit̄ pu
bapniat̄ ut oīb; sciat̄. Et q ignorauit eptor rē ee furtiuā ul̄ fuisse stetur ei
sacramto pstito ul̄ denouo pstando. et hoc locu hant ī masculis ⁊ feminis. Item
q si qs rigaterius. ul̄ alia psona. ī platea coīs. ul̄ ī strata pu̅ca. ul̄ alio loco. publice
rem aliqua mobile seu se mouentē emerit psentib; duob; testib; nō possit ab eptore
talis res epta reuocari ul̄ opponi q ipa res furtiua fuit ul̄ furto subtracta si
ipe ad que expectat si reuoluerit illā pretiu eptori restituat a quo rem illa emerit
psentib; testib; supdcis. Et hec additio fca fuit ad repellendu fraude forensiu ⁊ stipen
diarior̄. Et locu hant ad ptita psent̄ pendetia ⁊ futurā.

De pena illius q depdatus fuit aliquē capitlm̄ — — — XXXVI.

Statuim⁹ ⁊ ordi̅ q si aliqs ī ciuit̄ castelli ul̄ ei districtu depdatus fuerit aliquē
ī strata pu̅ca ul̄ adiutoriu dederit ad pdā faciendā auferat ei potas. Centū
lbr̄ den̄ p banno. Et si dcm̄ bannu nō soluerit amputetur ei man⁹. ul̄ pes. si capi
poterit. Si uo extra strata publica fuit aliqs aliquē depdatus soluat noīe
bapni quinquaginta lbr̄ den̄. et si nō poterit soluē dcm̄ bapnu psonalē puniatur
ut dcm̄ est. Et potas restitutu faciat res oblatas ī dupliu ei cui acepta fuit. Et si
potas dcm̄ malefactorē hrē nō poterit teneat̄ potas facē restitucon̄ res oblatas

illi q(ui) cap(er)deit de bonis dep(re)dantis · et inchoans exbapniat de Ciuit(ate) et co(mi)t(atu) castelli et exbapnitus
teneatur don(ec) soluit dcm bapnu. Si aut(em) p(er)sona que dicet(ur) ip(su)m mallu(m) comisisse eet male oppi
nionis et fame suspendatur p(er) gulam ita q(uod) moriatur si capi potit ul h(abe)ri.

Una cu dno maiori s(i)ndic(is) limitad(is) p(er)na et no alr … folio

De arbitrio dni potat(is) c(ontra) malefactores. capitulu(m) — — — xxxiiij.

Item statuimus et ordi(namus) q(uod) potas hat liberu arbitriu puniendi latrones · uastatores · fures
famosos · incendiarios · predones · et robatores stratar(um) · exterminatores terrar(um) qui mali
tiose et studiose exterminauerent terras · falsarios · et tonsores monetar(um) · Excipim(us) a p(re)dictis
o(mn)es minores quatuordecim annis · Et p(re)dca locu hant ad fiutura tm et no alr

De arbit(ri)o dni potat(is) sup(er) mallijs de nocte c(om)missis capitulu(m) — xxxv.

Item ordinatu atq(ue) p(ro)uisu(m) est q(uod) dns potas et ei(us) familia de o(mn)ib(us) furtis · robbarijs ·
et fractio(n)ib(us) domor(um) · et mallijs unde sanguis exiret que committerent de nocte
et fieret i(n) Ciuit(ate) castelli ei(us)q(ue) districtu habeant plena et libera potatem et licetiam. Ingren
di et inuenien(di) de p(re)dcis mallijs et excessib(us) · et o(mn)ib(us) et singulis uijs et modis q(ui)bus dno
potati et ei(us) familie uidebunt(ur). etia(m) quos culpabiles i(n)ueneit in penis in statut(is) dci co(mun)is
c(on)tentis c(on)depnar(e). Et i(n)telligatur nox i(n) dcis casib(us) a pulsatione s(e)c(un)de campane grosse
que pulsatur de sero p(ro) custodia Ciuit(atis) usq(ue) ad pulsatio(n)em campane diei.

Can uba… et familie

De pena receptatiu(m) latrones seu agorator(um) capitulu(m) — xxxvi.

Ordinam(us) et dicim(us) q(uod) nullus i(n) domo p(ro)pria ul c(on)ducta retineat fure(m) publicu · ul falsa
rium · aut agoratore(m) scienter. et q(ui)cu(m)q(ue) retinuerit eu ul eos postq(uam) sciuerit
soluat co(mun)i p(ro) banno. Centum lbr den quoties c(on)tra fecerit. Et si postq(uam) ei denuptiatu fuit
p(er) aliqua(m) p(er)sona(m) alique(m) fure(m). ul falsariu(m). aut agoratore(m). et retinuerit soluat dcm bannu

De pena falsi testis capitulu(m) — — — xxxvii.

Ordinam(us) et dicim(us) q(uod) si aliqua p(er)sona tulerit seu reddiderit falsu testimoniu in aliq(ua)
causa ul questione et p(er) testes. et p(ro) c(on)fessione ip(s)i(us) illud testimoniu sit p(ro)batu falsu
talis testis p(ro) pena et banno. Centum lbr den solue(re) teneat(ur). aut si solue(re) no(n) potit i(n)cidat(ur)
et abscidatur ei lingua. et no(n) ualeat ei(us) testimoniu. Eode(m) modo puniatur ille qui et
testem i(n)duxerit falsum in Centu lbr den. si scient(er) testes p(ro)duxit ul i(n)duxerit et p(ro) quolib(et)
teste a se i(n)ducto. Et no(n) i(n)telligat(ur) scient(er) falsum testimoniu i(n)duxisse ex eo solo q(uod) testis
i(n)ductus falsu(m) dixerit. Et si i(n) testificatione testis dixerit ul p(ro)batu fuerit ip(su)m testem
aliq(uo)d lucrum ul dapnu suscipe(re) ul accipe(re) portione(m) ei(us) q(uo)d i(n) qua testimoniu tulerit hat(ur)
dcm testimoniu p(ro) nullo ut dcm e(st). Et ad p(er)tect(ionem) actati ul rei possint p(ro)duci testes aduerse
partis actinentes si eide(m) p(ro)ducenti uidebit(ur) expedire. Item q(ui) sig(illum) fecerit seu fabri
cari fecerit falsum i(n)strm. ul falsam moneta(m). ul monetam tonderit. puniatur

in trescentis lib. den. et si non solverit eas infra decem dies amputetur ei manus dextra. et sit et habeatur infamis et nullum offitium civile vel publicum ei liceat exercere. sed omni honore et offitio privetur et privatus esse intelligatur. Item. Salvo quod in fabricante falsam monetam sit pena ignis. Si vero quis alia spetie falsitatis commiserit condepnetur talis committens in vigintiquinque lib. den. et plus et minus inspecta qualitate persone et conditione facti

Si notarius dapnum dati fraudem commiserit in suo offitio capitulum — — xxxviii

Item si notarius plani et dapnorum datorum fraude aliqua commiserit in suo offitio non ducendo ad curiam delinquentem cuiuscumque conditionis sive absolvendo vel aliter mitigando vel pretium ab aliqua comitate vel spetiali persona recipiendo. in centum lib. den. pro qualibet vice per sindicum condepnetur. quam condepnationem dictus sindicus ab eo exigere teneatur.

Si custos celatus accusaretur de falso capitulum — — — xxxviiii.

Item quod si aliquis ex custodibus celatis accusaretur de falso nullo modo detur copia sui nominis nisi prius falsitate de qua fuit accusatus probata. nec etiam ad se defendendum aliquis requiratur. et qui eum accusaverit de falso et non probaverit solvat nomine banni centum solidos den. et si probaverit condepnetur custos per potestatem in vigintiquinque lib. den. et si non poterit solvere dictam condepnationem quod fustigetur per civitatem et ligatur die fori ad petronem.

De pena euntis ad domum alicuius ad spoliandum et mictendum ignem capitulum — xl.

Item statuimus et ordinamus quod nulla persona audeat vel presumat in civitate vel comitatu sua auctoritate ire de die vel de nocte ad domum alicuius ad spoliandum ipsam domum sive existentes in ea vel ignem mictendo in ipsam domum pro vindicta facienda vel iniuria inferenda contra existentes in ipsa domo. et qui contra fecerit puniatur et condepnetur in quingentis lib. den. et plus realiter et personaliter ad arbitrium domini potestatis et sindici maioris et ad emendationem dupli dapni quod dederit dapnum passo. Et simili modo puniantur omnes et singuli sotiantes aliquem ad predicta committendum. Si quis autem alius dolose fraudolenter et appensate incendium commiserit in aliqua domo civitatis de die vel de nocte condepnetur in dicta pena qua pena si solvere non poterit igne comburatur ita quod moriatur.

[illegible marginal note]

De pena committentis mallum propter quod rumor esset in civitate capitulum — — xli.

Statuimus et ordinamus quod providenti utilitate comunis castelli et populi ipsius civitatis et pro manutenendo et conservando pacifico tranquillo et quieto statu ipsius civitatis et comitatus quod si aliqua persona cuiuscumque conditionis existat commiserit per se vel alium aliquod mallum in civitate vel comitatu castelli propter quod rumor esset in ipsa civitate ita quod campana comunis vel populi pulsaretur ad martellum vel populus ipsius civitatis veniret ad arma puniatur et condepnetur in duplum eius quo condepnari deberet vel posset ex forma statutorum et ordinamentorum comunis loquentium de tali mallo puniendo. Et plus

Realiter et personaliter

IIII

Liber quart. De possesioib no occupandis. Caplum primu.

Statuimus et ordinamus q si aliquis occupavit aut occupate tenuit
aliqd ul aliquas possiones Cois Civitatis Castri ul aliqd de tereno Civi
tatis pdce, teneatur qui occupavit et tenuit sive teneret Coi restitue
i. decem dies. et banniant hec pmo mese Regiminis potestate p totam Civi
tatem In locis osuetis et quolibet die Sabbati dci mesis. q quilibet qui occu
pavit ul teneret aliqd ul de tereno ul de possioibz dci Cois q debeat id qd
occupavit aut occupatum teneret restituere. Et si no restituit. i. dictu tps
Solvat Coi p banno. ducentas. lbr den. inquibz teneat potas eum odepna
re. Et si restituit aut dimisit in Nicho puniat. Et quilibz possit denu
tiare et accusare et heat medietatem banni. Et teneat nom denuptiatis
insecreto et non pandatur nec Scribatur el nom in quatrno. Et si potestas
pdca no fecerit pdat de suo feudo Centum. lbr. den. Et cuilibet sit licitum
an denuptiatioem de eo factam Restituere et dimicte coi qd occupavit aut occu
patum teneret. et Si hoc fecerit in Nicho odepnetur. Additum est huic caplo
q fiant et eligantur p potatem et priores quatuor boni hoies et offitiales
. s. unus p qualz porta et teneant Noia in secreto. qui debeant denuptiare
ofacientes. et potestas teneatur pcise saltem tpr sui regiminis Inquisitioez
facere de pdcis.

De possesionibz pontis de Novole. Caplum scdm.

Item statuimus et ordinamus q potestas teneat facere pcise cogi oms
et singlas psonas hntes tras et possiones et quascuqz alias res pontis
lapidum sive lignaminu de novole ul de prato et cuilibz alterius pontis et
res quascuqz alterius pontis mobiles ul inmobiles ad restituendum dco ponti
ul Sindico dci pontis no obstante aliqua pscptione alicuius tpris. Et si repi
retur p aliquem occupatas exceptis possioibz et iuribz cessis p Comune fr
benedicto comandi noto qui debet solue censum ul pensionem de alys teris
et possibz quas hactenus habuit et nuc ht p libellum ul ad pensione teneat
et debeat pdca face Coi ul sindico dci pontis. i. unum mesem postqz fuint
requisiti et p Civitatem puce bannitu. Et tribz vicibz de mes Septembris
banniatur assignado terminum. decem dierp in qualz banitione. q quicuqz debet
solvere censum ul pensionem de tris et possioibz dci pontis solvat et det Si
ndicis Cois et dci pontis de mese Octubris. et obstendere teneant instra.

61v

et iura que sunt dicti pontis. Et si instrumenta et iura non ostenderent. [?] elapsis
dictis terminis, teneant dicti sindici qui sunt iura dicti pontis tenutam et possessionem
dictarum rerum recipere pro comuni et dicto ponte sine pena et bando et apprendere et tenere
tenutam et possessionem. Et teneatur potestas ipsum sindicum manutenere et defendere
contra omnem personam ipsum sindicum molestantem. Et ad inveniendum iura
dicti pontis unum libellum secundum formam precessionis antique concessionis, ad recipiendum
a conductoribus promissionem quod terras res que conducent pro comuni et ponte tenebuntur, et
censum seu pensionem solvere, et ad promictendum defensionem et omnia
et singula faciendum circa predicta que necessaria fuerint. Et teneatur potestas [?] in
dicto comandi qui sunt iura dicti pontis de mense maii sindicum comunis et dicti po
tis constituere et ordinare quotiens opus fuerit, procuratorem unum vel plures, qui
valeant et teneant, et quod ad predictum procuratorem fuerit procuratum. Et si potestas
predicta non fecerit perdat de suo feudo. Centum libr. den. in quibus deposito suo
offitio debeat condepnari et absolvi non possit. Et hoc capitulum iuret potestas
et teneatur facere poni de constituto in constitutum. Et teneatur potestas facere revideri
instrumenta venditionis, si erit completum tempus vel non. ¶ Additum est huic capitulo
quod potestas teneatur facere inquisitionem per homines sancti Cassiani et toti comitate
ad inveniendum bona et possessiones et res pontis montiscastilli. et ipsis
inventis reduci facere in comuni et comuni non obstet aliqua prescriptio temporis. Et
dictarum possessionum concedere volentibus manutenere pontem predictum. Et de predictis
bonis inventis per potestatem eidem pro dimidia acquirat, et per eum inquirat et
inquiri. **De balneo de fontecchio reactando. Capitulum tertium.**

Volentes et intendentes providere sanitatibus hominum et maxime civitatis
et comitatis. statuimus et ordinamus quod potestas primo mense sui regiminis te
neatur proponere in consilio generali et populi quid placet dicto consilio providere or
dinare et firmare super reactatione facienda de balneo de fontecchio, cum
dicatur ipsum balneum fore utile pro comuni, et pluribus virtutibus habundare.

De fornacibus manutenendis et locandis. Capitulum quartum.

Volumus et ordinamus quod fornaces et terrenum fornacium debeat ma
nuteneri pro comuni. Et potestas cum prioribus debeant locare eas fornaces
ad matones et coppos et calcinam quemdam prout melius et utilius
pro comuni fieri poterit. Et locationes factas per sindicum comunis revidere.

et solui facere pensione que non ostenderet soluta aductoribz. Et idem
intelligatur in cameris cois non locatis que debeant locari ut dictum est.
Et locationes factas reddere et solui facere pensione que no pbaretur
soluta. Et pu. et baniatur p Ciuitate q quicunqz uult aducere uadat et faciat
se scribi et plus danti p pensione locari faciat potas et potes p sindi
cum cois adhet ordinatum. Et tminz pensiois sit in festo sci floridi de
mese agusti. Et quicunqz fecerit matones planellas aut coppos ca vende
ndi teneatur facere ita et tales q cotti sint et deueniat ad forma ad modum
cois siue modulum. Et qui ctfecerit puniatur in decem libr den p qualibz
uice. Et quilibet possit accusare. Et baniatur pu et ut bn sciatur. et q pdci fa
cientes matones no possint p se ul alium emere lingna refixa in ci
uitate ul coitate in salmis que ferunt ad uendendum in Ciuitatem. ad pena
quadraginta s. den. p qualibz vice. Et quilibet possit denuptiare et accu
sare et habeat medietatem banni. et teneatur nom accantis in secreto.

De muris Ciuitatis non destruendis. Capitulum quintum.

Item statuimus et ordinamus q nulla psona audeat ul psumat destruere
ul rumpere muros Ciuitatis nec in eis aliquam lesione facere nec illos
qui sunt de foris an portam Ciuitatis nec barbacanos nec pontes cois nec
aliquem ponte de lignamine aut lignamina ul assides auferre decis. Et
qui ctfecerit soluat coi p bano viginti quinqz libr. den. Et nichilominus tene
atur illud qd destruxit suis expesis reactare. Et q potas teneatur de mse
marty. expens cois facere fieri et reactari muros et merlos ubicunqz necce est.
de bonis lapidibz et calcina sub pena Centum. lib de suo fendo si pdca non
fecerit. De viis Cercarum manutenendis. Capitulum sextum.

Item statuimus et ordinamus q uie cercarum cois que sunt iux muros ci
uitatis intus. debeant manutenerii eius amplitudinis cuius tminate sunt.
Et in sceptura pu. reducatur dca tminatio facta ita q dce vie no possit p
aliquos occupari. q nullus cauet in carbonarijs cois et q trenum ipar
sodum reat et q litamen nec aliqd turpe ponatur in eis nec ibi fiat nauegatio palearum. C. septimum.

Item statuimus et ordinamus q nulla psona audeat ul psumat in carbo
naria greppos cauare seu porcos pasturare usqz ad muros Ciuitatis

extra . xxx . passus non inde terram elevare . Et qui contrafecerit solvat Comuni pro banno xx
s. den. et quotiens contrafecerit Et cuilibet liceat accusare et habeat medietatem banni .
et alia medietas sit comunis . et denumptiantis nomen teneatur in secreto . Et fieri debeat
Inquisitio per familiam dni potestatis quolibet mense sui regiminis . Et si quem invenerit
condempnare ut dictum est . Item quod terrenum aliquod dictarum carbonariarum non laboret set
sodium remaneat pro comuni omnino . Item quod nulla persona Civitatis vel aliunde audeat
vel presumat ponere nec poni facere in Carbonariis seu fossis aliquod litamen nec
in eis aliquam congregationem palearum vel aliarum rerum vel aliquid elevare . Vel aliquam
turpitudinem seu litamen in dictis carbonariis ponere . nec intra portas Civi
tatis ullum litamen poni possit nec a ponte Saturbie . porta Sancte marie intus
usque ad Civitatem nec a turrione porta Sancti Egidy usque ad dictam Civitatem nec
a turrione pontis cavaliorum nec a spedalicchio . s. amonesterio de ultra tiberim . et
fossi iuxta petri fantis quod olim fuit Ghigni Berte nec in dictis ex foveis terrini
circha dictam Civitatem . Et ibi reficiantur termini usus Civitatem in viis
vel plateis . Et si aliquis contrafecerit in predictis vel aliquo predictorum solvat Comuni
pro banno . xx . s . den . Et quilibet possit denumptiare et accusare et habeat mediet
banni predicti . Et predicta banniantur singulis mensibus . Et teneatur notarius Comunis sive po
testatis una die dominica in singulis mensibus ire extra quaslibet portas usque ad ter
minos dictos et Inquirere de predictis et condempnare quos invenerit contrafacere dicta pena .

Ut Coria nec aliquid Turpe proiciatur in Carbonariis Capitulum . Octavum .

Item statuimus et ordinamus quod nulla persona mictat vel micti faciat in car
bonariis Civitatis ad mollificandum aliquod coriamen sive corium nec aliquam
turpitudinem in eis proiciat . s. carnes equinas nec aliqua animalia mortua .
nec extra Civitatem per . ducentas brachias aut similia nec inter muros Civi
tatis aliqua animalia mortua quis proiciat . nec linum ad macerandum in carbonar
mictat . nec aliquod predictorum . Et qui contrafecerit solvat comuni pro banno viginti . s . d .
et quotiens contrafecerit . et cuilibet sit licitum denumptiare et accusare et habeat medietatem
banni . Idem dicimus observandum de prato comunis . Et de predictis potestas teneatur
et possit facere Inquisitionem ad petitionem cuiuslibet procedere in predictis .

Ut animalia non decorientur extra Civitatem . Capitulum Nonum .

Item statuimus et ordinamus quod nullus possit decoriare in Civitate Castelli et
prope ipsam Civitatem per tres balistratas nec prope aliquam stratam regalem ali-
quem equum mulum somarium vel bovem mortuum ad penam decem librarum pro quolibet
contrafaciente et qualibet vice. Et quilibet possit accusare contrafacientes. et stetur ei sacra-
mento cum uno teste fidedingno et habeat medietatem banni et eius nomen teneatur in
secreto Et hoc prius banniatur per Civitatem.

De viis actandis prout olim fuerunt. Capitulum decimum.

Item statuimus et ordinamus quod omnes et singule vie que sunt in Civitate aptentur
ut hactenus esse consueverunt per terrena discassata. et ubi non fuerint domus redu-
cantur in pristinum statum. ut fuerunt a .xx. annis retro. Dicimus etiam quod in Comitatu
Castelli quilibet possit mittere viam per terram suam et amplam ut erit vicina-
lis et ad usum presentem et futurum. De strata a domo Johannis longi usque ad portam pontis actanda. Cap. XI.

Item statuimus et ordinamus quod potestas teneatur vinculo Juramenti de mense febr.
facere aptari stratam matonatam de prato a domo Johannis Longhi usque ad portam
pontis. et aptetur et amplanetur expensis illorum qui habent domos in dicta strata ex utraque
parte quibus tangit dictum matonatum. Et quod cloaca aptetur prout videbitur magis
ita quod non prestet impedimentum aliquod transeuntibus pedestre vel equestre. Et idem
intelligatur et fiat de aliis stratis et viis Civitatis matonatis in quibus est destru-
ctum matonatum quod matonatum destructum. potestas teneatur et debeat per se facere
reaptari expensis illorum quorum erunt domus et terrena ante quas erit destructum ma-
tonatum. Et hoc teneatur facere incontinenti potestas tempore sui regiminis si eo tempore poterunt
haberi matones in Civitate pro dicta. Et teneatur potestas mittere notarium extraordinarium
ad rimandum pro predictis semel in mense per Civitatem. et inquirant et scribant omnia lo-
ca in quibus erit matonatum destructum. Et si potestas non fecerit perdat de suo fe-
udo quinquaginta libras denariorum. Et hoc capitulum sit firmum et mutari non possit. Et quod
matones dentur cuilibet qui debet matonare dictas vias per commune ad rationem .xx. solidorum denariorum
per miliario nec non pro matonandis agiondis etc. Et quod via que vadit a cantone domus
filiorum mineri Jacobi usque ad cantonem domus Civitatis mutellarum matonetur expensis communis.
Item quod logia communis debeat lastrigari et via que est prope scalas palatii communis que
est versus domus quelfutiorum matonetur expensis communis per dimidia et illorum qui habent
domus et terrena per aliam dimidiam. De stratis expediendis. Capitulum .XII.

63v

Item statuimus et ordinamus quod si aliqua strata regalis vel via publica vel vicinalis
est vel fuerit occupata in totum vel in parte ab aliqua persona de Civitate vel comitatu
sive districtu a .xx. annis citra et denumptiatum fuerit potestati vel Judici teneatur
ipsam stratam et viam vicinalem restitui facere in pristinum statum infra decem dies. Et
si predicta non fecerit ille qui occupaverit teneatur potestas et debeat illum condepna
re in decem libris denariorum et nichilominus compellat eum restituere dictam viam. Et quilibet
accusare possit publice et privatim omnes et singulos qui occupaverint vel occupa
ssent predictas vias et stratas et teneatur eius nomen in secreto. Et de hiis po
testas et suus Judex possit Inquirere et punire et condepnare omnes perso
nas quas invenerit occupasse. Et dictas stratas et vias reduci facere in pri
stinum statum. Exceptis illis qui vias misissent per terram suam secundum formam
statuti qui non teneantur ad predicta. Et hec eis non preiudicent. Et potestas
vel Judex si predicta non fecerit vel fuerit negligens perdat de suo feudo quinquaginta
libras denariorum. Et hoc capitulum sit precisum et locum habeat ad preterita presentia et futura.
Et quod via que fuit olim iuxta fonte bagolinelli que veniebat a dicto ponte
et ibat usque tiberim reaptetur ad modum vie vicinalis per dominos predictorum que
sunt circa locum ubi erat dicta via. Et si dicti non fecerint cuilibet sit licitum
ire per predia que sunt iuxta locum ubi est via sine pena et banno. De lignami

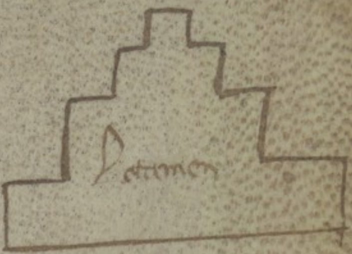
ne non tenendo iuxta portas in certa loca. Capitulum .xiii.

Item statuimus et ordinamus quod ab inscriptis confinibus infra usque Civitate nulla
persona audeat vel presumat ponere aliquod lignamen ultra iuxta portam Sancte
marie ab hospitali Ranaldelli intus et circum circa dictam portam et extra per tan
tam loci distantiam quantum est ab hospitali usque ad dictam portam. et iuxta por
tam sancti Florid amaiestate parigi intus et a rebocco de cozano intus et a
fonte macerii intus usque Civitate. Et iuxta porta sancti Jacobi a flumine
cavaliers intus et a flumine scaturbie intus usque Civitatem et in Civitate
intus iuxta portas que aperiuntur per .xx. brachia. Et qui contrafecerit in aliquo
predictorum puniatur in xl. solidis denariorum pro quolibet et qualibet vice. Et ut predicta perveniat
ad notitiam singulorum potestas et capitaneus qui pro tempore fuerint primo mense sui
regiminis predicta banniri facere teneatur. De viis et stratis tenendis spaçatis. Capitulum xiiii.

Item statuimus et ordinamus quod quilibet teneat viam et stratam matonata

an domum suam cameram ul terenu propria ul adducta spatiatam et munda
tam tenere et eleuare et eleuari facere quolibet die sabbati omnes inmunditias.
Et potestas teneatur quolibet die ueneris facere banniri quod quilibet per Ciuitatem uias ma
tonatas ante domum suam quolibet die sabbati in sero mundari et spatiari faciat.
Et qui contrafecerit soluat com. pro banno. quinque. s. den. pro qualibet uice. et quilibet
possit accusare et habeat medietatem banni predicti. Et quod de mensibus may Juny July
et augusti quilibet adaquare debeat antequam spacçet de nocte sub dicta pena.
Et si potestas predicta facere neglexerit perdat de suo feudo. xxv. libr. den. que
deueniat in Com. De vijs spacçandis et manutenendis. Cap. xv.

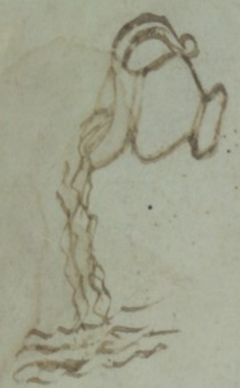
Item statuimus et ordinamus quod nulla persona teneat litamen siue spa
cçamintum siue inmunditias quas de via siue matonato eleuauit nec
lutum nec aliquid aliud simile turpe sub banco ul alibi extra domos pena
quinque s. den. contrafacienti cuilibet auferenda pro qualibet vice. Et quod nullus po
ssit ponere ul tenere in vijs et stratis Ciuitatis. et iuxta muros Ciuitatis letamen
nisi qui extraheret a stabulo de domo sua. in quo casu possit ponere extra
domum suam. et. infra quinque dies eleuare. pena. xx. s. den. ut supra continetur, et
plus tenere non possit. Item quod vnus ex notarijs potestatis omni die dominico ire
teneatur per Ciuitatem et uidere et scire si predicta fiunt obseruata. Item quod ille
qui emet platea comunis teneatur quolibet die sabbati spacçare et mundare in
sero ipsam plattam et ante palatium Comunis et ipsam spacçatura extrahere
de ipsa platea pena. xx. s. den. pro qualibet vice qua contrafecerit.

C. Nullum proiciatur in publicis vijs. Capitulum. xvj.

Statuimus et ordinamus quod nulla persona proiciat aliquam aqua ul turpe
aliquid in via publica de solario aliquo ul domo de die ul de nocte.
et si aliquid turpe proiectum ueneit super aliquem siue aliquid teneatur qui
proiecerit dapnum quod fecerit emendare et bannum insuper solue et stetur
sacramento quod fecerit ille super quo ul super cuius re fuit aqua ul aliud turpe
proiectum. Et pro dapno quod substinuit dicta occasione et eo quod proiectum fuit
super eo siue re ipsius et offensa. Et potestas teneatur per Ciuitatem facere
banniri quod nulla persona aliquid turpe proiciat in via. Et qui contrafecerit si
in die querimonia facta fuit potestas auferat delinquenti ul domino domus.

Nota aqua ...

de qua proiectum fuit turpe ul' aqua .xl. ß. den̄ p banno et qualz vice. Et teneat
nom denuptiantis et accusantis in secreto. Sz si id q̄ proiectum fuit fr aliqua psona
no ueneit ul' re soluat Coi p bano .x. ß. den̄. et dapnum emendet ut supius
dictum est. ¶ Si quis uō proiciat aquam ul' aliq turpe in stratis ul' platteis et
domib; prope puteum aliquem p duas perticas siue canas soluat Coi p banno
Centum ß. den̄. Et potas teneat face papi q quicqz inuenit aliquē cont
facientem. ipum denuptiet qz citius poterit dno potati. ¶ Item dicimus q nulla
psona de Ciuitat Castelli proiciat ul' proici faciat an domu vicini sui ul' trito
rium alicuius sine voluntate dni dom' ul' quicini in vis pub aliquam feccias
vini nec aliqz turpitudine ul' alicui quicino ul' transeunti fetore pstet ul' fa
ciat aliq impedimentum. Et qui contfecerit. soluat Coi p banno .x. ß. den̄. quotiens
contfecerit. ¶ Item q nullus deponat ad sellam ul' ad deponendum uadat i via
ul' strata publica. ul' menali ul' in platea ul' in cassalino hois seu hominum Ciuitatis.
Et q nulla psona teneat filium ul' alium ad deponedum in pedib; in aliqua
via ul' strata publica. et qui contfecerit soluat Coi p bano .xx. ß. den̄. Et si talis
famula no poterit solue dem bannu. solue debeat dns eius p qualz uice. Et
quilz possit accusare et denuptiare et hat medietatem banni. et stet et credat
de pdcis Sacramento denuptiantis. Et sr hijs omib; Capitanei Capitaniarum
heant offim et bayliam face obseruare semel in mense ut melius seruatur. Et
q eligatur unus offitialis p qualib; portam qui teneat uinclo Juramenti
denuptiare contfacientes. Et si non fecerit patiat illa penam qua passurus
eēt delinques. qui offitialis heat medietate banni. et credat dicto et sacramento
offitialis. Et q nulla psona ponat aut faciat aliqua turpitudine prope ali
quem locum religiosum ul' ecclesiam p .x. canas n̄i in domo ul' terreno suo ul'
conducto ul' gratis concesso. et spalr in uia q uadit a cantone dom' filiorum Ranerij
Jacobi de bonsignorib; usqz ad domu peli olay. et terrenum dni vesi. ad pena
.xl. ß. den̄. et quilib; possit accusare et hat medietatem banni. et nom eius tene
at in secreto. ¶ Et idem intelligatur in archis p ut sup̄ pxime dictum est.

Qd nullum turpe piciat in platea fem. Capitulum. — XVII.

Firmam(us) q nulla psona psumat pone ul poni face in platea q est an lo-
cum seu domum fem minor. aliq turpe ul coria ul aliqd aliud q impediret
dictos fratres aut homines ire uolentes p dicta platea ad dictu locum fratru nec
aliqd aliud q pstet eis fectore. Et quicumq contrafecerit condepnet Coi p qualibz vice
in .xx. s. den p potatem. Et qlibet possit denuptiare et accusare et hat mediet
banni et nomen accusatis teneat secretum. Et intelligat et fiat dicta platea que
est an locum fem Sci Dnici et Sci Agustini et Sci Floridi. Et hoc caplum potas
teneat pmo mese sui regiminis banniri face p Ciuitatem.

De stratis et viis tenendis expeditis. Caplm. — XVIII.

Item statuim(us) et ordinam(us) q omes uie strate et platee. Ciuitatis expediat
lapidibus et calcina et lingnis et alijs obstaclis qbuscumq que transeuntibus in
pedimentum poss pstare et qui contrafecit soluat .xx. s. den. Coi p banno et quilz
possit accusare et hat medietat banni. Ite q si aliquis hunt aliqua lingnia in Ci-
uitate ea uendendi q ea retinere no possit in pdcis vijs et stratis ul plate
is. Et qui contrafecerit soluat .xx. s. den p banno. Et teneat notar potatis quolz
die dnico ire p Ciuitate et que inuenit contrafacere potas puniat in dcta pena.
Et pdca pu(bli)ce baniant ut bene (intelligantur) sciatur. Et hoc pdcte fieri faciat potas p
totum mesem agusti et septembr. Et si pdca non fecit. pdat de suo feudo .xxv.
lbr. den. Saluo q quilibz hedificare uoles ul aliq hedificari face possit sine
pena et banno in vijs pub. et stratis p tres mes tenere. dum tn strate seu
vie remaneat expedite. De lingnis et grondijs remouendis. Caplm. XVIIII.

Item statuim(us) et ordinam(us) q potas teneat face eleuari omia lingnia et
grondias et tecta et ome aliud q aliquis ul aliqui hnt ul tenet sup terre-
no alicui ul aliquor ad petition illius ul illor quor erit trenum. Et si ille
contra que petitio talis datur cora potate ul Judice voluit dicere illud trenu
ee suum audiat et eius pbatio admictat. Si uo ille qui petierit dicens suuz.

ee trenum pbauerit ee suum p duos testes ul instrum. ul alijs iustis et conde
centibus pbationibus. potas teneat precise. postq pbauit trenum ee suum.
facere eleuari qdqd impositu eet. ul fuit in ipo treno. Et pscripto triginta an
nor ul plurium no preiudicet ul noceat illi cui est trenum pdcm nec eius
petitioni in aliquo. Si aut ille contra quem talis petitio fca fuit no eleuauit gro
diam ul lignamen aut tectum. et ome illud qd impositum eet. potas teneat
precise. ipum ad pdca eleuanda cpellere. Et si no eleuauerit et preceptis
potatis no obedierit teneat ei potas aufferre. x. lbr. den. Et eum i quatitate
pdca ad petitionem adusarij. cdepnare. Et nichilominus pdca facere teneant. Et
de tali cdepnatione et banno potas et Judex sint absoluti. n debeat Sub
sindicis respondere. Et ut pstes caplum melius obsuetur. dicimus qd si
aliqua ctrarietas. s. ul infra eet in aliquo caplo. illa talis ctrarietas no
preiudicet huic caplo in aliqua pte sui. Sz plenum hat robur. Et po
testas teneat ea omia obsuare ut. s. ctinetur. et facere Jurare cstitutores
futuros in statuto hoc caplum ponere no addendo ul minuendo. Pdcm. dicimus
obsuandum de omib; singulis reb; que sut ul erunt sup treno alicuius
de Ciuitate ul districtu eius. De sextorijs Remouendis. Cap. XX.

Tem statuimus et ordinamus. qd potas. teneat precise facere remoueri oia
sextoria apposita ul apponenda an domum ul domos Ciuitatis sub porti
cis botegaru hominum Ciuitatis et loco sextoriorum ponant tende panni lini
ul alterius panni grossi. cum male uideat tenere an domos ul cameras
et sit dubium et periculum ppter ignem sextoria perdentia tenere an do
mos. Et qui sic retinuit aliquod sextorium. cdepnetur. in Centu s. den. p
banno coi. Et quilz possit accusare. et denuptiare cõtrafacientes. et hat
medietatem banni. Et hoc caplum baniat in pma ctione. Item dicimus
qd stanga siue stanghe ptice siue bacili paretarie ul assides no stent
nec teneant an domos ul cameras. ex domorum camerarum hostia. a solario
siue tecto. i. ius terram. et cetera que possit pstare impedimentum trasseunti
bus equitib; et peditib; omo remoueant. Item dicimus qd nulla pso
na psumat ponere stangam ul stangas de tecto unius domus ul balcone

vel fenestra ad tectum balonem vel fenestram alterius de una domo ad aliam
domu nec ſ ſtangas ipas teneat ſeu ponat aliquē pannum vel acciam vel ſu
decias ad ſciugandum ſ. cu male appareat et poſſit tranſeuntib dapnum et
periculum generare. Et qui ɔ̃fecerit in aliquo p̃dcoꝝ vel in p̃dcis, ſi deprehē
ꝑ potatem qualibz vice in. viginti. ß. den. Et potas teneat facē banni p̃dca
p̃mo menſ ſui regiminis. De ſextoriys et trabacchys nõ tenedis. Cap xxi.

Item ſtatuimus et ordinamus. q nullus teneat vel poni faciat ſeu ponat
aliquam tendam alicui panni. vel ſextoriu ſiue aſſides. a ſolaio. ī. int domu
ſiue cameram ſui vicini et ſuam. mo aliquo vel ca ab hoſtys domoꝝ ſeu came
raꝝ foris uſus ſtratas ⁊ vias nec aliqd ingomborantum facē vicino ſuo.
Et qui ɔ̃tfecerit puniat in. xl. ß. den. ꝑ qualibz vice. Et cuilibz ſit licitum.
accuſare ⁊ denuptiare et hat medietatē banni. De ſtratis ⁊ vys ampliadis. xxii.

Item ſtatuimus et ordinamus. q potas teneat ꝑ ſe ſt de menſ aprilis ⁊ may
facē ampliari omēs ⁊ ſinglas vias ⁊ ſtratas p̃ncipales vicinales. ⁊ regales
ſ. hoc mo. q quelibz ſtrata et via vicinalis ſit ampla. ſex. pedib et fiat
ꝑ duos bonos hoies. et unu notum ꝑ qualibz portam. ad vias vicinales q̃ eꝫ
eligant ꝑ ɔ̃ſilium gnale. Et qlibz dcoꝝ offitialiu. ſit etatis. xl. annoꝝ ⁊
in bonis hat. m̃. lbꝫ den. Et quilibz offitialis teneat facē fieri p̃dca ꝑ hoies
illius potē. ſ. ſtratas rigales. ī. unu miliare miſſis foſſis. ubi fuerit neceſſa
rium ab utraqꝫ pte. ꝑ hoies terraꝝ q ſūt circa ſtratas. Et hoc ſit i puiſioe
et tminatione ipoꝝ offitialium. et ꝑ vias vicinales et ꝑ hoies hntes vi
neas tras et clauſas. ſ. ad unum miliare uſq̃ Ciuitatē. Et q ad petitē
cuilibz foſſ mictat ex utraqꝫ pte vie vicinalis. ꝑ hoies hntes. tras ⁊ vin.
coꝝ expēſ. Et ꝑpat ꝑ ipos offitiales. ad petē cuilibz petentis. omib
hntib. vin. tras iux dcas vias. q micte debeant foſſata bona ⁊ ampla ſic
fuerint tminata. Et ipis tminatis de quolibz greppo et ſepe incidi faciant
vt dicte vie optime fiat et aptent de bonis lapidib et ghea et calcina
cicio. ſicuti expedierit expēſ illoꝝ quoꝝ ſūt vinee. tre et clauſure. ſ. quilibz
ex latere ſuo teneat viam aptare. Et hec fieri debeant et adimpleri. ī.
. xv. dies poſt ꝑceptu factu fuit ꝑ ipos offitiales pena ⁊ bano. xl. ß.

den. Et qui non obedierit condempnetur per potestatem Comuni in dicta quantitate. Et nichilominus
predicta omnia de viis vicinalibus facere et adinplere teneantur. Item dicimus quod si aliqua
via publica vel vicinalis devastata esset vel demersa aut devastaret vel demergeret
per aliquod fossatum factum vel missum esse aliquid cursus aque teneatur potestas et eius
iudex ad petitionem cuiuslibet petentis illum cuius est terra vel vinea iuxta tale fossatum
cum bonis palis frascitis et lapidibus ad reaptandum compellere talem viam et
fossatum ita quod omnino via in pristinum statum reducatur omni modo infra decem dies postquam
preceptum fuerit sibi. Et qui contrafecerit et viam non reactaverit et predicta non observa
verit condempnetur per potestatem Comuni Castilionis in xl. solidos denariorum pro qualibet vice. Et nulla
persona a dictis preceptis et condempnationibus factis et faciendis possit appellare. Et si
appellaverit non audiatur appellans. Et si predicta offitiales non fecerint solvant pro quolibet
eorum C. solidos denariorum. Et potestas dictum bannum teneatur aufferre ipsis offitialibus pro Comuni.
Et dicti offitiales habeant et habere debeant pro eorum salario xx. solidos denariorum pro quolibet eorum
offitialium et notarius. Et quod quilibet Sindicus Castri et ville teneatur et debeat
aptare omnes vias que sunt in suo sindicatu et aptari facere per homines dicti sin
dicatus ad petitionem cuiuslibet petentis. Et faciat potestas semper quando iurant
sindici et dant fideiussores facere ipsos sindicos iurare primo mense sui regiminis
quod predictas vias sui sindicatus aptabunt. Et si negligentes fuerint in predictis condempnetur
per potestatem in decem libris denariorum. Et quicumque non obedierit sindico super predictis viis
actandis solvat Comuni pro banno x. solidos denariorum. Et quotiens contrafecerit et nichilominus
facere teneatur. Et quod si aliqua via vicinalis indigeret aliquo gramine et ma
ior pars vicinorum esset in concordia aptandi eam quod dicta via debeat aptari expensis
vicinorum ita quod homines quibus esset utile ire pedester et equester possint per dictam terram
sire libere. Et potestas Civitatis Castilionis teneatur predicta fieri facere ad petitionem
cuiuslibet petentis et videre predicta personaliter si opus fuerit. Et si potestas fuerit negli
gens in predictis perdat de suo feudo et salario xxv. libras denariorum.

I. De viis que sunt circum circa Civitatem. Capitulum XXIII.

Item statuimus et ordinamus quod potestas et ceteri offitiales Comunis teneantur et
debeant manutenere pro Comuni libertas et expeditas omnes et singulas vias.

olim missas et factas sic terminate sint circa circas civitate iux fossos deforis et
no pmicte q aliquis eas occupet nec claudat. Et siquis eas occupauit condepnet
p potatem in xxv. lbr. den. coi et quoties contfecit. Et q in dcis vijs fiant potes
in locis consuetis et opportunis. et facti reaptent expens Cois. et dicte vie ter
minent p coi. Item fiat unus pons amplus septem pedibus de querca sup
flumine saturbie iuxa archu supiore expens cois. i. fm mensem regiminis pote
statis. Et hoc caplum sit preisum et trenchum. Et simili mo manuteneat via
noua q. fca est int in Civitat circa circa muros Civitatis.

De stratis Novis ampliandis. — Caplm — xxiiij.

Item statuimus et ordinamus q potas eiusqz Judex et cetei offitiales teneant uin
culo iuramti pcise manutene et manuteneri face aptatas et impetratas
stratas omes et singlas factas p Coi circa circa Civitate. Et spalr stratam
Ste marie facta a dca porta usqz ad ponte souare. Et strata porte sci bartolomei
a dca porta usqz ad Caprana. Ite strata factam a ponte denouole usqz ad
flumen scargole. Et si in aliqua pte haut defectum et necitas eet eas ap
tare dcas stratas et face aptari et meliorari si opus fuit et utile ad petite
cuilibz denuptiatis. Item stratam facta et missam a porta sci Juliani usqz
ad ponte tongonis sibr complere et manutene et compleri face faciendo ipam in
petrari et inghearj admodum pdcarum stratarum consceptarum. p hoies coiat porte
Sci Jacobj qui eam fecerunt denouo et afossatari et fossata micte ubi fossata
no eent. Item eodem mo strata factam et missam p Coi a ponte prati usqz
ad ticiolum manutene psi et compleri face ea faciendo fossata micti et compleri.
ubi missa et completa no sunt. et inpetrari et inghearj admodu sdcarum stratarum.
hoc saluo et reservato de dca strata pontis prati q potas et Judex appellation
una cu prioribus teneant primo mense eorum regiminis ire ad dcam strata psonalr
et eam videre. et si in aliqua pte uideret eis addenda et dericzandu id face
et fieri face possint et debeat p hoies qui fecerint eam fm q melius et

Utilius faciendum pviderint, an q3 pcedant ul faciat eam alr oplcri ul in
petrai. Item teneant fieri face expess cois dcos pontes et cloacas necias
in pdis stratis et quals earu ita et tals qd libere p ipos pontes homies oms
equites et pedites, et cu aialib honeratis et sine possit trasire libere et re
dire, sine obstaclo et inpedimto. et spalr pontem cauaslois et ponte rinse
cchi. et ponte in flumine regnani in strata. porte. Sci Juliani de bonis la
pidib et calcina reducendo pontes ueres et necios ad ipas stratas nouas,
ubi magis quenient in debit debere fieri, expess cois. Et in strata qua itur
Aritium unu ponte in flumine de lerchi et unu ponte in flumine de scar
gola ut possit hoies cu aialib et sine uti dcis stratis. ineundo et redeundo
cu oib necciis ut dictu est. Item teneant et debeant p sacrmtum
face extendi dcam stratam. qua itur aritium usq usq ad pontem de uingo
ne, ad rectitudine sic incepta est p hoies. porte sci Jacobi. a tibere intus
usus dcam stratam. Et p hoies. porte sci floridi de uilla nouole de campo
de corte uecchia de sco leo cagnano cugnano de pisciano de Rouelliano de
fonte maiure. qui ab alijs stratis eoru pote sint modis oib absoluti. Ite
teneant face dco md pfice et oplere, dcam strata. pote sci Juliani p recti
tudine usq ad flumen uertole p hoies. pote sci Jacobi, in singlis annis
p unum miliare. ad min ipam extendendo donec opleta fuit et ad effectu per
ducta. Et idem obseruetur et fiat de strata pontis prati, donec opleta fuit,
i oib et p omia, et ad pfectione et oplemntum ipaz stratazu et satisfacti
onem facienda de ceteris que accipient p eis stratis. Et ad uendictione
stratazu uetezu sic pcessum fuit in stratis iam factis et opletis. Et di
cimus etia qd si pp dericzaturam dcaz stratazu ul alteius eazu factazu
ul faciendazu aliqua pete tre alicui spectant et expte una strate rema
neret modica qntitas tre que sit minus. xx. tabulazu. qd ille quicumus q
ht iux eam emere teneat ipam p eo ptio quo fuit extimata alia tra
que intrauit in diriczatura strate. illius cui cet. Et potas cu effectu ipuz
quicumu ad pdcam tram emenda opellat ptio dcto. et ptium totalr.

soluere faciat venditori. Et ut p(re)d(ic)ta faciant / et executioni mandent intotu(m)
dicimus q(uod) in (con)silio g(e)n(er)ali ad breuia p(er) qual(ibet) portam duo boni ho(m)i(n)es eligant(ur).
qui cura(m) et solicitudine(m) h(ab)eant faciendi fieri et ad p(er)fectu(m) p(er)duci om(n)ia que
d(i)c(t)a su(n)t de stratis cor(um) porte. et h(ab)ea(n)t salariu(m) illud si officiu(m) exercuerit q(uod)
stantiatu(m) fuit illis p(er) (con)siliu(m). lx. ¶ Item. Cu(m) multe uie vicinales p(er)
venditione(m) stractar(um) ueter(um) fact(e). cluse sint et exitu(m) no(n) h(ab)eant ad stratas
nouas u(e)l alias vias / p(ub)licas. Et sic impediunt(ur). (et) ire et redire. ad t(er)ras et clausuras
cor(um) no(n) poss(unt) / q(uod) ip(s)e vie vicinales de(n)t(ur) ho(min)ib(us) quib(us) neces(s)e su(n)t et erunt. ita q(uod)
aditum (et) reditum h(ab)eant ad res cor(um) p(er) t(er)ras vicinor(um) / p(er) quas (com)modius et cu(m)
minori da(m)pno fieri pot(er)it. exp(ens)is illor(um) quib(us) utiles erunt (et) neces(s)e / u(e)l exp(ens)is co(mun)is
s(ecundu)m q(uod) placuit (con)silio. Lx. Et ad ip(s)as dandas et assignandas p(er) t(er)ras (com)uici
nor(um) / ut d(i)c(tu)m est / Et extimandu(m) iusta et (com)petenti extimatio(n)e t(er)ras que intra
re(n)t in d(i)c(t)as vias ad ponendu(m) fiat p(er) breuia in (con)silio. Lx. quatuor boni et
Legales offitiales. s(cilicet) unus p(er) qual(ibet) porta in p(re)sentia et cu(m) voluntate prior(um)
ad hoc ut boni ho(m)i(n)es eligant(ur) / qui extimare debeat in co(n)cordia d(i)c(t)as t(er)ras vicinor(um)
p(er) quas mictent(ur) (et) fient d(i)c(t)e vie. que extimatio eis quib(us) acta fu(eri)t d(i)c(t)a t(er)ra
debeat p(er) d(i)c(t)os ho(m)i(n)es quib(us) erunt utiles u(e)l p(er) camerariu(m) co(mun)is sic placuit co(n)
silio. Lx. ut d(i)c(tu)m est. ¶ Et fiant d(i)c(t)i offitiales ad pet(itionem) cuilib(et) petetis et cor(um)
offitia sint circa p(re)d(ic)ta Et p(re)d(ic)ta om(n)ia potas et iudex appellationu(m) (et) q(ui)lib(et)
cor(um) i(n) solid(um). fac(er)e intotu(m) teneant(ur) et ad effectu(m) p(er)duc(er)e p(er) se (et) cor(um) offitiales
sine aliqua negligentia ad petit(ionem) cuilib(et) petetis p(er) se (et) cor(um) not(arios). Et si no(n)
fec(er)int et in aliquo negligentes fu(er)int ip(s)i u(e)l alt(er) cor(um) seu fac(er)e distulint
p(re)d(ic)tos potas de suo feudo. cc. lib(ras) d(enariorum). (et) iudex appellat(ionum). L. lib(ras) d(enariorum). i(n) quib(us) sindic(us)
co(mun)is teneat(ur) ip(s)os (con)de(m)pnare co(ram). si p(re)d(ic)ta fecisse (et) ad eff(ectu)m demandasse no(n) p(ro)ba
ue(r)int et no(n) dederint coram d(i)c(t)o sindico. Et hoc Cap(itu)lum sit p(re)ci(s)um (et) derethu
et mutari no(n) possit n(ec) int(er)p(re)tari aliquo mo(do) u(e)l ingenio p(er) (con)siliu(m) u(e)l arenga.
¶ Et q(uod) p(re)d(ic)te q(uo)q(ue) strate recte denouo facte dirigant(ur) et amplient(ur) sicut misse
su(n)t p(er) directum. usq(ue) ad portas Ciuitat(is) p(re)d(ic)te exp(ens)is co(mun)is Et si in d(i)c(t)is stra

tiis tangeret aliquis locus ecclesiasticus vel religiosus sive sacratus tunc dominus episcopus rogetur per potestatem et priores populi. Item quod si in aliqua parte dictarum stratarum aqua redundaret vel ingorgaret in fossis dictarum stratarum ita quod impedimentum prestet dictis stratis et spetialiter strate que est a Santa Caterina usque ad pontem de rio de Cerro. Et quod illa talis aqua debeat evacuari et exgorgari per clocas mictendas per stratam et stratas predictas expensis illorum qui sunt terras et possessores vel dicta loca. et per fossatum sive fossata mictendum sive mictenda per terras vicinorum prout comodius et utilius fieri poterit quod dicta aqua evacuanda et spetialiter aqua de strate de sancta Caterina usque ad Tiberim quod fossis debeat micti per terram suam expensis suis ad petitionem cuiuslibet petentis. Et potestas predicta facere teneatur ad requisitionem cuiuslibet ad penam L librarum denariorum cogendo dictos homines mictere dicta fossata et scarcata tenere ad penam X librarum denariorum pro quolibet eorum. Item quod predicte strate omni anno extendantur per rectitudinem per unum miliare sicut comodius fieri poterit donec complete fuerint penis superius contentis.

De remolitione et scarcatione stratarum novarum. Capitulum XXV.

Statuimus et ordinamus quod strate nove porte sancti Jacobi et aliarum portarum remoliri et scarcari debeant et remolite et scarcate teneri per illos quorum sunt terre et possessores iuxta ipsam stratam et laboratores eorum et ipsarum terrarum. et notarius plani sive viarum qui erit dictum offitium. Alter unus de notariis domini potestatis qui per eum ad hoc deputabitur quolibet mense ire debeat per ipsam stratam perquirendo si in aliqua parte dicta fossata egent remolitione vel scarcatione. Et ubi invenerit egere precipiat dominis terrarum et laboratoribus earum quod ea scarchent et remoliant infra terminum constitutum per ipsum notarium ad penam imponendam et auferendam et ad comune dicte Civitatis applicandam. Et si ipsa strata indigeret in aliquo loco concimine vel propter ingorgatione aque vel alia occasione aptetur per possessores terrarum existentium iuxta ipsam stratam et homines contrate. de quibus possessoribus et hominibus sic indebite dicto notario et superstiti ad ipsa concimina deputando per consilium priorum populi dicte Civitatis.

De via derizanda et aptanda a sodo ad angulum terre hospitalis sancti Floridi qua itur usque civitatem de Miano. XXVI.

Item statuimus et ordinamus quod cum quedam via incipiat a sodo qua itur usque

Ercolani de Iuvano

ecclam de himano de plano villar(um) de petroio sit mala et pessima et q(uo)mo(do) t(em)p(o)r(e) yemali
p(er) eam iri no(n) poss(it). Ideo statutu(m) et ordinatum est q(uod) d(i)c(t)a via amplie(tur) (et) dirig(atur) et aptetur
Inghee(tur) a strata dal sodo usq(ue) ad angulum t(er)re hospitalis s(an)c(t)i Floridi et t(er)ram Sicardi ex
pe(n)s(is) hominum et p(er)sonar(um) villar(um) viani petroij obs(cur)ine et vill(e) de Castilione, Scarri vill(e)
de Patria et de Foscangna. Et potestas teneat(ur) face(re) fieri ad petition(em) cuiuslib(et) petentis.
et sup(er) hiis p(er) priores p(o)p(u)li et p(er) ip(su)m d(omi)n(u)m potestatem fiat unus offitialis. Et si pote
stas p(re)d(ic)ta no(n) fecit, p(er)dat de suo feudo L. libr. den. in quib(us) p(er) sindic(os) co(n)de(m)net(ur). De
strata qua itur versus molendinum filior(um) Horlandini Maffey a strata
palmolaie, q(uod) debeat dirigi et duci ad stratam novam. Capitulum. — XXVII.

Item statuim(us) et ordinam(us) q(uod) strata qua itur a contrata palmolaie v(er)sus molen
dinum filior(um) Orlandini Maffey ad ponte(m) Rinsecchi qui vocat(ur) pons Massanelle
debeat duci et dirigi ad stratam nova(m) expe(n)s(is) vicinor(um) illor(um) quib(us) est utilis.

De concimine viar(um) et pontium. Capitulum. — XXVIII.

6 Statuim(us) et ordinam(us) q(uod) via p(ubli)ca qua itur a Civitat(e) Castelli v(er)sus Cortoni
um, q(ue) in villa de Mimini a rivo Mali nominis usq(ue) ad ponte(m) rivi Cinerentis tota
sive est subv(er)sa et destructa reactet(ur) et rehedificet(ur) p(er) homines et p(er)sonas co(mun)is porte
s(an)c(t)i Floridi quib(us) est utilis et expe(n)s(is) ipsor(um). ¶ Et etia(m) fiat simili modo (et) mictatur
p(er) homines d(ic)te porte in d(ic)to rivo Mali nominis in loco solito quidam ponticellus, ita q(uod) transit(us)
sit bonus et expedit(us) a d(ic)to ponticello rivi Mali nominis usq(ue) ad ponte(m) d(ic)ti rivi Cinere
ntis. Et q(uod) potestas ad petition(em) cuiuslib(et) petentis teneat(ur) p(re)d(ic)ta fieri face(re) cu(m) effect(u) et
sup(er)stite eligi face(re) ad pena(m) XXV libr. den. ¶ Item statuim(us) q(uod) via q(ue) est ex ianua
S(an)c(t)e Marie qua itur v(er)sus ... a ponte Sovare usq(ue) ad ponte(m) Moniscastelli derigetur
et amplie(tur) et ad flumen seu foss(atum) S(an)c(t)e Lucie fiat unus pons p(ro)ut offitialib(us) vi
debitur convenire. ¶ Et q(uod) strata hospitalis Ranaldelli a fonte Vigolinelli usq(ue) ad ec
quellam et ad villam Collis Solis derige(tur) et amplie(tur). Ite(m) q(uod) apte(tur) pons Cavaliois
expe(n)s(is) hominum porte S(an)c(t)i Jacobi. ¶ Ite(m) q(uod) strata qua itur ad Burgum s(an)c(t)i Sepul
cri a porta Civitat(is) usq(ue) ad districtum Burgi dirige(tur) et apte(tur). ¶ Ite(m) q(uod) strata seu
via s(an)c(t)i Bartolomei de Civitate qua itur ad Castrum a Petrhy derige(tur) et aptetur.

Item quod strata qua itur mercatellum vz a clausura de gacardis iux stratam novam
usque ad palatium abbatie de ostellis situm in villa lame diriget et ampliet aptet
et cxheet expens hominum et personarum quibus est utilis. Et quod dominus potestas vel offitialis
electus ad predicta teneatur predicta fieri facere ad petitionem cuiuslibet petentis. Et quod stra
ta qua itur ad balneum de fonteccchi diriget et aptet. Item quod strata qua itur
meltinanz a loco dictarum de la fonte usque ad domum cambioli derigetur et aptetur
expens hominum quibus est utilis. Item statuimus quod nullum turpe vel litamen vel
ingomborumtum ponatur per aliquem a porta sancti Jacobi usque ad pontem cavalionis
et a porta sancte marie usque ad pontem scaturbie. et a porta sancti floridi usque ad locum
dictarum de ulta tiberim et clausura olim beituty et hospitale fratris guidi. Et a
porta sancti bartolomei usque ad pontem scaturbie. Et siquis contrafecerit condempnetur in
xx solidis denariorum pro quolibet et qualibet vice non obstante aliquo statuto vel ordinamento Et
quod omnes et singule vie et strate circum circa Civitatem per duo miliaria aptentur
derigentur et afossatentur expens hominum et personarum circumstantium ipsis viis
Et quod dominus potestas vel offitialis qui erit electus ad predicta teneatur predicta fieri fa
cere ad petitionem cuiuslibet petentis. De concimine vie de starceto Capitulum xxviiii

Item statuimus et ordinamus quod potestas primo mense sui regiminis expens hominum
habentium terras in dicto loco teneatur facere fieri quoddam fossatum pro actatione et concimine
vie de starcetto quod fossatum incipiat in dicta via de starcetto et protendat usque tiberim.
Et super hiis executioni mandandis teneatur potestas et possit per se facere offitialem
ad predicta omnia facienda. Quod homines Civitatis et comitatus obediant
offitialibus positis super stratis et viis ampliandis et dirigendis. Capitulum xxx.

Item statuimus et ordinamus quod omnes et singuli homines Civitatis et comitatus quos
tangit aptatio viarum vicinalium per suam poczam intendant et obediant offitialibus
super hoc positis et mandatis eorum scilicet super stratis et viis ampliandis et derigandis
et actandis. et cum fuerit preceptum quod veniat cum asino et non venerit solvat communi
pro banno iiii solidos denariorum pro qualibet vice. Et cum fuerit preceptum quod veniat cum asino
personaliter et venerit sine asino vel dimiserit asinum et personaliter venerit solvat
pro qualibet die ii solidos denariorum. Et cum fuerit iniunctum quod aptet vias publicas vel vici

nales · et non fecerit solvat · x · s. den. pro banno · que banna veniat in comune · Et predicti offitiales

per eos possint accipere dicta banna · De via qua itur in massam tribaria · cap. XXXI

Item statuimus quod via qua itur in massam tribariam dirigatur et amplietur et aptetur a bangulo campi sedi qualtrotti · ubi incipit usque ad trunum olim sictardi que nunc est filii sui · Et quod dicta via debeat ampliari et dirigari ad lanam et affossatam · ex utroque latere per homines habentes terras iuxta dictam stratam fossatis largis et profundis · prout singulos tangit pro sua possessione · Et terrenum quod extrahetur de dictis fossis ponatur super dicta via per medium · quod via fiat ita larga et profunda et recta quod aque habeant liberum cursum · et non superascendant viam predictam · Et quod omnes habentes possessiones iuxta dictam viam et flumen cavaliors debeant mictere fossa per eorum possessiones in locis opportunis ita quod aque habeant cursum et exitum ad dictum flumen · Et ipsa via inghiaretur et fiat subtinuci meatus cum lapidibus et lastronibus in locis opportunis per homines villarum quibus est utilis dicta via · Et si alique alie expense erunt necessarie pro predictis quod fiat expensis tam civium quam comitatinorum · quibus dicta via est utilis · Et super hiis exequendis · sit offitium et executor vel offitialis comunis qui erit positus ad faciendum vias et stratas · Et predicta fieri faciat dictus offitialis infra sex menses a die publicationis presentis statuti · pena · xxv · librarum · denariorum · De via que sunt extra civitatem iuxta fossa comunis aptentur · Capitulum · XXXII ·

Item statuimus et ordinamus · quod vie que · sunt extra Civitatem · iuxta fossa comunis · aptentur et inghiarentur · et aptari debeant per homines comitatus · infra quatuor miliaria prope Civitatem existentes · et aptatas et inghiaratas manuteneant · Et quod offitialis domini potestatis super extraordinariis habeat curam circa predicta ita quod homines cum bestiis · bene et commode transire possint · et lutum et melma non sint ibidem quod transeuntibus impedimentum non prestent · Et possit dictus offitialis · penas et banna imponere et exigere ab inobedientibus · x · s. den. · et in comune deducere · ut sibi videbitur inspecta et considerata culpa delicti · Et quod in flumine scaturbie iuxta arcum de supra fiat unus pons de lignamine expensis illorum · quibus erit utilis · per quem possint bene et tute transiri per homines cum bestiis et salmis qui sit amplitudinis ad minus · sex pedum · et sic semper manuteneantur illesus · et super dicto ponte fieri faciendo fiat ad ·

petition cuiuscumque petentis vel offitial sive superstites per priores populi per ope dicto perfecto.
Item quod omnes et singule vie et strate aptent dirigent et afossatent expensis hominum
circumstantium ipsis viis et corporum quibus est utilis dicta via. Et nihilominus potestas et ordinarii
et offitiales novus teneatur predicta fieri facere et quibus impune possit ire per terras illius
qui non aptaret ut predictum est. De pontibus construendis actandis et manutenendis. Cap. XXXIII.
Ordinamus quod cum pontes sint valde utiles et opus sit quod potestas Civitatis Castelli
teneatur expensis fieri facere infrascriptos pontes si facti non sunt et factos et faciendos
manutenere et si indigent aliqua reparatione potestas teneatur et debeat fieri facere ut
melius et commodius per ipsos transiri possit. et specialiter qui sunt in flumine tiberis. In primis
unum pontem in flumine nestoris iuxta vadum ecclesie sancte marie de nestore expensis hominum
Castri de Cannuxio ville de Trestina Castri de Verna civitelle Borsciani cumi
nallie et curiarum dictorum castrorum. Item in dicto flumine in valle canacchii. in strata
qua itur cortonium. expensis hominum Lugnani et eius curie. et ville de monte albano iu
ste de sengnio de Rancho longo de plano sancto genone de Castro petroli et eius curie
de sancto vetorino et aliorum hominum eius contrate quibus est utilis. Item unum pontem
in porta sancte marie in strata publica iuxta ecclesiam sancti mariani expensis personarum dicti loci et
ville de cetopiano et ville de montefalconi et hominum Castri bagnoli. Item unum
pontem in strata qua itur ad montonem super fossato riscxti ubi fuit solitus esse expensis
hominum primaini et eius curie. Item unum pontem in flumine sovare in loco qui dicitur
scorzaboldone iuxta terram benaparis ubuaci. expensis hominum et personarum plebatus ple
bis de saddi. Item unum pontem super flumine carpine prope Castrum pisanalis in
strata publica. expensis hominum et personarum Castri pratalunge Castri pisanalis
et curiarum dictorum Castrorum. Item unum pontem super fossatum sovarelle prope ecclesiam
sancti Laurentii. expensis hominum de fonte Rocchioli et valcellis et gragnani et de polen
gano et colle de sole de Casale de martina felano monteoris et ville cerri. Item
unum pontem in porta sancti Jacobi super flumine regnani iuxta strata qua itur ad pi
osina et Iovem. expensis hominum de piosina de Iove de regnano et hominum dicte
Civitatis habitantium podiria in dictis locis et illis quibus est utilis. Item unum pontem.

sup flumicello sup Castrum Silicis in strata noua qua itur ad burgum Sci sepul
cri expens hominum de celalba de Monteone de Joue Castilionis Sci Justini et Crepeta
ni quibus est utilis. ¶ Item unum ponte de oro supiori ¶ Item unum ponte in
pota Sci floridi sup riuocenerete. expens hominum sci secundi de colle Sci xpofani ceni
cis de Castilione Ruciano de Montecchio. ville Sce marie de Laurstiano de sco potete
de petroio de Centoia de fraini de sco patregnano quibus est utilis ¶ Ite unu ponte
i flumine aggie. iux Castru Montis Lendenosi in strata qua itur cortona expens
hominum montis Lendenosi Canusey Lugnani et aliarum ville de sengnio de cana petri
oli de Rancholongo. ¶ Item unum ponte hominum de santo sauino in plebatu plebis
de Valiana expens hominum et aliarum psonarum quibus est utilis ¶ Ite unu ponte in sca
turbio ibi iuxte Molendinum gda dni Ugucionis. et fiant in dco ponte tres pile de
bonis Lapidibus et calcina exqualibet pte dci pontis. expens coïs ad sensu duorum
magistrorum Lapidum. ¶ Item qd potas teneat cpellere hoies plebis Rontis de
colonata sengno de quarata cu erit opportunu ponte que dns Jacobus archipres
biter plebis rontis fecit fieri in flumie nestoris in Loco qui dicitur planu pontis ex
pens dcorum Locorum. ¶ Ite qd potas teneat manutenere et reaptari facere pontem
qui cosuetus est sup foss de cerbaria p quem itur ad Ecclam. Et quicumque voluit
facere pontes in aliquo flumie poss in totu ul in pte in via pu. ul in strata sine contra
dictione alicuius psone Liceat cuilibet dare p terram trasseuntibus exquacumque pte vo
luit dum mo strata et viam pub no offendat. Et hoc capitulum semp de constitute
in constitute ponatur et nullu contrarium poni poss. ¶ Ite teneat potas post facere
fieri expens hominum et psonarum hntium terras et vineas in contrata et expens hominum et
psonarum ville de nouole et cugnano unum ponticellu aut unia parata de palis
stanghis siue fraschis et lingnis bonis in strata seu uia in plebeio plebis de
Seuerina in foss in pede clausure dni Uderigi uenciguerre Johis cimetore. ma
ffiuty Beneuenuti et inter clausura Johis falcepolze ita qd foss qui ibi Labitur aptet
ut no demergatur decetero dca via. Et qd in dca via hoies equites et pedites et
boues et bestie possit trasire. Cum dca via sit totaliter deuastata in dicto loco ut

hoies cu bestijs trasire non poss. Et pdca potas ⁊ el iudex ad petitione
cuilibz petentis fieri faciat et teneat uinclo iuramti .i. xv. dies postqz fuit ab
aliquo vicinorz petitu / et dare balitore seu executore qui pdca fieri faciat / et
cpleri cu effcu ut dictu est. Et hoc capitulum sit pcisu ⁊ preciuu ⁊ mutari
no poss. Et potas ⁊ eius iudex teneat ⁊ debeat cpellere dcos hoies de no
uole ⁊ de cugnano / hntes tras ⁊ clausas iux dcm locum. ⁊ strata ad pdca
fieri facienda. ⁊ hoc absolui no possit. Et teneat potas fieri face. vnum
ponte in sarcola expess illorz / quibz erit utilis. ¶ Ite vnu ponte in aggia
i strata qua itur ad abbatia de petroio. ¶ Item vnu ponte sup foss q e
int foss de sca lucia ad ponte de beriolo pe tram. filiorz martini et fi
liorz et hered. dni guidonis balduini ⁊ ponte de celalba. Ite ponte de pa
larina ⁊ ponte in flumie agne. iux molendinu dalterato. Ite vnum
ponte sup foss. ¶ Ite vnu ponte sub molendino filiorz guiducie. ¶ Ite
teneat potas penitus cogere cu effcu / sindicum burgi de apecchio. qui eli
gat duos bonos viros. qui teneant ⁊ debeat face reaptari ponte positu
iux burgum expess hominum plebatus plebis de apecchio. et qui no obediat
soluat. v. s. den. ¶ Item vnu ponte in flumie certonis / pe domu bucarelli
rigonis de celle / ut hactenus fuit pons et fuit fixe colupne. Et ad faciendu
fieri dictu ponte eligant duo boni hoies de strata. et fiat dcs pons de
mense Junii siue Julii. expess hominum de strata quibz est utilis ¶ Et dici
mus q ubicuqz fuit opus in aliqua pte districtus Castelli. pons potas
teneat face fieri expess hominum quibz est utilis. Et offitiale ad predicta
ponere ad requisitione vicinorz pximiorz in locis supius noiatis ut pdca exequat
Et teneat potas fieri face. et reaptari. vias circa pontes ampliando et
reaptando. ita q bn pateat transitus. expess illorz quibz est utilis. excepto in
illis locis ubi dz q fiat expess cois. Et si potas pdca no faceret pdat de
suo feudo .xxv. libr. den. ad hoc ut dci pontes ⁊ parate et pdca laboreria
fiant ¶ Ite q potas teneat face aptari ponte qui e i ponte hospitalis

Canaldelli expensis Communis de bonis lapidibus et calcina ut melius videbitur faciendum.
Et qui pons fiat in strata publica. Item unum pontem super fossatum quod venit a petro
gello a la strada in via qua itur a pecchiu expensis hominum plebeii plebis a pecchiu
Et fiat de lignamine et ad petitionem cuiuslibet petentis potestas fieri facere teneatur. Et
dicimus quod omnes pontes lapidum stratarum veterum que sunt clause et vendite seu
vendende erunt et relinquuntur quod reducantur expensis communis ad stratas novas si erit
utile et necessarium pro communi. Et quod pons situs in populo sancti egidii in parrochia sancti stefani
debeat reaptari et in pristinum statum reduci bono muro facto seu faciendo de
bonis lapidibus et calcina prout melius et utilius poterit pro ipso ponte illeso conser
vando in perpetuum pro hominibus quibus magis est utilis et proximiores ipsius pontis. Homines
quibus videtur esse utilis sunt isti homines ville sancti stefani de quarniotoli de cilano
sancti andree de ramusceto. de pappi de piampolcio de sexallia de colle romano de
orterço de Castro vasciucheti et eius curie. homines de citina de vaccareccia et plani
sancti martini de cella castagneti et eius curie. homines de monte rupto de monte ucerino
de castro nicone. de sancto vitale de larcelle. de plebe a pecchiu et eius curie et parrochie. ho
mines ville de somole de valpogiolo de fiauelle. et homines de casal longno. que omnia
suprascripta et inscripta teneatur potestas fieri facere infra decem dies ad introitum sui regiminis
ad petitionem cuiuslibet petentis. hoc modo scilicet quod venire faciat de unaquaque suprascriptarum villarum
et locorum et comunium se cum duos bonos et legales homines. quos cogere teneatur pe
na .C. solidorum denariorum pro quolibet ad concordia et elligendum duos bonos homines et legales qui
sint et esse debeant de dictis locis seu stratis superius nominatis et non de Civitate qui
sint offitiales ad dictum pontem faciendum reaptandum expensis dictorum locorum et villarum.
quibus offitialibus electis et nominatis per predictos potestas teneatur facere eos iurare
dictum offitium bene et legaliter exercere et precipiat eis quod predicta faciant ad penam
.xxv. librarum denariorum pro quolibet in qua condempnentur per potestatem communis si predicta non fecerint
et contradixerint veniendum. Et possint predicti offitiales precipere hominibus dictorum locorum
ut eis obediant circa predicta ad bannum quinque solidorum denariorum pro quolibet et qualibet vice. Et si autem
potestas negligens fuerit in predictis perdat de suo feudo .CC. libras denariorum et applicetur communi.

in quibus Iudex appellationum teneatur ipsum condempnare ad petitionem petentis et de hoc
absolutionem petere non possit. Et quod hec omnia remaneant et fiant secundum quod placuerit
consilio etc. Et quod pons de Vingone qui est super flumine Arfonis per quem itur
versus Castrum Arnie et Montevarchi amplietur et aptetur et reimpleatur in quolibet
capite ipsius pontis et aplanetur ita et taliter quod homines equites et pedites comode et
libere per ipsum possint transire. Et hoc fiat prout deliberabit per consilium priorum
populi. Item quod ubi est pons de rio de Cerro de lignamine fiat pons de lapidibus
prout et qualiter et quando deliberabit per predictum consilium priorum populi.

De ponte Prati manutenendo. Capitulum — xxxiiii.

Item statuimus et ordinamus quod ad manutenendum et meliorandum pontem Prati
qui est super flumine Tiberis et pro utilitate comunis et dicti pontis ex parte Civi
tatis teneatur potestas de mense maii et iunii inter bechi subtus dictum pontem et facta ma
nutenere ea. Et teneatur potestas ipsum pontem de consilio magistrorum lapidum et ligna
minum ut melius faciendum et manutenendum sit. et pontem ipsum et insulas et
terrena pertinentes et pertinentia ad eos et subtus dictum pontem existentem pro comuni manutenere
bene et defendere capitulo aliquo non obstante supra vel infra posito. et curare quod nichil
fiat in preiudicium dicti pontis. Et teneatur potestas per se quolibet mense sui regi
minis revidere et revideri facere cum bonis hominibus et magistris lapidum dictum pontem
personaliter. et si opus fuerit aliquid in dicto ponte pro reparatione et melioratione dicti
pontis teneatur potestas fieri facere expensis comunis. ita quod dictus pons in bono statu ma
nuteneatur. et omnia defendantur. et per notatores sub aqua rimari si pile vel alia
earum habuerit aliquam lesionem quod in totum reparentur. et quod clusam predictam iam inceptam
potestas teneatur per se vinculo sacramenti et sub pena infrascripta compleri et perfici ad effectum
facere expensis comunis. Et ad predicta omnia exequenda eligatur in consilio generali ad bre
via unus bonus homo de porta sancti Floridi cum uno notario qui predicta fieri faciat. Et
si potestas omnia predicta non fecerit aut in predictis negligens fuerit perdat de suo feudo
.C. libras denariorum. Et de predictis absolutionem petere nec habere possit in consilio generali vel arre
ngha. Et sindicus comunis teneatur ad petitionem cuiuslibet persone per se ipsum potestatem
condempnare in dicta quantitate. Et hoc capitulum sit precisum. Item dicimus quod obstruatur

in omnib(us) et singulis casib(us) de ponte de nouole et de pilis et p(ar)atis (et) domo (et) reb(us) ipsius
pontis. et ad p(re)dictam pena(m). potas teneat(ur) in omib(us) (et) singulis p(re)dicto conamine (et) meliora
mento dicti pontis faciendo posse. et eligat(ur) unus bonus homo de porta s(an)c(t)i Jacobi q(ui)
h(ab)eat podere de ultra tiberim et ultra dictu(m) ponte(m) p(er) (con)silium. lx. qui teneat omnia p(re)d(ic)ta
ordinata de ponte de nouole face(re) fieri. et ad effectum p(er)duci. Et si potas p(re)d(ic)ta non
fecerit. (con)de(m)pnet(ur) p(er) sindicum co(mmun)is ad petit(ionem) cuiusl(ibet) petentis. in. C. lib(ris) den(ariorum). et de p(re)dictis
absolutione(m) u(e)l p(ro)rogatione(m) non possit pete(re) nec habere aliquo mo(do). Et q(uod) pa
ctu(m) f(ac)ta int(er) co(mmun)e ex una p(ar)te (et) emptores molendinor(um) co(mmun)is q(ui) s(un)t ex utroq(ue) late(re)
tib(er)is obs(er)uari debeant sin(e) diminutio(n)e aliqua et rata p(er)sistant donec (com)pletum
e(ss)et t(em)p(u)s quo uenditi fuerunt fruct(us) dictor(um) molendinor(um).

De ponte de Nouole reficiendo (et) manutenendo. Capitulum. xxxv.

Dicimus et ordinamus. q(uod) potas teneat(ur) manutene(re) ponte(m) de Nouole et re
aptari face(re) de assidib(us) (et) lignamine. et ubicu(m)q(ue) opus fuit expe(n)s(is) co(mmun)is. et
cu(m) pila dicti pontis ex p(ar)te tib(er)is cotidie destratur. potas teneat(ur) face(re) eligi.
duos bonos ho(m)i(n)es de porta s(an)c(t)i Jacobi. qui debeant face(re) p(re)d(ic)ta (et) aptari. ita q(uod)
pons ex d(ic)ta ca(usa) no(n) destruat(ur). Et p(re)d(ic)ta teneat(ur) potas face(re). expensis co(mmun)is. Et
q(uod) d(ic)ti offitiales teneant(ur) face(re) aptari. omnes pontes. qui s(un)t a ponte de nouole
usq(ue) ad porta(m) s(an)c(t)i Andree (et) reaptari face(re) de bonis assidib(us) (et) lignamine. ubi et
q(uando) e(ss)et opus ad petit(ionem) cuiusl(ibet) petentis. Et si p(re)d(ic)ti offitiales p(re)d(ic)ta no(n) fecerint
soluat quilib(et) eor(um) p(ro) bano co(mmun)i. C. s(olidos) den(ariorum). et potas teneat(ur) reuide(re) semel in
mense sui regiminis dictos pontes. (et) ire cu(m) inde(n)di(?) examen q(uod) est opus i(n) eis face(re)
fieri p(er) camer(arium) co(mmun)is expe(n)s(is) necessariis p(ro) dictis pontib(us) reparandis. et si no(n) fecerit
p(er)dat de suo feudo. L. lib(ras) den(ariorum). Item q(uod) pontes i(n)sc(ri)pti. s(cilicet). de fumicello (et) de regno
(et) de riosecco fiat in strata noua qua itur ad burgum. expe(n)s(is) hominum co(m)itat(us)
port(e) s(an)c(t)i Jacobi de bonis lignaminib(us) quercus. et enghect(?). ita q(uod) bene duret.
et de hoc no(n) possit accipe(re) absolutione(m). De ponte scaturbie reactando. C. xxxvi.

Item statuimus (et) ordinamus. q(uod) cu(m) pons de medio qui est in ciuitat(e) sup(er) flu
mine scaturbie iuxta domu(m) Capitis ferri sit deuastatus in sponidis et

et matonato qd potas teneat expens. cois sponðas et matonatu dci pontis facere recaptari ad petition. cuiuslibz petentis. et si no fecerit perdat de suo feudo. xxv. libr. den.

Item intelligat. et fiat in alijs pontibz ciuitatis factis sup flumie statim bic.

Item de faciendo ponte sup flum. iux locum fratru sci agustini. remictat ad osilium. lx. et qd in eo reformabit mandet executoi. Qd fiat pons sup flum. carpine. C. XXXVII.

Item statuims. z ordinams. qd potas teneat fieri face expens. hominum vniusitatis Castri pratalunge et plebey de gilone. z plebey de saddi vnu pontem in flumin carpine in loco vbi olim fuit pons. cu dcs pons sit deuastatus. et p dnm potatem. z priores ppli fiat vnus offitialis qui faciat fieri pdca expens. hominum dictor. De fonte faciendo expens. homin. villar. Certopiani seluole et sci angli. Cap. XXXVIII

Ponimus dicimus et ordinams. qd potas teneat de mens. septembr. expens. hominum villar. certopiani. z seluole. z sci angli. face ostrui vnum fonte in loco qui dicit Laboete. reducendo ipum fonte in strata cois. Et sit muratus dcs fons cu lapidibz et calcina. cuz ipe fons sit multu vtilis. z spale. pp quo itur osisium ad ueniam beati francissi. z multis alijs caus. sit vtilis. z amenus. De aluco fluminis non claudendo. Cap. XXXVIIII.

Statuims. z ordinams. qd si aliqua psona aluen siue lectu alicui siue riui currentis licet no ptinue p quem ul qd sit solita labi aqua ul currere. et clausit ipe diuidit. ul aliqd fecerit ul inposuerit p qd aqua p antiquu et solitu locu eo labi z currere no possit. et qd aqua liberu et expeditu non hat cursum. z pu caz uiam. z pdca meniora pp hec deuastent et inmunderet. potas teneat face recaptari pdcam rem ob hac causaz deuastatam expens. illius qui fecit z dapnum dederit atqz cursu impedimtum pstauerit z aluen occupatu clusa clausit. Et ille qui occupuit et clausit restitue teneat z opellat in statum pstinum reduce ad petition illius cui interit et cuiuslibet petentis face teneat sine libelli oblation et solepnitate iuris obmissa. Et qui pcepta no obedierit potestas ei

auferat · x · lbr · den̄ p qual3 vice · qua ꝯt̄ factu fuit · Et nichilominꝰ p̱dca face
tenea͞t et ꝯpella͞t · et si potas p̱dca no fecat p̱dat de suo feudo · xxv · lbr den̄
q applicent͞ coi · Et hoc caplum sit p̱cisum ita q̄ no possit mutari n̄ ꝯtrari
uel aliqd poni · Et teneat potas hoc caplum sine diminutioe ꝯtrio aliquo
face poni de ꝯstituto in ꝯstitutu · et hoc locum h̄at ad p̱tita p̱ta ꝯ futura · Et
dicimus q̄ quicuq3 h̄at p̱dca ꝯtima iux cursum aque rigalberti a via
que uadit iux turicchium i fcius teneat ita aptare q̄ alicui dapnum
no p̱stet ul inferat · Et q̄ lectus siue alueus dci Riui a via qua itur
turicchium usq3 ad tiberim · sit amplitudin · xvi · pedum ad mins · ad cauaz
cois q̄ fieri debeat p hoies hntes possões iux dictu riuu · in dco loco · i
duos mes post pub statt · pena · xxv · lbr · den̄ · p quol3 · et nichilominꝰ p
dicta face teneat · Et q̄ nullus in dco lecto siue greppo dci riui possit ca
uare ul aramare · ul p̱stimina face · et facta eleuare ꝯ i p̱stinu statu re
ducere pena p̱dca · Et hec potas teneat fieri face ad petit illius qui da
pnu substinuit · Et hec faciat sin datioe libelli ꝯ uis solepnitate · Et qui
ꝯtfecit soluat coi p banno · xx · s · den̄ · Item dicimꝰ q̄ potas teneat
p̱cise alueu fluminis cauationis a terra gualterotti · ꝯ dnaro de cauatione in
feriꝰ usq3 ad flum tiberis manutene ampliu et alargatu vna lama siue
ptica ad ptica tabule ad minꝰ in qualib3 p̱te sui · Et si minꝰ amplum
eet eu face alargau · et nullus possit occupare dictu locu ullo mo ult
dcam forma ꝯ misura · pena ꝯ banno · xxv · lbr · den̄ · p quol3 ꝯ qual3 uice ·
Et quil3 possit accusare ꝯ h̄at medietate banni · Item dicimꝰ q̄ nulla
p̱sona possit face paratas malitiosas in aliquo flumie · Et qui ꝯfecit
soluat coi p banno · x · lbr den̄ · Et Judex potatis teneat ire ad uidendu
paratas si malitiose sint · ad petit cuilib3 petetis · Et si uidebitur ma
litiose eide tuc admoneat ꝯ tollant sub dca pena · Et q̄ lectus siue
alueus fluminis scaturbij intus Ciuitate expediat ꝯ euacuet de terra

et calcinaccio et omni ingombramento quo esset replet(us) lectus dicti fluminis vel imposterum
repleretur per qualemcumque personam in domum suam sive gardinum ampliando dictum terrenum et cal
cinaccium et ingombramentum reducendo lectum dicti fluminis ita quod liber sit cursus
que non per aliquem possit preiudicium habitantibus iuxta flumen admodo sic ut quales consueverunt
et nulla persona possit nec debeat ullo modo ponere terrenum vel calcinaccium sive lutum
in alveum sive lectum dicti fluminis infra muros Civitatis pena xx solidorum denariorum pro quolibet
et qualibet vice. Et quilibet possit accusare et denuntiare et habeat medietatem banni et
nomen eius teneatur in secreto. Et quod si aliquis posuit vel poni fecit aliquod terrenum
vel calcinaccium propter quod impediretur lectus fluminis ad petitionem cuiuslibet petentis teneatur
illud elevare suis expensis et lectum ampliare et in pristinum statum reducere pena
x librarum denariorum. Item in flumine dicti Scatubii a ponte lapideo dicti fluminis infra versus
Civitatem nulla persona immictat linum ad macerandum ne aqua que currit per Civitatem
denigretur et devastetur pena xx solidorum denariorum pro quolibet contrafacientem et bandiatur de mense Iulii.
Item pro fortitudine Civitatis et custodia et ut alveus dicti fluminis non re
impleatur sed expeditum remaneat provisum et ordinatum est quod potestas sindicus ex
gravator et priores populi vinculo iuramenti et sub penis inscriptis et apto hoc statuto
teneantur cum se venire facere omnes habentes domos vel terrena circum circa flumen Scati
turbie et si esset ibi ecclesia vel locus religiosus mictatur pro prioribus et rectoribus dicti
loci vel ecclesie et eos cogant et cogere teneantur incontinenti quod citius poterint
fieri facere muros bene fundatos amplos duobus pedibus et altos tribus a matona
tum platee fratrum Sancti Augustini et in ea rectitudine et in omnibus locis ubi
murus non esset a barcu inferiori usque ad archum superiorem ex utroque latere. Et ut
predicta fiant possit civitas mictas et omnes incoatores quas eis videbitur imponere et per
cipere et exigere ita effectualiter quod predicta omnia effectui demandentur. Et si potestas et
dicti offitiales predicta non fecerint vel facere distulerint perdat potestas C libras denariorum
de suo salario et alii offitiales xxv libras denariorum in quibus per sindicum sint remissi ...

ad petitionem cuiuslibet conpnet. Et quod fiat murus alt' ante per tres pedes et altitudine alti
muri a cantone domus filiorum guiduti usque ad arcthum inferiorem et sit grossus per duos
pedes expensis hominum porte Sancti Jacobi Civitatis et comitatus. Item quod in viis que veniunt
a gata Sancti Michaelis et descendunt ad flumen Saturbie fiant hostia porte et remuratores
sic videbitur offitialibus deputatis et deputandis super hiis per priores populi expensis dicti comitatus
dicti comitatus. quod pro custodia et fortificatione dicte Civitatis. quod a ponte Saturbii lapideo
per quem itur ad balneum de fontecchio usque in tiberim lectus Saturbie sit largitudi
nis xiiii pedum ad minus. et quod nullus in eodem vel in gretpro ipsius alvei possit seu
presumat alamare vel cavare vel postiminare vel in aliquo ledere quo minus aque cursus
directe labatur et factum tollere ita quod corpus alvi remaneat pena xxv librarum denariorum.

Ut inictantur singnia in terris et possessionibus existentibus iuxta flumen tiberis. C. xl.

Statuimus et ordinamus quod in terris et possessionibus existentibus iuxta flumen tiberis ponantur et
inictantur singnia seu termini ex utraque parte fluminis. et quod ex utraque parte possit
et sibi liceat lectum dicti fluminis reacipere et sua propria auctoritate reapprendere usque ad al
veum sive lectum dicti fluminis non obstante contradictione alicuius persone habentis terras
et possessiones ex altera parte fluminis et quod nulla persona possit ficare vel ponere vel in
pedire cursum fluminis tiberis vel alterius fluminis in preiudicium cumuncorum cum fra
sciis seu paratis vel alio modo pena xxv librarum denariorum.

De flumine Fiumicelli conducendo per lectum consuetum. Capitulum xli.

Cum strata nova publica communis per quam itur ad Burgum Sancti Sepulcri a quatuor
annis citra sit destructa et destruatur in pluribus locis propter flumen quod vocatur Flumi
cellus. quod flumen non vadit per proprium et consuetum locum. Ideo statuimus et or
dinamus quod dictum flumen quod est circa villam cipriani debeat micti et conduci per proprium et
consuetum locum per quem discurrebat a dicto tempore iiii annorum ultra. per proximiores
villas que confinant cum dicto flumine videlicet per villam cipriani pitiliani celalbe bagna
re. et per homines qui habent possessiones et terras iuxta dictum flumen modo quo utilius et melius
videbitur faciendum. et quod domini priores populi qui erunt pro tempore teneantur facere superstitem unum.

super predictis ad petitionem cuiuslibet petentis. De flumine Asproli derigendo C. xlii.

Item statuimus quod flumen Asproli currens per villam Silcis dirigatur et per directum
cursum mictatur expensis illorum quibus utile fuerit, a terra Naldi Ranerii usque flumen
Tiberis ex una parte, et domus Guelcherini Bonfilioli exaltata usque ad flumen Tiberis.
Et potestas teneatur infra primum mensem sui regiminis eligi facere ad predicta unum bonum
offitialem per potestatem propositum. De diffinitoribus questionum molendinorum. Cap. xliii.

Item statuimus et ordinamus quod potestas teneatur infra quindecim dies post introitum
sui regiminis facere eligi ad brevia per consilium .lx. duos bonos homines qui cogno
scant de molendinis, qui sint cum iudice maleficiorum potestatis ad videndum omnes et singulas
questiones vertentes inter aliquas questiones vertentes inter aliquas personas Civitatis
Castelli vel eius districtu clausarum et molendinorum tam in claudendo quam in deponendo
dictas clusas et omnia et singula facienda de predictis quibus et cum eis que videbuntur
expedire ad predicta ut eorum precepta plenius observentur. et que in predictis fecerint et
preceperint plenum robur obtineat firmiter. Et omnia que laudaverint et pronumptia
verint, potestas integraliter faciat observari infra duos menses et ad effectum perduci. Si autem
dicti offitiales fraudem commiserint in predictis solvat .x. libras denariorum pro banno quotiens deliquerit
aliquis predictorum offitialium in predictis. Et quod cum propter altitudines clusarum molendinorum
Tiberis a loco ubi flumen Lerchi intrat flumen Tiberis usque et usque Maczanum, multe terre
et possessiones que sunt undique circum circa flumen inundantur et devastantur. Et
propterea non possunt fructificare, sed destruuntur sepe sepius blada que seminantur in
terris propter alluvionem Tiberis quando crescat. quod cluse dictorum molendinorum omnium que sunt
a dicto loco sursum deprimantur et abassentur omnino ita quod nullum prestet impedimentum
predictis terris et possessionibus circumstantibus. et reducantur ad antiquum statum quod ille cluse
impedimentum non prestent. Et ut facilius fiat sepe et sepius dicimus et firmamus quod dicta
molendina reducantur ad unam rotam tantum. ne oporteat dicta molendina habere
ita alta clusam. et illi quorum sunt predicta molendina teneantur predictam de pre

depressiona et p(re)dicta o(mn)ia fac(er)e Sub pena xxv. lbr. den. qua potas eis auffere
teneat si p(re)dicta no(n) fecerint. Et nichilominus p(re)dicta pena soluta hec o(mn)ia fac(er)e
c(om)pellant. Et potas o(mn)i(n)o suo offitio et motu et et(iam) ad pet(itionem) cuilibet petentis
ul denuptiatis faciat p(re)dicta o(mn)ia obs(er)uari et ad effectum p(er)duci sine deliberatione
et mora aliqua et diminutione et libelli oblatione et iur(is) solepn(itate). Et d(i)c(t)is cla
usis de p(re)ssis et abassatis ponant et figant colupne quercie ex utraq(ue) p(ar)te
cluse de p(re)sse inquibus signet altitudo clusaru(m) et modus adque reducantur
ita q(uod) no(n) possi(n)t decetero eleuari alti(us). Et sup(er) hys potas teneat fac(er)e inquisit(ionem)
quolibet mense postq(uam) fu(er)int eas abassari ne alti(us) eleuent(ur). Et si potas hec o(mn)ia
no(n) fec(er)it c(on)depnet(ur) p(er) sindic(atores) co(mun)is in CC lbr. den. Et de p(re)ceptis q(ue) fecerit in
d(i)c(t)is casibus no(n) possit appellari. Et hoc cap(itu)lum sit p(re)cisum et truchum et mutari
no(n) possit nec absolui p(er) (con)silium aliq(uo)d ul arengam et teneat fac(er)e iurare c(on)
stitutuos futuros ita pon(er)e de c(on)stituto in constitutu. Et si sindicus no(n) c(on)depnaret
potatem c(on)depnet(ur) in C. lbr. den. p(er) fut(ur)os sindic(atores). Et q(uod) si aliqua p(er)sona haberet
clusas in tiberi ul in aliquo flumine Ciuitatis postq(uam) destruerent aut iun
dent t(er)re uicinoru(m) q(uod) debeat ad petit(ionem) cuiulibet abassari et de p(re)mi ita q(uod) no(n) det
dapn(um). hoc mo(do) q(uod) ponat offit(ialis) p(er) co(mun)i p(er) p(ar)ta qui sint vna cu(m) iudice mallor(um)
ad uidendum et c(on)gnoscendum si p(re)d(ic)te cluse dapnificant uicinos et t(er)ras uici
noru(m) ul no(n). et si inuen(er)int ipsos dapnificari cogant d(omi)nos molendinoru(m) clusas
de p(re)mere ad modu(m) debitu(m). ita q(uod) no(n) p(re)stet dapnu(m). imponendo penas et banna
ut eis uidebit(ur). De molendinis nouiter edificandis. Cap. xliiij.

Statutum et ordinatum q(uod) si aliqua p(er)sona h(abe)t molendinu(m) in flumine ti
beris in districtu Ciuitatis Castelli. ul aliqua p(er)sona hedificauit s(upra) ul subt(us)
et dictu(m) molendinu(m) antiquu(m) impediret ul deuastaret ille qui nouum molen
dinu(m) hedificat siue clusam totu(m) dapn(um) illi ul illis cui ul quoru(m) erit mo
lendinu(m) antiquu(m) restituat ita q(uod) si de p(re)dictis fuerit q(ue)stio uentillata ul orta

aliqua causa cora Iudice potas qui erit deputat sup mallys ad suum arbitrium.
debeat providere et cognoscere et diffinire et inquirere int pdictas ptes. et quidqd.
dixit et pnuptiavit illud potas faciat obsuari. Item intelligat de molendinis.
alior fluminu. et foss. ita et tale qd de novo hedificas no pstet inpedimentum
veteri hedifitio Si uo alique psone haberet ul hiunt aliquas res coes ul mo
lendin. et aliquas expens fecint. et illa ps requisita ab eo ul nupto . iiii. dieb anqs
fiant expens et ratioes cluse et molendini aut aliar rer coium. potas teneat
manutene possoem illi rei q fecit expens usqz ad satisdatione. et valeant et
teneat in illis psonis qs potas teneat cogere. et siqs ht pte in dco molendi
no et requisitus fuit a consorte qui fecit in eo expens facienti ul eo nupto no
restituerit. expens. i. octo dies. teneat potas et iudex eo ad petitione illius qui
fecit expens. et cu no sut restitute. pose molendinarios coge p sacramentuz
et bann. xx. s. den. ut staiaticum colligant. et ut pte staiatici illius qui pdictas
expens no fec. dent illi consorti qui expens pdctas fecit quousqz ei pdctas expens
integre satisfecit. Et si ille qui fecit expens no ht pprium molendinu potas fa
ciat molendin dari et assignari molendinario qui fec expens et teneat usqz ad
satisfactione. et de pdcis expens stet sacramto illius qui fecit expens de novo
pstando et dicto unius testis. Et dicim qd cuilibz sit licitum face molendinuz
novu. Et teneat potas et etia iudex odes omes conventiones et pacta int quo
cuqz. de Civitat et coiat Castelli de molendinis et clusis facte inviolabiliter
obsuari sin iur solepn. Et hec locum hant ad pterita presentia et futura.

De quadam clusa fienda in flumie Ridaceri. Capitulum. xlv.

Statuim et ordinam. qd expens hominum et psonar de novole de cugnano.
Lerchi de corte vecchia de celle et eo air. de scargola et de uungone fiat et
fiei debeat subt ponte derio de ceno. quedam clusa ad hoc ut pons manute
neat et obsuet. cuz dcs pons aliqua ca sine ipa clusa morari non possit.

Et potas teneat facere obseruari et condempnet contra facientes et hoc intelligatur si facta
non esset dicta clusa. **De clusa filiorum tenensis destruenda. Capitulum . xlvj.**
Item statuimus et ordinamus quod maxima et euidenti utilitate comunis Ciuitatis Ca
stelli quod clusa molendini filiorum tenensis siue tenensium posita et posita in flumine
tiberis debeat funditus destrui et deuastari in totum. quod dominus potestas teneat et debeat ad
penam . C . librarum denariorum facere funditus destrui et deuastari clusam predictam per totum mensem Julij
proxime uenturi. et quod nulla persona possit reficere nec refici facere in perpetuum dictam clusam ad
penam . mille librarum denariorum. Et quod omnes habentes molendinum in flumine tiberis a monte
sterio sancti casiani usque per totum comitatum Ciuitatis Castelli teneantur et debeant reducere
et habere corpus molendini ad unam rotam tantum. et brengnum dicti molendini facere
fieri et reduci actum ad unam rotam et unum palmitum tantum Et clusam dicti mo
lendini abassare et reducere ad altitudinem . quatuor pedum tantum . et non ultra . et eam
infuturum non eleuare nec alçare ultra dictam mensuram et altitudinem . quatuor .
pedum . tantum . ad penam . C . librarum . denariorum . et si persona contrafaciens non fuerit supposita iurisdictioni
comunis . quod nulla persona uadat nec mictat bladum . aliquod ad macinandum ad dictum
molendinum dicte persone contrafacientis . nec eidem aliquod seruitium uel magisterium dare
uel prestare debeat . ad penam . L . librarum . denariorum . pro quolibet contrafaciente et qualibet uice Et quod
nulla persona plantet nec ponat in lecto dicti fluminis tiberis aliquam arborem .
nec aliquam parata faciat . uel si plantata uel facta est debeat illam eleuare
et deuastare ad dictam penam . L . librarum . denariorum . infra decem dies post preceptum . quam condempnationem
dominus potestas ad petitionem cuiuslibet petentis facere teneatur . ad penam . C . librarum . denariorum . Et quod eli
gantur offitiales per comune ad uidendum et mesurandum . si dicte cluse sunt dicte altitudinis
quatuor . pedum tantum . et faciendum figi in qualibet clusa . expensis domini molendini unam colu
pnam quercus . in qua colupna debeat fieri euidens singnum . ut dicta clusa semper
manuteneatur in dicta altitudine tantum . Et quod potestas et eius curia de omnibus et in omnibus
supradictis possit procedere per inquisitionem denuntiationem et accusationem et quemlibet aliam uiam .
et modum quibus sibi uidebitur et placebit . et culpabiles punire et condempnare
in dicta pena . Et etiam cuilibet possit et liceat accusare contrafacientes non obstan
tibus aliquibus statutis uel ordinamentis comunis uel populi que in contrarium modo aliquo loquerentur .
Et quod clusa molendini que fuit filiorum getani et nunc est uxoris Ricoldi et etiam

nulla alia clusa alicuius molendini a molendino dominarum de Ultratiberim possit fi-
eri vel hũ in altitudine predictam trium pedum tantum. Et ad hoc ut dicta mensura servetur
in dictis clusis figantur columpne signate in quibus sint singna mensure trium pedum
tempore refectionis reparationis qua mensura excedere non possit. Et si contrafecerint puniantur
domini molendinorum in C libr. den. pro quolibet et qualibet vice. Et nichilominus cogantur
reducere clusas predictas ad dictam mensuram. Salvo quod dictum est de clusa filiorum Te-
nensis que nunquam refici possit aliquo modo. De offitialibus super puteis. Capitulum xlvii.

Ordinamus et declaramus quod potestas teneatur ponere et poni facere unum bonum
hominem per qualibet porta Civitatis qui sit super puteis Civitatis qui offitio
faciat bene actari et mundari seu plantari de bonis lapidibus et calcina omnes pu-
teos Civitatis qui indigent aliquo gemine et qui non habent boccham lapideam
fiat sicut videbit vicinis expensis illorum quorum interit. Et predicte expense fiat
per foctholaiam et non aliter. ¶ Item teneatur potestas facere poni ad puteos Civitatis
stampa de lapide et cavatam quod semper sit ibi et teneatur plena aqua a kal.
Junii usque ad kal. Octubris. Et hoc capitulum faciat banniri mensibus dictis. Et nulla
persona presumat ponere panos seu lunderas pisces seu carnes olera erbam
seu sutelares nec aliquid aliud ad dictas stampas nec iuxta aliquem fontem vel prope
x brachia lavare. Et nulla persona prope aliquem puteum vel fontem mingat
vel excutiat pannum vel panos aliquos. Et nullus tergat vel forbat ibi
prope aliquem equum vel iumentum nec aliud animal pena x sol. den. Et quilibet
possit accusare et denumptiare et habeat medietatem banni predicti. Aque vero que veni-
unt ex aliquo puteo Civitatis decurrent sub terram sine contradictione alicuius usque
ad cloacas. Et non fiat aliqua cloaca vel novitas per qua aliqui putei ledantur
vel destruantur et reducantur in pristinum statum ad petitionem cuiuslibet. et si contrafecerit sol-
vat comuni pro banno x sol. den. Et quilibet possit accusare et denumptiare et habeat me-
dietatem banni. ¶ Item in fonte prati in fonte Ugolinelli nec alio aliquo fo-
nte quod sit in Civitate vel prope nullus presumat erbas vel olera abluere nec
sutellare nec panos prope ad x brachia et contrafacientes in sol. xx den. pro qualibet
vice condempnetur. Et quilibet possit accusare et denumptiare et nomen eius.

teneat in secreto et hat medietate banni. Item dicimus q platea sive curia
fontis Vagolinessi debeat plantari sive matonari de bonis lapidibus expess cois.
et debeat remoliri ita q veniat cursus sic facere osueuit. Item q fons R
concoli reaptet expess hominum porte Sce m. et mundet ita q ibi possit ade
veniri equi. Et eo fonte possint uti hoies aqua sic melius et utilius videbit
et necium et utile est. Item dicim q platea q est an fonte prati matonet
et plancet de bonis lapidibus expess cois et manuteneat in bono statu. et
Si aliquo meliorimto indigeret q potas id face teneat expess cois. Dicim
etia q omes putei civit vicinantie hant curia sive cortem trium brachiorum.
Et hoc locum no hant in puteo Campi qui est iux hospitale Sce Marie.
Et potas fieri faciat omia pdca. et si no fecerit pdat de suo feudo xxv lib
den. Et q aqua putei porti iux domu filiorum Rusignoli et mangiarine
mictat sub tra ita q deveniat ad cloacam q vadit ad scaturiginem expens
hominum utentium aqua dci putei. De sedilibus et aquarus Capitulum — x lxm.

6 Statuim et ordinam q potas teneat pmo mense sui regiminis pre
cipe et popi face oibz hntibz sedilia et aquarias in vias pu^cas^ et
vicinales ul ant domos ul trenum alicui. q debeat illa ul illas aptare ita
q no videat. Et q transeuntibz seu vicinis nullu pstet impedimentum. et
q pretendo extis puenies mictat sub tram, remuret fenestre et aqua
rie expess illorum quorum fuit domi ex quarum muris puenit ul alio corpe. Et
si aliqua psona Civitat hbeat aliqd sedile, hbeat cloacam ita aptam q eua
cuari no poss. Potas teneat ad petit vicini face remurari tale sedile
ita q aliquo mo uti no poss. Et teneat hoc fieri face i tres dies post
q sibi fuit ei denuptiatu ul petit ad petit cuilibz petetis. Et si pdca non
fecit. pdat de suo feudo xxv lib den. Et qcuqz otrafecerit in man^tis^ potatis
no obedierit ad pnet p potatem in C s den p quolz, qualz vice. Et
quilibet accusare, denuptiare possit delinquetem et nom eius teneat i secreto
et hat medietate banni. Et fiat unus offitialis p qualz porta q tract

rimari per potestatem et facere fieri predicta. Et si quem invenerit contra formam huius capituli debeat ei precipere quod infra x dies tollat. Et si predicta non fecerit perdat de suo feudo xl. s. den. Et quicumque aliquam domum habet iuxta viridarium vel gardinum alicuius non possit nisi unam vel duas ad plus in muro ex parte illius gardini vel terreni sive viridarii aliquod hostium vel fenestram nec luminaiola ampla uno semisse et uno pede altam dummodo non sint ferrate. et si aliquis habet contra predictam formam in continenti ad petitionem viridarii seu terreni potestas eum compellat remurare bonis lapidibus et calcina sub pena x. libr. den. Et qui contra fecerit et preceptum non obedierit dictus potestas teneatur accipere et exigere cum effectu pro com.

De cloacis et solariis aptandis. Capitulum. — xlviii.

Item statuimus et ordinamus quod potestas teneatur iurare cum effectu et facere quod omnes cloace seu solarie per totam civitatem discurrant et quod habeant cursum liberum sub terram expensis vicinorum quos tangit vel tangunt ex utroque latere cum erit utile. ita quod aqua alicuius putei non ledatur. Et teneatur potestas facere poni in constitutionibus futuris hoc statutum in constituto et dummodo aliquid non ponere. Et si aliqua solaria vel cloaca devastaretur ex utroque latere vel ingorgaretur evacuetur expensis vicinorum illorum inter quos est solaria infra octo dies postquam ei denuptiatum fuerit. Et cuilibet sit licitum facere cloacam in domum suam suis expensis per viam subterram bene muratam et copertam. usque ad cloacam per quam putredo et aqua habeat cursum, vel pendente et quod bene curat. Item dicimus quod ubi aliqua solaria per sui destructionem aut per fracturam commode mundari et evacuari non possit, ad mundandum et evacuandum et lavandum potestas teneatur ad petitionem cuiuslibet alterius cuius interest compellere cum effectu omnes et singulas personas habentes domum vel domos iuxta illam solariam sive cavinam quod ipsam solariam mundet et evacuari faciat expensis illorum qui plus sunt confines ipsi solarie. Et etiam teneatur potestas compellere vicinos et quemlibet eorum frangere muros ipsarum domorum existentium iuxta talem solariam. Et facere in ipsis muros et fenestras per quas possit eici ea que sunt in dicta solaria sive cavina et remaneat expedita et per eam libere et expedite aqua et putredo possit discurrere atque labi. Et hec omnia potestas teneatur fieri facere ad petitionem.

cuilibz petentis et cui interit. Et hoc caplum sit precisum et precisum. et potas non
possit absolutione consequi de predictis quo minus predicta omnia facere teneatur ¶ Dicimus etiam
quod omnes cloace que erunt in via pub. vel instrata aliqua vel platea debeant sub terram micti.
expensis illorum quos tangit dicta clauca. et ducatur ipa clauca subtus terram. donec perveniat et
exeat in cloaca strate que exit in scaturbium vel aliam que exit ex porta civitatis. Et
cloace platearum fiant per eos vel alias spales personas ad quarum domos pervenint. et
in quacumque parte civitatis ingorgaret vel inundata est fiat per illos quos ipa aqua
tangit. et sub terram mictatur et perveniat in cloaca que exit ex civitate vel sca
turbium. Et teneantur ceteri vicini claudere cloacas et caminas sive solaias usque
ad tecta domorum. Et nullus convicinus cloacam ab aliquo convicino capiat et capere com
pellatur per potestatem et suos iudices donec per celere cursum reducatur et perveniat in
illis cloacis ut dictum est ¶ Item quod omnes cloace sive solaie que non habent cursum
sub terram. fiant et habere debeant cursum sub terram et cloaca bene murata. et incipiatur a
capite cloace seu solaie et sub terram perficiatur a convicino in convicinum ex utroque la
tere cloace seu solaie eorum expensis quousque solaia erit ad locum ubi melius et
comode currere poterit et labi. Et quod cloaca que exit sub porta sancte marie que replet
totum fossum civitatis aptetur quod non exiat in fossum et repleat eum sed habeat aliud
exitum ex fossum. expensis hominum porte sancte marie intus ¶ Item quod clauca
porte sancti Iuliani in scaturbium aptetur. ita quod habeat liberum cursum cum refirmata
et repleta sit a flumine scaturbie. et fiat expensis hominum quibus erit et esse pot et
videtur utilis dicta aptatio cloace. Et idem de omnibus cloacis que similem actatione
requirunt fiat et intelligatur. Et quod unus ex notariis potestatis teneatur una vice in
quolibet mense vimari per civitate. Et si extra terram inveniet aliqua cloaca esse vel
apparere. contra formam huius statuti quod reducatur et remictatur sub terram. Et si aliquis non
obedierit in predictis condempnetur per potestatem per qualibet vice in .xx. s. den. Et si potestas
predicta fieri non fecerit perdat de suo feudo et com solvat .x. lib. den. Et quod fiant offi
tiales per priores per qualibet porta. et spaliter de porta sancte marie de mense

marchi qui faciant fieri dictas cloacas ad petitionem cuiuslibet petentis · qui faciat fieri
predicta dicto modo. De sedilibus et aquarijs palatii cois · Capitulum — L

Cum per sellas siue sedilia existentia in palatio cois solet magnus et maximus
fetor uenire et exinde possit potestatibus et suis offitialibus et consiliarijs Ciui
tatis maximum periculum iminere. Statuimus et ordinamus et etiam firmamus quod potas tene
atur et debeat dicta sedilia siue sellas facere aptari · expensis cois · infra duos menses sui
regiminis sic et qualiter duobus magistris lapidum et legnaminum eligendis per ipsum
iudicem et priores populi uidebitur faciendum. Teneatur etiam dictus potas in platea cois
que est ante palatium cois facere fieri unum puteum expensis cois in quacumque parte
est et dictis prioribus populi uidebitur faciendum · Cum ualde utile sit pro cõi puteum
habere ibidem · et dictam plateam expensis cois faciat matonari · Et si potas predicta
non fecerit perdat de suo salario · xxv · libras denariorum · in quibus per sindicum cois condempnetur.
et in hoc opere platee et putei procedatur. Sicut placuit consilio · lx · · Quod
fiat una cloaca in strata porte porte Sancti Juliani · Capitulum · — Li.

Item prouisum et ordinatum est quod fiat una cloaca ampla et sufficiens
in strata porte Sancti Jacobi · a loco fratrum sancte marie · usque ad portam Sancti Juliani per
quam omnes inmunditie libere possint decurrere ad flumen scaturbie. Et predicta
fieri debeat expensis uicinorum adiacentium. Et superstantes operis dicti eli
gantur et eligi debeat per priores populi ad petitione cuiuslibet petentis.
De modo ducendi bestias et asinos · Caplm. ——— Lij.

Item statuimus et ordinamus quod quicumque duceret per Ciuitate aliquem uel
aliquos somerios uel boues iunctos teneantur et debeat ipsos somarios et
boues ducere ad manum precedendo ipsos et tenendo eos per capistrum ne alicui
possit uiolentia inferre · et qui contra fecerit puniatur in · s · v · pro quolibet et qualibet
uice · Quod uendentes olera in platea cois teneantur inmunditias quas
facerent eleuare et exportare extra plateam. Et quod eligatur homo quidam
qui debeat quolibet die sabbati spazare dictam plateam · Cap · — Liij ·

Jtē ſtē 20 ... q̄

Teneant camangiaioli qui vendunt olera in platea seu plateis cois quolibz die omes immunditias quas fecerint in locis in quibz tenet dca olera ad vendendum elevare et ex dcas plateas exportare qualz die. ad hoc ut no possit fectore hoibz trāseuntibz. et q̄ facientes p̄ potatem in v. ß. dn̄. p qualibz vice condēpnet et puniat. Item q̄ dci camangiaioli omes et singli vendentes et vendere volentes olera et poma in platea cois debeant stare p una pticam et dimidia ad canam tabule cu oleribz et pomis a longe a banchis et tabulis camsorum et aliorum ibi habentium stationes et no plus appximare. Et habentes cameras ibi vl alibi ad vendendi olera teneat cistones sup banchis oficiis et no in stratis et viis ad hoc ut no possent impedimentuz gentibz euntibz et trāseuntibz sub pena .x. ß. dn̄. p quolibz et qualz vice et baniat ut sciat. Et quilz possit accusare et denuptiare et secretu teneat nom suum. et hat et habere debeat medietate bani. Et q̄ potas p̄mo mese sui regiminis faciat elig p c̄silium gnale ad brevia. unu bonum hoiem qui teneat et debeat spaçare plateam cois quolibz die sabbati ad minꝰ et ex dcam platea exportare quolz die in quo spaçavit. pena et bano .xl. ß. dn̄. qualz vice qua c̄trafecit. Et quilz possit accusare et denuptiare et hat medietate bani. Et si potas pdca fieri no fecerit pdat de suo feudo .xxv. lb. dn̄. Qd nullus calçolarius vl alia p̄sona teneat ad fenestra sua coriu pilosu. c. lxiiij.

Statuimꝰ et ordinamꝰ q̄ nullus calçolarius nec aliqua alia psona ponat vl teneat ad fenestra ipsorum aliquę corium pilosum vl pellem aliquā aialis. nec eos teneat vl ponat in stratis pub. in terram extensꝰ pena .xx. ß. dn̄. et quilz possit accusare et hat medietate bani. Et q̄ nemo ponat dca coria vl turpe aliqd in ponte prati pena .xx. ß. dn̄.

Qd nullus olarius vasa de mese decembr et Januarij. cap. lxv.

Item statuimꝰ et ordinamꝰ q̄ olarij no possit vl debeant aliqua vasa facere vl fieri facere de mese decembris vl Januarij. Cuz ipa vasa ppt intensum frigus nichil valent. pena .xx. ß. dn̄.

80 v

Ordinamenta super dapnis datis.

De Offitio Notarii plani. — Capitulum. — LXI.

Statuimus et ordinamus et dicimus quod notarius plani deputatus super dapnis datis
a domino potestate equester et quinque pedester si ei videbitur pro meliori custodia pla
ni que equi potestas teneatur et debeat dare ei extra cum pro dicto offitio exercen
do de equis quos debet tenere ad regimen Civitatis cum quatuor berrovariis domini pote
statis pro bona custodia facienda semel in quolibet die ad minus circumcirca Civitatem per
circuitum . i. duo miliaria quando eidem videbitur ire et mictere berrovarios personaliter ad dictam custo
diam faciendam teneatur. Et ut melius fiat dictum offitium quam fieri soleat, Et quod pote
stas teneatur preise vinculo iuramenti et sub pena quinquaginta librarum denariorum dare unum
ex suis equis dicto notario et quatuor berrovarios ut continue cum eis vadat ad dictum
offitium. Et si predicta non fecerit teneatur sindicus maior condempnare ipsum. Et si quis
Civis vel comitatensis inventus fuerit per dictum notarium vel berrovarios de die dapnum
dare in vineis vel ortis alienis seu clausuris giardinis sive salectis vel alba
retis et pratis debeat dictus notarius et eius berrovarii talem vel tales sic inventos co
gere pro quolibet sic invento et ab eo pro banno auferre si fuerit .x. duo miliaria
iuxta et prope Civitatem. Centum solidos denariorum. Si vero intraverit tantum predictas clausuras vine
as vel ortos, giardina vel albareta, et inventus fuerit per dictum notarium seu berrovarios
suos licet dapnum non reperiatur ipsum dedisse solummodo in solidos XX. denariorum pro quolibet et qualibet
vice cogere et exigere teneatur. Et quod notarius plani semper vadat equester tantum quando
vadit ad suum offitium exercendum. et quod condempnationes et absolutiones offitii dicti
notarii fieri debeant .x. mense tantum. Et pro qualibet die qua dictus notarius ire cessaret conde
pnetur in Centum solidos denariorum. De forma et modo procedendi super dapnis datis. Cap. — LXII.

Item statuimus et ordinamus quod notarius plani possit et teneatur Inquirere de quolibet
dapno dato per aliquem in possessionibus vel rebus alterius tam in Civitate comitatu quam
districtu Civitatis Castelli tam ex suo offitio quam ad petitionem cuiuscumque et repertos
culpabiles punire et condempnare penis in statuto contentis. De modo Citandi. C. LXIII.

Item statuimus et ordinamus quod ipse notarius dapnorum datorum pro suis processibus.

expediendis debeat tamen et possit semel citare seu citari facere accusatum denuntiatum vel inquisitum super quacumque spetie dampni dati per reum personaliter vel ad domum habitationis talis rei et in eius contumaciam vel presentia absque alia citatione possit et debeat ad ulteriora expeditionis processus procedere, dum tamen post contumaciam talis reus eum expectet per decem dies audiatur excusationes et iura ipsius rei que citatio fiat per banum una die per alia in Civitate et in comitatu per tertia die.

Quod notarius plani debeat expedire processus infra duos menses. Capitulum LVIIII.

Item statuimus et ordinamus quod predictus offitialis teneatur et debeat omnem processum coram eo ventillandum sui offitii vigore infra duos menses a die initiati processus numerandos per sententiam absolutoriam vel condempnatoriam expedire ad penam xxv librarum denariorum pro quolibet processu sibi offitiali imminente si predicta non fecerit nec observaverit.

Que persone possint accusare in dampnis datis. Capitulum LX.

6 Statuimus et ordinamus quod de quolibet dampno dato non solum dominus rerum in quibus dampnum dabitur possit accusare et denuntiare quoscumque dampnum dantes sed etiam accusare et denuntiare possit ipsos dampnum dantes tutor curator filiusfamilias laboratores terrarum et rerum et affictuarii famuli et servientes dominorum qui continue morantur cum dominis in quorum bonis dampnum dabitur et quilibet eorum per se tamquam dominus predicta facere possit. De Gualdariis habendis in Comitatu. Capitulum LXI.

Item statuimus et ordinamus quod potestas teneatur homines cuiuslibet ville et castri comitatus Civitatis infra decem dies postquam intraverit ad suum offitium exercendum compellere ad faciendum gualdarios et ipsos fieri faciat in quolibet castro vel villa unum vel plures secundum magnitudinem et loci qualitatem. Et gualdarii teneantur custodire bene et legaliter blada vineas viridaria et salecta silvas et nemora prata et arbores et fructus arborum hominum Civitatis et comitatus castelli ad hoc ut non eis dampnum detur. Et si contrafecerit condempnetur secundum formam capituli constituti loquentis de eorum offitio posito in septima parte statuti. Et quod potestas teneatur facere fieri ut moris est sindicos in castris et villis et si qua villa vel castrum non fecerit infra terminum dictorum dierum potestas teneatur condempnare quolibet castrum in centum solidos denariorum et villam in quadraginta solidos denariorum dum modo villa Sancti Angeli de Corzano

et bona in ea existentia intelligantur esse et sint et esse debeat sub sindicatu
et gualdaria ville Vipiani. et in ipsa respondere in honoribus et honeribus. Item
quod villa quelibet habens quatuor focos et abinde infra possint si voluerint adherere et
se adiungere ville vicine cui magis voluerint adherere. et sindicum simul
facere et sub eodem sindico respondere.

De pena gualdariorum non denumptiantium dapnum dantes. C. lxii.

Item statuimus et ordinamus quod omnes gualdarii castrorum et villarum co
mitatus et civitatis Castelli teneantur bene et legaliter custodire blada vi
neas viridaria salceta silvas nemora prata. et quaslibet alias res. ita
quod si aliqua persona personaliter vel cum aliquibus bestiis in dictis rebus vel aliqua
earum dapnum dederit vel fecerit puniatur delinquens in penis contentis in capitulis
istius voluminis et statutis que loquuntur de dapnis datis vel a bestialibus. Et de
hiis qui intraverint rem alterius et dapnum dederint. Et si dicti gualdarii
non denumptiaverint domino potestati et notario plani dapnum dantes seu qui dap
num dederint potestas seu notarius teneatur ad petitionem illius qui dapnum
passus est vel fuerit cogere gualdarios antequam exeant de palatio quod dapnum
emendent passo. Et stetur et credatur de ipso dapno sacramento illius qui dap
num passus est vel fuerit usque ad quantitatem decem solidorum denariorum reservato iure
ipsis gualdariis post emendationem dicti dapni ut possint bene agere et experiri
coram domino potestate vel dicto notario contra omnes et singulas personas quas poterint
invenire vel scire quocumque modo ipsum dapnum dedisse vel fecisse per se vel
familias suas aut cum bestiis ad repetendum quod pro emendatione dapni
solverint. Et hec locum habeant in gualdariis comitatus. et si fraus vel negli
gentia in predictis et contra predicta a gualdariis commissa fuerit. puniatur delinquens
in quadraginta solidis denariorum cortonensium pro banno et quotiens fraude seu negligentia
commiserit. Et ut dicti gualdarii predicta omnia observent et faciant ydone
os fideiussores ab eis et quolibet eorum prestent. Et hoc capitulum quolibet die
sabbati banniatur et denumptietur sicut supra dictum est ad penam que

inscriptis capitulis continetur. Nomina vero gualdariorum sint et esse debeant apud curiam
domini potestatis et dicti notarii plani et scribantur per eundem notarium sive per notarium plani
ad predicta deputatum et positum et fideiussores. Et hoc capitulum sit precisum. Et po-
testas faciat iurare constitutarios hoc capitulum in statuto futuro ponere sine aliqua
contrarietate. Et si potestas predicta non fecerit de suo feudo decem libras denariorum comuni solvere
teneatur. Hoc salvo quod si denumptio videretur maliciosa quod potestas ad petitionem denu-
ptiantis mictat ad videndum si dapnum datum esset. Et si reperiret dapnum datum
in aliquo faciat emendari secundum dictam extimationem. Alioquin absolvat accusatum et
condempnet accusatorem in viginti solidis denariorum. Et dicti gualdarii teneantur in tertiam diem
postquam dapnum datum est denumptiare domino potestati vel dicto notario plani. Item si dicti
gualdarii dapnum alicui dederint condempnetur quilibet eorum pro qualibet vice in quadra-
ginta solidis denariorum. Et quod nulla persona que denumptiata esset per aliquem gualdarium pos-
sit ipsum gualdarium denumptiare vel accusare de dapno sibi dato durante offitio
dicti gualdarii nisi probaverit dapnum cum uno teste et cum iuramento ipsius. Et quod
nullus gualdarius possit accusare nisi de dapno dato in possessionibus positis in
sua gualdaria.

De custodibus celatis. Capitulum .lxiii.

Item statuimus et ordinamus quod priores populi post hoc statutum in octo dies
eligant pro qualibet porta dicte civitatis decem custodes celatos, qui habeant
in bonis quinquaginta libras denariorum, quorum nomina in secreto esse debeant apud notarium
plani. Qui custodes teneantur et debeant omnes et singulos intrantes vel dapnum
dantes in clausuris vineis ortis vel aliis rebus et facientes et venientes
contra ordinamenta et stantiamenta huius offitii dapnorum datorum denumptiare coram
dicto notario plani. Et quod denumptiabit debeat notarius denovo facere eos semper
iurare quod ita verum est sicut denumptiat. Et debeant dicere in eorum denumptiationibus
nomen illius quem denumptiat et rem in qua invenerit dare dapnum et vocabulum
et confines ad minus et modum et qualitatem dapni et diem et horam qua invenerit
dapnum dare vel intrare aliqua loca vetita. Et si denumptiaverit legitime

se non excusant tunc teneatur dominus notarius eos in penis in presentibus ordinamentis contentis uel
in penis statuti si in hiis ordinamentis declarate non essent. Item quod quilibet inuenire-
t delinquisse condempnare. Et de omnibus dictis condempnationibus habeant dicti custodes medietatem que
medietas eis solui debeat per camerarium comunis secrete exacta condempnatione. Et nullus bali-
tor comunis esse possit de dictis custodibus. et si dicti custodes uel aliquis ipsorum dapnum dederit
alicui puniatur in duplo. Caueat autem sibi dominus notarius et breuiarius et balitores
et quilibet qui cum eo erit. quando irent per comitatum causa eorum officii exercendi ne intrent
clausuras vineas ortum uel salectum uel alias res altrius. causa dandi dapnum
in eis nec in eis det dapnum. Liceat in eis intrare pro dapnum dantibus capi-
endo et exgrendo et eorum officio exercendo et tunc caueat sibi dapnum dare. Et si
contra predicta uel aliquis predictorum fecerint soluat nomine pene duplum pene quam
soluit alii dapnum dantes et condempnetur per sindicum comunis. Et quod nullus forensis
sis minor .xxv. annorum uel hiis minore libris .xx. libris uel famulus alicuius possit
eligi in custodem celatum. et quod nullus custos celatus possit denumptiare de
dapnis datis ultra duo miliaria a Ciuitate. Et quod omnes custodes celati dap-
norum datorum sint de Ciuitate tantum. Et cum fuerint electi debeant nomina eorum scribi
in quodam quaterno per cancellarium. et nullus possit mutari uel detrahi uel
per aliam formam eligi quam superius dictum est. Et si necesse esset quod aliquis custos
mutaretur non possit hoc fieri nisi per priores populi. Et quod ultra duo miliaria
a Ciuitate nullus custos celatus eligatur uel esse possit de Ciuitate uel comitatu.
et si aliquid fieret contra formam dicti statuti nichil ualeat et preiudicium alicui ex
eo grauari non possit. Et quod denumptiationibus alicuius uel aliquorum custodium
celatorum nulla fides adibeatur nisi illud quod denumptiauerint probetur per bonum testem
bone fame dummodo per tale testimonium ferendum non pandatur nec publicetur
nomen talis custodis secreti. et siquis contra predictam formam denumptiatus fuerit nulla
tenus condempnetur nec aliqua pena exigatur ab eo. Et quod talis testis inductus pro tale
custodem non sit custos celatus pater frater uel filius custodis denumptiantis. Et

Et quicumque Custos celat. non parens offitiali plani in hijs que sibi mandauit ad
suum offitium ptinentib. vice qualibet puniat. in viginti. ß. den. de facto absque pce
ssu. p ipsum offitiale exigend. Item qd fiat vna capsa. in qua sint due claues
vna quarum sit penes potes ppli. alia penes cam eos in qua mictant oes
denarij ptinentes ad dictos Custodes celatos p eos. Et qd notr Camere teneat
p se in vno quaterno scribere omnes quatitates missas in dca cassa.

Qd Notar. plani possit Rimar. ad portas. — Caplm — lxiiii

Item dcs nots possit et debeat qn uult rimari face p breuarios suos. Homines
et mulieres mangnos et puos p planum Ciuitatis et ad portas et si inue
nerit aliquem ul aliquos ul aliqua aduce ul deferre vuas ul amidulas ul alias
fruges domesticas palos lingna antequam segregent. Inquirat diligenter si sint
de suis vinis ul amidulis palis lingnis ul paleis ul frugib. ul alterius ul de
psona que erit sic inuenta. Et si talis psona sic inuenta no fecerit fidem.
p suum sacramentum. qd de sua vinea ul tra ul dni eas aduxit scdm modu supra
dictum cogat p dictum notm. ad soluendum penas p qualibet uice ac si eet
inuentus dapnum dare in bonis et reb. alterius. exigendo ab eis illam quatitate
pecunie quam exigeret si inueniret eos in locis de quib. deferret dapnu dare.
Et qd si aliquam muliere inuenerit qd ab ea fidem recipe teneat. et eam dimicte
postea. Et qd vendemiatores non possit defferre vuas tpr vendemiarum cum
licentia dni ul sine. pena et banno. xx. ß. den. p qualibet vice. Et hoc intelli
gat de hoibz qui uadut adiucturam p ptio. Et qd nullus laborator possit
apportare sermentos vites et palos a vinea illo que innaunt ul alia lingna
pena dece. ß. den.

De dapnis datis in tris bladatis. — Caplm. — lxv.

Item statuimus et ordinamus qd si inuenerit aliquem ul aliquos Ciues ul comi
tatens dapnum dare. in aliquo campo ul tra bladatis ul no bladatis
i quib. sit arbor aliqua domestica cu fructib. ul in quib. sint sepes undique
viginti. ß. den. soluere cpellat. forens uo qui ita inuentus fuit cdpnet in du
plum.

De hijs qui intrauerint et dapnu dederint in vineis et clausuris. C. lxvi.

Dicimus qd si aliqua psona intrauerit clausuram vinea viridarium ortum busarz

ul silua pratum et dapnum in eis dedit aut lingna aut palos accepit sine uolu
tate dni rei soluat coi p banno · xx · s · den · p introitu m · siue dapnum ·
dedit siue no · Et quoties ptfecit · dapnu qd in ipis rebz ul aliqua caro
dedit patienti in duplu emendare teneat · Et de introitu zqd res sint
illius cuius res ee dicit · et de dapno dato usqz adquantitatem · quinqz · s · den · et
de palis siue lingnis stet sacramto dni ipius rei siue rez de nouo pstando
ul filij siue famuli cu licentia in patris z dni · et laboratoris ipius rei siue
rez ul dicto unius testis · Et si delinques dictu bannu solue no poterit fu
stiget nudus p Ciuitate · aporta sce marie maioris usqz ad porta sci Juliani
cu rebz ablatis · Si uo inciserit arbore domestica in dcis clausuris ul alibi
soluat noie pene · Centu · s · den · Predictam obseruandu in oibz sepibz ui
nearz clausurarz giardinorz ortorz z oium aliarz rez · Saluo si accatus
ul accata ul denuptiatus qui fuit · dixit suam ee · tunc admictatur ad proba
dum et eo probatio admictatur in hac pte · et si ille cuius esse · aliqs accatur
ul denuptiatur de introitu alicuius rei ipam hunt ppriam ul conductam · accatio
ul denuptiatio de eo facta no ualeat nec teneat ullo modo · et accator ul
denuptiator condepnetur in · quadraginta · s · den · Item qd nulla psona ire
debeat p terras seminatas que sunt inx uias et stratas cu bestijs z qui
cuqz ptfecerit soluat coi p banno uiginti · s · den · p qualz uice · Et stetur
de pdcis sacramto dni ul laboratoris · et qd exquolibz dcorz casuu tam dns
qz laborator rei accare et denuptiare possit ptra pdca facientes · Et de
re z dapni extimatoe et de introitu stet sacramto cuilz pdcorz · s · dni ul
laboratoris · Hoc saluo · qd si accatus ul denuptiatus de dapno dato di
ceret se denuptiatu ul accatum malitiose z dapnu no dedisse · qd pote
stas aut notarius plani teneatur ad petitione accati z eius expensis mictere ad ui
dendum dapnum si dapnu datum est · Et si repiret dapnu datum
ee faciat illud emendari p extimatoe de eo facta · et condepnet · ut
supius dictu est · alioqn absoluat accatum et condepnet accatore in

in eadem pena in qua veniret condepnandus accusatum et reficiat expensas accusato. Et quod
nullus de Civitate possit recipere in custodia aliquas terras vel possessiones nec ut custos
vel procurator possit denumptiare de aliquo dampno dato nisi solum dominus rei vel labor
ator tantum. Et quod forenses si dampnum dederint in vineis ortis seu arboribus vel fructi
bus arborum condepnentur pro quolibet corpore in Centum solidos denariorum pro qualibet vice et emendet accu
satori dampnum in duplum. et credatur accusatori ut dictum est. Et in hoc casu intel
ligatur forensis qui non habitaverit in Civitate vel comitatu Castelli. Et quod intrantes
et dampnum dantes in vineis a kalendis augusti inde a kalendas novembris semper conde
pnentur in duplum eius quod condepnari debent ex forma capituli constituti pro introitu et
dampno dato ceteris temporibus. Et quod siquis intraverit in vinea vel orto alterius condepnetur
pro introitu in quadraginta solidos denariorum pro qualibet vice. et pro dampno quod ibi dederit condepnetur
in Centum solidos denariorum. Si vero dederit dampnum in pergolis non existentibus in vineis condep
netur in quinquaginta solidos denariorum vice qualibet. et dampnum emendet. et de introitu et
dampno dato credatur sacramento accusantis vel denumptiantis. Et siquis dederit dap
num in salectis vel cannetis condepnetur in Centum solidos denariorum. et credatur et fiat forma
ma predicta ut in vinea et orto. De introitu vero salectorum et aliarum possessionum se
minatarum condepnetur in quinquaginta solidos denariorum. Et quilibet possit dare licentiam intrandi
rem suam seu ad se pertinentem. et ei qui dederit licentiam sacramento credatur
absque alio instrumento non obstante reformatione seu ordinamento loquente de instru
mento. cui per hoc statutum volumus specialiter derogari.

De animalibus dampnum dantibus quod possint capi et duci ad dapnum passo. .lxxiii.

Ordinamus quod siquis invenerit animalia aliqua unum vel plura. galinas vel
anseres aliquas in dapno suo vel domini sui possit ipsa animalia percutere et
capere et ducere quo voluerit et sibi retinere quousque fuerit de dapno sibi satisfactum.
dum modo non interficiat vel magagnet dicta animalia. galinas vero et anseres dapnum
dantes liceat domino et invenientibus occidere in suo dapno. sine pena. et animal et
et anser sit accusati. et quod res sit invenientis vel sui domini. et quod invenerit sibi.

ul suo dno dapnum dare stet et credat sacramto denuptiantis ul actantis ul illius
qui inuenerit ea sibi dapnum dare ul sui laboris ul seruentis de nouo prestando
usqz in quinqz s. den. Et qd nullus possit actare 9t uoluntate eo cui fuit res de
qua actatio fuit et si aliqua psona abstulit alicui bestias quas inuenit sibi ul
suo dno dapnu dare sine uoluntat illius cui fuit res soluat coi quadraginta
s. den. p banno et qualz uice et credat de acceptoe et ablatoe dcaz bestiaz sa
cramto illius cui dce bestie acepte fuunt. Et nichilominus dapnu passo eme
ndet ut sup dictum e. Et qd nullus possit actare ul denuptiare aliquē de
dapno sibi dato ul facto post unu mesem. atqz dapni dati. et siqua denupto
ul actatio fca fuit no ualeat ullo mo. et no credat alicui n semel p uice et
uno juramto ul fco.

De aialibz dapnum dantibz. Capitulum. — lxviii.

Item dicimus qd si aial alicuius unu ul plura intrauit uinea ul clausam ali
cuius. silua busen pratu salcetu albaretu ul bladum. et dapnu dederit ul fe
cerit dns siue custos ipius aialis seu aialium teneat emendare dapnu indupplu
ei ul eis cui ul quibz dapnum datum fuit Saluo qd p introitu et dapno dato
p aial alicuius in uineis orto salceto 9dapnet in decem s. den. p quolz aiali. except
oue castrone et montone de quibz fiat 9dapnatio in duobz s. den. et dapno dato
in blado soluat coi p banno et 9dapnet in quinqz s. den. p quolz aiali. Et de in
troitu et extimatoe dapni dati. et qd res sit illius cui dicat stet sacramto dni
rei filij ul famuli eorz laborat qd fet coi usqz in quatit quinqz s. den. abinde
uo s credat sacramto actantis et denuptiatis et dicto unius testis et liceat
actatori usqz ad quindecim dies a die porrette actationis dummo actator soluat
coi p uinca salceto et orto uiginti s. den. p quolz actato. et p alijs dapnis datis
decem s. p quolz actato reuocare si uoluit et renuptiare et no 9dapnet actat
ul actata si renuptiatu fuit ab actatore ul denuptiatore ut dictum est. De in
troitu uo quolibz porci siue porche ul scrofe bouis ul uacce capre asine. so
luat p qualz uice coi p banno. duos s. den. p qualz oue siue pecude sex. den.